

# **Actuariële en Bedrijfstechnische Nota**

januari 2025

## Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	2
2.	Organisatie en interne beheersing .....	4
2.1	Organisatie van het MPF .....	4
2.1.1	Bestuur.....	5
2.1.2	Sleutelfuncties.....	6
2.1.3	Commissies.....	6
2.1.4	Verantwoordingsorgaan .....	9
2.1.5	Raad van toezicht.....	10
2.2	Uitbesteding.....	11
2.2.1	Pensioenbeheer .....	11
2.2.2	Vermogensbeheer .....	12
2.3	Beheersmaatregelen en interne controle.....	13
2.3.1	Interne beheersing van het MPF .....	13
2.3.2	Interne beheersing uitbestedingsrelaties .....	15
3.	Aansluiting werkgevers .....	16
3.1	Aansluiting werkgevers die onder de verplichtstelling vallen.....	16
3.2	Aansluiting van werkgevers die niet onder de verplichtstelling vallen.....	16
3.3	Verkrijging deelnemerschap .....	17
3.4	Hoofdpijnen uitvoeringsreglement.....	17
4.	Pensioenregeling 2024.....	19
5.	Herverzekering.....	20
5.1	Overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico .....	20
5.2	Garantiecontract.....	20
6.	Financiële opzet.....	21
6.1	Eigen vermogen.....	21
6.2	Premiebeleid .....	24
6.3	Beleggingsbeleid.....	26
6.4	Toeslagbeleid.....	26
6.5	Systematiek vaststelling parameters .....	27
6.6	Financiële risicohouding en haalbaarheidstoets .....	29
6.6.1	Financiële risicohouding.....	29
6.6.2	Procedure uitvoering, vaststelling en verantwoording haalbaarheidstoets .....	29
7.	Financiële sturingsmiddelen .....	31
7.1	Premiebeleid .....	31
7.2	Beleggingsbeleid.....	31
7.3	Toeslagbeleid.....	31
7.4	Crisisplan .....	31
8.	Korting pensioenaanspraken en rechten.....	32
8.1	Korting van pensioenaanspraken en -rechten.....	32
8.2	Kortingsbeleid.....	32
8.3	Herstel van gekorte aanspraken en niet toegekende toeslagen.....	33
9.	Risicomanagement.....	33
9.1	Strategische risicomanagementcyclus.....	33
9.2	Operationele risicomanagementcyclus.....	38
9.3	Eigen Risicobeoordeling.....	39
10.	Toekomstvisie.....	40
	Colofon .....	41
	Fondsdocumenten .....	42

## 1. Inleiding

### Het Fonds

Naam	Stichting Molenaarspensioenfonds
Aard pensioenfonds	Bedrijfstakpensioenfonds
Vestigingsplaats (statutair)	Amsterdam
KvK-inschrijvingsnummer	41149465
DNB-relatienummer	18397

Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna het MPF) is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het MPF voert de door cao-partijen overeengekomen pensioenregeling voor de Graanbe- en verwerkende industrie uit. Het MPF heeft ten doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

De visie van het MPF is als volgt. Het MPF streeft er naar om zijn deelnemers nu en in de toekomst op een transparante wijze een adequaat pensioen te bieden.

De missie is op een verstandige en verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan de deelnemers waar maken.

De zes kernwaarden voor het MPF zijn:

1. Betrouwbaar
2. Transparant
3. Betrokken
4. Deskundig
5. Bereikbaar
6. Duurzaam

Het MPF vindt het belangrijk dat het karakter van de sector zichtbaar is. De stakeholders moeten zich kunnen vinden in waar het MPF voor staat. Voor de deelnemers is het belangrijk dat zij kunnen aangeven wat zij verwachten van het MPF en dat het MPF waarmaakt wat het belooft en dit ook laat zien.

Het MPF wordt geconfronteerd met risico's. Risicomanagement is van het grootste belang en het bestuur hanteert de volgende uitgangspunten:

- Risicomanagement is een integraal onderdeel van de besturing en monitoring op uitvoering van de activiteiten van het MPF. Financiële en niet-financiële risico's worden, gezien kans en impact, daar waar mogelijk en wenselijk beheerst.
- De risico's die in de regeling aanwezig zijn worden zo evenwichtig mogelijk aan alle belanghebbenden toegedeeld.
- Het MPF belegt en neemt beleggingsrisico in het belang van de deelnemers. Het bestuur is van mening dat beleggingsrisico, gemiddeld genomen, op de lange termijn beloond wordt met een positief rendement en noodzakelijk is om een optimaal pensioenresultaat te realiseren.

- Het MPF belegt prudent, dat wil zeggen:
  - neemt alleen risico's die het begrijpt en beheerst;
  - kiest beleggingen die kostenefficiënt zijn van opzet;
  - handelt inzichtelijk, begrijpelijk, uitlegbaar en transparant.

### ***Actuariële en bedrijfstechnische nota***

In deze actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) wordt het beleid in strategische zin omschreven. De inhoud van de Abtn beoogt hiermee op hoofdlijnen inzicht te geven in het functioneren van het MPF op alle beleidsterreinen.

Deze Abtn is door het bestuur vastgesteld op 16 december 2024. Deze Abtn geldt met ingang van 1 januari 2025 en vervangt alle voorgaande nota's.

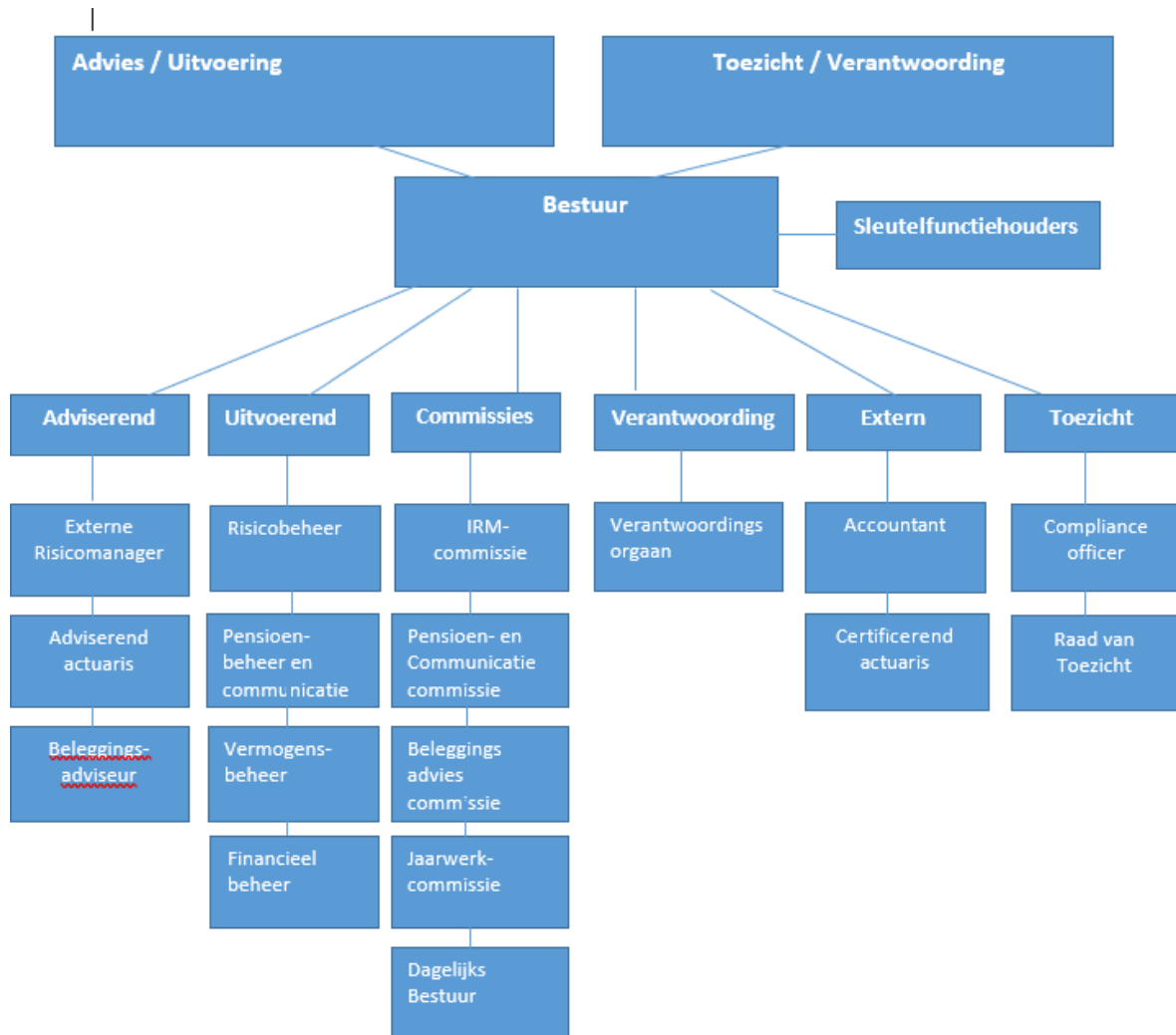
De beschrijvingen die deze Abtn bevat zijn zodanig dat De Nederlandsche Bank (hierna DNB) op basis van deze Abtn tot een oordeel kan komen over de wijze waarop wordt voldaan aan het bij en krachtens de Pensioenwet bepaalde.

## 2. Organisatie en interne beheersing

### 2.1 Organisatie van het MPF

De organisatie van het MPF kan schematisch als volgt worden weergegeven:

**Figuur 1: Organisatieschema van het Molenaarspensioenfonds**



Het MPF hanteert het 'Three Lines Model' als basisprincipe waarop de rolverdeling tussen actoren is georganiseerd. De opeenvolgende lijnen dienen elkaar te versterken in het verkrijgen van het benodigde niveau van 'assurance'. In de bijlage is de nadere uitwerking van de inrichting van de integraal risicomanagement governance voor het MPF opgenomen.

Het bestuur evalueert ten minste jaarlijks de organisatiestructuur van het MPF tijdens de zelfevaluatie van het bestuur.

### 2.1.1 Bestuur

Het bestuur is belast met het besturen van het MPF, waaronder mede te verstaan het beheren van de middelen van het MPF. Het bestuur draagt zorg voor het (dagelijks) beleid van het MPF en is als zodanig eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het MPF.

Het bestuur van het MPF is paritair en bestaat uit drie werkgevers- en drie werknemersleden alsmede een lid namens pensioengerechtigden.

De volgende sociale partners zijn betrokken bij de pensioenregeling van het MPF:

- werkgeversorganisatie Nevedi
- werknemersorganisatie FNV
- werknemersorganisatie CVN

De Werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter vormen gezamenlijk het dagelijks bestuur en vertegenwoordigen samen het MPF in en buiten rechte.

Tevens heeft het bestuur een bestuurderservaringsplaats ingesteld. Het bestuur stelt zo aankomende (jonge) bestuurders in de gelegenheid om ervaring op te doen. De betreffende persoon heeft de status van toehoorder.

Het bestuur heeft de volgende verantwoordelijkheden:

- het beheer van het MPF;
- het uitvoeren van de pensioenovereenkomst tussen werkgever en werknemers;
- het doen van pensioenuitkeringen aan pensioengerechtigden.

Het bestuur heeft de volgende bevoegdheden:

- het vaststellen en/of wijzigen van statuten, fondsdocumenten en reglementen waaronder het pensioenreglement;
- het vaststellen en/of wijzigen van de financieringsovereenkomst dan wel uitvoeringsovereenkomst (alleen in overleg met de vrijwillige werkgever en na een positief advies van het verantwoordingsorgaan);
- het vaststellen en/of wijzigen van uitvoeringsbesluiten;
- het uitvoeren van betalingen;
- contractuele verplichtingen aangaan met derden, waarbij het MPF wordt vertegenwoordigd door de werkgeversvoorzitter tezamen met de werknemersvoorzitter, als ook bij ontstentenis van deze door een door de werkgeversorganisatie benoemd bestuurslid en een door de werknemersorganisaties benoemd bestuurslid tezamen.

Het bestuur stelt zich bij het uitoefenen van zijn taak onafhankelijk op en draagt er zorg voor dat het MPF uitsluitend handelt ten behoeve van alle belanghebbenden van het MPF. Het bestuur inventariseert daartoe jaarlijks de (neven)functies van de bestuurs- en commissieleden, de leden van de raad van toezicht en de leden van het verantwoordingsorgaan. Hierover wordt gerapporteerd in het jaarverslag van het MPF. De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn bepaald in de statuten van het MPF.

Benoeming van bestuursleden vindt plaats door het bestuur op voordracht van de werkgevers- en werknemersorganisaties en na een positieve aanvangstoetsing door DNB. Het MPF hanteert een gewogen stemverhouding. De bestuursleden die zijn benoemd door de werkgeversorganisatie hebben gezamenlijk evenveel stemmen als de bestuursleden die zijn benoemd door de werknemersorganisaties én het bestuurslid benoemd namens pensioengerechtigden tezamen.

Bij vacatures probeert het MPF invulling te geven aan de diversiteitsnormen uit de Code pensioenfondsen, waarbij het bestuur van mening is dat kwaliteit boven diversiteit gaat. Het bestuur heeft in de statuten de procedures vastgelegd voor de benoeming, schorsing en ontslag van bestuursleden.

### 2.1.2 Sleutelfuncties

Het MPF heeft zijn governance herijkt aan de hand van de wet- en regelgeving die begin 2019 op grond van de richtlijn IORP II van kracht is geworden. Het MPF heeft beleid opgesteld voor ieder van de drie verplichte sleutelfuncties: (1) de actuariële-, (2) risicobeheer- en (3) interne auditfunctie. De invulling van de sleutelfuncties is als volgt:

<i>Sleutelfunctie</i>	<i>Houder van de functie</i>	<i>Vervuller van de functie</i>
Risicobeheer	Bestuurslid (Voorzitter IRM-commissie)	IRM-commissie, ondersteund door externe partij
Interne audit	Uitbesteed aan externe partij	Uitbesteed aan externe partij
Actuarieel	Uitbesteed aan certificerend actuaris	Uitbesteed aan certificerend actuaris (organisatie)

Het bestuur heeft voor de invulling van de sleutelfuncties gekozen voor een invulling die voldoet aan alle wettelijke vereisten die aan de inrichting van de sleutelfuncties worden gesteld en die daarnaast past bij de omvang van het MPF. Het passen van de inrichting van de sleutelfuncties is beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- Onafhankelijkheid: de sleutelfuncties zijn zo ingericht dat zij onafhankelijk kunnen opereren van bestuur en andere sleutelfuncties en er mag geen sprake zijn van belangenconflicten (minimale eis uit de regelgeving).
- Impact op organisatie: de inrichting is niet te belastend voor de organisatie op grond van het proportionaliteitsprincipe (eis uit de regelgeving). De inrichting sluit zo veel mogelijk aan bij de huidige rollen en verantwoordelijkheden.
- De inrichting moet passen bij de beschikbaarheid (tijdsbesteding) en geschiktheid (kennis, ervaring, competenties) van bestuursleden en andere personen werkzaam voor het MPF.

Voor de inrichting, taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfuncties wordt verwezen naar het document 'invulling sleutelfuncties' (bijlage) en de respectievelijke beleidsdocumenten (bijlage): risicomangement functie, actuariële functie en interne audit functie.

### 2.1.3 Commissies

Het bestuur kan tijdelijke of permanente commissies instellen en bevoegdheden geheel of gedeeltelijk delegeren aan een commissie. De commissie is voor de uitoefening van haar taken verantwoording schuldig aan het bestuur. De wijze waarop de commissie verantwoording aan het bestuur aflegt, is schriftelijk vastgelegd in een reglement.

Gezien het feit dat het bestuur (eind)verantwoordelijk is voor het te voeren beleid, worden bestuursleden die geen deel van de betreffende bestuurlijke commissie uitmaken in staat gesteld om vergaderingen van de bestuurlijke commissies als toehoorder bij te wonen.

Het bestuur heeft de volgende commissies ingesteld:

## **Dagelijks Bestuur (DB)**

Het DB bestaat uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur. Het DB:

- vertegenwoordigt het bestuur en is namens het bestuur bevoegd om uitvoeringsbesluiten te nemen die voortvloeien uit vastgesteld beleid;
- is primair aanspreekpunt voor de dagelijkse gang van zaken betreffende bestuursondersteuning en de uitvoeringswerkzaamheden;
- ondertekent vastgelegde besluiten, notulen van bestuursvergaderingen, formele teksten die in het bestuur genomen besluiten verwoorden, formele brieven die namens het MPF verzonden worden;
- bereidt samen met bestuursondersteuning de bestuursvergaderingen voor;
- monitort de strategie van het MPF en de uitvoering van de actiepunten in dat kader;
- ziet toe op de opvolging van de bevindingen van de bestuurlijke commissies, de controlerend accountant, de certificerend actuaris, de houders van sleutelfuncties, de externe compliance officer, de functionaris gegevensbescherming het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht in het geval die zijn voortgekomen uit het bestuursverslag van enig jaar;
- kan voorstellen met betrekking tot de uitvoering van beleid ter besluitvorming indienen bij het bestuur. De taken en bevoegdheden van het DB zijn vastgelegd in het reglement van het DB.

## **Beleggingsadviescommissie (BAC)**

De BAC monitort

- de afspraken die zijn vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomst en de dienstverleningsovereenkomst met de vermogensbeheerder;
- de resultaten van het beleggingsbeleid waarover wordt gerapporteerd in maand- en kwartaalrapportages;
- de risicobeheersmaatregelen die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten en beleggingsrichtlijnen waarover wordt gerapporteerd in maand- en kwartaalrapportages;
- de risicobeheersmaatregelen die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten en beleggingsrichtlijnen waarover wordt gerapporteerd in de risicorapportage;
- de financiële en niet-financiële risico's voortvloeiend uit de uitvoering van het beleggingsbeleid.

De BAC adviseert het bestuur over de beleggingsbeginselen (welke beginselen in de IPS opgenomen zijn), het beleggingsbeleid (waaronder ALM en opstellen beleggingsplan), de beleggingsportefeuille, investeringen en desinvesteringen en het risicobeleid inzake de beleggingen. Het strategisch beleggingsplan (IPS) wordt jaarlijks door de BAC opgesteld en door het bestuur vastgesteld (bijlage ). Dat zelfde geldt voor het jaarlijks beleggingsplan. De BAC wordt hierbij ondersteund door een externe deskundige (expertlid).

De BAC heeft het mandaat voor:

- besluiten inzake aanpassing rentehedge die binnen bestaand beleid passen (rebalancing en aanpassingen bij overschrijding bandbreedtes);
- voorbereiding van contractaangelegenheden;
- het geven van additionele onderzoeksopdrachten aan de uitvoerder;
- de evaluatie van beleggingscategorieën.

De BAC rapporteert haar bevindingen (monitoring) minimaal vier keer per jaar aan het bestuur.

De BAC kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur.



De taken en bevoegdheden van de BAC zijn vastgelegd in het reglement van de BAC.

### **Jaarwerkcommissie (JWC)**

De jaarwerkcommissie is primair verantwoordelijk voor het jaarwerkproces en stuurt dat aan. De commissie onderhoudt tijdens het jaarwerkproces en zo nodig daarbuiten de contacten met de verschillende actoren die bij het jaarwerkproces betrokken zijn.

De commissie coördineert de contacten en informatie-uitwisseling van de actoren onderling en van de actoren met de commissie.

De commissie adviseert het bestuur inzake de inhoud van het jaarwerk en legt het concept jaarverslag aan het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan voor. De commissie rapporteert aan het bestuur.

De JWC heeft het mandaat voor:

- het accorderen van de jaarlijkse kosten die zijn verbonden aan de accountantsverklaring bij de beleggingen van Aegon.

De commissie kan voorstellen inzake het jaarwerkproces ter besluitvorming indienen bij het bestuur.

De taken en bevoegdheden van de JWC zijn vastgelegd in het reglement van de JWC.

### **Pensioen- en communicatiecommissie (PCC)**

De PCC adviseert de commissie onder meer over het opstellen en aanpassen van (beleids)documenten van het MPF waaronder de statuten en pensioenreglementen, het (jaarlijks) vaststellen van de pensioenpremies en parameters van het MPF, het aanpassen van de uitbesteding in het algemeen en de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s) in het bijzonder, het beleidsplan communicatie en het jaarplan communicatie, inhoud en vormgeving communicatie in het algemeen, zowel schriftelijk als digitaal.

De PCC heeft het mandaat voor:

- het realiseren van statuten- en reglementswijzigingen nadat het bestuur daar een besluit over heeft genomen.;
- het overleggen met en aansturen van de adviserend actuaris, onder meer voor het vaststellen van de pensioenpremies en de parameters;
- het uitwerken van de aanpassing van de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s), nadat het bestuur daar een besluit over heeft genomen, en het overleggen met en aansturen van de uitvoerder;
- het aansturen van de functionaris gegevensbescherming van het MPF in het kader naleving van het privacybeleid;
- het vaststellen van de tekst voor de standaard brieven aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers;
- het geven van akkoord voor de uitvoering van niet-wettelijk verplichte communicatie, waaronder brochures en fotografie;
- het geven van opdracht voor onderzoeken en de goedkeuring van kosten daarvan op het gebied van communicatie;
- het geven van goedkeuring van plannings met betrekking tot communicatietrajecten;
- de verwerking van onderwerpen in communicatie-uitingen nadat het bestuur hierover heeft besloten.

De commissie kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur.

De taken en bevoegdheden van de PCC zijn vastgelegd in het reglement van de PCC.

## **Communicatiebeleidsplan**

Het MPF heeft een communicatiebeleidsplan opgesteld. Het meest recente communicatiebeleidsplan (2022-2024) is als bijlage aan de Abtn toegevoegd. Voor iedere doelgroep zijn communicatiedoelstellingen geformuleerd met betrekking tot houding, kennis en gedrag. Vanuit dit plan stelt het MPF jaarlijks een jaarplan met een begroting op. De basis van dit plan is de communicatie die verplicht is volgens de Pensioenwet. Daarnaast worden de communicatiedoelstellingen uit het beleidsplan ieder jaar concreet in het jaarplan ingevuld.

## **IRM-commissie**

De IRM-commissie houdt zich bezig met de tijdige, juiste en correcte uitvoering van het risicomanagementbeleid zoals dat door het bestuur is vastgesteld. Daarnaast ziet de commissie erop toe dat het DB en de commissies de monitoring van de operationele risico's waarvoor zij verantwoordelijk zijn, tijdig en adequaat uitvoeren, waaronder de wijze waarop de administrateur en vermogensbeheerder de risico's met betrekking tot de dienstverlening beheren. De commissie is tevens belast met de vervulling van de sleutelfunctie risicobeheer. De IRM-commissie wordt hierbij ondersteund door een externe partij. De taken en bevoegdheden van de IRM-commissie zijn vastgelegd in het reglement van de IRM-commissie.

De reglementen van de bestuurlijke commissies en het huishoudelijk reglement van het bestuur zijn als bijlage aan de Abtn toegevoegd.

## **Stuurgroep Wet toekomst pensioenen**

Het bestuur heeft in 2023 een stuurgroep ingericht ter implementatie van de Wet toekomst pensioenen. In de stuurgroep is in ieder geval het DB van het MPF vertegenwoordigd en afgevaardigden namens de sociale partners. De stuurgroep wordt ondersteund door een externe partij.

### 2.1.4 Verantwoordingsorgaan

In de statuten is bepaald dat het MPF een verantwoordingsorgaan heeft dat bestaat uit zes leden:

- twee vertegenwoordigers namens de werkgevers;
- twee vertegenwoordigers namens de actieve deelnemers;
- twee vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden.

Het bestuur benoemt de leden van het verantwoordingsorgaan op voordracht van de voordragende organisaties onder voorbehoud van goedkeuring door de raad van toezicht.

Het bestuur van het MPF legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop dit is uitgevoerd.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

Tevens heeft het verantwoordingsorgaan adviesrecht met betrekking tot een aantal specifieke onderwerpen zoals neergelegd in de Pensioenwet.

Het bestuur neemt in de samenwerking met het verantwoordingsorgaan de aanbevelingen uit de Code Pensioenfondsen in acht.

De bepalingen omtrent het verantwoordingsorgaan zijn uitgewerkt in de statuten van het MPF en in het reglement van het verantwoordingsorgaan. Dit reglement is als bijlage aan de Abtn toegevoegd.

Het bestuur en het verantwoordingsorgaan komen tenminste tweemaal per kalenderjaar in vergadering bijeen.

#### 2.1.5 Raad van toezicht

Het MPF kent een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen.

Het bestuur benoemt de leden van de raad van toezicht na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en na een positieve aanvangstoetsing door DNB.

De leden van de raad van toezicht kiezen uit hun midden een voorzitter.

Het bestuur ontslaat de leden van de raad van toezicht na bindend advies van het verantwoordingsorgaan.

De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het MPF.

De raad van toezicht is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De taken en bevoegdheden van de raad van toezicht liggen vast in de Pensioenwet.

De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.

De raad van toezicht vervult zijn toezichttaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het MPF en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het MPF. Bij zijn taak betreft de raad van toezicht de naleving van de Code pensioenfondsen. In de samenwerking met de raad van toezicht neemt het bestuur ook de aanbevelingen uit de Code Pensioenfondsen in acht.

De bepalingen omtrent de raad van toezicht zijn uitgewerkt in de statuten van het MPF en in het reglement van de raad van toezicht. Het reglement van de raad van toezicht is als bijlage aan de Abtn toegevoegd.

Het bestuur en de raad van toezicht komen tenminste tweemaal per kalenderjaar in vergadering bijeen.

#### 2.1.6 Certificering en controle

Het boekjaar van het MPF loopt gelijk met het kalenderjaar. Het MPF verstrekt periodiek binnen de daartoe vastgestelde termijnen de voorgeschreven staten aan de toezichthouder.

##### **Actuaris**

Het bestuur heeft een externe certificerend actuaris aangesteld. De certificerend actuaris beoordeelt de financiële positie van het MPF volgens de eisen van DNB. De certificerend actuaris rapporteert eenmaal per jaar aan het bestuur door middel van een actuariële rapport en een actuariële verklaring. Rapportage vindt plaats uiterlijk 1 juli van het jaar volgend op het kalenderjaar waarop de rapportage betrekking heeft. De certificerend actuaris is tevens de sleutelfunctiehouder en sleutelfunctievervuller van de sleutelfunctie 'actuariële functie'.

##### **Accountant**

Het bestuur heeft een extern accountantsbureau aangesteld (zie het colofon van deze Abtn). Deze accountant controleert jaarlijks het jaarverslag en de staten voor DNB en doet jaarlijks verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een accountantsverklaring, een management letter en een verslag aan het bestuur.

## **Compliance Officer**

Het bestuur heeft een gedragscode opgesteld. De bijbehorende verklaring wordt jaarlijks door de leden van het bestuur (incl. het expertlid van de BAC), het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht ondertekend. Het bestuur heeft een compliance officer aangesteld, die de naleving van de gedragscode door de leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht jaarlijks controleert.

## **Functionaris Gegevensbescherming**

Het bestuur heeft een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld. De Functionaris Gegevensbescherming houdt toezicht op de afspraken omtrent privacy en gegevensbescherming binnen het MPF. De taken van de Functionaris Gegevensbescherming zijn vastgelegd in het privacybeleid van het MPF.

## **2.2 Uitbesteding**

Het bestuur heeft de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie, de werkzaamheden inzake actuariële berekeningen en de belegging van het vermogen van het MPF uitbesteed aan externe deskundigen.

Ook in het kader van functiescheiding kan het gewenst zijn activiteiten uit te besteden. Hiertoe heeft het bestuur een uitbestedingsbeleid opgesteld. Doelstelling bij het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van de kwaliteit van de dienstverlening door de uitbestedingspartners en het waarborgen dat het MPF 'in control' is ten aanzien van de uitbestede activiteiten. Het bestuur blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor de activiteiten van het MPF en houdt dan ook toezicht op externe partijen. Jaarlijks voert het bestuur evaluatiegesprekken met deze externe partijen. In de bijlage is het uitbestedingsbeleid van het MPF opgenomen.

### 2.2.1 Pensioenbeheer

Het MPF heeft de pensioenadministratie ondergebracht bij Appel Pensioenuitvoering (hierna Appel).

In de dienstverleningsovereenkomst zijn de activiteiten van de administrateur voor het MPF vastgelegd, onderverdeeld in administratieve, financiële, actuariële, juridische en overige werkzaamheden. Het MPF heeft service-afspraken gemaakt met Appel.

Het bestuur volgt de uitbesteding van de diensten onder meer via het ISAE 3402-rapport van Appel. In dit rapport wordt beschreven wat de beheersdoelstellingen en –maatregelen zijn en of deze ook functioneren.

Daarnaast volgt het bestuur de werkzaamheden van Appel door dienstverleningsrapportages, de uitputting van de begroting van de administratiekosten en de financiële rapportage die ieder kwartaal aan het bestuur worden voorgelegd. Maandelijks rapporteert Appel aan het bestuur over de ontwikkeling van de dekkingsgraad van het MPF.

### 2.2.2 Vermogensbeheer

Het vermogensbeheer wordt uitgevoerd door een externe vermogensbeheerder, Aegon Asset Management N.V.. Het belegd vermogen is onderverdeeld in 2 depots:

- het herverzekerd depot heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd vóór 1 januari 2006;
- het depot vrij vermogen heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd vanaf 1 januari 2006. Dit depot is in eigen beheer.

In de vermogensbeheerovereenkomst met Aegon Asset Management N.V. zijn de activiteiten van de vermogensbeheerder vastgelegd. Het MPF heeft service-afspraken

gemaakt met de vermogensbeheerders. De fusie van Aegon en a.s.r. heeft geen invloed op de gemaakte afspraken voor het vermogensbeheer.

Het bestuur volgt de uitbesteding van de diensten onder meer via het ISAE-3402 rapport van de vermogensbeheerder. In dit rapport wordt beschreven wat de beheersdoelstellingen en -maatregelen zijn en of deze ook functioneren.

De kredietwaardigheid van vermogensbeheerder Aegon en verzekeraar a.s.r. wordt periodiek gemonitord. Dit in relatie tot de uitvoering van het garantiecontract door a.s.r. (voorheen Aegon).

Vanuit de vermogensbeheerder is voor het MPF een accountmanager benoemd die verantwoording aflegt aan het bestuur over de uitvoering van de overeengekomen werkzaamheden.

Het bestuur heeft een overeenkomst gesloten met Citibank voor de uitvoering van de custodian werkzaamheden.

### 2.2.3 Advisering bestuur

Het bestuur wordt bij de vaststelling en uitvoering van zijn beleid geadviseerd door de volgende functionarissen.

#### **Adviserend actuaris**

De adviserend actuaris verzorgt alle adviezen op actuariel gebied. De overeengekomen werkzaamheden en de beloning zijn vastgelegd in een begroting actuariële werkzaamheden.

#### **Beleggingsadviseur**

Het bestuur heeft een beleggingsadviseur aangesteld. De overeengekomen werkzaamheden en de beloning zijn vastgelegd in een opdrachtbevestiging. Ook ontvangt het bestuur ieder kwartaal van de beleggingsadviseur een risicorapportage waarin gedetailleerd inzicht wordt gegeven in de verschillende financiële risico's (zoals: renterisico, kredietrisico, concentratierisico).

#### **Adviseur risicomanagement**

Het bestuur heeft een adviseur risicomanagement aangesteld om de IRM commissie te ondersteunen bij zijn reguliere werkzaamheden. Tevens ondersteunt deze adviseur risicomanagement de sleutelfunctiehouder risicobeheer.

Op ad hoc basis kan het bestuur ook gebruik maken van andere externe deskundigen.

#### **Bestuursondersteuning**

Het MPF heeft de werkzaamheden en advisering inzake bestuursondersteuning ondergebracht bij Montae & Partners.

## **2.3 Beheersmaatregelen en interne controle**

Het interne beheersingssysteem berust op de verantwoordelijkheden, de bevoegdheden en de onderlinge verhoudingen van de bij het MPF betrokken organen en instellingen. De bevoegdheden, verantwoordelijkheden en de onderlinge verhoudingen van de organen van het MPF zijn vastgelegd in de statuten en reglementen. Met externe partijen en adviseurs aan wie activiteiten zijn uitbesteed, zijn overeenkomsten gesloten waarin deze uitbesteede activiteiten en de afspraken zijn vastgelegd. Periodiek worden de adviseurs door het bestuur geëvalueerd.

### 2.3.1 Interne beheersing van het MPF

#### **Geschiktheid**

Het bestuur draagt er zorg voor dat wordt voldaan aan alle geschiktheidseisen die op basis van wet- en regelgeving worden gesteld. Voor de geschiktheidsbevordering gaat het bestuur onder meer uit van de eisen die zijn vastgelegd in de Beleidsregel geschiktheid 2020 van DNB en de Autoriteit Financiële Markten, de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie en de Wet versterking bestuur pensioenfondsen.

Het bestuur heeft een plan opgesteld om ervoor te zorgen dat de geschiktheid binnen het bestuur gewaarborgd blijft en dat het bestuur als collectief over de door DNB vereiste geschiktheid beschikt (het geschiktheidsplan). Het bestuur hanteert hierbij het vier-ogen-principe: per onderwerp moeten tenminste twee bestuursleden voldoende geschikt zijn. Het bestuur beschikt over profielschetsen waar (kandidaat)bestuursleden aan moeten voldoen.

In het geschiktheidsplan wordt uiteengezet welke deskundigheid, competenties en professioneel gedrag van het bestuur wordt verwacht en welke mogelijkheden daartoe worden aangereikt. Onderdeel daarvan is het opleidingsplan, waarin is beschreven hoe het bestuur de deskundigheid op peil houdt. In het geschiktheidsplan wordt verder aangegeven op welke wijze het MPF het functioneren van het bestuur toetst. Tevens is het geschiktheidsplan een referentiepunt voor de geschiktheidstoets die DNB uitvoert.

#### **Evaluatiebeleid**

Het bestuur evalueert ieder jaar het functioneren van de individuele bestuursleden, de bestuurscommissies en het bestuur als collectief. Deze evaluatie vindt tenminste eens in de drie jaar plaats onder begeleiding van een onafhankelijk adviseur.

#### **Code pensioenfondsen**

De Code Pensioenfondsen bevat normbepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook uitgebreid in op daaraan gekoppelde thema's zoals benoemingen en zittingstermijnen. Onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen komen ook aan bod. Met de Code Pensioenfondsen wordt beoogd de verhoudingen binnen een pensioenfonds en de communicatie met de belanghebbenden transparanter te maken en bij te dragen aan het versterken van 'goed pensioenfondsbestuur'.

Het bestuur is op de hoogte van de in de Code Pensioenfondsen omschreven normen, onderschrijft deze en geeft daar opvolging aan. Waar dit niet het geval is, legt het bestuur uit waarom het de betreffende actie niet opvolgt. Het bestuur legt hierover verantwoording af in het jaarverslag.

## **Vergoedingsregeling**

Het bestuur heeft een vergoedingsregeling voor bestuursleden alsmede voor leden van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan.

## **Integriteit**

Het MPF heeft een gedragscode ingesteld voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht en al degenen die voor, namens of in opdracht van het MPF werken en alle door het bestuur aan te wijzen betrokkenen. Dit ter voorkoming van conflicten tussen het belang van het MPF en de privébelangen van betrokkenen alsmede ter voorkoming van het gebruik van vertrouwelijke informatie van het MPF voor privédoeleinden.

Het bestuur heeft een klokkenluiders- en incidentenregeling ingesteld; alle functionarissen hebben de mogelijkheid te rapporteren aan de vertrouwenspersoon over onregelmatigheden, te weten gebeurtenissen van algemene, operationele of financiële aard die een ernstig gevaar vormen of kunnen vormen voor de beheerste en integere bedrijfsvoering van het MPF.

De gedragscode de klokkenluidersregeling en het incidentenbeleid maken deel uit van het integriteitsbeleid dat door het MPF is vastgesteld. Iedere vergadering toetst het bestuur of agendapunten worden besproken waarbij er sprake kan zijn van belangenverstrengeling.

## **Klachten en geschillen**

Het MPF heeft een klachtenregeling vastgesteld. In de klachtenregeling zijn de procedures vastgelegd voor de behandeling van klachten en geschillen van belanghebbenden over de uitvoering van de pensioenregeling. In eerste instantie worden klachten door de administrateur behandeld. Indien de belanghebbende zich niet met de inhoud van de beslissing kan verenigen, kan de belanghebbende de klacht in tweede instantie laten behandelen door een afvaardiging van het bestuur.

Indien de belanghebbende het niet eens is met de beslissing van het bestuur op de klacht, kan de belanghebbende met zijn klacht naar de Geschillen Instantie Pensioenfondsen.

## **Procedure datalekken**

In de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) liggen beginselen en regels vast voor de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens. Het MPF conformeert zich aan de AVG. De AVG regelt onder andere de meldplicht voor organisaties die persoonsgegevens verwerken, zoals pensioenfondsen. Deze meldplicht houdt in dat organisaties een melding moeten doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP) als zij een ernstig datalek constateren. In sommige gevallen moet een pensioenfonds het datalek ook melden aan de betrokkenen (de personen van wie de persoonsgegevens zijn gelekt).

De termijn voor het melden van het datalek begint te lopen op het moment dat pensioenfonds, of een uitbestedingspartij die het pensioenfonds heeft ingeschakeld, op de hoogte raakt van een incident dat mogelijk onder de meldplicht datalekken valt. De melding dient zo mogelijk niet later dan 72 uur na de ontdekking te worden gedaan.

## **Bewerkers en bewerkersovereenkomsten**

Het MPF dient er op toe te zien dat de bewerkers voldoende waarborgen bieden ten aanzien van de naleving van de meldplicht voor datalekken. Dat betekent dat het MPF ervoor moet zorgen dat, ook als het MPF persoonsgegevens laat bewerken door een bewerker, in staat moet zijn om de wettelijke verplichtingen na te komen. Dit houdt in ieder geval in dat het MPF ervoor moet zorgen dat de bewerker het MPF tijdig en adequaat informeert over de datalekken waarvan hij kennis krijgt. Het MPF heeft met alle bewerkers een bewerkersovereenkomst gesloten. Deze bewerkersovereenkomst vormt een integraal onderdeel van de documentatie waarin de afspraken betreffende meldplicht datalekken zijn vastgelegd.

### 2.3.2 Interne beheersing uitbestedingsrelaties

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van interne controlemaatregelen gericht op de juiste, volledige en tijdige registratie van de gegevens van het MPF. Het MPF heeft op het gebied van administratieve organisatie en interne controle maatregelen getroffen ter naleving van de Sanctiewetgeving en de op grond van de in die wet vastgestelde regelingen en besluiten die betrekking hebben op het financieel verkeer.

Met de administrateur zijn procedures opgesteld en vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Het bestuur ontvangt ieder kwartaal een financiële rapportage. Aan de hand van een tevoren vastgesteld budget krijgt het bestuur ieder kwartaal inzicht in de realisatie van de verwachte inkomsten en uitgaven.

Met de vermogensbeheerder is een overeenkomst afgesloten waarin onder andere de beleggingsrichtlijnen en de overeengekomen rapportages zijn vastgelegd. De afspraken zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomst. Ook het IPS en de risicorapportage, die de vermogensbeheerder overlegt, geven de diverse richtlijnen en afspraken ten aanzien van de beleggingen weer.



### **3. Aansluiting werkgevers**

Volgens de statuten van het MPF wordt verstaan onder aangesloten werkgevers de natuurlijke personen en rechtspersonen die zich uitsluitend of in hoofdzaak bewegen op het gebied van de Graanbe- en verwerkende industrie. Hieronder wordt verstaan:

- a. de be- en verwerking van granen, landbouwzaden en/of peulvruchten;
- b. de verwerking van veevoederstoffen ten behoeve van landbouwhuisdieren, uitgezonderd die bedrijven die in hoofdzaak kunstmelkvoeders en/of pre-mixen fabriceren;
- c. de op- en overslag van granen, landbouwzaden en/of peulvruchten en/of veevoedergrondstoffen.

Dit wordt geacht het geval te zijn als tenminste de helft van de werknemers van de desbetreffende aangesloten werkgever op het voornoemde gebied werkzaam is en

- de werknemers onder de op het MPF van toepassing zijnde verplichtstelling vallen krachtens artikel 2 van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000; of
- de werkgever op zijn verzoek als vrijwillig aangesloten werkgever door het bestuur is aanvaard.

Niet als aangesloten werkgever worden beschouwd de werkgevers die weliswaar onder de genoemde verplichtstelling vallen, maar die vrijstelling van deze verplichting hebben verkregen.

#### **3.1 Aansluiting werkgevers die onder de verplichtstelling vallen**

Op werkgevers die aansluiten en onder de verplichtstelling vallen is vanaf aansluiting het uitvoeringsreglement van toepassing. De tarieven voor inkoop van aanspraken die betrekking hebben op een periode vóór de aansluiting worden nader vastgesteld.

#### **3.2 Aansluiting van werkgevers die niet onder de verplichtstelling vallen**

Het MPF is statutair bevoegd om een werkgever die niet verplicht onder de werkingssfeer van het MPF valt onder voorwaarden op vrijwillige basis bij het MPF aan te sluiten.

De werkgever die om vrijwillige aansluiting verzoekt, moet:

- de algemene cao-loonontwikkeling in de bedrijfstak volgen, of
- een economische en/of organisatorische band vormen met een werkgever die onder de werkingssfeer van het MPF valt.

Vrijwillige aansluiting is ook mogelijk direct aansluitend aan een periode waarin een werkgever onder de werkingssfeer van het MPF viel.

De vrijwillige aansluiting wordt neergelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen het MPF en de vrijwillig aan te sluiten onderneming. Het MPF is bevoegd in deze overeenkomst nadere voorwaarden aan de vrijwillige aansluiting te stellen.

De tarieven voor inkoop van aanspraken die betrekking hebben op een periode vóór de aansluiting worden nader vastgesteld. Toekomstige inkoop zal plaatsvinden tegen de doorsneepremie die het MPF hanteert. Voorafgaand aan vrijwillige aansluiting beoordeelt het MPF of er verzekeringstechnisch nadeel optreedt.

### **3.3 Verrijging deelnemerschap**

Werknemers van een aangesloten werkgever worden deelnemer in de regeling.

### **3.4 Hoofdpijnen uitvoeringsreglement**

#### **Inleiding**

De afspraken over de uitvoering van de pensioenovereenkomst tussen het MPF en de aangesloten werkgever(s) zijn vastgelegd in het uitvoeringsreglement zoals bedoeld in artikel 25 van de Pensioenwet. Met werkgevers die op basis van een vrijwillige aansluiting de pensioenovereenkomst hebben ondergebracht bij het MPF wordt een separate uitvoeringsovereenkomst gesloten. De inhoud van deze uitvoeringsovereenkomst komt overeen met die van het uitvoeringsreglement.

#### **Invulling**

Conform de eisen in artikel 25 van de Pensioenwet zijn de volgende bepalingen in het uitvoeringsreglement opgenomen:

#### Wijze vaststelling verschuldigde premie

De doorsneepremie wordt in overleg tussen cao-partijen en het MPF vastgesteld en is ten minste gelijk aan de gedempte kostendekkende premie.

#### Premiebetaling

De premie, inclusief de afzonderlijke vergoeding voor uitvoeringskosten, wordt maandelijks vooraf betaald op basis van een inschatting. De definitieve afrekening vindt plaats binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar. Bij overschrijding van de gestelde betalingstermijn worden rente en kostenvergoedingen in rekening gebracht.

#### Informatieverstrekking door werkgevers aan pensioenfonds

De werkgever is verplicht de vereiste gegevens volledig, juist en tijdig te leveren. Het MPF informeert de deelnemer conform de eisen in artikel 21 van de Pensioenwet.

#### Procedures premiebetalingsachterstand

Het MPF informeert het verantwoordingsorgaan elk kwartaal bij een premieachterstand vanaf 5% van de te ontvangen jaarpremie.

#### Procedures wijziging pensioenovereenkomst

Cao-partijen informeren het MPF over iedere wijziging in de pensioenovereenkomst op hoofdpijnen. De opdrachtaanvaarding door het MPF is vastgelegd in een bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst. Het MPF heeft de bevoegdheid om de details uit te werken. Het MPF past binnen drie maanden na wijziging van de pensioenovereenkomst het pensioenreglement aan. Indien wetgeving of toezichthouder dit vereist, is het MPF bevoegd zonder voorafgaande toestemming de pensioenreglementen te wijzigen. Na elke wijziging in het pensioenreglement legt het MPF het reglement voor aan cao-partijen.

#### Voorwaarden toeslagverlening

Toeslagverlening is voorwaardelijk en hiervoor wordt geen bestemmingsreserve gevormd of premie betaald.

#### Herstelplan

Wanneer de beleidsdekkingsgraad per het einde van een kalenderkwartaal is komen te liggen onder de bij of krachtens artikel 132 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien

van het vereist eigen vermogen wordt dit per direct bij de toezichthouder gemeld. Binnen de benodigde termijn wordt een herstelplan opgesteld.

#### Premiekorting of –terugstorting

Premiekorting is alleen mogelijk indien ten aanzien van de pensioenverplichting wordt voldaan aan de voorschriften uit de Pensioenwet (artikel 126, 132 en 133) en indien de voorwaardelijke toeslagen kunnen worden nagekomen overeenkomstig het vastgestelde toeslagbeleid en indien de korting en de niet verstrekte indexatie op de pensioenaanspraken en pensioenrechten op grond van artikel 134 Pensioenwet in de voorgaande tien jaar gecompenseerd is. Het MPF maakt geen gebruik van de mogelijkheid tot terugstorting.

#### Vrijwillige voortzetting na beëindiging dienstverband

In het betreffende pensioenreglement worden voorwaarden vastgelegd voor voortzetting van het deelnemerschap. Dit is mogelijk bij alle verplichtgestelde regelingen en waarbij de inactieve deelnemer in principe de gehele premie verschuldigd is. De voortzetting duurt maximaal drie jaar.

#### Vrijstelling van verplichte deelname

Het MPF kan worden verzocht om een vrijstelling van verplichte deelname te verlenen. Het MPF is hierbij gebonden aan het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000. Het MPF heeft het beleid ten aanzien van het verlenen van vrijstelling vastgelegd in het vrijstellingsbeleid.

#### Gemoedsbezwaren werkgever

De werkgever kan een verzoek om vrijstelling indienen tegen premiebetaling wegens gemoedsbezwaren. De vrijstelling die is verleend aan een rechtspersoon vervalt na verloop van vijf jaar na de datum van ingang van de vrijstelling. Met ingang van de datum, waarop een vrijstelling is vervallen kan een nieuwe vrijstelling worden verleend.

#### 4. Pensioenregeling

In werking sinds	1 januari 2025
Laatstelijk gewijzigd per	1 januari 2025
Karakter	voorwaardelijk geïndexeerde middelloon regeling
Toetredingsleeftijd	geen minimum
Deelname	In dienst getreden bij een werkgever volgens artikel 1 van het pensioenreglement.
Pensioenleeftijd	68 jaar
Maximum pensioensalaris	loongrens WIA, € 75.864,--
Franchise*	€ 18.475,--
Pensioengrondslag	Salaris (maximaal € 75.864,-- ) -/- franchise
Totale pensioenpremie	30,40% van de pensioengrondslag
Ouderdomspensioen	1,640% van pensioengrondslag per dienstjaar
Partnerpensioen	70% van (behaalbaar) ouderdomspensioen, op kapitaalbasis
Wezenpensioen	11% van behaalbaar ouderdomspensioen, op risicobasis verzekerd, uitgekeerd tot 18-jarige of 27-jarige leeftijd volgens 4-klassensysteem
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	
Flexibilisering	mogelijkheid tot deeltijdpensioen, uitruil, vervroeging, uitstel, hoog-laag en TOP-regeling (beëindigd) <sup>1</sup>
Vrijwillige voortzetting	drie jaar na einde deelnemerschap
Excedent pensioen	werkgever heeft de mogelijkheid ook boven maximum pensioensalaris pensioentoezegging bij het MPF onder te brengen
Maximumloon excedent pensioen	€ 137.800,--
Toeslagen	voorwaardelijke toeslag uit overrendement, toeslagambitie gelijk aan prijsinflatie (geen reserve of opslag in de premie, zie ook 7.3)

\*Het bestendig beleid van het fonds is om de fiscaal minimale franchise te hanteren

Ten aanzien van de arbeidsongeschikte deelnemers met recht op premievrije voortzetting van de pensioenopbouw geldt dat vanaf 1 januari 2020 jaarlijks rekening gehouden wordt met de actuele franchise. Het pensioengevend salaris is per die datum fictief vastgesteld, zodanig dat de pensioengrondslag in de oude en nieuwe situatie gelijk is. Het pensioengevend salaris dat gehanteerd wordt voor de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw kan overeenkomstig de verleende toeslag worden verhoogd.

---

1 Het bestuur heeft op 6 juli 2010 besloten om de TOP-regeling te beëindigen. Een aantal deelnemers heeft bezwaar gemaakt tegen de omzetting van de TOP aanspraken naar het levenslang ouderdomspensioen. In de technische voorziening van het MPF wordt rekening gehouden met de deelnemers die recht hebben op het gebruik van de TOP-regeling.

## **5. Herverzekering**

### **5.1 Overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico**

Ter zake van het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico heeft het MPF een stop-loss herverzekeringsovereenkomst gesloten met Zwitserleven.

Zodra de totale jaarlijkse schade meer bedraagt dan het eigen behoud (gelijk 125% van de jaarpremie bij volledige herverzekering) komt de verzekering tot uitkering. De stop-loss premie bedraagt 3,7% van het eigen behoud.

De herverzekering omvat de uitkering van een risicokapitaal (voor zover de totale schade het eigenbehoud overstijgt) bij overlijden van een deelnemer. Het maximale risicokapitaal per deelnemer bedraagt € 3.000.000. Dit kapitaal is gelijk aan het verschil tussen enerzijds de contante waarde van de geldende aanspraken van de partner van de deelnemer en de voor de betreffende deelnemer gevormde voorziening pensioenverplichtingen.

Ter dekking van het arbeidsongeschiktheidsrisico's worden de risicokapitalen gedefinieerd als de contante waarde van de toekomstige premievrijstelling van de betreffende deelnemers. De herverzekering komt tot uitkering als de totale schade (overlijden en arbeidsongeschiktheid) het eigen behoud overschrijdt.

De grootte van de her te verzekeren prestaties wordt ieder jaar berekend op basis van de actuariële grondslagen van het MPF. De afrekening wordt gebaseerd op de gehele contractperiode. Voor de uitlooperperiode van het arbeidsongeschiktheidsrisico (de twee jaar na afloop van het contract) is een voorziening opgenomen ter hoogte van twee jaarpremies van het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Dit herverzekeringscontract is aangegaan voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2027.

### **5.2 Garantiecontract**

De risico's (langleven en kortleven) die betrekking hebben op pensioenen opgebouwd vóór 2006 zijn herverzekerd middels een garantiecontract bij a.s.r. (voorheen Aegon).

## 6. Financiële opzet

De voornaamste financiële doelstellingen van het MPF zijn:

- het waarborgen van de opbouw van de pensioenaanspraken overeenkomstig de in het reglement vastgelegde bepalingen;
- het minimaliseren van de kansen op een beleidsdekkingsgraad onder het (minimaal) vereist eigen vermogen, alsmede van de mate van een te lage beleidsdekkingsgraad;
- het maximaliseren van het beleggingsrendement om toeslagen te kunnen realiseren.

In dit hoofdstuk wordt de financiële opzet van het MPF uiteengezet. Ingegaan wordt op de waarderingsgrondslagen alsmede de uitgangspunten voor het premiebeleid, het beleggingsbeleid en het toeslagbeleid. Uitgangspunt bij de financiële opzet is de wet- en regelgeving zoals beschreven in:

- de Pensioenwet (hoofdstuk 6);
- het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen;
- de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling;
- de Regeling Parameters pensioenfondsen.

### 6.1 Eigen vermogen

In deze paragraaf wordt het eigen vermogen van het MPF beschreven. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- a. Waarderingsgrondslagen beleggingen
- b. Technische voorzieningen
- c. Minimaal vereist eigen vermogen
- d. Vereist eigen vermogen
- e. Vrij vermogen.

#### **a. Waarderingsgrondslagen beleggingen**

De waardering van de bezittingen van het MPF gebeurt op marktwaarde.

#### **b. Technische voorzieningen**

Het MPF stelt toereikende technische voorzieningen vast met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. De voorwaardelijke toeslagverlening maakt geen onderdeel uit van de pensioenverplichtingen.

De vaststelling van de technische voorzieningen geschiedt op basis van de volgende uitgangspunten:

- marktwaardering;
- de grondslagen zijn gebaseerd op prudente beginselen inzake overlijden, arbeidsongeschiktheid en levensverwachting;
- de methode van vaststelling van grondslagen is van jaar op jaar consistent, tenzij juridische, demografische en/of economische omstandigheden zich hiertegen verzetten.

De technische voorzieningen van het MPF bestaan uit de voorziening pensioenverplichtingen en overige voorzieningen.

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan:

- voor de actieve deelnemers:  
de actuariële contante waarde van de over de verstreken dienstjaren verkregen pensioenaanspraken, inclusief de toegekende toeslagen.

- voor niet-actieve deelnemers: de actuariële contante waarde van de verzekerde pensioenen, inclusief de toegekende toeslagen.
- voor arbeidsongeschikte deelnemers: de actuariële contante waarde van de te bereiken pensioenen (inclusief toekomstige dienstjaren) inclusief de toegekende toeslagen, waarbij de kans op revalidering buiten beschouwing is gelaten.
- voor de ingegane (pre)pensioenuitkeringen en ingegane nabestaandenpensioenen: de actuariële contante waarde van de ingegane uitkeringen, inclusief de toegekende toeslagen.

De overige voorzieningen bestaan uit:

- Spaarfonds gemoedsbezwaarden.

Het MPF kent een aantal onvindbare deelnemers. Onvindbare deelnemers zijn personen die gerechtigd zijn tot een pensioen en dit nog niet hebben aangevraagd, waardoor het pensioen niet kan worden uitbetaald.

Het MPF houdt een technische voorziening aan voor 100% voor het pensioen van deelnemers dat niet binnen vijf jaar na de initiële ingangsdatum wordt aangevraagd. Deze technische voorziening. Na vijf jaar komt deze voorziening in één keer vrij te vallen. De aanspraken van de betreffende deelnemer blijven echter opgenomen in de pensioenadministratie.

De voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen.

Intrest	Rentetermijnstructuur Financieel Toetsingskader (gepubliceerd door DNB)
Sterfte	Volgens de Prognosetafel AG2024. Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en de totale bevolking door middel van een leeftijdsafhankelijke correctie op de overlevingskansen door toepassing van de MPF ervaringssterfte 2024. De ervaringssterfte is opgenomen in de bijlage van de Abtn.
Partnerfrequenties	Vóór de pensioenrichtleeftijd worden partnerfrequenties gehanteerd. De partnerfrequenties zijn opgenomen in de bijlage van de Abtn. Na de pensioenrichtleeftijd wordt de voorziening vastgesteld op basis van bepaalde partner.
Leeftijden	Uitgangspunt is de maand waarin men geboren is.
Leeftijdsverschil	3 jaar (man ouder dan vrouw).
Kosten	Voor toekomstige uitvoeringskosten wordt een afzonderlijke voorziening getroffen ter grootte van 3,0% van de voorziening pensioenverplichtingen. De voorziening eigen beheer wordt weergegeven inclusief een kostenvoorziening over het herverzekerde deel van de voorziening. De herverzekerde voorziening van de pensioenverplichtingen bij Aegon wordt netto weergegeven, aangezien het fonds geen kostenopslag ontvangt vanuit Aegon. Bij beëindiging van de pensioenopbouw, na wegvallen van sponsors, zal binnen enkele jaren worden overgegaan tot overdracht aan een andere uitvoerder gevolgd door liquidatie van het MPF.
Uitkeringen	Continu verondersteld

Wezenpensioen	0,5% van het latente partnerpensioen van niet-gepensioneerde deelnemers voor de technische voorziening en actuariel benodigde koopsom. 6% van de risicokoopsom van partnerpensioen
---------------	---

Eens per twee jaar (zelfde periodiciteit als publicatie Prognosetafel) wordt gekeken of het onderzoeken van de grondslagen als wenselijk wordt geacht. Indien er tussentijds veranderingen plaatsvinden die de correctheid van de actuariële grondslagen en/ of veronderstellingen in twijfel trekken, worden de desbetreffende grondslagen geëvalueerd. In onderstaande tabel is te zien wanneer de grondslagen voor het laatst zijn geëvalueerd.

Laatste evaluatie actuariële grondslagen	
Prognosetafel	2024
Ervaringssterfte	2024
Kosten	2024
Partnerfrequenties	2024
Leeftijdsverschil	2024
Opslagen voor wezenpensioen	2024
Opslag voor arbeidsongeschiktheid in de premie	2018

### **Minimaal vereist eigen vermogen**

Het MPF stelt conform het bepaalde in artikel 131 van de Pensioenwet het minimaal vereist eigen vermogen vast. De minimaal vereiste dekkingsgraad is gelijk aan 100% + het minimaal vereist eigen vermogen uitgedrukt als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen.

Zodra de beleidsdekkingsgraad onder de minimaal vereiste dekkingsgraad komt en vervolgens vijf jaar opeenvolgend onder de minimaal vereiste dekkingsgraad zit én op het laatste evaluatiemoment de actuele dekkingsgraad ook lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, zal het MPF binnen zes maanden maatregelen nemen die er toe leiden dat er per direct een actuele dekkingsgraad ontstaat waarbij het minimaal vereist eigen vermogen wel aanwezig is.

### **c. Vereist eigen vermogen**

Het MPF stelt het vereist eigen vermogen (VEV) zodanig vast dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het MPF binnen een periode van een jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen (artikel 132 van de Pensioenwet). Daarbij wordt het zogenaamde standaardmodel van DNB gevolgd (wortelformule). Het totaal vereist eigen vermogen is gelijk aan het vereist eigen vermogen voor de in eigen beheer opgebouwde aanspraken (per 31 december 2023: 20,6% van de in eigen beheer opgebouwde voorziening). Het vereist eigen vermogen bedraagt per 31 december 2023 13,7% van de technische voorziening (inclusief herverzekerde aanspraken).

Indien het aldus vastgesteld vereist eigen vermogen minder bedraagt dan het hiervoor aangegeven minimaal vereist eigen vermogen, dan wordt het vereist eigen vermogen gelijk gesteld aan het minimaal vereist eigen vermogen.

Indien de beleidsdekkingsgraad op een zodanig niveau ligt dat er niet wordt voldaan aan het vereist eigen vermogen, meldt het MPF dit direct aan DNB. Binnen drie maanden moet vervolgens een concreet en haalbaar (geactualiseerd) herstelplan ter instemming van DNB worden ingediend. In het herstelplan wordt uitgewerkt hoe het MPF uiterlijk binnen 10 jaar, vanaf het moment waarop het MPF in onderdekking is geraakt, zal voldoen aan de eisen met betrekking tot het vereist vermogen.

### **d. Vrij vermogen**



Het pensioenvermogen boven het vereist eigen vermogen is het vrije vermogen van het MPF.

## 6.2 Premiebeleid

In deze paragraaf wordt het premiebeleid van het MPF beschreven. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- i. de hoogte van de zuiver kostendekkende premie conform de voorschriften gesteld bij en krachtens artikel 128 van de Pensioenwet evenals door DNB;
- ii. de gedempte kostendekkende premie;
- iii. de minimaal te betalen premie.
- iv. de feitelijke premie inclusief afzonderlijke vergoeding voor uitvoeringskosten, zoals vastgelegd in het uitvoeringsreglement.

### **i. Hoogte zuiver kostendekkende premie**

De regels van DNB schrijven voor dat bij de berekening van de premie ten behoeve van het MPF met de volgende elementen rekening wordt gehouden:

1. koopsom voor de onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioentoezegging;
2. een solvabiliteitsopslag over premieonderdeel '1';
3. koopsom voor voorwaardelijke onderdelen van pensioentoezegging met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de wijze van financieren;
4. een afzonderlijke opslag c.q. vergoeding voor uitvoeringskosten.

Deze elementen van de kostendekkende premie zijn als volgt nader gedefinieerd.

- ad 1. de actuariële benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen uit het pensioenreglement berekend op basis van de nominale rentetermijnstructuur. De risicopremies met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid zijn eveneens vervat in dit premieonderdeel. Hierbij wordt gerekend op basis van de actuariële grondslagen, zoals beschreven onder 7.1 sub b. De risicopremie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is gelijk aan 4,5% van de actuariële benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen en 4,5% van de risicopremie overlijden, verhoogd met de herverzekeringpremies voor de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid als bedoeld in paragraaf 5.1;
- ad 2. een solvabiliteitsopslag die gelijk is aan het percentage vereist eigen vermogen voor de in eigen beheer opgebouwde aanspraken (zoals beschreven onder paragraaf 7.1 sub d) over het premieonderdeel als beschreven onder ad 1;
- ad 3. in de premie wordt geen element opgenomen voor toeslagen en hiervoor wordt ook niet gereserveerd. (zie voor een nadere omschrijving van het toeslagbeleid paragraaf 7.4 van deze Abtn).
- ad 4. Deze afzonderlijke opslag c.q. vergoeding voor uitvoeringskosten is bij de ex-ante premiestelling gelijk aan 8,8% van de bruto feitelijke premie. Het bestuur toetst periodiek of deze opslag toereikend is. Bij de vaststelling van de ex-post premie, wordt gekeken naar de uitvoeringskosten verminderd met de vrijval uit de voorziening als gevolg van het doen van uitkeringen.

### **ii. Hoogte gedempte kostendekkende premie**

Voor de berekening van de gedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van een gedempte disconteringsvoet, die gebaseerd is op het verwacht fondsrendement. Het verwacht rendement op vastrentende waarden wordt gebaseerd op de rentetermijnstructuur die DNB heeft gepubliceerd per 30 september 2023. Dit verwacht rendement staat vast voor de periode 2024 - 2028. Voor het verwacht rendement op zakelijke waarden wordt uitgegaan van de maximale parameters zoals vastgelegd in artikel 23a, eerste lid van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Op basis van de strategische beleggingsmix per 30 september van het vorige boekjaar wordt voor enig jaar een verwacht bruto rendementscurve opgesteld.

Het bruto verwacht rendement wordt verlaagd met een afslag voor toeslagverlening.

De afslag voor toeslagverlening is gelijk aan de prijsinflatie. Bij de prijsinflatie is rekening gehouden met een ingroeipad van 4 jaar. Het ingroeipad is vastgesteld op basis van CPB-ramingen per 30 september 2023 en staat vast voor de periode 2024 - 2028. De bruto en netto rendementscurves zijn opgenomen in de bijlage.

Bij voorwaardelijke toeslagverlening berekenen we in de premie welke opslag nodig is voor toeslagverlening. Wanneer deze opslag hoger is dan de solvabiliteitsopslag, dan wordt het meerdere opgenomen in benodigde premie voor voorwaardelijke toeslagverlening.

De minimaal te betalen premie (zie onder iii) is in principe niet lager dan de gedempte kostendeckende premie en wordt jaarlijks door het bestuur ex-ante beoordeeld. De beoordeling vindt plaats in het najaar van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de premie betrekking heeft, aan de hand van ex-ante maatstaven zoals het deelnemersbestand en de actuariële grondslagen. De achtergrond van de ex-ante beoordeling is dat het bestuur op basis hiervan een standpunt kan innemen inzake de hoogte van de doorsneepremie en/of de pensioenopbouw voor het komende jaar en dit tijdig kan bespreken met de sociale partners.

### **iii. Minimaal te betalen premie**

De minimaal te betalen premie is gelijk aan de gedempte premie en de, indien van toepassing, volgende onderdelen:

#### **a. Herstelpremies**

Op basis van de maatregelen in een herstelplan kunnen herstelpremies verschuldigd zijn. Bij de bepaling van de gedempte premie worden deze herstelpremies opgeteld bij de berekende premie.

#### **b. Premiekorting**

Indien het pensioenvermogen van het MPF hiertoe aanleiding geeft en daarbij voldaan wordt aan de wettelijke eisen kan het bestuur besluiten om een premiekorting of -restitutie te verlenen. Of en in welke mate een premiekorting dan wel premierestitutie mogelijk is, is mede afhankelijk van een haalbaarheidstoets.

Als randvoorwaarde voor premiekorting en -restitutie geldt dat deze pas kan worden toegepast nadat eventueel niet toegekende toeslagen en/of korting van aanspraken over de tien voorgaande jaren zijn gecompenseerd.

#### **c. Aanvullende premie in verband met bijdrage aan herstel**

Het bestuur betreft de premiedekkingsgraad bij de jaarlijkse vaststelling van de premie en pensioenopbouw, waarbij een minimale premiedekkingsgraad van 90% wenselijk wordt geacht. Als de dekkingsgraad van het MPF lager is dan het vereist eigen vermogen kan het bestuur besluiten om in overleg met de sociale partners nadere eisen te stellen aan de premiedekkingsgraad. Met betrekking tot de premie 2025 is in 2024 de (ontwikkeling van de) premiedekkingsgraad betrokken in de besluitvorming.

### **iv. Feitelijke premie**

De financiering van de krachtens het pensioenreglement vast te stellen pensioenaanspraken geschiedt door betaling van een doorsneepremie zoals omschreven in het uitvoeringsreglement tussen het MPF en de werkgever. De totale bijdrage is bepaald in overleg tussen de sociale partners. De totale bijdrage is door het bestuur – gehoord de actuaire van het MPF – getoetst op adequaatheid. De jaarlijkse (totale) bijdrage dient door de werkgever betaald te worden en bedraagt 30,40% (2025) van de pensioengrondslag. Voor de geldende premieverdeling tussen werkgever en werknemer verwijst het MPF naar de geldende cao graan be- en verwerkende bedrijven.

### 6.3 Beleggingsbeleid

Voor een beschrijving van het beleggingsbeleid wordt verwezen naar het Investment Policy Statement dat is opgenomen in de bijlage.

### 6.4 Toeslagbeleid

Er geldt sinds 1 januari 2016 een voorwaardelijk toeslagbeleid waarbij wordt aangesloten bij de ontwikkeling van het prijsindexcijfer.

#### Voorwaardelijke toezegging

De mate van toeslagverlening wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en is afhankelijk van de financiële positie van het MPF. Er bestaat geen recht op toeslagen. Bovendien wordt er door het MPF geen reserve aangehouden om in de toekomst toeslagen te kunnen toekennen. De toeslagen worden gefinancierd uit de groei van het vermogen ten opzichte van de verplichtingen.

Afhankelijk van de hoogte van beleidsdekkingsgraad en de uitkomsten van toekomstige ALM-studies kan het bestuur besluiten een toeslag te verlenen.

Het (voorwaardelijke) toeslagbeleid is vastgelegd in het pensioenreglement. Met betrekking tot de communicatie aan de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zal het MPF in alle communicatie-uitingen ten aanzien van de rechten van deelnemers de voorwaardelijkheidsverklaring opnemen.

Het bestuur behoudt zich het recht voor om het toeslagbeleid aan te passen. Toekomstige wijzigingen zijn verbindend voor alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

#### Ambitie

Als ambitie voor het toeslagbeleid geldt de prijsindex. (CPI alle bestedingen, afgeleid) van 1 oktober van het voorafgaande jaar tot 1 oktober van het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. Leidend voor de verlening van de voorwaardelijke toeslag is de beleidsdekkingsgraad van oktober van het jaar waarop de toeslag betrekking heeft.

De toeslagverlening wordt afgeleid van de ontwikkeling van genoemde CBS-prijsindex "CPI alle bestedingen (afgeleid)", over de periode 1 oktober tot 1 oktober.

#### Verwachte realisatie toeslagbeleid

Ieder jaar wordt beoordeeld of een toeslagverlening mogelijk is. Het bestuur van het MPF zal periodiek een ALM-studie en jaarlijks een haalbaarheidstoets laten uitvoeren, mede om de haalbaarheid van de toeslagverlening vast te stellen.

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is.

De wettelijke grenzen voor toekomstbestendige toeslagen ziet er als volgt uit:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad <sup>2</sup> (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.

> Toeslagverleningsdekkingsgraad (%)

Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is (vermogen boven dekkingsgraad gelijk aan de toeslagverleningsdekkingsgraad) mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5<sup>e</sup> deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

---

Bij het vaststellen van de toeslagverleningsdekkingsgraad is rekening gehouden met een ingroeipad. Bij het vaststellen van het ingroeipad voor prijsinflatie is rekening gehouden met de gewijzigde methodiek per 1 juli 2023, de meest recente CPB-ramingen voor de periode 2024-2028 en de met ingang van 1 juli 2023 naar 2,0% verhoogde (langetermijn) inflatie.

Bij gedeeltelijke toeslagverlening wordt gezocht naar de waarde die op de grens van toekomstbestendigheid ligt. De pro-rata toekenning van de toeslag wordt zodanig vastgesteld dat de contante waarde daarvan gelijk is aan het veronderstelde aanwezige vermogen.

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Bovenstaande staffel geldt daarbij als hulpmiddel. Ter financiering van deze voorwaardelijke indexatietoezeggingen is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets (per 1 januari 2024) volgt een mediaan pensioenresultaat vanuit de dekkingsgraad op 1 januari 2024 van: 77,3%. Het zogenaamde slechtweerscenario (5-de percentiel) bedraagt: 48,7%.

## 6.5 Systematiek vaststelling parameters

De parameters die gehanteerd worden bij de berekeningen ten behoeve van de vaststelling van de technische voorzieningen, de gedempte premie, het vereist eigen vermogen en de ALM-studie worden door het bestuur van het MPF vastgesteld. De parameters voldoen tenminste aan de voorwaarden conform de Regeling parameters pensioenfondsen. Het bestuur zal, gehoord de externe adviseur, periodiek besluiten over de parameters.

Bijstelling kan onder meer aan de orde zijn indien:

- sprake is van een aanpassing van de strategische beleggingsportefeuille, die van invloed is op de voor de toekomst te verwachten reële beleggingsrendementen;
- sprake is van veranderde vooruitzichten ten aanzien van relevante grootheden (met name beleggingsopbrengsten en loonontwikkeling), die van invloed zijn op de voor de toekomst te verwachten reële beleggingsrendementen; of

---

2 De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex).

- de toezichthouder de richtlijnen met betrekking tot de haalbaarheidstoets aanpast met gevolgen voor de benodigde premie; of
- het gerealiseerde reële beleggingsrendement gemeten over een lange periode sterk afwijkt van de gehanteerde disconteringsvoet.

Voor de (aanvangs)haalbaarheidstoets worden alle parameters door DNB voorgeschreven.

## **6.6 Financiële risicohouding en haalbaarheidstoets**

### 6.6.1 Financiële risicohouding

#### *Kwalitatieve risicohouding*

Het bestuur van het MPF heeft generiek gezien een kritische risicohouding (zie verder hoofdstuk 9). Dit uit zich ook in de vaststelling van de financiële risicohouding. Het MPF streeft ernaar om de nominale aanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslag behouden blijft. Beleggingsrisico kan acceptabel zijn in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale aanspraken niet geheel na kunnen worden gekomen.

De mate van risicoacceptatie van het bestuur is onder andere gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen die zijn afgestemd met Cao-partijen:

- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Het MPF streeft naar een waardevast pensioen en realiseert zich dat deze ambitie naar verwachting de komende jaren slechts ten dele gerealiseerd kan worden.
- De deelnemers van het MPF zijn meer risicotolerant dan gemiddeld.
- De premieomvang is klein in relatie tot de pensioenverplichtingen, waardoor de sturingskracht van premie-aanpassingen beperkt is. Er bestaan geen bijstortverplichtingen bij lage dekkingsgraden.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het bestuur het uitlegbaar dat indexatie wordt beperkt. Kortingen op de pensioenaanspraken en –uitkeringen dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden en zijn dus niet uitgesloten.

De risicobereidheid van het bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het MPF. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van cao-partijen nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

Als de financiële situatie van het MPF verbetert, wordt bij voorkeur minder risico genomen omdat de ambitie dan in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico.

#### *Kwantitatieve risicohouding*

De risicohouding wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (het vereist eigen vermogen en de grenzen van de haalbaarheidstoets). Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf

vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een kwalitatieve discussie, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment.

#### Pensioenresultaat:

Pensioenuitkeringen geïndexeerd en gekort conform beleid Fonds

Pensioenuitkeringen (o.b.v. volledige pensioenopbouw)geïndexeerd met volledige prijsinflatie

Dit pensioenresultaat wordt door middel van een haalbaarheidstoets per geboortecohort vastgesteld en vervolgens op basis van gewogen aantallen vertaald naar een pensioenresultaat op fondsniveau. Bij de vaststelling van dit pensioenresultaat wordt geen rekening gehouden met nieuwe toetreders, maar wel met toekomstige opbouw en ontslag- en pensioeringskansen van huidige actieven.

Het bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij dekkingsgraad gelijk is aan vereist eigen vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 83%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 85%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweers scenario" (lees: 5e percentiel) 40% te bedragen.

Het bestuur heeft de korte termijn risicohouding vastgesteld, waarbij het vereist eigen vermogen is begrensd tussen 11% tot 16%. De grenzen zullen periodiek naar boven worden bijgesteld in verband met de verwachte afname van het herverzekerde aandeel. Onderstaande tabel geeft inzicht in de verschuiving bij een daling van het aandeel van het herverzekerd depot.

	Ondergrens	Bovengrens
Herverzekerd deel (50%)	9%	13%
Herverzekerd deel (40%)	11%	16%
Herverzekerd deel (30%)	12%	19%
Herverzekerd deel (20%)	14%	21%

#### 6.6.2 Procedure uitvoering, vaststelling en verantwoording haalbaarheidstoets

##### **Uitvoering**

Periodiek wordt een haalbaarheidstoets uitgevoerd die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet van het MPF, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Het bestuur beslist tijdig welke organisatie de haalbaarheidstoets zal uitvoeren.

Bij de invoering van een nieuwe pensioenregeling en bij significante wijzigingen wordt een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De eerste aanvangshaalbaarheidstoets is

uitgevoerd in verband met de invoering van het nFTK en is vóór 1 oktober 2015 ingediend bij DNB. Met de aanvangshaalbaarheidstoets wordt getoetst of:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het MPF gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
- Het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is;
- Het MPF voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het MPF de maximale afwijking voor heeft vastgesteld.

Het MPF voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit en rapporteert die uiterlijk 30 juni van het lopende boekjaar aan DNB. Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets wordt getoetst of:

- Het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het MPF gekozen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
- Het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet teveel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het MPF de maximale afwijking voor heeft vastgesteld.

Voor de uitvoering van de (aanvangs)haalbaarheidstoets met rapportagedatum 1 januari, gelden de voorschriften als bedoeld in artikel 30 tot en met artikel 30c van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. De (aanvangs)haalbaarheidstoets wordt onder andere uitgevoerd op basis van de pensioenfondsbalans en de onderliggende gegevens op de rapportagedatum, waarbij gebruik gemaakt wordt van de door DNB beschikbaar gestelde scenarioset.

### **Vaststelling**

Na overleg met cao-partijen en in overleg met het verantwoordingsorgaan, is door het bestuur de risicohouding vastgesteld. Na de vaststelling van de risicohouding en de daarbij te hanteren ondergrenzen is de (aanvangs)haalbaarheidstoets uitgevoerd en in het bestuur besproken

Met de (aanvangs)haalbaarheidstoets is getoetst of het verwacht pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweersscenario in lijn zijn met de door het MPF vastgestelde ondergrenzen. Het bestuur stelt vast of uit de aanvangshaalbaarheidstoets het premiebeleid realistisch en haalbaar is en of het MPF voldoende herstelcapaciteit heeft.

### **Verantwoording**

De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets worden met de cao-partijen en het verantwoordingsorgaan besproken. Indien de ondergrenzen worden overschreden gaat het bestuur in overleg met cao-partijen om de eventuele vervolgstappen te bespreken. Het MPF neemt de belangrijkste informatie uit de (aanvangs)haalbaarheidstoets op in het jaarverslag.

## **7. Financiële sturingsmiddelen**

In dit hoofdstuk worden de financiële sturingsmiddelen kort uiteengezet.

### **7.1 Premiebeleid**

Uit paragraaf 6.2 blijkt dat bij de vaststelling van de premie rekening wordt gehouden met de verwachtingen op de lange termijn inzake toekomstige salaris-, toeslag- en bestandsontwikkelingen, alsmede met de verwachtingen voor de lange termijn inzake beleggingsrendementen. Het premiebeleid geldt voor onbepaalde tijd. De ALM-studies worden gebruikt om te bezien of aanpassingen van het beleid wenselijk zijn.

Er kan besloten worden om premiekorting dan wel premierestitutie te verlenen. Of en in welke mate dit mogelijk is, is afhankelijk van een bestuursbesluit dat gebaseerd zal zijn op ALM-studies.

### **7.2 Beleggingsbeleid**

Uit het Investment Policy Statement (bijlage) blijkt dat het strategisch beleggingsbeleid door middel van een ALM-studie wordt afgestemd op de verplichtingen van het MPF. Door het strategisch beleggingsbeleid periodiek te herijken aan de hand van een nieuwe ALM-studie, kan er worden ingespeeld op wijzigingen in het risicoprofiel van de pensioentoezeggingen en in de risicoperceptie van het bestuur van het MPF.

### **7.3 Toeslagbeleid**

Uit paragraaf 6.4 blijkt dat de aanpassing van de ingegane pensioenen en premievrije aanspraken door middel van een toeslagverlening voorwaardelijk is. Het bestuur bepaalt jaarlijks of een toeslag kan worden verleend. Voor de verhoging van de pensioenaanspraken en –rechten hanteert het MPF als maatstaf het prijsindexcijfer (CPI alle bestedingen, afgeleid) van 1 oktober van het voorafgaande jaar tot 1 oktober van het jaar waarop de toeslag betrekking heeft.

### **7.4 Crisisplan**

Het bestuur beschikt over een financieel crisisplan. Dit plan maakt onderdeel uit van deze Abtn (bijlage). In het financieel crisisplan wordt vastgelegd wat het bestuur onder een crisis verstaat en hoe het handelt als het MPF in een crisissituatie terecht komt. Dit plan wordt jaarlijks getoetst op actualiteit en zo nodig aangepast.

De in het financieel crisisplan beschreven maatregelen geven een mogelijke inzet van sturingsmiddelen en noodmaatregelen tijdens een financiële crisis weer. Dit wil niet zeggen dat het bestuur in geval van een financiële crisis dit plan exact zal uitvoeren. In geval van een financiële crisis zal het bestuur weloverwogen beslissen of en in welke mate uitvoering zal worden gegeven aan de maatregelen, zoals beschreven in dit plan. Het is immers vooraf onmogelijk om alle facetten van een financiële crisissituatie volledig in te schatten.



## **8. Korting pensioenaanspraken en rechten**

### **8.1 Korting van pensioenaanspraken en -rechten**

Het MPF kan de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten uitsluitend verminderen indien:

- a. de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de in de artikelen 131 en 132 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het (minimaal) vereist eigen vermogen;
- b. het MPF niet in staat is binnen een redelijke termijn te voldoen aan de in de artikelen 131 en 132 van de Pensioenwet gestelde eisen zonder dat de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever(s) onevenredig worden geschaad; en
- c. alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet zoals uitgewerkt in het (geactualiseerde) herstelplan.

Het MPF is in ieder geval niet in staat binnen een redelijke termijn te voldoen aan het (minimaal) vereist eigen vermogen als dit zonder korting niet binnen de uiterlijk tien jaar van het geactualiseerde herstelplan kan worden bereikt dan wel uiterlijk binnen zes maanden in de situatie dat de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lang lager is dan de beleidsdekkingsgraad waarbij het minimaal vereist eigen vermogen aanwezig is.

### **8.2 Kortingsbeleid**

Als het bestuur op grond van het pensioenreglement overgaat tot verminderen van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten en er wordt voldaan aan de voorwaarden die hieraan zijn gesteld in artikel 134 van de Pensioenwet, dan wordt de korting in beginsel onder de volgende voorwaarden doorgevoerd:

- In de situatie dat de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de in de artikelen 131 en 132 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het (minimaal) vereist eigen vermogen, wordt in beginsel de korting gespreid over 10 jaar, waarbij 1/10 van het verschil tussen de in het herstelplan geprognosticeerde beleidsdekkingsgraad (per einde herstelplan) en het vereist eigen vermogen wordt gekort;
- In de situatie dat de beleidsdekkingsgraad gedurende een aaneengesloten periode van vijf jaar na ingang van een herstelplan niet voldoet aan de bij of krachtens artikel 131 van de Pensioenwet gestelde eisen ten aanzien van het minimaal vereist eigen vermogen en de feitelijke dekkingsgraad zich op dat moment ook bevindt onder het minimaal vereist eigen vermogen, neemt het MPF binnen zes maanden maatregelen die ertoe leiden dat direct wordt voldaan aan het minimaal vereist eigen vermogen. De korting wordt in dit geval vastgesteld als het verschil tussen de actuele dekkingsgraad en het minimaal vereist eigen vermogen. De korting wordt in beginsel over een periode van 5 jaar gespreid, maar wordt direct volledig in de voorziening pensioenverplichtingen verwerkt.

Indien de pensioenaanspraken en –rechten worden verminderd, dan wordt geen onderscheid gemaakt tussen aanspraken en rechten opgebouwd in het herverzekerd depot en aanspraken en rechten opgebouwd in eigen beheer.

Het MPF informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgevers schriftelijk over het besluit tot vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten. De vermindering kan op zijn vroegst een maand na de in de vorige volzin bedoelde informatieverstrekking aan deelnemers en gewezen deelnemers en op zijn vroegst drie maanden na de in de vorige volzin bedoelde informatieverstrekking aan pensioengerechtigden en nadat de toezichthouder is geïnformeerd, worden gerealiseerd.

### **8.3 Herstel van gekorte aanspraken en niet toegekende toeslagen**

Indien het bestuur in enig jaar heeft besloten de aanpassing van de pensioenaanspraken en -rechten niet (volledig) toe te kennen en/of de pensioenaanspraken en -rechten te korten kan zij op een later tijdstip besluiten de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden alsnog te compenseren voor de niet betaalde toeslagen (vanaf 1 januari 2016) en/of in het verleden doorgevoerde kortingen middels inhaalindexatie. Indien de beleidsdekkingsgraad van ultimo oktober hoger is dan de dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is vindt compensatie plaats dan wel worden kortingen goedge maakt per 1 januari van het volgend jaar. Het eigen vermogen boven de dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is, is voor 1/5 deel beschikbaar voor het inhalen van in het verleden niet verleende toeslag of doorgevoerde kortingen.

Het onder 8.2 en 8.3 omschreven beleid kan te allen tijde door het bestuur voor alle deelnemers en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden worden aangepast.

## **9. Risicomanagement**

Het MPF heeft een expliciet risicomanagementproces geïmplementeerd dat aansluit bij de werkwijze en cultuur van het MPF en als marktconform bestempeld kan worden. Een risicomanagementtraamwerk heeft als doel om de beheerste- en integere bedrijfsvoering te realiseren en om de doelstellingen van het MPF te realiseren, door de risico's en kansen pro-actief mee te nemen in het besluitvormingsproces. Het risicoprofiel van het MPF, kan samengevat worden als risicomijdend.

### **Risicomanagementmethodologie.**

Integraal risicomanagement draagt daarmee bij tot een beheerste en integere bedrijfsvoering. MPF werkt met het COSO-Enterprise Risk Management (ERM) en het RAVC-model voor het concretiseren van het risicomanagementproces aan de ene kant en de risicohouding en risicobereidheid aan de andere kant. Met de risicohouding en risicobereidheid in het kader van de risicobeheersing wordt niet hetzelfde bedoeld als de financiële risicohouding die eerder in deze Abtn is omschreven. In relatie tot het IRM gaat het hier om het risico-en rendementsdenken van het bestuur en het effect hiervan op besluitvorming. Het MPF heeft daartoe een driedeling aangebracht in het risicomanagementproces: een strategische risicomanagementcyclus en een operationele risicomanagementcyclus, aangevuld met de thematische cyclus die onder meer de SIRA en het IT assessment omvat. Vanuit een wettelijk perspectief wordt de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving (RJ) 400.110 nageleefd (verantwoording) als ook de wet- en regelgeving ten aanzien van beheerste bedrijfsvoering in de Pensioenwet en het Besluit FTK.

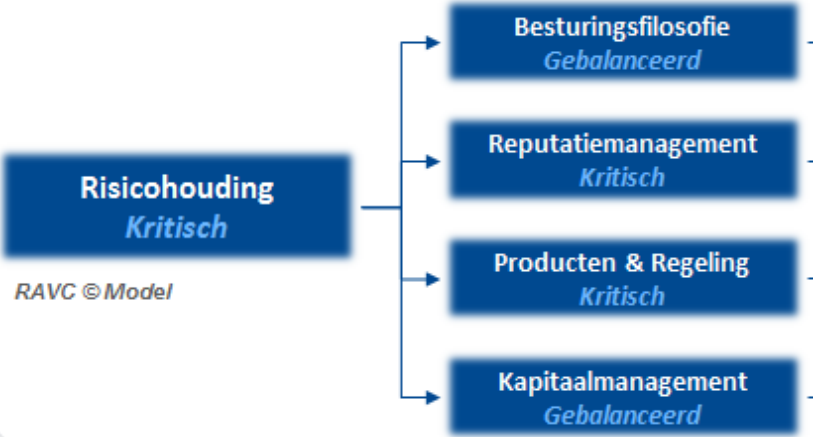
### **9.1 Strategische risicomanagementcyclus**

De strategische risicomanagementcyclus omvat onder andere het inrichtingsvraagstuk over risico governance, risicohouding van het bestuur en risicobereidheid vastgesteld door het bestuur en de strategische risico's in relatie tot het strategisch plan.

### **Risicohouding**

De risicohouding (risico-rendementsdenken) van het bestuur van het MPF is volgens het gehanteerde RAVC-model: kritisch, met uitzondering van de domeinen 'Besturingsfilosofie' en 'Kapitaalmanagement', die als gebalanceerd worden gedefinieerd.

De weging van de risicohouding is gedaan op een vijfpuntsschaal van nul, kritisch, gebalanceerd, opportuun tot maximaal.



## Risicobereidheidsprincipes

De risicobereidheid is op basis van de risicohouding gedefinieerd en heeft geleid tot een aantal financiële en niet-financiële waarden (beliefs), die onderdeel zijn van het (bestaand) beleid:

### Besturingsfilosofie – *Gebalanceerd*

#### Onze pensioenfondswaarden – risicomanagement bereidheid principes

1. Wij handelen integer: uitsluitend in belang van het MPF en stakeholders op basis van onze kernwaarden.
2. In onze besluitvorming wegen we voor de relevante risico's af in hoeverre deze acceptabel zijn.
3. Wij staan open voor kritiek en argumenten, vrij van ruggenspraak, met evenwichtige inbreng en het vermogen om te luisteren om te komen tot evenwichtige besluitvorming.
4. Fondsorganen kunnen in hun eigen rol blijven, Cao-conflicten blijven buiten de bestuurstafel
5. Wij maken duidelijke afspraken met uitbestedingspartijen en houden de regie op de uitbestede werkzaamheden.

### Reputatiemanagement – *Kritisch*

#### Onze pensioenfondswaarden – risicomanagement bereidheid principes

1. Wij streven naar vertrouwen en draagvlak bij deelnemers, werkgevers en andere stakeholders.
2. Wij voldoen aan wet- en regelgeving en richtlijnen van toezichthouders.
3. Wij zijn scherp op het voorkomen van integriteitsschendingen.
4. Ons beloningsbeleid is beheerst, marktconform en uitlegbaar.
5. Wij vinden de goede reputatie van het MPF belangrijk maar voeren geen actief beleid om in de pers te komen.

### Uitvoeringsprocessen en IT – *Kritisch*

#### Onze pensioenfondswaarden – risicomanagement bereidheid principes

1. Wij zijn bereid te kostenbewust investeren in het handhaven van een beheerste en integere bedrijfsvoering.
2. De vastgestelde afspraken met uitbestedingspartijen zijn duidelijk, compleet en actueel. Uitbesteding draagt bij aan het kostenefficiënt realiseren van (strategische) doelstellingen van het fonds.
3. Het fonds beschikt over een integere pensioenadministratie, uitvoering van het vermogensbeheer en IT-organisatie. Het fonds wil de kans op fouten en datalekken minimaliseren.
4. Onze besluiten en bedrijfsvoering zijn gebaseerd op data die juist, tijdig en volledig zijn.
5. Onze fondsdocumenten zijn eenduidig en consistent.

## Kapitaalmanagement – Gebalanceerd

### Onze pensioenfondswaarden – risicomanagement bereidheid principes

1. Wij streven naar het realiseren van een koopkrachtig pensioen voor onze deelnemers.
2. Wij doen wat binnen onze mogelijkheden ligt om de nominale toezeggingen na te komen.
3. Onze beleggingsbeliefs zijn leidend bij het nemen van beleggingsbeslissingen. Wij wijken niet af van onze beleggingsovertuigingen, tenzij hier een zwaarwegend belang voor is.

### Strategische risico's

Aan de basis van risicomanagement staan de missie, visie, kernwaarden en strategische doelstelling van MPF. De strategische doelstelling van het MPF is om binnen de werkingssfeer de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

Het MPF heeft zes strategische risico's geformuleerd. Dit zijn de belangrijkste risico's die het behalen van de strategische doelstelling in de weg staan. Hiernaast heeft het MPF een analyse gemaakt van het sectorale normenkader van DNB over strategische risico's en haar eigen strategische risico's. Dit heeft niet geleid tot andere inzichten. De strategische risico's en bijbehorende beheersmaatregelen zijn:

#### 1. Continuïteit

De financiële houdbaarheid van de pensioenregeling, het draagvlak voor de regeling van MPF zelf en/of de hoogte van de premie komen onder druk te staan door bijvoorbeeld nieuwe wet- en regelgeving. Het risico is dat de impact op het MPF zodanig is dat de continuïteit van het MPF bedreigd wordt en mogelijk het bestaansrecht van het MPF in gevaar komt.

De beheersmaatregelen zijn anticiperen op wetgeving, een strategisch plan opstellen en uitvoeren en monitoren, het instellen van een onderzoek naar de toekomst van het MPF, waarbij scenario's worden uitgewerkt om een weloverwogen besluit te nemen.

#### 2. Ontwikkelingen in de sector

Doordat de nieuwe werkingssfeer van de cao's beperkter is, bestaat de kans dat de werkingssfeer van de verplichtstelling ook zal worden beperkt. Hierdoor ontstaat het risico dat de nieuwe toestroom van deelnemers lager wordt met als gevolg hogere kosten. Klimaatmaatregelen kunnen aanzienlijke impact hebben op bedrijven in de sector met als mogelijk gevolg dat de continuïteit van het MPF onder druk komt te staan.

De beheersmaatregelen zijn de eigen financiële positie op niveau houden en het kostenbewustzijn vergroten.

#### 3. Uitbesteding

Door de uitbesteding bestaat het risico dat uitbestedingspartijen zodanig handelen dat het voor het MPF kan leiden tot (1) imagoschade, (2) IT problemen (3) gevolgen van cybersecurity-issues (4) financiële schade en (5) verhoogd niveau van toezicht door de toezichthouder. Door strategische en/of organisatorische oorzaken komt de dienstverlening door uitbestedingspartners aan het MPF onder druk met als gevolg fouten in de administratie, ontevreden deelnemers en reputatieschade en of financiële schade.

De beheersmaatregelen zijn het stellen van strenge SLA-normen en deze strak monitoren op naleving, het up to date houden van systemen, structurele maatregelen treffen tegen

cybercrime en voor het opvangen van de eventuele gevolgen ervan en zorgdragen voor voldoende countervailing power vanuit het bestuur naar de uitbestedingspartner.

#### 4. Verandervermogen bestuurders

Doordat het pensioenlandschap verandert en eisen aan bestuurders steeds zwaarder worden, bestaat het risico dat bestuurders de veranderingen niet langer (voldoende) managen, met als gevolg dat zij niet (voldoende) 'in control' zijn of als zodanig beoordeeld worden.

De beheersmaatregelen zijn dat bestuurders kennis moeten hebben van het besturen van een pensioenfonds en voldoende bekwaam zijn om te kunnen besturen, een opleidingsplan voor het op peil houden van kennis en kunde om te besturen, het hanteren van een profielschets voor bestuurders in relatie tot complementariteit om vast te stellen waar kandidaat-bestuurders aan moeten voldoen en jaarlijkse zelfevaluatie bestuur en een bestuurscultuur die zich kenmerkt door openheid en het elkaar durven aanspreken.

#### 5. Verandervermogen uitvoerders

Doordat het pensioenlandschap verandert, bestaat het risico dat uitvoerders de veranderingen niet langer kunnen volgen en bijvoorbeeld hun systemen niet (tijdig) op orde hebben. Het MPF kan worden geconfronteerd met fouten in de administratie, ontevreden deelnemers en reputatieschade.

De beheersmaatregelen zijn strenge SLA normen stellen en deze strak monitoren op naleving, het up to date houden van systemen, een verhoogd risicomanagement proces hanteren, het aanscherpen van het beleid ten aanzien van melding en behandeling van klachten en incidenten, een juridisch correcte uitvoeringsovereenkomst, monitoring van de SLA door rapportages en een jaarlijks evaluatiegesprek met de uitvoerders.

#### 6. Rente- en marktontwikkelingen

Door rente- en marktontwikkelingen bestaat het risico dat de dekkingsgraad van het MPF daalt, omdat het rendement dat behaald wordt op de beleggingen achter blijft bij het vereiste eigen vermogen. Daardoor komt/blijft het MPF in herstelsituatie en kan het MPF niet (volledig) voldoen aan de ambitie en/of nominale verplichtingen.

De beheersmaatregelen zijn afdekking van het lange termijn beleggingsplan, maandelijkse rapportage van de rente-ontwikkeling en -afdekking en investment rapportages.

## 9.2 Operationele risicomanagementcyclus

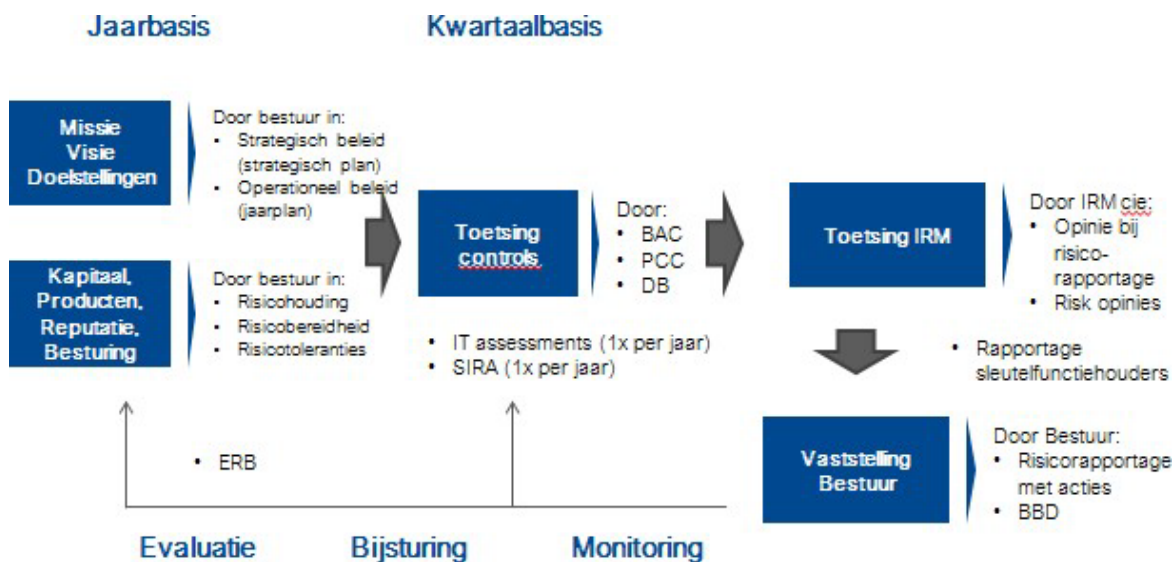
De operationele risicomanagementcyclus gaat over het expliciteren van de operationele (IT)-, compliance- en financiële risico's die gelopen worden in de uitvoeringsketen en deels ook aan de bestuurstafel (bijvoorbeeld integriteitsrisico's). Het MPF onderkent de volgende operationele risico's:

Operationele risicocategorieën	
Financiële risico's	RAVC <sup>®</sup> -domein
1. Verzekeringstechnische risico's	Kapitaalmanagement
2. Matching en rente risico	Kapitaalmanagement
3. Herverzekeringsrisico	Kapitaalmanagement
4. Aandelenrisico	Kapitaalmanagement
5. Valutarisico	Kapitaalmanagement
6. Liquiditeitsrisico	Kapitaalmanagement
7. Inflatierisico	Kapitaalmanagement
8. Marktrisico	Kapitaalmanagement
9. Kredietrisico	Kapitaalmanagement
10. ESG-risico	Kapitaalmanagement
Niet-financiële risico's	RAVC <sup>®</sup> -domein
11. Uitbestedingsrisico's vermogensbeheer	Producten en uitbesteding
12. Operationele risico's	Producten en uitbesteding
13. Uitbestedingsrisico's PUO	Producten en uitbesteding
14. IT-risico's	Producten en uitbesteding
15. Integriteitsrisico's	Reputatiemanagement
16. Juridische risico's	Besturingsfilosofie
17. Omgevingsrisico's	Producten en uitbesteding
18. Communicatierisico's	Reputatiemanagement

Het bestuur borgt dat de gekozen en gedocumenteerde beheersmaatregelen daadwerkelijk zijn ingericht ('bestaan') en dat deze ook effectief werken ('werking'). Daarvoor wijst het bestuur eigenaarschap van de beheersmaatregelen toe aan commissies en/of het bestuursbureau of externe adviseur. Deze risico's en de mate van beheersing worden opgenomen in de risicomanagementrapportage en worden besproken met het bestuur. Daarmee borgt het bestuur dat de processen beheerst en integer zijn, in termen van doeltreffendheid en risicobeheer.

Door middel van de rapportagecyclus is het bestuur in staat inzicht te hebben in het actuele risicoprofiel van het MPF, daar waar nodig bij te sturen en zich over haar risicomanagement te kunnen verantwoorden. Voor de monitoring van de risico's en bijsturing van de risicobeheersing steunt het bestuur onder meer op de PCC en de BAC voor respectievelijk de pensioenbeheer- en vermogensbeheerketen. Deze commissies dienen elk voor haar domein inzicht te hebben in de risico's en de beheersing. De IRM-commissie challengeert in haar 2<sup>e</sup> lijnsrol de 1<sup>e</sup> lijnsbeoordeling en informeert het bestuur daarover.

Samengevat verloopt de IRM-cyclus van het MPF als volgt:



Het doorlopend uitvoeren van de risicomanagementprocessen draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn bij het MPF en de uitbestedingspartners. Daarnaast adviseert de IRM-commissie jaarlijks over eventuele aanvullende activiteiten ter versterking van het risicobewustzijn.

### 9.3 Eigen Risicobeoordeling

De ERB is een proces dat uitmondt in een document dat een beschrijving geeft van het risicoprofiel van het MPF, een beoordeling van de financieringsbehoeften en een beoordeling van de risico's rondom indexatie. Bij de uitvoering van de ERB wordt waar mogelijk gesteund op het bestaande risicomanagement raamwerk van het MPF, zoals beschreven in het IRM beleid. Het bestuur gebruikt de uitkomsten van de ERB vanaf het moment dat deze beschikbaar zijn, bij de (strategische) besluitvorming. De governance, de kaders en het proces van de ERB zijn nader uitgewerkt in het ERB-beleid. Dit beleid is als bijlage aan de Abtn toegevoegd.

Ten minste eens per 3 jaar voert het MPF een Eigenrisicobeoordeling (ERB) uit tenzij er sprake is van een strategische risicotrigger. Dan zal het MPF ook tussentijds een ERB uitvoeren. In 2024 is voor het laatst een ERB uitgevoerd. Hierin stond de impact van de Wet toekomst pensioenen op het MPF centraal.



## 10. Toekomstvisie

Zoals eerder aangegeven in deze Abtn heeft het MPF als doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

Het MPF had de afgelopen jaren als belangrijkste speerpunt 'Draagvlakverbreding'. Het MPF wilde de pensioenregeling aantrekkelijk maken voor, en onder de aandacht brengen bij vrijgestelde ondernemingen en aan de sector gelieerde bedrijven om te bewerkstelligen dat zij hun vrijstelling opnieuw tegen het licht houden c.q. zich vrijwillig aansluiten. Het bestuur is van mening dat het behalen van de doelstelling van het MPF niet het gewenste resultaat heeft gehad. De toename van het aantal werkgevers in de afgelopen jaren laat zien dat het beleid van het bestuur een positief effect heeft gehad maar dit effect zet onvoldoende door. Gezien het vorenstaande is het bestuur van mening dat het MPF te klein is om op lange termijn zelfstandig voort te blijven bestaan.

Het bestuur van het MPF richt zich nu op de implementatie van de Wet toekomst pensioenen. Dit traject is in volle gang. Het bestuur heeft afgesproken om de overwegingen voor de toekomst van het fonds eind 2025 opnieuw op te pakken.

Het MPF heeft een strategisch plan opgesteld dat in 2022 opnieuw is beoordeeld. Het DB heeft in de vergadering van 17 januari 2022 geoordeeld dat het strategisch plan geen aanpassing behoeft omdat het plan nog steeds op juiste wijze de going concern situatie omschrijft. De meest recente versie van het strategieplan is als bijlage aan deze Abtn toegevoegd.

Aldus behandeld en vastgesteld door het bestuur op 16 december 2024

R. Hagendijk  
werkgeversvoorzitter

R. Barnhoorn  
werknemersvoorzitter

## **Colofon**

De volgende bureaus/personen verrichten advies- of controlewerkzaamheden voor het fonds:

*Accountant*

EY Accountants LLP

*Certificerend actuaris*

Triple A Risk Finance Certification BV.

*Compliance Officer*

GBA Accountants & Adviseurs

*Adviserend actuaris*

AethiQs B.V.

*Beleggingsadviseur*

Sprenkels B.V.

*Adviseur integraal risicomanagement*

AethiQs B.V.

*Functionaris Gegevensbescherming*

Lumen Group B.V.

*Adviseur uitbestedingsbeleid*

Projective Group NL B.V.

*Bestuursondersteuning en advies*

Montae & Partners B.V.

*Ondersteuning Stuurgroep Wet toekomst pensioenen*

Montae & Partners B.V.

## Inrichting integraal risicomanagement governance

- *mandateren en delegeren in de gehele assurance keten*

Mandateren		Toelichting
Risiconemers	Bestuur en commissies <sup>1</sup>	<p><i>(Eind)Verantwoordelijk</i> voor de uitvoering van het primaire proces inclusief risicobeheersing. Het bestuur is accountable en daarmee eindverantwoordelijk voor de genomen besluiten.</p> <p>Het vertrekpunt hierbij is dat het bestuur besluiten neemt en de commissies adviserend en beleidsvoorbereidend zijn vanuit een 1<sup>e</sup> lijnsrol. De commissies handelen binnen de goedgekeurde jaarplannen en het vastgestelde mandaat.</p> <p><u>Beleidsvorming</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kaderstellend aan het bestuurlijke proces</li> <li>• Richtinggevend voor uitvoering primaire proces.</li> <li>• Implementeren van governance en risicoraamwerk.</li> <li>• Monitoring en evaluatie van de algehele governance</li> <li>• Integraal management, inclusief risicomanagement</li> </ul> <p><u>Uitvoering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het zorgdragen voor de beheerste en integere uitvoering van het primaire proces.</li> <li>• Het beheersen van risico's.</li> <li>• Het monitoren, rapporteren en bijsturen.</li> <li>• Het zorgdragen voor risicobewustzijn.</li> <li>• Verantwoording afleggen aan het Verantwoordingsorgaan (VO) en de Raad van Toezicht (RvT) binnen de toezichhoudende taak van de RvT.</li> </ul> <p><u>Periodiciteit</u></p> <p>Jaarlijks wordt een commissievergadering expliciet ingericht voor de risicomanagementactiviteiten. Daarnaast zijn risicomanagementactiviteiten al geïntegreerd</p>

<sup>1</sup> Er is sprake van countervailing power vanuit het bestuur naar de commissies en externe experts/ adviseurs.

		<p>in de besluitvormingsprocessen en rapportagecycli.</p> <p><u>Resultaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jaarplan.</li> <li>• Risicoparagraaf in voorleggers.</li> <li>• Actueel en passend beleid.</li> <li>• (Risiko)rapportage bestuursbureau.</li> <li>• Beoordeling uitvoerders (SLA: KPI &amp; KRI, ISAE, Incidenten, SIRA, IT en BCM).</li> <li>• Zelfevaluatie bestuur.</li> <li>• Uitbestedingsbeleid.</li> <li>• Integriteitsbeleid.</li> </ul>
<p><b>Risicotoetsers (Challengen)</b></p>	<p>Risk en Compliance</p>	<p>Rol naar bestuur en commissies:  <i>Challengen</i> van voorgenomen besluiten. Het vertrekpunt hierbij is dat de commissies, adviserend en voorbereidend zijn naar het bestuur vanuit een 1<sup>e</sup> lijnsrol. Risicomangement (sleutelfunctie IORP II) en compliance zijn onderdeel van de 2<sup>e</sup> lijn. Het bestuur is eindverantwoordelijk en daarmee accountable voor de genomen besluiten.</p> <p><u>Beleid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Inrichting van governance en risicoraamwerk en beheer van het risicomangement beleid</li> <li>• Monitoring of bij uitvoering van processen raamwerk wordt gevolgd.</li> <li>• Zorgdragen voor rapportages over de risico's en het gevolgde risicoraamwerk.</li> </ul> <p><u>Uitvoering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het beoordelen, monitoren en rapporteren van financiële en niet-financiële risico's in de strategische- en operationele risicomangementcyclus aan het bestuur.</li> <li>• Het vervullen van een initiërende en adviserende rol bij de vormgeving van het risicobeheer.</li> <li>• Het bijdragen aan de beheersing van het risicoprofiel</li> <li>• Toetsen van de risicobeoordeling bij voorgenomen beleidsbesluiten.</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Het leveren van input vanuit het onafhankelijke risicomanagementperspectief door middel van overwegingen en adviezen in voorleggers (countervailing power)</li> <li>• Ondersteuning bij monitoring of bij uitvoering van processen raamwerk wordt gevolgd.</li> <li>• Het faciliteren van de reguliere risico-identificatie (strategische risico's, FIRM, FOCUS, RAVC)</li> <li>• Het verzorgen van de monitoring en rapportages van de risico's en het risicoprofiel van het fonds.</li> <li>• Gevraagd en ongevraagd adviseren.</li> </ul> <p><u>Periodiciteit</u> Is aangegeven in RACI tabel.</p> <p><u>Resultaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jaarplan.</li> <li>• Risico opinie bij voorleggers.</li> <li>• IRM dashboard.</li> <li>• Actueel en passend IRM-beleid.</li> <li>• Zelfevaluatie IRM.</li> <li>• Risicoparagraaf in jaarverslag</li> </ul>
<p><b>Risico controle inhoudelijk</b></p>	<p>Interne Auditfunctie</p>	<p><i>Management Oversight</i> naar eerste en tweede lijn. Het aantoonbaar toetsen van de effectiviteit van de 1<sup>e</sup> en 2<sup>e</sup> lijn in de uitvoering van het risicomanagement en compliance beleid. De in IORP II genoemde sleutelfunctie interne audit is onderdeel van de 3<sup>e</sup> lijn.</p> <p><u>Beleid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Review van governance en risico raamwerk.</li> <li>• Onafhankelijk oordeel over werking 1<sup>e</sup> en 2<sup>e</sup> lijn.</li> </ul> <p><u>Uitvoering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het uitvoeren van de volgende taken: jaarlijks auditplan opstellen, 'risk-based' audits uitvoeren, afstemming met externe accountant en certificerende actuaris over administratieve organisatorische inrichting en checks &amp; balances en prudent person.</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uitvoeren van de audits conform interne audit jaarplan</li> <li>• Rapporteren over de uitkomsten van de uitgevoerde audits aan het bestuur.</li> </ul> <p><u>Periodiciteit</u> Op risico gebaseerde audits op basis van jaarplan.</p> <p><u>Resultaat</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jaarplan.</li> <li>• Audit rapporten.</li> </ul>
<b>Toezicht op Risico controle bestuurlijk</b>	Verantwoording afleggen aan de Raad van Toezicht (binnen de toezichthoudende taak) en het Verantwoordingsorgaan	<p><i>Fondstoezicht.</i> Beoordeelt de inhoud van het door het bestuur gevoerde beleid en geven daar een oordeel en aanbevelingen over op basis van statuten, code pensioenfondsen en principes van goed bestuur. Het VO en de RvT zijn daarmee niet accountable voor de genomen bestuursbesluiten.</p> <p>De RvT houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. Daarnaast staat de RvT het bestuur met raad ter zijde. De RvT is statutair belast met het toezien risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Periodiek beoordeelt de RvT op strategisch niveau of de fondsactiviteiten in algemene zin passen binnen de goedgekeurde risicobereidheid.</p> <p>Het VO oordeelt over het handelen van het bestuur en de uitvoering van de taken door de RvT aan de hand van het jaarverslag. Daarnaast heeft het VO ook een adviserende rol bij specifiek in de wet bepaalde onderwerpen.</p>
<b>Toezicht op Risico controle wettelijk</b>	Externe accountant en Certificerend actuaris.	<p><i>Fondstoezicht.</i> Achteraf toetsen van opzet en effectiviteit van (financiële en actuariële) risicomangement en interne beheersing. De controlerende externe accountant en certificerend actuaris zijn daarmee niet accountable voor de genomen bestuursbesluiten. Ook op basis van de ISAE van de uitvoeringsorganisaties.</p>

		De controlerende externe accountant van het fonds overlegt desgewenst met de externe accountant van de aangestelde pensioenadministrateur, vermogensbeheerder en custodian.
<b>Toezicht op Risico controle sectoraal</b>	Externe toezicht zijnde DNB, AFM en Autoriteit Persoonsgegevens (AP).	<p><i>Sectortoezicht.</i> Ziet toe op uitvoering van beleid conform wet- en regelgeving (normenkaders) aan de hand van ingediende rapportages, uitgevoerde onderzoeken, sectoronderzoeken en gesprekken. Het externe toezicht is daarmee niet accountable voor de genomen bestuursluiten. DNB voert het prudentiële toezicht uit op pensioenfondsen onder andere op basis van door het pensioenfonds ingediende verplichte rapportages.</p> <p>AFM voert het gedragstoezicht uit en AP is de toezichthouder betreffende de correcte naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.</p>

## **Invulling sleutelfuncties Molenaarspensioenfonds**

### Inleiding

Het Molenaarspensioenfonds (hierna: MPF) heeft in 2019 haar governance herijkt aan de hand van de regelgeving die begin 2019 op grond van de richtlijn IORP II van kracht is geworden (Pensioenwet en Besluit FTK). MPF heeft beleid opgesteld voor ieder van de drie verplichte sleutelfuncties: (1) de actuariële-, (2) de risicomanagement- en (3) de interne auditfunctie. Conform dit beleid en conform de aanvullende regelgeving die begin 2020 is gepubliceerd heeft het MPF de sleutelfuncties ingevuld. De invulling is afgestemd met DNB en DNB heeft goedkeuring gegeven aan de invulling van de sleutelfuncties door het MPF. In dit document wordt de inrichting van de sleutelfuncties toegelicht.

### **Invulling sleutelfuncties**

Bij de invulling van de sleutelfuncties wordt onderscheid gemaakt tussen de houder van de functie en de overige personen die betrokken zijn bij de uitvoering van de functie, ook wel de vervullers genoemd. De sleutelfuncties zijn bij het MPF als volgt ingedeeld:

<i>Sleutelfunctie</i>	<i>Houder van de functie</i>	<i>Vervuller van de functie</i>
Risicomanagement	Bestuurslid (Voorzitter IRM-commissie)	IRM-commissie, ondersteund door externe partij
Interne audit	Uitbesteed aan externe partij	Uitbesteed aan externe partij
Actuarieel	Uitbesteed aan certificerend actuaris	Uitbesteed aan certificerend actuaris (organisatie)

De inrichting van de sleutelfuncties is in overeenstemming met de Guidance en handreikingen van De Nederlandsche Bank (DNB) en de Pensioenfederatie, die een proportionele invulling toestaan. Volgens de normen van DNB is het MPF een T2b-fonds (op de schaal van de proportionaliteitsladder, T2a tot T4).

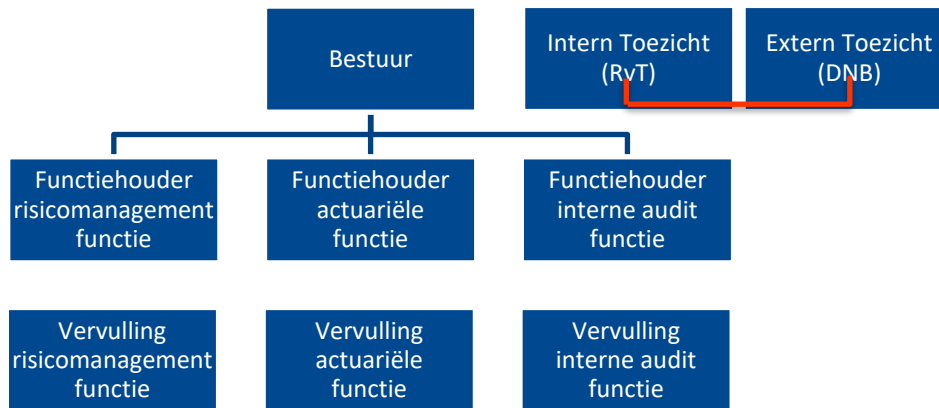
### **Toelichting op de invulling van sleutelfuncties**

Het bestuur van het MPF heeft voor de invulling van de sleutelfuncties gekozen voor een invulling die voldoet aan alle wettelijke vereisten die aan de inrichting van de sleutelfuncties worden gesteld en die daarnaast past bij de omvang van het MPF. Het passen van de inrichting van de sleutelfuncties is beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- *onafhankelijkheid*: de sleutelfuncties zijn zo ingericht dat zij onafhankelijk kunnen opereren van het bestuur en andere sleutelfuncties en er mag geen sprake zijn van belangenconflicten (minimale eis uit de regelgeving);
- *impact op organisatie*: de inrichting is niet te belastend voor de organisatie op grond van het proportionaliteitsprincipe (eis uit de regelgeving). De inrichting sluit zo veel mogelijk aan bij de huidige rollen en verantwoordelijkheden;
- de inrichting past bij de beschikbaarheid (tijdsbesteding) en geschiktheid (kennis, ervaring, competenties) van bestuursleden en andere personen werkzaam voor het fonds.



In onderstaande figuur zijn de rapportagelijnen (blauw) vanuit de sleutelfuncties naar het bestuur en de escalatielijnen (rood) vanuit de sleutelfuncties naar het intern toezicht en het extern toezicht weergegeven:



Alle sleutelfunctiehouders hebben een escalatielijn naar zowel het intern toezicht als het extern toezicht.

Eerst wordt ingegaan op de rollen van het bestuur, het intern toezicht en het verantwoordingsorgaan en daarna op de rollen van de sleutelfuncties.

### **Bestuur**

Het bestuur is primair verantwoordelijk voor de goede beheersing van risico's. Het bestuur neemt de besluiten die het risicoprofiel van het fonds bepalen. Dit kan op onderdelen plaatsvinden bij of voorbereid worden door bestuurscommissies.

Het bestuur heeft het beleid vastgesteld voor de risicomanagement functie, de actuariële functie en de interne audit functie. Deze beleidsstukken worden periodiek geëvalueerd.

### **Intern Toezicht**

De Raad van Toezicht (RvT) wordt niet specifiek in de regelgeving genoemd. De RvT heeft geen uitvoerende taken, maar is alleen betrokken bij de toezicht op gevoerd beleid door het fonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Leden van de RvT kunnen geen onderdeel zijn van de sleutelfuncties. De bestuurder die ook houder is van een sleutelfunctie heeft volgens de good governance principes in voorkomende gevallen ook een meldplicht aan de RvT of aan DNB. Hiermee heeft de RvT een rol in de governance op grond van de op IORP II gebaseerde regelgeving.

Daarnaast heeft de RvT de bevoegdheid om de benoeming van een bestuurder te beletten indien sprake is van een wijziging van de functie van dit bestuurslid en het bestuurslid niet voldoet aan de profielschets. Indien de bestuurder tevens sleutelfunctiehouder is, dient de RvT derhalve ook oog te hebben voor de benodigde expertise voor het functiehouderschap.

### **Verantwoordingsorgaan**

Het verantwoordingsorgaan (VO) wordt niet specifiek in de regelgeving genoemd. Het VO heeft geen uitvoerende taken, maar heeft in zijn algemeenheid de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid, en over beleidskeuzes door het bestuur die worden gemaakt voor de toekomst. VO-leden kunnen geen onderdeel zijn van de sleutelfuncties.

### **Risicomanagement functie**

Het functiehouderschap is belegd bij de voorzitter van de IRM-commissie. De voorzitter van de IRM-commissie is lid van het bestuur.

De IRM-commissie is de vervuller van de functie en wordt ondersteund door een externe risico-management-expert. Deze invulling sluit goed aan bij de inrichting van de governance van het MPF zoals die was voor de implementatie van de IORP II regelgeving, waarbij het risicomanagement ook bij een commissie was belegd, met ondersteuning van een externe risico-management-expert. De IRM-commissie bestaat uit twee leden: de voorzitter van de IRM-commissie die tevens lid is van het bestuur, en nog een lid van het bestuur. De IRM-commissie vervult een zuivere tweedelijns rol, waardoor de leden van de IRM-commissie niet betrokken zijn bij het primaire proces van vermogensbeheer en de pensioenadministratie. Deze uitvoerende werkzaamheden in het proces van vermogensbeheer en de pensioenadministratie liggen respectievelijk bij de BAC en de PCC en worden gechallenged (gecontroleerd) door de leden van de IRM-commissie.

De IRM-commissie geeft als tweedelijns commissie risico-opinies bij adviezen uit de eerste lijn, zijnde het (dagelijks) bestuur en de overige commissies. Acties binnen bestaand beleid hoeven niet via de IRM-commissie; het betreft alleen afwijkingen van beleid met materiële impact of nieuw beleid en/of verzoeken van anderen binnen en buiten het fonds. De eerstelijns commissie stelt bij een advies aan het bestuur een voorlegger en eigen risicoparagraaf op. De IRM-commissie geeft hierop een risico-opinie. Vervolgens wordt het advies inclusief voorlegger, risicoparagraaf (eerste lijn) en risico-opinie (tweede lijn) aangeboden aan het bestuur.

Leden van de IRM-commissie zijn geen lid van andere commissies maar kunnen wel toevoerder zijn bij een eerstelijns commissie. Ook kunnen leden van eerstelijns commissies toevoerder zijn bij de IRM-commissie. Het werken met toevoorders in commissies is bedoeld om als 'linking pin' te fungeren, voor de informatieoverdracht en procesafstemming tussen de eerste en tweede lijn. De werkgeversvoorzitter van het bestuur van het MPF, tevens lid van het dagelijks bestuur (DB), is aanwezig als toevoerder bij de vergaderingen van de IRM-commissie. Hierdoor fungeert de werkgeversvoorzitter van het bestuur als linking pin tussen het DB en de IRM-commissie.

#### **Actuariële functie**

De actuariële functie inclusief het houderschap is belegd bij de certificerende actuaire. De Nederlandse regelgeving biedt deze mogelijkheid. Het MPF maakt gebruik van deze mogelijkheid omdat het goed aansluit bij de gang van zaken binnen het MPF en het bestuur zich met de countervailing power, waaronder het Uitbestedingsbeleid van het fonds en de rol van de adviserende actuaire in de governance, voldoende in control voelt.

#### **Interne audit functie**

Het bestuur heeft het houderschap van de sleutelfunctie interne audit belegd bij een externe partij. De sleutelfunctiehouder interne audit is derhalve niet betrokken bij het primaire proces van vermogensbeheer en de pensioenadministratie. De vervulling van de functie is eveneens uitbesteed aan een externe partij. Het bestuur is van mening dat op deze manier de gewenste deskundigheid is geborgd.

#### **Geschiktheid en bescherming Sleutelfunctiehouders**

Sleutelfunctiehouders dienen te voldoen aan de eisen zoals door DNB gesteld, waaronder de eisen aan geschiktheid en betrouwbaarheid. Het bestuur zorgt ervoor dat de sleutelfunctiehouders, die op grond van artikel 143a Pensioenwet te goeder trouw en naar behoren een melding doen bij de toezichthouder, als gevolg van deze melding niet worden benadeeld.

#### **Bestuurscommissies**

De bemensing van de (tweedelijns) IRM-commissie is hierboven weergegeven onder 'Risicomanagement functie'. De bemensing van de overige commissies is als volgt:

##### *DB*

- Bestuurslid (werkgeversvoorzitter)
- Bestuurslid (werknemersvoorzitter)

##### *BAC*

- Bestuurslid
- Bestuurslid (werkgeversvoorzitter)
- Expert lid (extern), geen beleidsbepaler (interim voorzitter)

#### PCC

- Bestuurslid (werknemersvoorzitter)
- Bestuurslid (voorzitter PCC)
- Bestuurslid (plv. werkgeversvoorzitter)

#### JWC

*(NB: Het betreft hier alleen het financial audit proces en de afstemming met de accountant en geen inhoudelijke zaken, aangezien die bij de eerstelijns commissies zijn belegd)*

- Bestuurslid (plv. werkgeversvoorzitter en tevens voorzitter JWC)
- Bestuurslid (werknemersvoorzitter)

Naar aanleiding van de herijking van de governance heeft MPF ervoor gekozen om een RACI tabel op te stellen om de verantwoordelijkheden van het bestuur en de belangrijkste processen vast te leggen. RACI staat voor Responsible (verantwoordelijk voor de uitvoering), Accountable (eindverantwoordelijk), Consulted (raadplegen) en Informed (informereren). Het MPF heeft ook de sleutelfuncties in de RACI opgenomen door de "Ch" van Challenges toe te voegen. Zo wordt voorkomen dat er dubbelrollen zijn of juist leemtes ontstaan tussen de functionele rollen.

#### **Belangenconflicten**

Het bestuur wil te allen tijde belangenconflicten voorkomen. Zowel het bestuur als de functiehouder moet het initiatief nemen om (schijn van) belangentegenstellingen te bespreken. Daarnaast maakt het risico van belangenverstremming bij functiehouders en vervullers ook onderdeel uit van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

#### **Meldplicht**

Conform artikel 143a Pensioenwet is voor alle functies in het beleidsdocument een meldplicht opgenomen:

*'Indien naar het oordeel van de functiehouder, het bestuur van het pensioenfonds in voorkomende gevallen niet overgaat tot het tijdig treffen van passende corrigerende maatregelen, zal de functiehouder dit opnemen met de voorzitter van het bestuur. Indien na een zorgvuldig proces van communicatie met het bestuur en de voorzitter van het bestuur, de functiehouder zich met inachtneming van redelijkheid en billijkheid niet kan onttrekken aan de meldplicht aan de Raad van Toezicht, zal de functiehouder melding doen aan de voorzitter van de Raad van Toezicht. Indien deze escalatie naar het oordeel van de functiehouder, met inachtneming van redelijkheid en billijkheid, niet leidt tot het tijdig treffen van passende maatregelen, zal de functiehouder melding doen bij DNB. Er geldt een meldplicht indien het bestuur van het pensioenfonds niet tijdig passende, corrigerende maatregelen treft nadat het door de functiehouder op de hoogte is gesteld van:*

- a) *een substantieel risico dat het pensioenfonds niet aan een bij of krachtens wet gesteld vereiste van significante betekenis zal voldoen en dit ernstige gevolgen kan hebben voor de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden; of*
- b) *een significante inbreuk op de voor het pensioenfonds en haar activiteiten geldende bij of krachtens wet gestelde vereisten.'*

#### **Vastlegging in reglementen commissies**

De op grond van IORP II geactualiseerde reglementen van het DB en de bestuurscommissies zijn vastgesteld door het bestuur in de bestuursvergadering van 16 september 2019.

Laatstelijk gewijzigd en vastgesteld in de bestuursvergadering op 16 december 2024.

1-1-2025

**Beleidsdocument  
sleutelfunctie  
risicomanagement**

## **Inhoudsopgave**

1. Inleiding .....	4
2. Opdracht .....	4
3. Organisatie.....	4
4. Onafhankelijkheid.....	4
5. Professionaliteit.....	5
6. Verantwoordelijkheden en taken.....	5
7. Bevoegdheden .....	6
8. Onderzoeksrecht .....	7

## Documentbeheer

Versie	Datum	Naam	Opmerking
0.1	18 januari 2019	S&V	Eerste concept
0.2	11 februari 2019	S&V	Tweede concept, naar aanleiding van de bespreking in de IRM-commissie.
0.3	18 februari 2019	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.
0.4	16 december 2024	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.

## **1. Inleiding**

Dit document legt het beleid van de sleutelfunctie risicomanagement van Stichting Molenaarspensioenfonds vast.

Dit document is goedgekeurd door het bestuur op 18 februari 2019 en laatstelijk gewijzigd in de bestuursvergadering op 16 december 2024.

Dit beleid wordt ten minste eenmaal in de drie jaar door het bestuur geëvalueerd en aangepast na iedere relevante wijziging.

## **2. Opdracht**

De opdracht van de risicomanagementfunctie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds uit te voeren conform de wettelijke eisen.

De risicomanagementfunctie draagt zorg voor een risicomanagementsysteem dat bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de financiële en niet-financiële risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren.

De risicomanagementfunctie zorgt ervoor dat het risicomanagementsysteem doeltreffend is en goed geïntegreerd in de besluitvormingsprocessen van het pensioenfonds en dat het risicomanagementsysteem wordt uitgedragen door het bestuur en zijn commissies.

## **3. Organisatie**

De risicomanagementfunctie bestaat uit de functiehouders risicomanagement en vervullers van de functie.

De functiehouders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de functie en is voorzitter van de IRM-commissie. De functiehouders risicomanagement rapporteert aan het bestuur.

De vervulling van de functie wordt uitgevoerd door de leden van de IRM-commissie en een externe specialist risicomanagement, die rapporteren aan de voorzitter van de risicomanagementcommissie.

De functiehouders rapporteert zijn aanbevelingen aan het bestuur en aan de Raad van Toezicht; zie verder hoofdstuk 6.

## **4. Onafhankelijkheid**

De functiescheiding van de risicomanagementfunctie versus het bestuur, overige functies en organen binnen het pensioenfonds is gewaarborgd doordat er een directe rapportagelijns is van de functiehouders naar het bestuur van het pensioenfonds. De functiehouders stelt zich onafhankelijk op in denken en handelen.

Onafhankelijkheid en objectiviteit zijn essentieel voor de effectiviteit van de risicomanagementfunctie. Het bestuur is ervoor verantwoordelijk dat dit mogelijk wordt

gemaakt. Het bestuur dient zich ervan te verzekeren dat de voorzitter en leden van de IRM-commissie en de externe risicomanagement-expert hun rol en taken op een onafhankelijke, objectieve en eerlijke wijze uitvoeren.

De risicomanagementfunctie voorkomt elke vorm van belangentegenstelling (in schijn en wezen). Zijn onafhankelijkheid en objectiviteit vormen hier een solide basis voor. Indien er toch een mogelijkheid tot een (schijn van) belangentegenstelling ontstaat, bespreekt de functiehouder risicomanagement dit met de voorzitter van het bestuur en indien gewenst met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Ook de voorzitter van het bestuur kan initiatief nemen om (schijn van) belangentegenstelling te bespreken. Daarnaast maakt het risico van belangenverstrengeling bij functiehouders en vervullers ook onderdeel uit van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

De posities van de personen werkzaam in de risicomanagementfunctie zijn beschermd door de klokkenluidersregeling van het pensioenfonds.

## **5. Professionaliteit**

Alle personen werkzaam in de risicomanagementfunctie (houder en vervullers) moeten voldoende en aantoonbare kennis en ervaring hebben voor de uitvoering van de functie. De deskundigheid wordt bij voorkeur aangetoond met relevante diploma's en ervaring. Tevens moeten alle personen als betrouwbaar zijn aangemerkt.

Het bestuur dient te waarborgen dat de sleutelfunctiehouder en vervuller(s) van de risicomanagementfunctie minimaal voldoen aan de eisen van de gedragscode van het fonds.

Voor de geschiktheid is bepaald dat een persoon werkzaam in de risicomanagementfunctie beschikt over voldoende beroepskwalificaties, beroepskennis en beroepservaring om de functie te vervullen. Dit wordt bij voorkeur aangetoond met relevante diploma's en bewijs van permanente educatie.

Het bestuur stelt de risicomanagementfunctie voldoende middelen ter beschikking om de taken uit te voeren.

## **6. Verantwoordelijkheden en taken**

De risicomanagementfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicomanagementsysteem en de naleving daarvan door het fonds. Met de risicomanagementfunctie wordt beoogd dat een pensioenfonds een integraal beeld heeft van de verschillende risico's waaraan het pensioenfonds wordt blootgesteld. Het betreft zowel financiële als niet-financiële risico's. Het pensioenfonds heeft zijn beleid met betrekking tot het risicomanagement schriftelijk vastgelegd en het pensioenfonds draagt zorg voor de uitvoering hiervan.

De bijbehorende minimale taken en verantwoordelijkheden zijn als volgt:

- Een bijdrage leveren aan het opstellen van de risicohouding (financieel en niet financieel);
- Een bijdrage leveren aan het opstellen van de risicobereidheid en risicotolerantie (financieel en niet financieel), ex-ante;



- Het bewaken van het vastgestelde risicoprofiel door het bestuur;
- Een bijdrage leveren aan het ex-post opstellen van een analyse van de risicohouding, risicobereidheid en risicotolerantie;
- Het bestuur faciliteren bij de reguliere identificatie van (toekomstige) strategische-, operationele en thematische risico's en het bepalen van de (mogelijke) omvang ervan; de risicomangementfunctie heeft hierbij zowel een faciliterende als initiërende rol;
- Het geven van een onafhankelijke opinie (inhoudelijke beoordeling) over de (mogelijke) risico's ten gevolge van bestuursbesluiten (geven van "countervailing power");
- Signalerende en adviserende rol bij het vormgeven van beheersmaatregelen;
- Het frequent controleren of de risico's zich nog binnen daartoe vastgestelde risicotoleranties bevinden;
- Gevraagd en ongevraagd adviseren over (de beheersing van) risico's;
- De functiehouder rapporteert zijn bevindingen en aanbevelingen schriftelijk aan het bestuur. In de rapportage wordt vermeld welke personen betrokken zijn bij het uitoefenen van de risicomangementfunctie;
- Regiefunctie bij de uitvoering van de eigenrisicobeoordeling (ERB).

### **Scope**

De minimale scope van het risicomangementstelsel bestaat uit de risico's en de beheersing daarvan, zoals opgenomen in het IRM beleid van het pensioenfonds.

### **Meldplicht**

Indien, naar het oordeel van de functiehouder, het bestuur van het pensioenfonds in voorkomende gevallen niet overgaat tot het treffen van passende corrigerende maatregelen, zal de functiehouder dit opnemen met de voorzitter van het bestuur en (indien noodzakelijk geacht) de voorzitter van de Raad van Toezicht. Indien dit naar het oordeel van de functiehouder niet leidt tot de benodigde maatregelen, zal de functiehouder melding doen bij DNB. Daarvan stelt de functiehouder het bestuur en de Raad van Toezicht in kennis. Er geldt een meldplicht indien het bestuur van het pensioenfonds niet tijdig passende corrigerende maatregelen treft nadat het door de functiehouder op de hoogte is gesteld van:

- een substantieel risico dat het pensioenfonds niet aan een bij of krachtens wet gesteld vereiste van significante betekenis zal voldoen en dit ernstige gevolgen kan hebben voor de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden; of
- een significante inbreuk op de voor het pensioenfonds en haar activiteiten geldende bij of krachtens wet gestelde vereisten.

## **7. Bevoegdheden**

Teneinde zijn opdracht te kunnen uitvoeren dient de risicomangementfunctie te beschikken over een aantal bevoegdheden om informatie te vergaren. Hiertoe dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- De bij het pensioenfonds betrokken personen en personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn binnen een redelijke termijn bereid uitvoerders van de risicomangementfunctie te woord te staan en bereid bijvoorbeeld bevindingen en aanbevelingen te bespreken;
- De bij het pensioenfonds betrokken personen en de personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn de risicomangementfunctie

behulpzaam (zonder dat een verzoek gemotiveerd hoeft te worden) bij de uitvoering van zijn werkzaamheden;

- In het uitbestedingsbeleid dient de right to audit expliciet meegenomen te zijn, vanuit een risicomanagement perspectief.

De risicomanagementfunctie heeft zonder beperking toegang tot alle (fysiek en elektronisch) vastgelegde (interne en externe) informatie binnen het pensioenfonds voor zover het voor de uitoefening van de functie relevante informatie betreft.

Alle verkregen informatie zal de risicomanagementfunctie als vertrouwelijk behandelen in overeenstemming met professionele standaarden.

Met betrekking tot bovenstaande bevoegdheden van de risicomanagementfunctie bij externe partijen, zal het bestuur ervoor zorgdragen dat bij uitbesteding wordt vastgelegd dat van deze bevoegdheid gebruik kan worden gemaakt door de risicomanagementfunctie.

## **8. Onderzoeksrecht**

De bevoegde autoriteiten hebben te allen tijde de bevoegdheid om van het pensioenfonds en haar dienstverleners informatie te verlangen over de uitbestede sleutelfuncties of enigerlei andere werkzaamheden. Het pensioenfonds en de sleutelfuncties verschaffen de bevoegde autoriteiten alle informatie die de bevoegde autoriteiten noodzakelijk achten voor het verrichten van hun onderzoek.

1-1-2025

# Beleidsdocument sleutelfunctie interne audit

## Documentbeheer

Versie	Datum	Naam	Opmerking
0.1	18 januari 2019	S&V	Eerste concept
0.2	18 februari 2019	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.
0.3	16 december 2024	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.

## **Inhoudsopgave**

1. Inleiding .....	4
2. Opdracht .....	4
3. Organisatie.....	4
4. Onafhankelijkheid.....	4
5. Professionaliteit.....	5
6. Verantwoordelijkheden en taken.....	6
7. Bevoegdheden .....	7
8. Onderzoeksrecht .....	7

## **1. Inleiding**

Dit document legt het beleid van de sleutelfunctie interne audit van Stichting Molenaarspensioenfonds vast, conform art. 22a Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

Dit document is goedgekeurd door het bestuur op 18 februari 2019 en laatstelijk gewijzigd in de bestuursvergadering op 16 december 2024.

Dit beleid wordt ten minste eenmaal in de drie jaar door het bestuur geëvalueerd en aangepast na iedere relevante wijziging.

## **2. Opdracht**

De opdracht van de interne audit functie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds te vervullen conform de wettelijke eisen. Hiertoe wordt onder meer geëvalueerd of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne audit functie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste- en integere bedrijfsvoering.

De interne audit functie geeft op een objectieve en onafhankelijke manier gevraagd en ongevraagd advies aan het bestuur van het pensioenfonds op basis van uitgevoerde audits.

De sleutelfunctiehouder zorgt ervoor dat het auditmanagementsysteem doeltreffend is en goed geïntegreerd in de besluitvormingsprocessen van het pensioenfonds en dat het auditmanagementsysteem wordt uitgedragen door het bestuur en zijn commissies.

## **3. Organisatie**

De interne audit functie bestaat uit de functiehouder interne audit en overige personen die bij de uitvoering van de functie zijn betrokken.

De functiehouder is verantwoordelijk voor de uitvoering van de functie en is uitbesteed aan een externe partij.

De vervulling van de functie is eveneens uitbesteed aan een externe partij die gespecialiseerd is op het gebied van audits. De partij belast met de vervulling van de functie rapporteert aan de functiehouder.

De functiehouder interne audit rapporteert zijn bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur en op gezette tijden aan de voorzitter van de Raad van Toezicht; zie verder hoofdstuk 6.

## **4. Onafhankelijkheid**

Onafhankelijkheid en objectiviteit zijn essentieel voor de effectiviteit van de interne audit functie. Het bestuur is ervoor verantwoordelijk dat dit mogelijk wordt gemaakt. De houder van de sleutelfunctie dient zich ervan te verzekeren dat de 'vervullers' hun rol en taken op een onafhankelijke, objectieve en eerlijke wijze uitvoeren. Deze onafhankelijkheid en objectiviteit

betekenen dat de interne audit functie audits kan uitvoeren gebaseerd op onpartijdige en onbevooroordeelde onderzoeken.

De interne audit functie staat los van de dagelijkse operaties en controle maatregelen (zowel intern als uitbesteed). Personen werkzaam in de interne audit functie (inclusief de functiehouder) hebben geen zitting in bestuurscommissies die een rol hebben in de eerste of tweede lijn.

De interne audit functie voorkomt, bij de uitvoering van audits, elke vorm van belangentegenstelling (in schijn en wezen). Zijn onafhankelijkheid en objectiviteit vormen hier een solide basis voor. Indien er toch een mogelijkheid tot een (schijn van) belangentegenstelling ontstaat, bespreekt de functiehouder interne audit dit met de voorzitter van de Raad van Toezicht en daar waar nodig met DNB.

Alle personen werkzaam in de interne audit functie moeten toegang hebben tot de informatie die, naar het oordeel van de interne audit functie, noodzakelijk is om de functie te kunnen uitoefenen, inclusief bij partijen aan wie het pensioenfonds activiteiten heeft uitbesteed.

De functiescheiding van de interne audit functie versus overige functies en organen binnen het pensioenfonds is gewaarborgd doordat er een directe rapportagelijn is naar het bestuur van het pensioenfonds en naar de Raad van Toezicht. De functiehouder stelt zich binnen het bestuur onafhankelijk op in denken en handelen. De rapportagelijn naar de Raad van Toezicht is van belang (en wettelijk voorgeschreven) omdat de functiehouder zelf ook bestuurslid is.

De posities van de personen werkzaam in de interne audit functie zijn beschermd door de klokkenluidersregeling van het pensioenfonds.

## **5. Professionaliteit**

Alle personen die betrokken zijn bij het uitvoeren van de interne audit functie moeten voldoende kennis en ervaring voor de uitvoering van geplande en te plannen audits hebben. Hierbij heeft de houder ook voldoende kennis hebben van pensioeninhoudelijke processen en inhoud van het pensioendomein. Tevens moeten alle personen als betrouwbaar zijn aangemerkt.

Het bestuur dient te waarborgen dat de sleutelfunctiehouder en vervuller(s) van de interne audit functie minimaal voldoen aan de eisen van de gedragscode van het fonds.

Het wettelijke vereiste voor geschiktheid is dat een persoon werkzaam in de interne audit functie beschikt over voldoende beroepskwalificaties, beroepskennis en beroepservaring om de functie te vervullen. Dit wordt bij voorkeur aangetoond met relevante diploma's en bewijs van permanente educatie.

De partijen aan wie de interne audit functie wordt uitbesteed voldoen aan het uitbestedingsbeleid van het fonds en de vereisten die vanuit IORPII gelden.

Het bestuur stelt de interne audit functie voldoende middelen ter beschikking om de taken uit te voeren.

## **6. Verantwoordelijkheden en taken**

### **Scope**

Het werkterrein van de interne audit functie omvat alle activiteiten en het volledige governancestelsel van het pensioenfonds, inclusief aan derden uitbestede activiteiten.

De interne audit functie stelt een *Audit Universe* (totaal van de periodiek te onderzoeken objecten) op. De frequentie en prioriteitstelling van de uit te voeren audits wordt in overleg met het bestuur vastgesteld in een auditjaarplan. Als onderdeel van het auditjaarplan keurt het bestuur de auditfrequentie goed.

### **Auditjaarplan**

De interne audit functie stelt, op basis van het *Audit Universe*, interne en externe ontwikkelingen, reeds uitgevoerde audits en een risicoanalyse, een jaarplan op met de in het boekjaar uit te voeren werkzaamheden en legt dit jaarplan ter goedkeuring voor aan het bestuur.

Bij het opstellen van het jaarplan stemt de interne audit functie de uit te voeren werkzaamheden af met de externe accountant en certificerende actuaris om dubblures van werkzaamheden te voorkomen. Indien de Raad van Toezicht zelf audit wenst uit te laten voeren, dient dit ook besproken te zijn met de voorzitter van het fonds.

### **Initiatief tot audits**

De door de interne audit functie uit te voeren audits zijn gebaseerd op het auditjaarplan, verzoeken van het bestuur en op eigen inzicht van de houder van de functie.

### **Uitvoering en rapportages**

De vaststelling van de scope van de audit en de wijze en diepgang van de uit te voeren werkzaamheden is de verantwoordelijkheid van de interne audit functie. De wijze van uitvoering is gebaseerd op algemeen aanvaarbare methoden zoals de beroepsgroep van auditors en risicomangers die hanteren.

Op elke bevinding van de interne audit functie volgt (indien mogelijk en noodzakelijk) een aanbeveling tot verbetering van de beheersing van een gesignaleerd risico. Van elke bevinding wordt aangegeven wat de omvang van het gesignaleerde (na alle beheersmaatregelen resterende) risico is (de risico-indicatie). Tevens dient de interne audit functie de termijn te specificeren waarbinnen de tekortkoming verholpen dient te zijn.

Op basis van het onderzoek en de gedane bevindingen wordt een conclusie geformuleerd over de mate van risicobeheersing in het proces (de audit rating). De bepaling van risico-indicaties en audit ratings is de verantwoordelijkheid van de interne audit functie.

De functiehouder rapporteert zijn bevindingen en aanbevelingen schriftelijk aan het bestuur, nadat de auditee (geauditeerde persoon) zijn/haar management comments heeft gegeven. In de rapportage wordt vermeld welke personen betrokken zijn bij het uitoefenen van de interne audit functie. In de jaarlijkse rapportage wordt tevens ingegaan op de realisatie van het jaarplan over het afgelopen jaar.

### **Meldplicht**

Indien naar het oordeel van de functiehouder, het bestuur van het pensioenfonds in voorkomende gevallen niet overgaat tot het treffen van passende corrigerende maatregelen, zal de functiehouder dit opnemen met de Voorzitter van de Raad van Toezicht en in gevallen bij DNB. Er geldt een meldplicht indien het bestuur van het pensioenfonds niet tijdig



passende corrigerende maatregelen treft nadat het door de functiehouder op de hoogte is gesteld van:

- a) een substantieel risico dat het pensioenfonds niet aan een bij of krachtens wet gesteld vereiste van significante betekenis zal voldoen en dit ernstige gevolgen kan hebben voor de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden; of
- b) een significante inbreuk op de voor het pensioenfonds en haar activiteiten geldende bij of krachtens wet gestelde vereisten.

## **7. Bevoegdheden**

Teneinde zijn opdracht te kunnen uitvoeren dient de interne audit functie te beschikken over een aantal bevoegdheden om informatie te vergaren. Hiertoe dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- De bij het pensioenfonds betrokken personen en personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn binnen een redelijke termijn bereid uitvoerders van de interne audit functie te woord te staan en bereid bijvoorbeeld bevindingen en aanbevelingen te bespreken;
- De bij het pensioenfonds betrokken personen en de personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn de interne audit functie behulpzaam (zonder dat een verzoek gemotiveerd hoeft te worden) bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.
- In het uitbestedingsbeleid dient de right to audit expliciet meegenomen te zijn.

De interne audit functie heeft zonder beperking toegang tot alle (fysiek en elektronisch) vastgelegde (interne en externe) informatie binnen het pensioenfonds voor zover het voor de uitoefening van de functie relevante informatie betreft.

Alle verkregen informatie zal de interne audit functie als vertrouwelijk behandelen in overeenstemming met de professionele standaarden.

Met betrekking tot bovenstaande bevoegdheden van de interne audit functie van het pensioenfonds bij externe partijen, zal het bestuur ervoor zorgdragen dat bij uitbesteding wordt vastgelegd dat van deze bevoegdheid gebruik kan worden gemaakt door de interne audit functie.

## **8. Onderzoeksrecht**

De bevoegde autoriteiten hebben te allen tijde de bevoegdheid om van het pensioenfonds en haar dienstverleners informatie te verlangen over de uitbesteede sleutelfuncties of enigerlei andere werkzaamheden. Het pensioenfonds en de sleutelfuncties verschaffen de bevoegde autoriteiten alle informatie die de bevoegde autoriteiten noodzakelijk achten voor het verrichten van hun onderzoek.

1-1-2024

# Beleidsdocument actuariële sleutelfunctie

## Documentbeheer

Versie	Datum	Naam	Opmerking
0.1	18 januari 2019	S&V	Eerste concept
0.2	18 februari 2019	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.
0.3	18 December 2023	BO	Goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur van MPF.

## Inhoudsopgave

1. Inleiding .....	4
2. Opdracht .....	4
3. Organisatie.....	4
4. Onafhankelijkheid.....	4
5. Professionaliteit.....	5
6. Verantwoordelijkheden en taken.....	5
7. Bevoegdheden .....	6
8. Onderzoeksrecht .....	7

## **1. Inleiding**

Dit document legt het beleid van de actuariële sleutelfunctie van Stichting Molenaarspensioenfonds vast, conform art. 22b Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

Dit document is goedgekeurd door het bestuur op 18 februari 2019 en laatstelijk gewijzigd in de bestuursvergadering op 18 december 2023.

Dit beleid wordt ten minste eenmaal in de drie jaardoor het bestuur geëvalueerd en aangepast na iedere relevante wijziging.

## **2. Opdracht**

De opdracht van de Actuariële Functie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds te vervullen conform de wettelijke eisen. De Actuariële Functie heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds.

## **3. Organisatie**

De Actuariële Functie is uitbesteed aan de certificerend actuaris. Dit betreft zowel het houderschap als de vervulling van de functie. De aangewezen externe Actuariële Functiehouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van de functie.

De functiehouders rapporteert zijn bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur van het pensioenfonds.

Het bestuur zal er op toezien dat de Actuariële Functie de activiteiten uitvoert in overeenstemming met dit beleid. Voor de wijze waarop het bestuur hierop toeziet, wordt verwezen naar het uitbestedingsbeleid en het specifieke contract met deze functionaris.

## **4. Onafhankelijkheid**

Onafhankelijkheid en objectiviteit zijn essentieel voor de effectiviteit van de Actuariële Functie. Het bestuur is ervoor verantwoordelijk dat dit mogelijk wordt gemaakt. Deze onafhankelijkheid en objectiviteit betekenen dat de Actuariële Functie haar controlerende en beoordelende taken kan uitvoeren gebaseerd op een onpartijdige en onbevooroordeelde evaluatie.

De Actuariële Functie staat los van alle uitvoerende taken met betrekking tot het berekenen van de technische voorzieningen en van de advisering daarover. Personen werkzaam in de Actuariële Functie (inclusief de functiehouders) hebben geen zitting in commissies van het bestuur.

De Actuariële Functie voorkomt elke vorm van belangentegenstelling (in schijn en wezen). Indien er toch een mogelijkheid tot een (schijn van) belangentegenstelling ontstaat, bespreekt de functiehouders dit met de voorzitter van het bestuur en indien gewenst met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Ook de voorzitter van het bestuur kan initiatief nemen om (schijn van) belangentegenstelling te bespreken. Daarnaast maakt het risico van

belangenverstrengeling bij functiehouders en vervullers ook onderdeel uit van de Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

De functiescheiding van de Actuariële Functie versus overige functies en organen binnen het pensioenfonds is gewaarborgd doordat er een directe rapportagelijijn is naar het bestuur van het pensioenfonds.

De posities van de personen werkzaam in de Actuariële Functie zijn beschermd door de klokkenluidersregeling van het pensioenfonds.

## **5. Professionaliteit**

Alle personen die betrokken zijn bij het uitvoeren van de Actuariële Functie moeten voldoende kennis en ervaring hebben voor de uitvoering van de actuariële werkzaamheden. Tevens moeten alle personen als betrouwbaar zijn aangemerkt.

Het bestuur dient te waarborgen dat de sleutelfunctiehouder en vervuller(s) van de Actuariële Functie minimaal voldoen aan de eisen van de gedragscode van het fonds.

Het wettelijke vereiste voor geschiktheid is dat een persoon werkzaam in de Actuariële Functie beschikt over voldoende beroepskwalificaties, beroepskennis en beroepservaring om de functie te vervullen. Dit wordt bij voorkeur aangetoond met relevante diploma's en bewijs van permanente educatie. De functiehouder is gediplomeerd actuaris.

Het bestuur stelt de Actuariële Functie voldoende middelen ter beschikking om de taken uit te voeren.

## **6. Verantwoordelijkheden en taken**

### **Scope**

De taken van de Actuariële Functie liggen in het verlengde van de taken van de certificerend actuaris en zullen zoveel mogelijk worden geïntegreerd. In de uitbestedingsovereenkomst met de externe partij belast met de uitvoering van de Actuariële Functie zullen minimaal de volgende activiteiten worden opgenomen:

- het controleren van de berekening van de technische voorzieningen;
- het beoordelen van de betrouwbaarheid en adequaatheid van de berekening van de technische voorzieningen, waaronder in ieder geval wordt verstaan:
  - het beoordelen of de bij de berekening van de technische voorzieningen gehanteerde methodieken, onderliggende modellen en aannamen passend zijn;
  - het beoordelen of er voldoende gegevens worden gebruikt bij de berekening van technische voorzieningen en het beoordelen van de kwaliteit van die gegevens (hierbij kan gebruik worden gemaakt van de werkzaamheden van de accountant); en
  - het toetsen van de bij de berekening van technische voorzieningen gehanteerde aannames aan de praktijk;
- het beoordelen van het premiebeleid en beleid inzake omzetting van pensioenaanspraken (bijvoorbeeld bij een waardeoverdracht of een omzetting van het kapitaal in een premieovereenkomst in een uitkering).

- het beoordelen van de adequaatheid van herverzekeringsregelingen (indien van toepassing).

Bovenstaande activiteiten zullen met een zodanige frequentie worden uitgevoerd dat de werkzaamheden bijdragen aan de correcte vaststelling van de technische voorzieningen, en op ad-hoc basis bij wijziging van beleid. Over de periodiciteit van de uit te voeren werkzaamheden zijn afspraken gemaakt in de overeenkomst met de externe partij die belast is met het houderschap en de vervulling van de Actuariële Functie. Deze afspraken zijn opgesteld conform de guidance van het actuariële genootschap.

### **Uitvoering en rapportages**

De functiehouders rapporteert zijn bevindingen en aanbevelingen op basis van de uitgevoerde werkzaamheden schriftelijk aan het bestuur. In de rapportage wordt vermeld welke personen betrokken zijn bij het uitoefenen van de Actuariële Functie.

De activiteiten van de Actuariële Functie mogen leiden tot aanbevelingen, maar niet tot adviezen met betrekking tot de berekening van de technische voorzieningen.

### **Meldplicht**

Indien naar het oordeel van de functiehouders, het bestuur van het pensioenfonds in voorkomende gevallen niet overgaat tot het treffen van passende corrigerende maatregelen, zal de functiehouders dit opnemen met de voorzitter van het bestuur en in specifieke gevallen met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Indien dit naar het oordeel van de functiehouders niet leidt tot de benodigde maatregelen, zal de functiehouders melding doen bij DNB. Er geldt een meldplicht indien het bestuur van het pensioenfonds niet tijdig passende corrigerende maatregelen treft nadat het door de functiehouders op de hoogte is gesteld van:

- a) een substantieel risico dat het pensioenfonds niet aan een bij of krachtens wet gesteld vereiste van significante betekenis zal voldoen en dit ernstige gevolgen kan hebben voor de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden; of
- b) een significante inbreuk op de voor het pensioenfonds en haar activiteiten geldende bij of krachtens wet gestelde vereisten.

## **7. Bevoegdheden**

Teneinde zijn opdracht te kunnen uitvoeren dient de Actuariële Functie te beschikken over een aantal bevoegdheden om informatie te vergaren. Hiertoe dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- De bij het pensioenfonds betrokken personen en personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn binnen een redelijke termijn bereid uitvoerders van de Actuariële Functie te woord te staan en bereid bijvoorbeeld bevindingen en aanbevelingen te bespreken;
- De bij het pensioenfonds betrokken personen en de personen bij partijen waaraan activiteiten van het pensioenfonds zijn uitbesteed, zijn de Actuariële Functie behulpzaam (zonder dat een verzoek gemotiveerd hoeft te worden) bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.

De Actuariële Functie heeft zonder beperking toegang tot alle (fysiek en elektronisch) vastgelegde (interne en externe) informatie binnen het pensioenfonds voor zover het voor de uitoefening van de functie relevante informatie betreft.

Alle verkregen informatie zal de Actuariële Functie als vertrouwelijk behandelen in overeenstemming met de professionele standaarden. Alle data blijft eigendom van het fonds.

Met betrekking tot bovenstaande bevoegdheden van de Actuariële Functie bij externe partijen, zal het bestuur ervoor zorgdragen dat bij uitbesteding wordt vastgelegd dat van deze bevoegdheid gebruik kan worden gemaakt door de Actuariële Functie.

## **8. Onderzoeksrecht**

De bevoegde autoriteiten hebben te allen tijde de bevoegdheid om van het pensioenfonds en haar dienstverleners informatie te verlangen over de uitbestede sleutelfuncties of enigerlei andere werkzaamheden. Het pensioenfonds en de sleutelfuncties verschaffen de bevoegde autoriteiten alle informatie die de bevoegde autoriteiten noodzakelijk achten voor het verrichten van hun onderzoek.



# Communicatiebeleidsplan 2022-2024

Stichting Molenaarspensioenfonds

## Colofon

Dit plan is tot stand gekomen in opdracht van en  
in samenwerking met de communicatiecommissie van  
Stichting Molenaarspensioenfonds

auteur  
Ghislaine de Rooij

datum  
december 2021

uitvoering  
Appel Pensioenuitvoering

# Inhoud

<b>1</b>	<b>Inleiding</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Communicatiebeleid</b>	<b>4</b>
2.1	Vertrekpunten	4
2.2	Visie, missie en strategie	6
2.3	Kernwaarden	6
2.4	Doelgroepen	6
2.5	Strategie	7
2.6	Communicatiedoelen	8
2.7	Communicatiestijl	10
2.8	Budget	10
<b>3</b>	<b>Organisatie</b>	<b>11</b>
3.1	Communicatiebeleidsplan	11
3.2	Communicatiejaarplan	11
3.3	Organisatie/samenwerking	11

# 1 Inleiding

Dit communicatiebeleidsplan vormt de leidraad voor de communicatie van de Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna: MPF) met haar doelgroepen. Het is tevens de basis voor de communicatiejaarplannen, waarin de concrete uitvoering van beleid is beschreven.

Het MPF heeft de ambitie om deelnemers, slapers en gepensioneerden te informeren, zodat zij in staat zijn hun pensioensituatie te begrijpen en juist en tijdig te handelen als dit nodig is. De communicatie met de doelgroepen is altijd transparant en bij voorkeur interactief. Het MPF hoort graag van deelnemers hoe zij tegen hun pensioen(fonds) aankijken en over welke onderwerpen zij geïnformeerd willen worden.

In dit communicatiebeleidsplan beschrijft het bestuur zijn visie, strategie en ambitie op het gebied van communicatie. Deze sluiten aan bij de samenstelling van de eigen doelgroepen, de wensen die zij hebben geuit en de maatschappelijke, politieke en financiële ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn.

## 2 Communicatiebeleid

Het communicatiebeleid beschrijft de communicatiestrategie en de daarvan afgeleide uitgangspunten voor de communicatie met de doelgroepen. Het geeft richting, zodat de communicatie op een stelselmatige en doelgerichte manier kan worden uitgevoerd. Het vormt de basis voor de communicatiejaarplannen, waarin het accent ligt op de uitvoering van de communicatie.

### 2.1 Vertrekpunten

Tot 2003 was het MPF een fonds waaraan ondernemingen vrijwillig konden deelnemen. In 2003 werd het een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds in de sector van de graanbewerkende en -verwerkende industrie. Het MPF heeft eind 2021 circa 150 aangesloten werkgevers, 3465 deelnemers, 5924 gewezen deelnemers en 1580 gepensioneerden. De branche kent 1 werkgeversorganisatie: Nevedi (Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie). Vanuit werknemerszijde zijn 2 organisaties actief: CNV Vakmensen en FNV.

#### **Financiële positie**

De jarenlange wereldwijde financieel-economische instabiliteit vraagt om maatregelen. Schokken op de financiële markten moeten in de toekomst beter kunnen worden opgevangen. Lage dekkingsgraden, mede door de aanhoudend lage rente, zorgen voor onzekere vooruitzichten. Het MPF heeft in 2016 een herstelplan ingediend dat nog altijd van kracht is. Wel stijgt de dekkingsgraad (in 2021) langzaam weer. De beleidsdekkingsgraad steeg in 2021 van 102 tot net boven de 110%. Toch noemt het bestuur de situatie nog altijd 'broos'. Het is nog afwachten of de stijgende lijn doorzet.

#### **Aanpassing van het pensioenstelsel**

Indien het Molenaarspensioenfonds besluit zelfstandig te blijven voortbestaan, worden voorbereidingen getroffen ter voorbereiding voor de implementatie van de Wet toekomst pensioenen. Hiervoor is een schaduwplan opgesteld inclusief tijdslijnen, rollen en verantwoordelijkheden. In de planning zijn ook de noodzakelijke acties voor het 'bedrag ineens' en keuzebegeleiding opgenomen.

In dit geval wordt ook de manier van communiceren inhoudelijk anders. Mogelijk moeten hiervoor nieuwe communicatiemiddelen worden ontwikkeld, zoals een pensioenplanner. In het geval het fonds zelfstandig blijft, kan de strategie van het fonds hierop worden aangepast.

#### **Verhoging AOW-leeftijd**

De nieuwe AOW-leeftijd wordt in 2022 66 jaar en 7 maanden. De AOW-leeftijd wordt in 2024 67 jaar. Voor 2025 en verder is deze afhankelijk van de ontwikkeling van de levensverwachting. Daardoor lopen de komende jaren de AOW-datum en de pensioendatum in principe niet gelijk. Dat vraagt om zorgvuldige communicatie aan doelgroepen met een specifieke situatie of van een specifieke leeftijd. Ook is het belangrijk deelnemers te informeren over de mogelijkheid een afwijkende pensioendatum te kiezen en over (andere) flexibiliseringsmogelijkheden.

### **Segmentatie van doelgroepen**

Pensioencommunicatie is gericht op diverse doelgroepen. Naast de deelnemers en pensioengerechtigden zijn er bijvoorbeeld ook het management en de HR-discipline bij de werkgever. Zij zijn vaak doelgroep in de communicatie, maar treden ook op als afzender van de pensioencommunicatie. Een juiste segmentatie zorgt ervoor dat de doelgroepen alleen worden geïnformeerd over voor hen relevante onderwerpen.

## **2.1.1 Wet pensioencommunicatie**

Volgens de wet Pensioencommunicatie moeten pensioenfondsen:

### **Duidelijk en evenwichtig communiceren**

Relevante voor- en nadelen worden goed weergegeven (positieve en beperkende voorwaarden of risico's)  
Persoonlijke informatie sluit aan bij de informatiebehoefte en kenmerken van de (gewezen) deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde.

### **De deelnemer handelingsperspectief bieden**

De informatie geeft inzicht in:

- o keuzemogelijkheden van de pensioenregeling en
- o gevolgen van belangrijke gebeurtenissen voor het pensioen

*Keuzes zijn: eerder/later stoppen met werken, deeltijdpensioen, hoog/laag, uitruil, waardeoverdracht bij nieuwe baan.*

### **Pensioeninformatie gelaagd aanbieden (Pensioen 1-2-3)**

De informatie is makkelijk te vinden en overzichtelijk. In laag 1 staat basisinformatie, in laag 2 meer verdieping en achtergronden (op de website). Laag 3 vormen fondsdocumenten als reglementen.

### **De startbrief vervangen door laag 1 van Pensioen 1-2-3**

Laag 1 bevat de basisinformatie:

- belangrijkste kenmerken van de regeling, zoals keuzes
- informatie over persoonlijke situaties die actie kunnen vergen (zoals nieuwe baan, scheiding, samenwonen, arbeidsongeschiktheid)
- duidelijke verwijzing naar mijnpensioenoverzicht.nl (voor totaaloverzicht te bereiken pensioen en AOW) en website fonds voor laag 2 (meer informatie) en laag 3 (reglement, jaarverslag e.d.)

### **Werkgevers een grotere rol geven bij communicatie**

- Zij hebben een spilfunctie in het vergroten van het pensioenbewustzijn.
- Zij reiken bij het arbeidsvoorwaardengesprek laag 1 van Pensioen 1-2-3 uit. Of stelt deze digitaal ter beschikking.

### **Uitleg geven over niet-indexeren of verlagen (naast uitleg over verhogen)**

Pensioenfondsen geven inzicht in het toeslagbeleid en de toeslagambitie, en over de voorwaarden voor verhoging en verlaging van de pensioenen. Het is verplicht hierover te communiceren, ook aan slapers. Het MPF communiceert het toeslagenbeleid en de toeslagambitie actief via de nieuwsbrief (aan deelnemers en gepensioneerden), het UPO (ook aan gewezen deelnemers) en via de website.

## 2.2 Visie, missie en strategie

De visie beschrijft hoe het pensioenfonds op het gebied van pensioencommunicatie zijn rol wil vervullen en geeft antwoord op de vraag: Wie willen we zijn? De visie van het Molenaarspensioenfonds is:

*“Onze deelnemers nu en in de toekomst op een transparante wijze een adequaat pensioen bieden”*

Dit vertaalt zich in de missie:

*“Op een verstandige en verantwoordelijke wijze, door optimaal beheer en toezicht de verplichtingen aan haar deelnemers waarmaken.”*

De strategie van het MPF geeft antwoord op vragen: waar gaat de organisatie heen, welke doelen streeft het MPF na en welke middelen gaat het MPF inzetten. Het MPF heeft ten doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden zo goed mogelijk te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

Het MPF heeft als belangrijkste speerpunt het draagvlak te verbreden en hanteert hiervoor een tweesporenbeleid:

1. Schaalvergroting in de sector, vrijgestelde ondernemingen aansluiten;
2. Schaalvergroting buiten de sector, fusie of samenwerking, eventueel met aanpalende industrieën en aanverwante sectoren.

## 2.3 Kernwaarden

De visie van het MPF vertaalt zich in de onderstaande kernwaarden. Deze zijn uitgewerkt in het strategisch plan:

- Optimaal beheer van vermogen
- Vertrouwen
- Betrokkenheid
- Deskundigheid
- Bereikbaarheid door goede communicatie
- Duurzaamheid

Op het gebied van pensioencommunicatie voegt het bestuur hieraan twee kernwaarden toe:

- het MPF communiceert **persoonlijk**: de communicatie is zoveel mogelijk toegesneden op de leeftijd/situatie van de ontvanger.
- Het MPF communiceert **laagdrempelig**: de informatie is helder en begrijpelijk voor de ontvanger.

## 2.4 Doelgroepen

De deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers vormen de primaire doelgroepen voor het MPF.

Het communicatiebeleid van het MPF richt zich voornamelijk op deze doelgroepen. Secundaire doelgroepen zijn de gewezen deelnemers, AFM en DNB en anderen belanghebbenden. Zie de beschrijving hieronder.

### Deelnemers

Deze doelgroep neemt deel aan de pensioenregeling van het MPF.

### **Pensioengerechtigden**

Deze doelgroep bestaat voor het grootste deel uit deelnemers die een ouderdomspensioen ontvangen. Daarnaast zijn er deelnemers die een (bijzonder) partnerpensioen of wezenpensioen ontvangen.

### **Werkgevers**

Behalve aangesloten werkgevers vormen ook de vrijgestelde werkgevers nadrukkelijk een doelgroep.

### **Gewezen deelnemers**

De gewezen deelnemers vormen de grootste doelgroep van het fonds. Zij ontvangen wettelijk verplichte communicatie.

### **Stakeholders**

- Toezichthouders: DNB en AFM
- Overheid, politiek
- Pensioenfederatie
- Sociale partners
- Media

### **Intermediairs in de communicatie richting (aanstaande) deelnemers**

- Werkgeversorganisatie Nevedi
- FNV
- CNV Vakmensen

## **2.5 Strategie**

De strategie geeft richting aan de communicatieaanpak. Het MPF geeft de communicatie gestalte op basis van de volgende strategische uitgangspunten:

- Doelgroepen worden actief benaderd met concrete onderwerpen die aansluiten bij hun levensfase of leeftijd. Het MPF kiest voor een focus op life-events, omdat deze concreet te benoemen zijn en omdat deelnemers bij belangrijke gebeurtenissen ontvankelijker zijn voor informatie over hun pensioen.
- Voor het MPF zijn de aangesloten werkgevers een belangrijke schakel in de informatievoorziening aan de deelnemers. Het MPF benadert werkgevers actief met informatie over de pensioenregeling en met middelen waarmee ze antwoord kunnen geven op veel gestelde vragen. Ook wil het MPF de samenwerking met Nevedi intensiveren. Zo wil het MPF dat de werkgeversorganisatie werkgevers wijst op hun belangrijke taak om informatie te geven over de pensioenregeling.
- Het MPF wil deelnemers meer handelingsperspectief bieden. Daarom wil het MPF dat actieve deelnemers gebruik kunnen maken van een pensioenplanner. Behalve een eigen pensioenplanner, is ook de pensioenplanner van het Nationale Pensioenregister ([www.mijnpensioenoverzicht.nl](http://www.mijnpensioenoverzicht.nl)) een mogelijkheid.

- Het MPF wil dat meer mensen de website bezoeken. De communicatie van het MPF wordt al gelaagd aangeboden. Deelnemers en gepensioneerden krijgen een nieuwsbrief waarin veel verschillende onderwerpen kort en concreet worden aangestipt. Voor meer informatie kunnen zij op de website kijken.

## 2.6 Communicatiedoelen

Het bestuur wil de komende drie jaar de volgende communicatiedoelen realiseren:

Doelgroepen op een persoonlijke manier informeren, met relevante informatie, zoveel mogelijk toegespitst op hun levensfase of life-event, in begrijpelijke taal met concrete voorbeelden. Speciale aandacht is er voor actieven boven de 60 jaar. Deze groep krijgt extra informatie over (de gevolgen van) het kiezen van een andere pensioendatum en de flexibele mogelijkheden rond met pensioen gaan.

Doelgroepen op een gelaagde manier informeren. De belangrijkste of meest relevante informatie wordt actief aangeboden. In duidelijk en toegankelijk taalgebruik en waar mogelijk voorzien van de iconen van het Pensioen 1-2-3. Voor meer uitleg en achtergronden gaan deelnemers naar de website.

In het geval het fonds in 2022 besluit zelfstandig voort te bestaan, neemt het bestuur een besluit over het (door)ontwikkelen van digitale communicatiemiddelen.

- E-mailnieuwsbrief
- Digitaal UPO
- Pensioenplanner
- Mijnomgeving
- Digitale facturen

### Deelnemers en pensioengerechtigden

- Zij hebben vertrouwen in het MPF en vinden de pensioenregeling een goede regeling;
- Zij kennen de website van het MPF, het pensioenoverzicht en de nieuwsbrief;
- Zij weten waar ze terecht kunnen voor informatie over persoonlijke keuzemogelijkheden;
- Zij kennen [www.mijnpensioenoverzicht.nl](http://www.mijnpensioenoverzicht.nl) als informatiebron over hun persoonlijke pensioenopbouw.

### Werkgevers

- Zij hebben voldoende informatie om veel gestelde vragen te beantwoorden en verwijzen deelnemers (indien nodig) naar de informatie van het MPF, zoals website, UPO. Werkgevers worden op dit punt aangesproken op hun rol als intermediair tussen deelnemers en MPF. Zij zijn een belangrijk aanspreekpunt voor werknemers als het gaat om pensioen;
- Zij ervaren het MPF als betrokken pensioenfonds met een goede regeling;
- Zij kennen het belang van juiste en tijdige gegevensaanlevering;
- Zij zijn bekend met de betekenis van de actualiteit voor het MPF;
- Zij weten dat zij een belangrijke rol te vervullen hebben op het gebied van de informatievoorziening aan hun werknemers;
- Vrijgestelde bedrijven en aan de sector gelieerde bedrijven worden geprikkeld om zich (alsnog) aan te sluiten bij het MPF. Op deze wijze creëert het MPF meer draagvlak en meer belegd vermogen.



#### **Gewezen deelnemers**

- Zij ontvangen de wettelijk verplichte communicatie;
- Zij kennen de mogelijkheid van waardeoverdracht;
- Zij kennen [www.mijnpensioenoverzicht.nl](http://www.mijnpensioenoverzicht.nl) als informatiebron over hun persoonlijke pensioenopbouw.

#### **Intermediairs**

Het MPF wil frequent gebruik maken van de communicatiekanalen van de intermediairs. Dit geldt in eerste instantie voor Nevedi. Daarnaast kunnen ook FNV en CNV Vakmensen als kanaal ingezet worden.

Ook levert het fonds artikelen aan branchevakblad De Werkvloer.

#### **Stakeholders**

Het MPF onderhoudt de relaties met stakeholders (AFM, DNB, Pensioenfederatie) op gepaste maar terughoudende wijze.

#### **Media**

Het MPF hanteert een reactief mediabeleid. Het MPF zoekt zelf niet actief de pers op, maar reageert wel op persvragen bij monde van het dagelijks bestuur. Uitzondering hierop zijn de branchebladen. Deze worden actief opgezocht (zie 'Intermediairs').

## 2.7 Communicatiestijl

De uitgangspunten voor de communicatie(uitingen) zijn:

### **Stijl**

In de Wet Pensioencommunicatie is voorgeschreven dat informatie duidelijke en evenwichtig is en aansluit bij de behoefte van de deelnemer. Het MPF hecht veel waarde aan begrijpelijke, heldere en laagdrempelige communicatie. Dit geldt ook de wettelijke communicatie, zoals het pensioenreglement. Het MPF hanteert heldere taal, waarbij een duidelijke structuur en taalniveau B1 de uitgangspunten zijn. De tekst is juridisch juist, maar bevat alleen informatie die in de context relevant is. De kernboodschap wordt duidelijk uitgelegd. Meer informatie is te vinden in de lagen 2 en 3 (website en reglementen).

### **Vorm en beeld**

Alle uitingen worden vormgegeven in de huisstijl van het MPF. Consequent toepassen van deze huisstijl zorgt bij de doelgroepen voor een consistent en professioneel beeld van het MPF.

### **Toetsing en evaluatie van de (wettelijke) communicatiemiddelen**

Om te weten of de communicatie-inspanningen het gewenste effect hebben, doet MPF een effectiviteitsmeting. Op die manier toetst MPF waar de behoefte op het gebied van (digitale) communicatie ligt. En of de communicatie voor de deelnemer te begrijpen is. De uitkomsten worden gebruikt om de communicatiemiddelen die naar de deelnemers worden verstuurd, te verbeteren.

## 2.8 Budget

In de DVO is opgenomen dat Appel Pensioenuitvoering de wettelijke communicatie van het fonds verzorgt. Dit houdt in dat Appel Pensioenuitvoering zorgt voor juistheid en duidelijkheid en tijdige beschikbaarheid van de wettelijke communicatiemiddelen, t.w. UPO, Pensioen 123, Stopbrief en procesbrieven. Hierbij is inbegrepen het aanpassen en actualiseren aan reglements- en wettelijke wijzigingen.

Daarnaast valt het beheren van de webdiensten onder de standaard dienstverlening. Dit betreft jaarlijks actualiseren content omtrent de pensioenregeling (parameters), redactie en plaatsen van nieuwsberichten, actualiseren checklists voor werkgevers en deelnemers, content aanpassen aan wettelijke regelingen, actualiseren/vervangen fondsdocumenten op de website, halfjaarlijkse check van de website en beheren en aanpassen van de content op de portalen.

In het communicatiejaarplan worden aanvullende communicatiemiddelen en activiteiten beschreven, waarvoor een aanvullende offerte wordt opgesteld. Het gaat bijvoorbeeld om advies van de communicatieadviseur en aanwezigheid bij vergaderingen van de communicatiecommissie, opstellen van het communicatiejaarplan en coördineren van spreekuren en nieuwsbrieven.

## 3 Organisatie

### 3.1 Communicatiebeleidsplan

Elke drie jaar wordt een communicatiebeleidsplan opgesteld. Dit plan beschrijft de strategische uitgangspunten voor de communicatie richting doelgroepen. Deze uitgangspunten worden in het communicatiejaarplan concreet uitgewerkt.

### 3.2 Communicatiejaarplan

Elk jaar wordt een communicatiejaarplan opgesteld waarin de communicatieactiviteiten (met planning en kosten) van het betreffende jaar worden beschreven.

### 3.3 Organisatie/samenwerking

Pensioencommunicatie is een verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Het bestuur bepaalt het beleid. Het verantwoordingsorgaan geeft advies. De communicatiecommissie bereidt het beleid voor met de communicatieadviseur van Appel Pensioenuitvoering. Het bestuur delegeert het bewaken van de voortgang en de kwaliteit aan de communicatiecommissie.

In de vergaderingen van de communicatiecommissie wordt de uitvoering van het communicatiebeleid besproken, vormgegeven en geëvalueerd. De communicatiecommissie ziet toe op de (aanvullende) communicatie vanuit het fonds. De communicatiecommissie bereidt de jaarplannen voor en evalueert deze. Beleidsvoorstellen worden voor akkoord voorgelegd in de bestuursvergaderingen.

Het bestuur van het MPF is eindverantwoordelijk. De uitvoeringsorganisatie communiceert namens het MPF binnen de afspraken zoals die worden beschreven in het communicatiebeleidsplan en het communicatiejaarplan.

## Huishoudelijk Reglement bestuur

### **Artikel 1      Deelname aan bestuursvergaderingen**

1. Bestuursvergaderingen worden bijgewoond door bestuursleden.
2. Niet-bestuursleden kunnen als toehoorder de bestuursvergaderingen bijwonen:
  - op uitnodiging van het Dagelijks Bestuur;
  - als onderdeel van een inwerktraject ter voorbereiding op het bestuurslidmaatschap;
  - in het kader van een bestuurservaringsplaats of
  - toezichthouders na aanmelding vooraf.

### **Artikel 2      Besluitvorming**

1. Het bestuur is verantwoordelijk voor de beleidsvorming, beleidsuitvoering en evaluatie van het beleid van het pensioenfonds, waaronder het integraal risicomanagementbeleid.
2. Besluitvorming binnen het bestuur vindt plaats conform hetgeen is gesteld in artikel 11 van de statuten.
3. Het bestuur besluit pas dan over (beleids)voorstellen die zijn ingebracht door een bestuurscommissie als:
  - a. die commissie de impact van een voorstel op het risicoraamwerk heeft beoordeeld en toegelicht en de IRM-commissie het voorstel heeft getoetst aan de kaders van het risicoraamwerk en daar een oordeel over heeft gegeven ingeval het voorstel nieuw beleid dan wel een wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer die commissie om beoordeling door de IRM-commissie heeft verzocht.
4. Het bestuur verantwoordt zijn besluit over het voorstel op basis van de afwegingen die hieraan ten grondslag liggen in relatie tot de kaders van het risicoraamwerk.

### **Artikel 3      Besluitvorming per e-mail**

1. Buiten de bestuursvergaderingen om kunnen ook bestuursbesluiten genomen worden per e-mail, mits geen van de bestuursleden hiertegen bezwaar maakt en alle bestuursleden in het te nemen besluit worden gekend. In een dergelijk geval zal een elektronische stemronde worden gehouden. Dit besluit heeft dezelfde rechtskracht als een besluit in een bestuursvergadering.
2. Verzoeken om besluitvorming per e-mail worden voorgelegd met een te stellen reactietermijn van ten minste 24 uur. Indien een bestuurslid niet binnen de te stellen termijn reageert, wordt hij/zij geacht niet met het voorgelegde besluit te hebben ingestemd. Bij de besluitvorming is het bepaalde in artikel 2, leden 3 en 4, van toepassing.
3. Indien voorlegging per e-mail niet leidt tot een geldig bestuursbesluit dan wordt het voorgelegde besluit geagendeerd voor de eerstvolgende bestuursvergadering.

4. Per e-mail genomen besluiten worden gemeld in de eerstvolgende bestuursvergadering en als genomen besluit vermeld in de notulen van deze vergadering.

#### **Artikel 4 Vergoedingen**

1. Bestuursleden en voorzitters ontvangen een vaste vergoeding voor hun werkzaamheden volgens het vastgestelde beloningsbeleid. Deze vergoeding kan jaarlijks worden geïndexeerd.
2. De hoogte van de vergoeding, bedoeld in lid 1, wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld, na advies van het Verantwoordingsorgaan en goedkeuring van de Raad van Toezicht. Vergoedingen worden per kwartaal uitbetaald. De vergoedingen zijn geregeld in het document Beloningsbeleid.
3. Indien een bestuurslid langer dan drie maanden verhinderd is dan wel niet in staat is zijn werkzaamheden uit te oefenen, kan dit consequenties hebben voor de toe te kennen vaste jaarlijkse vergoeding.
4. De hoogte van de beloning in relatie tot de hoeveelheid werk en de gedragen verantwoordelijkheid kan voor een bestuurslid nimmer een argument zijn om zich aan zijn/haar verantwoordelijkheid te onttrekken.
5. Kandidaat bestuursleden en diegene die de bestuurservaringsplaats invult, ontvangen een beloning conform het vastgestelde beloningsbeleid.

#### **Artikel 5 Mandatering aan Dagelijks Bestuur**

1. Het bestuur kan taken en bevoegdheden mandateren aan het Dagelijks Bestuur. Mandatering wordt nader geregeld in het Reglement Dagelijks Bestuur (reglement DB).
2. De door het bestuur aan het DB opgedragen taken en verleende bevoegdheden worden schriftelijk vastgelegd.

#### **Artikel 6 Mandatering aan commissies**

1. Het bestuur kan commissies instellen ter uitvoering van de door het bestuur aan de commissie gemandateerde taken en bevoegdheden.
2. Deze commissies bestaan uit bestuursleden en worden waar nodig ondersteund door (externe) adviseurs en de bestuursondersteuning.
3. De begroting van deze commissies wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld.
4. Het bestuur heeft de volgende bestuurscommissies ingesteld:
  - de Integraal risicomanagementcommissie (IRM-commissie);
  - de Beleggingsadviescommissie (BAC);
  - de Jaarwerkcommissie;

- de Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC);  
Het bestuur stelt voor elke commissie een reglement vast.
5. De door het bestuur aan deze commissies opgedragen taken en verleende bevoegdheden worden schriftelijk vastgelegd.
  6. Het bestuur kan op tijdelijke basis werkgroepen instellen ter voorbereiding van de door het bestuur te nemen besluiten. Aan deze werkgroepen kunnen taken en bevoegdheden worden gemandateerd, welke schriftelijk worden vastgelegd.

## **Artikel 7      Geschiktheid**

1. Het bestuur legt haar geschiktheid vast in een geschiktheidsplan. Hierin zijn ook de functieprofielen voor de verschillende bestuursfuncties opgenomen.
2. Bestuursleden kunnen individueel aangeven aan welke opleidingen zij behoefte hebben ter instandhouding en/of verdieping van hun geschiktheid. Daarnaast zal het bestuur om de twee jaar door middel van intervisie in een collectieve sessie vaststellen op welke aandachtsgebieden kennis en deskundigheid verbetering behoeven binnen het bestuur. Dit geldt zowel op collectief als op individueel niveau.
3. De kosten welke gemaakt worden ter verkrijging van de bij benoeming vereiste geschiktheid (geschiktheidsniveau A) komen voor rekening van de voordragende organisatie. In uitzonderlijke gevallen kan het bestuur, na een verzoek hiertoe van het betreffende (kandidaat-)bestuurslid, besluiten de kosten geheel of gedeeltelijk onder voorwaarden te vergoeden.
4. De kosten voor het instandhouden en/of verdiepen van de geschiktheid na benoeming tot bestuurslid komen voor rekening van het fonds. Het bestuur stelt hiertoe jaarlijks een individueel opleidingsbudget op.
5. Bestuursleden kunnen voor de uitoefening van hun bestuurstaak externe deskundigen raadplegen dan wel zich door externe deskundigen laten bijstaan. De hieruit voortvloeiende kosten komen voor rekening van het pensioenfonds mits:
  - daartoe vooraf een verzoek aan het bestuur gedaan wordt, en
  - de aan het advies c.q. de bijstand verbonden kosten naar de mening van een meerderheid van de bestuursleden de grenzen van redelijkheid en billijkheid niet overschrijden.

## **Artikel 8      Bestuurs aansprakelijkheid**

1. Het fonds heeft ten behoeve van haar bestuursleden een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
2. Juridische kosten welke voortvloeien uit een collectieve of persoonlijke aansprakelijkstelling en het opheffen van een eventuele beslaglegging komen voor rekening van het pensioenfonds, voor zover deze kosten niet gedekt worden door de bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering.

## **Artikel 9 Gedragscode**

1. Het bestuur heeft een gedragscode opgesteld ter voorkoming van integriteitsrisico's. Bestuursleden zijn verplicht bij benoeming een overeenkomst tot naleving van de gedragscode te ondertekenen.
2. Bestuursleden dienen jaarlijks te verklaren dat zij de gedragscode hebben nageleefd door ondertekening van een verklaring van naleving.
3. Bestuursleden dienen melding te maken van uitnodigingen welke in de hoedanigheid van bestuurslid ontvangen zijn, alsmede van het accepteren dan wel neerleggen van nevenfuncties welke naast het bestuurslidmaatschap van het fonds worden bekleed.

## **Artikel 10 Zelfevaluatie**

1. Het bestuur evalueert jaarlijks zijn functioneren door middel van een zelfevaluatie zoals bedoeld in de Code Pensioenfondsen. Het bestuur zorgt ervoor dat elke commissie als bedoeld in artikel 6 lid 4 periodiek het functioneren van die commissie evalueert.
2. Bestuursleden worden geacht naar beste kunnen aan de zelfevaluatie mee te werken.

## **Artikel 11 Vaststelling en inwerkingtreding van dit reglement**

Dit reglement is vastgesteld door het bestuur en bij bestuursbesluit van 16 september 2019 gewijzigd.

## Reglement Dagelijks Bestuur (DB)

### Artikel 1: Begripsbepalingen

Voor dit reglement zijn de begripsbepalingen zoals opgenomen in de statuten van het Molenaarspensioenfonds van toepassing.

### Artikel 2. Geschiktheid, benoeming en beëindiging

Voor dit reglement zijn de bepalingen inzake geschiktheid, benoeming en beëindiging zoals opgenomen in artikel 8 van de statuten van het Molenaarspensioenfonds over het bestuur van toepassing.

### Artikel 3: Samenstelling

1. Het Dagelijks Bestuur wordt ingesteld door het bestuur.
2. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter.

### Artikel 4: Taken en bevoegdheden

1. Het Dagelijks Bestuur vertegenwoordigt het bestuur en is namens het bestuur bevoegd om uitvoeringsbesluiten te nemen die voortvloeien uit vastgesteld beleid.
2. Het Dagelijks Bestuur is primair aanspreekpunt voor de dagelijkse gang van zaken betreffende de bestuursondersteuning en de uitvoeringswerkzaamheden.
3. De beide leden van het Dagelijks Bestuur ondertekenen vastgelegde besluiten, vastgestelde notulen van bestuursvergaderingen en formele teksten die in het bestuur genomen besluiten verwoorden.
4. De beide leden van het Dagelijks Bestuur ondertekenen formele brieven die namens het pensioenfonds MPF verstuurd worden.
5. Het Dagelijks Bestuur bereidt de bestuursvergaderingen voor samen met de bestuursondersteuning.
6. Het Dagelijks Bestuur monitort de strategie van het pensioenfonds en de uitvoering van de actiepunten in dat kader.
7. Het Dagelijks Bestuur ziet toe op de opvolging van de bevindingen van de bestuurlijke commissies, de controlerend accountant, de certificerend actuaaris, de houders van de sleutelfuncties zoals genoemd in de statuten van het fonds, de externe compliance officer, de functionaris gegevensbescherming, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht, ingeval die zijn voortgekomen uit het bestuursverslag in enig jaar.
8. Het Dagelijks Bestuur kan voorstellen met betrekking tot de uitvoering van beleid ter besluitvorming indienen bij het bestuur. In de risicoparagraaf van het voorstel beschrijft het Dagelijks Bestuur de impact van het voorstel op het risicoraamwerk. De IRM-commissie zal het voorstel toetsen aan de kaders van het risicoraamwerk en daar een oordeel over geven, ingeval het voorstel nieuw beleid dan wel een



wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer het Dagelijks Bestuur om beoordeling door de IRM-commissie verzoekt.

9. Het Dagelijks Bestuur rapporteert aan het bestuur, onder meer via het verslag van de vergadering van het Dagelijks Bestuur.

#### Artikel 5: Werkwijze

1. Het Dagelijks Bestuur vergadert in beginsel maandelijks, maar desgewenst vaker. In de praktijk vergadert het Dagelijks Bestuur doorgaans enkele weken vóór de bestuursvergadering. Daarnaast overlegt het Dagelijks Bestuur via telefoon en e-mail.
2. Het Dagelijks Bestuur wordt als volgt ondersteund door de bestuursondersteuning:
  - a. het opstellen van de agenda;
  - b. het faciliteren van de vergaderingen;
  - c. de voorbereiding van de benodigde stukken;
  - d. het opmaken van het verslag;
  - e. het bewaken van acties van het Dagelijks Bestuur.
3. Op verzoek van het Dagelijks Bestuur kan de vergadering bijgewoond worden door één of meerdere adviseurs en/of vertegenwoordigers van de uitvoerder of de vermogensbeheerder.
4. De fungerend bestuursvoorzitter is in beginsel voorzitter van de vergadering van het Dagelijks Bestuur.

#### Artikel 6: Financieel mandaat

Het Dagelijks Bestuur kan besluiten nemen over kosten die samenhangen met het algemene bestuurswerk en heeft daartoe een mandaat tot € 2.500,- per maand.

#### Artikel 7: Vaststelling en inwerkingtreding van dit het reglement

Dit reglement is wordt vastgesteld door het bestuur en is bij bestuursbesluit van 13 september 2019 gewijzigd.

## Reglement Beleggingsadviescommissie (BAC)

### Artikel 1. Begripsbepalingen

Voor dit reglement zijn de begripsbepalingen zoals opgenomen in de statuten van het Molenaarspensioenfonds van toepassing.

### Artikel 2. Geschiktheid, benoeming en beëindiging

Voor dit reglement zijn de bepalingen inzake geschiktheid, benoeming en beëindiging zoals opgenomen in artikel 8 van de statuten van het Molenaarspensioenfonds over het bestuur van toepassing.

### Artikel 3. Samenstelling

1. De beleggingsadviescommissie (BAC) is ingesteld door het bestuur.
2. De commissie bestaat uit minimaal drie leden, van wie minimaal twee leden tevens bestuurslid zijn.
3. De commissie wordt beleggingsinhoudelijk geadviseerd en ondersteund door een externe beleggingsadviseur. De externe beleggingsadviseur is geen lid van de commissie en derhalve ook niet stemgerechtigd. Hij/zij is niet beleidsbepalend.
4. De commissie kan een externe deskundige, niet zijnde de externe beleggingsadviseur, als lid aan de commissie toevoegen wanneer de commissie van mening is dat zij versterking nodig heeft (expert-lid).
5. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter.
6. Ontslag van een lid of expert-lid door de commissie is mogelijk op basis van de regels zoals opgenomen in artikel 8 lid 9 en 10 van de statuten van het pensioenfonds of wanneer de betrokkene, naar de mening van ten minste twee leden, in gebreke blijft in de uitoefening van zijn functie.
7. Het functioneren van het expert-lid wordt jaarlijks geëvalueerd door ten minste twee leden van de BAC.

### Artikel 4. Taken en bevoegdheden

1. De commissie monitort:
  - a. de afspraken die zijn vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomst en de dienstverleningsovereenkomst met de vermogensbeheerder;
  - b. de resultaten van het beleggingsbeleid waarover wordt gerapporteerd in maand- en kwartaalrapportages;
  - c. de risicobeheersmaatregelen die zijn vastgelegd in de beleggingsmandaten en beleggingsrichtlijnen waarover wordt gerapporteerd in de risicorapportage;
  - d. de financiële en niet-financiële risico's voortvloeiend uit de uitvoering van het beleggingsbeleid.
2. De commissie adviseert het bestuur over:
  - a. beleggingsbeginselen;

- b. beleggingsbeleid (waaronder ALM en opstellen beleggingsplan);
  - c. beleggingsportefeuille;
  - d. investeringen en desinvesteringen;
  - e. risicobeleid beleggingen.
3. De commissie heeft het mandaat voor:
    - a. besluiten inzake aanpassing rentehedge die binnen bestaand beleid passen: rebalancing en aanpassingen bij overschrijding bandbreedtes;
    - b. besluiten uitvoering TAA beleid;
    - c. de voorbereiding van contractaangelegenheden;
    - d. het geven van additionele onderzoeksopdrachten aan de uitvoerder;
    - e. de evaluatie van beleggingscategorieën;
  4. De commissie rapporteert haar bevindingen (monitoring) minimaal vier keer per jaar aan het bestuur.
  5. De commissie kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur. In de risicoparagraaf van het voorstel beschrijft de commissie de impact van het voorstel op het risicoraamwerk van het pensioenfonds. De IRM-commissie zal het voorstel toetsen aan de kaders van het risicoraamwerk en daar een oordeel over geven, ingeval het voorstel nieuw beleid dan wel een wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer de commissie (BAC) om beoordeling door de IRM-commissie verzoekt.

#### Artikel 5. Werkwijze

1. De commissie vergadert minimaal zes keer per jaar.
2. De commissie wordt inhoudelijk ondersteund door de bestuursondersteuning bij:
  - a. opstellen van de agenda;
  - b. het faciliteren van de vergaderingen;
  - c. opmaken van het verslag;
  - d. het bewaken van acties van de commissie.
3. De vergaderingen worden als regel bijgewoond door vertegenwoordigers van de vermogensbeheerder, tenzij de commissie besluit dat er zonder die vertegenwoordigers vergaderd wordt.
4. Bij een vergadering van commissie dienen ten minste twee leden van de commissie aanwezig te zijn.
5. De voorzitter van de commissie stemt met de voorzitter van een andere bestuurscommissie af wanneer een onderwerp van de ene commissie naar de andere commissie wordt overgedragen. Dit kan telefonisch, per e-mail of door het bezoeken van elkaars vergaderingen. Afstemming kan ook plaatsvinden wanneer overlapping tussen twee commissies dreigt.

Artikel 6 . Vaststelling en inwerkingtreding van het reglement

Dit reglement is vastgesteld door het bestuur en bij bestuursbesluit van 16 september 2019 gewijzigd.

## Reglement Jaarwerkcommissie

### Artikel 1: Begripsbepalingen

Voor dit reglement zijn de begripsbepalingen zoals opgenomen in de statuten van het Molenaarspensioenfonds van toepassing.

### Artikel 2. Geschiktheid, benoeming en beëindiging

Voor dit reglement zijn de bepalingen inzake geschiktheid, benoeming en beëindiging zoals opgenomen in artikel 8 van de statuten van het Molenaarspensioenfonds over het bestuur van toepassing.

### Artikel 3: Samenstelling

3. De commissie wordt ingesteld door het bestuur.
4. De commissie bestaat uit ten minste twee bestuursleden.
5. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter.

### Artikel 4: Taken en bevoegdheden

10. De commissie is primair verantwoordelijk voor het jaarwerkproces en stuurt dat aan. De commissie zorgt daarbij voor een tijdige aanvang, een goede planning en een tijdige afwikkeling van het jaarwerkproces.
11. De commissie onderhoudt tijdens het jaarwerkproces (en, indien nodig, daarbuiten) de contacten met de verschillende actoren die bij het jaarwerkproces betrokken zijn.
12. De commissie coördineert de contacten en informatie-uitwisseling van de actoren onderling, en van de actoren met de commissie.
13. De commissie adviseert het bestuur inzake de inhoud van het jaarwerk en legt het concept-bestuursverslag aan het bestuur, Raad van Toezicht en Verantwoordingsorgaan voor.
14. De commissie rapporteert aan het bestuur, onder meer via verslagen van de commissie.
15. De commissie kan voorstellen inzake het jaarwerkproces ter besluitvorming indienen bij het bestuur. In de risicoparagraaf van het voorstel beschrijft de commissie de impact van het voorstel op het risicoraamwerk. De IRM-commissie zal het voorstel toetsen aan de kaders van het risicoraamwerk en daar een oordeel over geven, ingeval het voorstel nieuw beleid dan wel een wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer de commissie om beoordeling door de IRM-commissie verzoekt.

### Artikel 5: Werkwijze

3. De commissie vergadert zo vaak de commissie dat nodig acht. De commissie bepaalt wanneer met welke overige actoren bij het jaarwerkproces en/of adviseurs overleg plaats vindt. Daarnaast overlegt de commissie via telefoon en email.
4. De commissie wordt als volgt ondersteund door de bestuursondersteuning:
  - a. het opstellen van de agenda;
  - b. het faciliteren van de vergaderingen;
  - c. het uitnodigen van de overige actoren bij het jaarwerkproces

- d. de voorbereiding van de benodigde stukken;
- e. het opmaken van het verslag;
- f. het bewaken van acties van de commissie.3. De voorzitter van de commissie stemt met de voorzitter van een andere commissie af wanneer een onderwerp van de ene commissie naar de andere commissie wordt overgedragen. Dit kan telefonisch, per email of door het bezoeken van elkaars vergaderingen. Afstemming kan ook plaatsvinden wanneer overlapping tussen twee commissies dreigt.

**Artikel 6: Financieel mandaat**

De commissie kan besluiten nemen over kosten die samenhangen met het jaarwerk en heeft daartoe een mandaat tot € 5.000,- per kwartaal.

**Artikel 7: Vaststelling en inwerkingtreding van dit reglement**

Dit reglement is vastgesteld door het bestuur en is bij bestuursbesluit op 16 september 2019 gewijzigd.

## Reglement Pensioen – en Communicatiecommissie (PCC)

### Artikel 1: Begripsbepalingen

Voor dit reglement zijn de begripsbepalingen zoals opgenomen in de statuten van het Molenaarspensioenfonds van toepassing.

### Artikel 2: Geschiktheid, benoeming en beëindiging

Voor dit reglement zijn de bepalingen inzake geschiktheid, benoeming en beëindiging zoals opgenomen in artikel 8 van de statuten van het Molenaarspensioenfonds over het bestuur van toepassing.

### Artikel 3: Samenstelling

6. De Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC) is ingesteld door het bestuur.
7. De commissie bestaat uit minimaal twee bestuursleden.
8. De commissie kiest uit haar midden een voorzitter.

### Artikel 4: Taken en bevoegdheden

16. De commissie adviseert het bestuur onder meer over:
  - a. het opstellen en aanpassen van (beleids)documenten van het fonds, waaronder de statuten en de pensioenreglementen;
  - b. het (jaarlijks) vaststellen van de pensioenpremies en parameters van het fonds;
  - c. het aanpassen van de uitbesteding in het algemeen en de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s) in het bijzonder;
  - d. het beleidsplan communicatie;
  - e. het jaarplan communicatie, inhoud en vormgeving communicatie in het algemeen, zowel schriftelijk als digitaal;
17. De commissie heeft het mandaat voor:
  - a. het realiseren van statuten- en reglementswijzigingen nadat het bestuur erover heeft besloten;
  - b. het overleggen met en aansturen van de adviserend actuaire, waaronder met betrekking tot het vaststellen van de de pensioenpremies en de parameters;
  - c. het uitwerken van de aanpassing van de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s), nadat het bestuur erover heeft besloten, en het overleggen met en aansturen van de uitvoerder;
  - d. het aansturen van de functionaris gegevensbescherming van het fonds in het kader naleving van het privacybeleid;
  - e. de tekst van standaard brieven aan (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers;
  - f. het geven van akkoord voor de uitvoering van niet-wettelijk verplichte communicatie, waaronder brochures en fotografie;
  - g. het geven van opdracht voor onderzoeken en de goedkeuring van kosten daarvan op het gebied van communicatie;

- h. het geven van goedkeuring van plannings met betrekking tot communicatietrajecten;
  - i. de verwerking van onderwerpen in communicatie-uitingen nadat het bestuur hierover heeft besloten.
- 18. De commissie kan voorstellen ter besluitvorming indienen bij het bestuur. In de risicoparagraaf van het voorstel beschrijft de commissie de impact van het voorstel op het risicoraamwerk. De IRM-commissie zal het voorstel toetsen aan de kaders van het risicoraamwerk en daar een oordeel over geven, ingeval het voorstel nieuw beleid dan wel een wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer de commissie (PCC) om beoordeling door de IRM-commissie verzoekt.

#### **Artikel 5: Werkwijze**

- 5. De commissie vergadert minimaal vijf keer per jaar. Daarnaast kan de commissie via telefoon en e-mail overleggen.
- 6. De commissie wordt als volgt ondersteund door de bestuursondersteuning en de communicatieadviseur:
  - a. het opstellen van de agenda;
  - b. het faciliteren van de vergaderingen;
  - c. de voorbereiding van de benodigde stukken;
  - d. het opmaken van het verslag;
  - e. het bewaken van acties van de commissie.
- 3. Op verzoek van de commissie kan de vergadering bijgewoond worden door één of meerdere adviseurs en/of vertegenwoordigers van de uitvoerder of de vermogensbeheerder.
- 4. De voorzitter van de commissie stemt met de voorzitter van een andere commissie af ingeval een onderwerp van de ene commissie naar de andere commissie wordt overgedragen. Dit kan telefonisch, per e-mail of door het bezoeken van elkaars commissievergaderingen. Afstemming kan ook plaatsvinden wanneer overlapping tussen twee commissies dreigt.

#### **Artikel 6: Financieel mandaat**

De commissie kan besluiten nemen over kosten die samenhangen met extra communicatiewerkzaamheden buiten de reguliere begroting om en heeft daartoe een mandaat tot € 5.000,- per kwartaal.

#### **Artikel 7: Vaststelling en inwerkingtreding van dit reglement**

Dit reglement is vastgesteld door het bestuur en bij bestuursbesluit van 16 september 2019 gewijzigd.



## Reglement Integraal risicomanagement-commissie

### Artikel 1: Begripsbepalingen

Voor dit reglement zijn de begripsbepalingen zoals opgenomen in de statuten van het Molenaarspensioenfonds van toepassing.

### Artikel 2: Geschiktheid, benoeming en beëindiging

Voor dit reglement zijn de bepalingen inzake geschiktheid, benoeming en beëindiging zoals opgenomen in artikel 8 van de statuten van het Molenaarspensioenfonds over het bestuur van toepassing.

### Artikel 3: Samenstelling

9. De Integraal risicomanagement-commissie (Commissie) is ingesteld door het bestuur.
10. De Commissie bestaat uit tenminste twee bestuursleden.
11. De Commissie wordt ondersteund door een extern risicomanager. De extern risicomanager is geen lid van de Commissie of het bestuur en is derhalve niet stemgerechtigd.
12. De Commissie kan een externe deskundige, niet zijnde de extern risicomanager, als lid aan de Commissie toevoegen wanneer de Commissie van mening is dat zij versterking nodig heeft.
13. De Commissie kiest uit haar midden een voorzitter.

### Artikel 4: Taken en bevoegdheden

19. De Commissie is verantwoordelijk voor de tijdige, juiste en correcte uitvoering van het risicomanagementbeleid zoals dat door het bestuur is vastgesteld.
20. De Commissie onderhoudt de strategische beleidscyclus door:
  - a. het bestuur jaarlijks een herijkt voorstel voor te leggen en toe te lichten rekening houdend met ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving, extern toezicht en politieke en/of economische ontwikkelingen;
  - b. de uitkomsten van de besluitvorming door het bestuur te documenteren (in het risicomanagementhandboek).
21. De Commissie adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd over onderwerpen die het risicomanagement raken.
22. De Commissie bewaakt het risicobewustzijn ('the tone at the top') binnen het bestuur en de fondsorganen.
23. De Commissie is verantwoordelijk voor de aansturing van de externe compliance officer en ziet toe op tijdige en juiste uitvoering van diens werkzaamheden.
24. De Commissie ziet erop toe dat het Dagelijks Bestuur en de andere commissies de monitoring van de operationele risico's waarvoor zij verantwoordelijk zijn tijdig en adequaat uitvoeren. Derhalve zoekt de Commissie vanuit zijn eigen taakstelling contact met de andere commissies.
25. De Commissie monitort het volgende:

- a. de eerstelijns beoordeling van de financiële en niet-financiële risico's van pensioenbeheer en bestuursondersteuning;
  - b. de eerstelijns beoordeling van de financiële en niet-financiële risico's van vermogensbeheer;
  - c. het voldoen aan wet- en regelgeving.
8. De Commissie toetst beleidsvoorstellen die ter besluitvorming bij het bestuur zijn ingediend aan de kaders van het risicoraamwerk en geeft daarover zijn oordeel. Dit is het geval als het voorstel nieuw beleid dan wel een wijziging van bestaand beleid betreft of wanneer een andere commissie of het Dagelijks Bestuur om beoordeling door de Commissie verzoekt.
  9. De Commissie rapporteert over de effectiviteit van het risicomanagementbeleid aan de hand van het risicodashboard en de verslagen van de commissievergaderingen.
  10. De Commissie beheert het risicodashboard en adviseert het bestuur over aanpassingen in het risicodashboard.
  11. De Commissie doet jaarlijks verslag van de inhoud en de effectiviteit van het risicoraamwerk in de risicoparagraaf van het bestuursverslag.
  12. De Commissie is bevoegd te escaleren naar de Raad van Toezicht indien het bestuur normen of mandaten ernstig overschrijdt.
  13. De Commissie wordt ondersteund door de externe risicomanager op de volgende wijze:
    - a. het toetsen van beleidsvoorstellen vanuit de Commissies aan de kaders van het risicoraamwerk. De externe risicomanager voorziet een beleidsvoorstel van een onafhankelijk oordeel;
    - b. het ondersteunen van de Commissie in de uitvoering van haar werkzaamheden, zodanig dat het risicoraamwerk verder wordt verfijnd en aangescherpt aan de fondsspecifieke kenmerken;
    - c. het adviseren van de Commissie inzake ontwikkelingen in wet- en regelgeving, ontwikkelingen van politieke en economische aard respectievelijk extern toezicht.

#### **Artikel 5: Houder risicobeheerfunctie**

1. De voorzitter van de Commissie is houder van de risicobeheerfunctie (functiehouder) en daarmee eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken die vallen onder de risicobeheerfunctie als bedoeld in artikel 4.
2. De functiehouder oefent zijn rol en taak uit op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke wijze.
3. De functiehouder rapporteert periodiek materiële bevindingen en aanbevelingen op het gebied dat onder zijn verantwoordelijkheid valt aan het bestuur en (indien noodzakelijk geacht) aan de Raad van Toezicht. De functiehouder heeft toegang tot alle informatie die noodzakelijk is om de functie te kunnen uitoefenen.
4. Ingeval naar het oordeel van de functiehouder het bestuur in voorkomende gevallen niet overgaat tot het treffen van passende corrigerende maatregelen, zal de functiehouder dit opnemen met de voorzitter van het bestuur en de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Indien dit naar het oordeel van de functiehouders niet leidt tot de benodigde maatregelen, zal de functiehouders melding doen bij DNB. Daarvan stelt de functiehouders het bestuur en de Raad van Toezicht in kennis.

5. De functiehouders rapporteert in ieder geval over:
  - a. een substantieel risico dat het fonds niet zal voldoen aan een wettelijke vereiste van significante betekenis en dit ernstige gevolgen kan hebben voor de belanghebbenden van het fonds dan wel;
  - b. een significante inbreuk op voor het fonds geldende wettelijke vereisten.Indien het bestuur niet tijdig passende corrigerende maatregelen treft met betrekking tot sub a en sub b, meldt de functiehouders dit zo spoedig mogelijk bij DNB.

#### **Artikel 6: Werkwijze**

7. De Commissie vergadert ten minste vier keer per jaar. Daarnaast overlegt de Commissie via telefoon en e-mail.
8. De Commissie wordt als volgt ondersteund door de bestuursondersteuning:
  - a. het opstellen van de agenda
  - b. het faciliteren van de vergaderingen
  - c. de voorbereiding van de benodigde stukken
  - d. het opmaken van het verslag
  - e. het bewaken van acties van de Commissie
9. Op verzoek van de Commissie kan de vergadering bijgewoond worden door één of meerdere adviseurs en/of vertegenwoordigers van de uitvoerder of de vermogensbeheerder.
10. De voorzitter van de Commissie stemt met de voorzitter van een andere commissie af wanneer een onderwerp van de ene commissie naar de andere commissie (of het Dagelijks Bestuur) wordt overgedragen. Dit kan telefonisch, per email of door het bezoeken van elkaars vergaderingen. Afstemming kan ook plaatsvinden wanneer overlapping tussen twee commissies dreigt.
11. De Commissie houdt periodiek een evaluatie van het functioneren van de Commissie en rapporteert over de uitkomst ervan aan het bestuur.

#### **Artikel 7: Financieel mandaat**

De Commissie kan besluiten nemen over kosten die samenhangen met het risico-onderzoek en heeft daartoe een mandaat tot € 5.000,- per kwartaal.

#### **Artikel 8: Vaststelling en inwerkingtreding van dit reglement**

Dit reglement is vastgesteld door het bestuur en is bij bestuursbesluit van 16 september 2019 gewijzigd.

# Reglement van het verantwoordingsorgaan Stichting Molenaarspensioenfonds

## HOOFDSTUK I BEGRIPSBEPALINGEN

### Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

1. fonds: Stichting Molenaarspensioenfonds;
2. bestuur: het bestuur van het fonds;
3. verantwoordingsorgaan: het verantwoordingsorgaan van het fonds;
4. deelnemers: de personen die in de statuten en het pensioenreglement van het fonds als deelnemer worden aangeduid, met uitzondering van degenen die de deelneming aan het pensioenreglement van het fonds vrijwillig voortzetten;
5. pensioengerechtigden: de personen die een ouderdomspensioen of partnerpensioen van het fonds ontvangen;
6. werkgevers: de werkgevers die in de statuten en het pensioenreglement van het fonds als werkgever worden aangeduid;
7. werknemersverenigingen: de verenigingen van werknemers die vertegenwoordigd zijn in het bestuur;
8. verenigingen van pensioengerechtigden: verenigingen die volledige rechtsbevoegdheid bezitten en mede als statutair doel hebben het behartigen van de belangen van haar pensioengerechtigde leden als belanghebbenden bij een pensioenfonds;
9. werkgeversvereniging: de vereniging van werkgevers die vertegenwoordigd is in het bestuur;
10. raad van toezicht: de raad van toezicht van het fonds;
11. secretariaat: de instelling dan wel de personen die in opdracht van het bestuur het secretariaat voor het verantwoordingsorgaan voeren;
12. elektronisch: door middel van een elektronische informatiedrager die de ontvanger in staat stelt de verstrekte informatie duurzaam te bewaren.

## **HOOFDSTUK II    SAMENSTELLING, BENOEMING EN ZITTINGSDUUR**

### **Artikel 2        Samenstelling**

1.    Het verantwoordingsorgaan bestaat uit zes leden.
2.    Het verantwoordingsorgaan kent drie geledingen: vertegenwoordigers van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. In het verantwoordingsorgaan zijn de deelnemers en de pensioengerechtigden evenredig op basis van onderlinge getalsverhoudingen vertegenwoordigd. Deze leden vormen een zo evenwichtig mogelijke afspiegeling van de betreffende geleding.
3.    Ten behoeve van de evenredige vertegenwoordiging wordt het aantal deelnemers en het aantal pensioengerechtigden binnen het fonds uitgedrukt in twee percentages die samen honderd procent bedragen. Deze percentages worden evenredig verdeeld in vier eenheden, waarbij voor iedere eenheid een zetel wordt toegekend.
4.    Rekening houdend met het bepaalde in het derde lid is het verantwoordingsorgaan samengesteld als volgt:
  - a.    twee leden vertegenwoordigen de deelnemers;
  - b.    twee leden vertegenwoordigen de pensioengerechtigden;
  - c.    twee leden vertegenwoordigen de werkgevers.

### **Artikel 3        Benoeming**

1.    Voor zover geen verkiezing plaatsvindt voor de leden die de deelnemers en de pensioengerechtigden vertegenwoordigen, worden kandidaten voorgedragen door de werknemersverenigingen en door het bestuur benoemd. Deze verenigingen zijn evenredig aan hun ledenaantallen binnen hun geleding binnen het fonds vertegenwoordigd in het verantwoordingsorgaan, onverminderd het bepaalde in artikel 2, derde lid.
2.    Met betrekking tot de leden van het verantwoordingsorgaan die de werkgevers vertegenwoordigen, worden kandidaten door de werkgeversvereniging voorgedragen en door het bestuur benoemd..
3.    Het verantwoordingsorgaan kiest uit zijn midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.
4.    De voorzitter en bij zijn afwezigheid de plaatsvervangend voorzitter vertegenwoordigt het verantwoordingsorgaan in en buiten rechte.
5.    Het verantwoordingsorgaan stelt een functieprofiel, na goedkeuring van het bestuur, vast voor een te benoemen lid van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur benoemt de voorgedragen kandidaat na goedkeuring van de raad van toezicht. Benoeming vindt niet plaats indien het bestuur of de raad van toezicht van oordeel is dat de voorgedragen kandidaat niet voldoet aan het functieprofiel.

### **Artikel 4        Zittingsduur**

1.    De leden van het verantwoordingsorgaan worden benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar. Telkenjare treden twee leden af volgens een door het verantwoordingsorgaan op te maken rooster. Bij een tussentijdse vacature neemt het nieuwe lid op het rooster de plaats in van degene die hij opvolgt.
2.    De aftredende leden van het verantwoordingsorgaan zijn terstond, voor maximaal twee keer, herbenoembaar of verkiesbaar, tenzij het verantwoordingsorgaan met reden omlieed anders besluit.
3.    Het lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan eindigt voorts:

- a. door opzeggen door het betreffende lid;
- b. door overlijden;
- c. indien een lid die de werkgevers in het verantwoordingsorgaan vertegenwoordigt ophoudt werkgever te zijn;
- d. indien een in het verantwoordingsorgaan benoemde deelnemer ophoudt deelnemer te zijn, tenzij het verantwoordingsorgaan in overleg met het bestuur besluit om het lidmaatschap op grond van artikel 6, lid 1 (tijdelijk) te continueren;
- e. indien een lid zijn lidmaatschap van de werknemers- of werkgeversvereniging die hem heeft voorgedragen, beëindigt;
- f. indien een lid naar het oordeel van de meerderheid van de leden ernstig in gebreke blijft in de uitoefening van zijn functie en het verantwoordingsorgaan overeenkomstig lid 4 van dit artikel het lid ontslaat; ;
- g. indien een lid de in artikel 17 genoemde geheimhoudingsplicht schendt, zonder dat zich een omstandigheid als bedoeld in het tweede lid van dat artikel voordoet en het verantwoordingsorgaan overeenkomstig lid 4 van dit artikel het lid ontslaat..
- h. indien het bestuur een lid ontslaat in geval van een zwaarwegende reden als bedoeld in lid 4 van dit artikel.

4. Het verantwoordingsorgaan ontslaat een lid van het verantwoordingsorgaan na het horen van het betreffende lid en de raad van toezicht.

In uitzonderlijke gevallen kan het bestuur, na goedkeuring van de raad van toezicht, een lid van het verantwoordingsorgaan ontslaan. Ontslag door het bestuur is aan de orde als:

- a. een lid geen verklaring omtrent gedrag meer ontvangt die relevant is voor het fonds;
- b. een lid de gedragscode van het fonds overtreedt;
- c. er een andere zwaarwegende reden bestaat die erom vraagt dat het lidmaatschap eindigt.

## **HOOFDSTUK III VERKIEZING EN KANDIDAATSTELLING**

### **Artikel 5 Wanneer verkiezingen worden gehouden**

1. Het bestuur van het fonds gaat over tot verkiezing van de leden van het verantwoordingsorgaan die de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden vertegenwoordigen:

- a. op eigen initiatief van het fonds;
- b. indien dit wordt verzocht door ten minste 1% van de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden of door ten minste 500 deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

2. Het fonds verleent medewerking aan ieder initiatief van deelnemers, gewezen deelnemers of pensioengerechtigden tot het organiseren van verkiezingen.

3. Het bestuur van het fonds legt, in geval van verkiezingen, de verkiezingsprocedure voor leden van het verantwoordingsorgaan vast in een verkiezingsreglement.

## **HOOFDSTUK IV VOORZIENING IN EEN TUSSENTIJDSE VACATURE**

### **Artikel 6 Benoeming**

1. Bij een tussentijdse vacature in een geleding waarvoor geen verkiezing is gehouden, verzoekt het bestuur de vereniging die het afgetreden lid heeft voorgedragen, zo spoedig mogelijk een nieuwe voordracht te doen. Het verantwoordingsorgaan kan hierbij in overleg met het bestuur besluiten om, indien en voor zover er sprake is van een beëindiging van het lidmaatschap als bedoeld in artikel 4, lid 3 onder d, het lidmaatschap van het af te treden lid te continueren totdat een nieuw lid is benoemd maar uiterlijk totdat het lopende tijdvak als bedoeld in artikel 4, lid 1 is verstreken.

2. Een lid dat in een dergelijke vacature is benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene die hij opvolgt moest aftreden volgens het rooster als bedoeld in artikel 4 lid 1.

#### **Artikel 7 Verkiezing**

1. Bij een tussentijdse vacature in een geleding waarvoor een verkiezing is gehouden, wijst de voorzitter van het verantwoordingsorgaan zo spoedig mogelijk als opvolger aan de kandidaat die blijkens de vastgestelde en bekend gemaakte uitslag van de laatst gehouden verkiezing daarvoor als eerste in aanmerking komt.

2. Als deze kandidaat nog beschikbaar is, besluit het bestuur tot benoeming.

3. Een lid dat in een dergelijke vacature is benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene die hij opvolgt moest aftreden volgens het rooster als bedoeld in artikel 4 lid 1.

### **HOOFDSTUK V TAKEN EN BEVOEGDHEDEN VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN**

#### **Artikel 8 Oordeel van het verantwoordingsorgaan**

1. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

2. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst.

3. Het verantwoordingsorgaan baseert zijn oordeel op het jaarverslag van het fonds de bevindingen van de raad van toezicht en overige informatie.

#### **Artikel 9 Publicatie van het oordeel**

1. Het verantwoordingsorgaan legt zijn oordeel ten minste één maal per jaar schriftelijk vast, kort na vaststelling van het concept jaarverslag door het bestuur.

2. Het verantwoordingsorgaan brengt zijn oordeel ter kennis aan het bestuur. Het bestuur is gehouden zo spoedig mogelijk te reageren op het oordeel van het verantwoordingsorgaan. De reactie van het bestuur dient schriftelijk en beargumenteerd te zijn.

3. Het bestuur draagt er zorg voor dat het oordeel van het verantwoordingsorgaan, samen met de reactie van het bestuur daarop, op korte termijn wordt bekend gemaakt op de website van het fonds en in het jaarverslag opgenomen waar dat oordeel betrekking op heeft.

#### **Artikel 10 Adviesrecht**

1. Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit over:

- a. het beleid inzake beloningen;
- b. de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- c. het functieprofiel voor leden van de raad van toezicht;
- d. het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- e. het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- f. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- g. liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- h. het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- i. het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van

Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek; en

j. de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

2. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur naar aanleiding van de melding van disfunctioneren van het bestuur door de raad van toezicht.

3. Het advies van het verantwoordingsorgaan wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het van wezenlijke invloed kan zijn op de in het eerste lid bedoelde besluiten.

4. Bij het vragen van advies wordt aan het verantwoordingsorgaan een overzicht verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zal hebben. Het verantwoordingsorgaan zal bij de adviesverlening evenwichtige belangenbehartiging meewegen conform de geldende wet- en regelgeving.

5. Het verantwoordingsorgaan is verplicht binnen een redelijke termijn een advies uit te brengen.

#### **Artikel 10A Bevoegdheden m.b.t. raad van toezicht**

1. In geval van een benoeming of herbenoeming van leden van de raad van toezicht, zorgt het verantwoordingsorgaan voor een bindende voordracht. Voor deze voordracht gaat een functieprofiel gelden, waarover het verantwoordingsorgaan een advies als bedoeld in artikel 10, eerste lid, sub c zal uitbrengen.

2. Ingeval het bestuur een lid van de raad van toezicht wenst te ontslaan, zal het verantwoordingsorgaan daarover eerst een advies als bedoeld in artikel 10 uitbrengen.

#### **Artikel 11 Informatie van het bestuur**

1. Het bestuur (of een afvaardiging van het bestuur) en het verantwoordingsorgaan komen ten minste tweemaal per kalenderjaar in vergadering bijeen. Tijdens deze vergaderingen worden de aangelegenheden aan de orde gesteld waarover het bestuur of het verantwoordingsorgaan overleg wenselijk acht. Deze gezamenlijke vergaderingen worden op een zodanig tijdstip vastgesteld dat de besluitvorming door het bestuur over de geagendeerde onderwerpen zoveel mogelijk op de daarvoor gebruikelijke tijdstippen kan plaatsvinden.

2. De gezamenlijke vergaderingen worden om beurten voorgezeten door de voorzitter van het bestuur, dan wel door de voorzitter van het verantwoordingsorgaan.

3. Het bestuur verstrekt op verzoek aan het verantwoordingsorgaan tijdig alle inlichtingen en gegevens die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijze nodig heeft. De inlichtingen worden op verzoek schriftelijk verstrekt.

#### **Artikel 12 Informatie van externe deskundigen**

Het verantwoordingsorgaan heeft, in overleg met het bestuur, recht op overleg met de externe actuaaris en de externe accountant, met de compliance officer, alsmede met de raad van toezicht over diens bevindingen. Het bestuur dient er voor zorg te dragen dat de actuaaris, de accountant, compliance officer en de raad van toezicht meewerken aan dit overleg.

#### **Artikel 13 Informatie omtrent advies**

Het bestuur deelt het verantwoordingsorgaan binnen een maand nadat het desbetreffende besluit is genomen, schriftelijk mee of een advies van het verantwoordingsorgaan niet of niet geheel wordt gevolgd. Als van een advies of van een daarin vervat minderheidsadvies is afgeweken, worden de redenen daarvan meegedeeld.



## **Artikel 14 Informatie aan het verantwoordingsorgaan**

Het bestuur informeert het verantwoordingsorgaan direct schriftelijk over:

- a. de verplichting tot opstelling van een (geactualiseerd) herstelplan;
- b. de aanstelling van een bewindvoerder; en
- c. de beëindiging van de situatie, waarin de bevoegdheidsuitoefening van alle of bepaalde organen van het fonds is gebonden aan toestemming van een of meer door de toezichthouder aangewezen personen.

## **Artikel 15 Beroepsrecht**

1. Het verantwoordingsorgaan kan bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam beroep instellen tegen een besluit betreffende een aangelegenheid als bedoeld in artikel 10, eerste lid, indien:

- a. het verantwoordingsorgaan met betrekking tot dat besluit niet voorafgaand in de gelegenheid is gesteld advies uit te brengen;
- b. dat besluit niet in overeenstemming is met het advies van het verantwoordingsorgaan; of
- c. feiten en omstandigheden bekend zijn geworden die, waren zij aan het verantwoordingsorgaan bekend geweest ten tijde van het uitbrengen van zijn advies, aanleiding zouden kunnen zijn geweest om dat advies niet uit te brengen zoals het is uitgebracht.

2. Het beroep kan uitsluitend worden ingesteld indien het verantwoordingsorgaan van oordeel is dat het bestuur bij afweging van de betrokken belangen niet in redelijkheid tot zijn besluit had kunnen komen.

3. De kosten van het voeren van rechtsgedingen door het verantwoordingsorgaan komen ten laste van het fonds, indien zij redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de vervulling van de taak van het verantwoordingsorgaan en het fonds van de te maken kosten vooraf in kennis is gesteld. In rechtsgedingen tussen het fonds en het verantwoordingsorgaan kan het verantwoordingsorgaan niet in de proceskosten worden veroordeeld.

4. Op het beroep is artikel 217, tweede, derde, vierde, zesde, zevende, achtste, negende en tiende lid van de Pensioenwet van toepassing.

## **Artikel 16 Enquêterecht**

1. Het verantwoordingsorgaan kan, als het van oordeel is dat het bestuur niet naar behoren functioneert, zich wenden tot de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam met het verzoek:

- een onderzoek door een of meer onafhankelijke onderzoekers te bevelen naar het beleid van en de gang van zaken van het fonds;
- het functioneren van het bestuur als zodanig te toetsen.

2. Het verantwoordingsorgaan kan het in lid 1 bedoelde verzoek slechts indienen bij de ondernemingskamer indien:

- voorafgaand aan de indiening van het verzoek, de raad van toezicht zich daarover heeft uitgesproken; en
- het besluit tot indiening van het verzoek genomen is met een meerderheid van ten minste tweederde van de uitgebrachte stemmen.

3. Voordat een verzoek als bedoeld in lid 1 wordt ingediend, meldt het verantwoordingsorgaan dit voornemen schriftelijk en met redenen omkleed aan het bestuur en wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld op dit voornemen te reageren.

4. De kosten die verband houden met het indienen van het in lid 1 bedoelde verzoek komen ten laste van het fonds indien zij redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de vervulling van de taak van het verantwoordingsorgaan en het fonds van de te maken kosten vooraf in kennis is gesteld.

## **Artikel 17      Geheimhoudingsplicht**

1. De leden van het verantwoordingsorgaan verplichten zich door de aanvaarding van hun benoeming tot geheimhouding van hetgeen hen in deze functie omtrent een bedrijf, beroep of persoon is bekend geworden en voorts van alle aangelegenheden, ten aanzien waarvan het bestuur geheimhouding heeft opgelegd of waarvan zij het vertrouwelijk karakter moeten begrijpen.
2. Indien het verantwoordingsorgaan van mening is dat op de in lid 1 genoemde geheimhoudingsplicht in een bepaalde situatie een uitzondering moet worden gemaakt, zal de voorzitter van het verantwoordingsorgaan hierover vooraf overleg voeren met de voorzitter van het bestuur.

## **HOOFSTUK VI      VOORZIENINGEN VOOR HET VERANTWOORDINGSORGAAN EN SECRETARIAAT**

### **Artikel 18      Voorzieningen verantwoordingsorgaan**

1. Het fonds staat de leden van het verantwoordingsorgaan het gebruik toe van de voorzieningen waarover het kan beschikken, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taken nodig is.
2. Het fonds draagt zorg voor een adequate secretariële ondersteuning van het verantwoordingsorgaan inclusief vergaderfaciliteiten.
3. In overleg met het bestuur kan het verantwoordingsorgaan in aanmerking komen voor scholings- en andere faciliteiten. Deskundigheidsbevordering van de leden van het verantwoordingsorgaan maakt deel uit van de eigen competentievisie van het verantwoordingsorgaan, binnen een door het bestuur beschikbaar gesteld budget.
4. Het verantwoordingsorgaan kan een of meer deskundigen uitnodigen tot het bijwonen van een vergadering van het verantwoordingsorgaan, met het oog op de behandeling van een bepaald onderwerp. Het verantwoordingsorgaan kan een dergelijke uitnodiging ook doen aan een of meer bestuursleden. De leden van het verantwoordingsorgaan kunnen in de vergadering aan de hiervoor bedoelde personen inlichtingen en adviezen vragen. Een deskundige kan worden uitgenodigd een schriftelijk advies uit te brengen.
5. Het fonds stelt het verantwoordingsorgaan in staat de in de bedrijfstak werkzame personen te raadplegen en stelt deze personen in de gelegenheid hieraan hun medewerking te verlenen, een en ander voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de vervulling van de taak van het verantwoordingsorgaan.
6. Het verantwoordingsorgaan vergadert zoveel mogelijk tijdens de normale werktijd.
7. De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen voor de tijd die besteed wordt aan het voorbereiden en bijwonen van vergaderingen van het verantwoordingsorgaan, vacatiegeld en een vergoeding voor reis- en verblijfkosten.
8. Het fonds is verplicht de leden van het verantwoordingsorgaan gedurende een door het fonds en het verantwoordingsorgaan gezamenlijk vast te stellen aantal uren per jaar, de gelegenheid te bieden voor onderling beraad en overleg met andere personen over aangelegenheden waarbij zij in de uitoefening van hun taak zijn betrokken. Hiervoor ontvangen zij vacatiegeld en een vergoeding voor reis- en verblijfkosten.
9. Het fonds is verplicht de leden van het verantwoordingsorgaan gedurende een door het fonds en het verantwoordingsorgaan gezamenlijk vast te stellen aantal dagen per jaar, de gelegenheid te bieden de scholing en vorming te ontvangen welke zij in verband met de vervulling van hun taak nodig oordelen. Hiervoor ontvangen zij vacatiegeld en een vergoeding voor reis- en verblijfkosten.
10. De kosten die redelijkerwijs noodzakelijk zijn voor de vervulling van de taak van het verantwoordingsorgaan, komen ten laste van het fonds. Met inachtneming van het voorgaande, komen

de kosten van het raadplegen van een deskundige door het verantwoordingsorgaan slechts ten laste van het fonds, indien het fonds van de te maken kosten vooraf in kennis is gesteld.

#### **Artikel 19      Secretariaat**

1.            Het secretariaat is onder meer belast met het bijeenroepen van het verantwoordingsorgaan, het opmaken van de agenda en het opstellen van het verslag van de vergaderingen, alsmede het voeren van briefwisseling en het beheren van de voor het verantwoordingsorgaan bestemde en van het verantwoordingsorgaan uitgaande stukken.
2.            Ieder lid van het verantwoordingsorgaan kan een onderwerp op de agenda doen plaatsen. Behoudens spoedeisende gevallen, wordt de agenda met de bijbehorende stukken ten minste een week vóór de vergadering aan de leden van het verantwoordingsorgaan toegestuurd.
3.            Het secretariaat maakt van iedere vergadering van het verantwoordingsorgaan een verslag.
4.            Het secretariaat stuurt dit verslag binnen zes weken na de vergadering aan de leden van het verantwoordingsorgaan toe. Tenzij een lid van het verantwoordingsorgaan binnen tien dagen na de datering van het verslag een met redenen toegelicht bezwaar heeft gemaakt tegen de inhoud hiervan, maakt het secretariaat het verslag bekend aan het bestuur.
5.            Indien een bezwaar als bedoeld in het vorige lid is gemaakt, maakt het secretariaat het verslag eerst bekend nadat het verantwoordingsorgaan over dit bezwaar heeft beslist.
6.            Dit artikel is ook van toepassing op de gezamenlijke vergaderingen met het bestuur, met dien verstande dat ook het bestuur een onderwerp op de agenda kan plaatsen en dat een verslag van de vergadering ook wordt toegestuurd aan het bestuur.

### **HOOFSTUK VII      WERKWIJZE VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN**

#### **Artikel 20      Vergaderingen**

1.            Het verantwoordingsorgaan komt ten behoeve van de uitoefening van zijn taak bijeen in de volgende gevallen:
  - a.    op verzoek van de voorzitter;
  - b.    op verzoek van ten minste vier leden.
2.            De voorzitter bepaalt in overleg met het secretariaat tijd en plaats van de vergadering. Een vergadering op verzoek van leden van het verantwoordingsorgaan wordt gehouden binnen zes weken nadat het verzoek bij de voorzitter is aangekomen.
3.            De bijeenroeping geschiedt door het secretariaat door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de leden. Behoudens spoedeisende gevallen geschiedt de bijeenroeping ten minste tien kalenderdagen voor de te houden vergadering.
4.            Het secretariaat is belast met het opmaken van de agenda, het opstellen van het verslag van de vergaderingen van het verantwoordingsorgaan, alsmede met het voeren en beheren van de correspondentie voor het verantwoordingsorgaan.
5.            Het secretariaat maakt voor iedere vergadering een agenda op. Het plaatst op de agenda de door de voorzitter en door de leden opgegeven onderwerpen. Ieder lid van het verantwoordingsorgaan kan een onderwerp op de agenda doen plaatsen.
6.            Het secretariaat maakt de agenda bekend aan de leden van het verantwoordingsorgaan en aan de leden van het bestuur. Tegelijk met het bekendmaken van de agenda worden de bij de agenda behorende stukken aan de leden van het verantwoordingsorgaan toegezonden.

## **Artikel 21 Besluitvorming in vergadering**

1. Het verantwoordingsorgaan kan alleen besluiten nemen indien de meerderheid van zijn leden in de vergadering aanwezig is, waarbij vacante zetels niet worden meegeteld, en elke geleding door ten minste één lid vertegenwoordigd is.
2. Het verantwoordingsorgaan beslist bij gewone meerderheid van stemmen van het aantal aanwezige leden, tenzij het gaat om een besluit als bedoeld in artikel 16. Voor de berekening van het aantal uitgebrachte stemmen tellen onthoudingen en blanco stemmen niet mee.
3. Over zaken wordt mondeling en over personen wordt schriftelijk gestemd, tenzij het verantwoordingsorgaan in een bepaald geval anders besluit. Bij staking van stemmen vindt er een herstemming plaats. Als bij herstemming de stemmen opnieuw staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

## **Artikel 22 Schriftelijke of elektronische besluitvorming**

1. Indien in een vergadering geen besluiten kunnen worden genomen omdat niet voldaan is aan het bepaalde in artikel 21, lid 1, zullen voorstellen schriftelijk of elektronisch aan alle leden van het verantwoordingsorgaan worden voorgelegd. Een voorstel wordt alleen schriftelijk of elektronisch ter besluitvorming voorgelegd als het geen aanleiding vormt voor discussie binnen de leden van het verantwoordingsorgaan, dit ter beoordeling van de voorzitter. Een besluit van het verantwoordingsorgaan komt tot stand als de meerderheid van zijn leden, waaronder van elke geleding ten minste één lid, reageert op de voorlegger; van artikel 21 zijn de leden 2 en 3 van overeenkomstige toepassing. Het verantwoordingsorgaan kan ook schriftelijk of elektronisch besluiten nemen ingeval het onderwerp naar het oordeel van de voorzitter niet kan wachten tot de eerstvolgende vergadering. In dat geval is het bepaalde in dit lid van overeenkomstige toepassing.
2. Als het een advies betreft als omschreven in artikel 10, is schriftelijke of elektronische voorlegging ook mogelijk zonder dat het verzoek om een advies op de agenda van een vergadering heeft gestaan. De voorzitter bepaalt of een verzoek om een advies zich leent voor schriftelijke of elektronische voorlegging of dat het in een vergadering behandeld moet worden.
3. Schriftelijke of elektronische besluitvorming is niet mogelijk over een besluit inzake het enquêterecht als omschreven in artikel 16; daarover moet ter vergadering worden beslist.

## **Artikel 23 Jaarlijkse evaluatie**

Het verantwoordingsorgaan evalueert in elk geval jaarlijks zijn functioneren.

## **HOOFDSTUK VIII SLOTBEPALING EN INWERKINGTREDING**

### **Artikel 24 Inwerkingtreding**

1. Dit reglement kan worden gewijzigd bij besluit van het bestuur. De wijziging van het reglement komt tot stand na overleg met het verantwoordingsorgaan.
2. Dit reglement is in werking getreden op 1 juli 2014 en laatstelijk gewijzigd op 9 december 2019.

## Reglement van de raad van toezicht

### Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Voor dit reglement zijn de begripsomschrijvingen zoals opgenomen in de statuten van Stichting Molenaarspensioenfonds van toepassing. In aanvulling op de statuten gelden de volgende begripsomschrijvingen:

1. bestuur: het bestuur van het fonds;
2. verantwoordingsorgaan: het verantwoordingsorgaan van het fonds;
3. raad van toezicht: de raad van toezicht van het fonds.

### Artikel 2 Samenstelling

1. De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke en deskundige personen. De leden zijn op geen enkele wijze, anders dan uit hoofde van de raad van toezicht, betrokken bij het functioneren van het fonds. De leden van de raad van toezicht zijn onafhankelijk en laten dit tot uiting komen in het toezicht.
2. Het bestuur benoemt de voorzitter en de andere leden van de raad van toezicht na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Het bestuur ontslaat de leden van de raad van toezicht na bindend advies van het verantwoordingsorgaan.

### Artikel 3 Taken en bevoegdheden

1. De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds.
2. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Dat laatste houdt in dat door de raad van toezicht beoordeeld wordt of er een evenwichtige belangenafweging is geweest.
3. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het bestuursverslag.
4. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde.
5. De raad van toezicht stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur.
6. Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onderworpen de voorgenomen besluiten van het bestuur tot vaststelling van:
  - a. het jaarverslag en de jaarrekening;
  - b. het functieprofiel voor bestuurders;
  - c. het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
  - d. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
  - e. liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
  - f. het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm.
7. De raad van toezicht heeft in aanvulling op het zesde lid de volgende bevoegdheden:
  - a. de raad kan bestuursleden schorsen en ontslaan wegens disfunctioneren;
  - b. de raad kan de benoeming van een voorgedragen kandidaat-bestuurslid beletten als de kandidaat niet voldoet aan het van toepassing zijnde functieprofiel;
  - c. de raad heeft een goedkeuringsrecht met betrekking tot de benoeming van een kandidaat-lid van het

verantwoordingsorgaan;

d. de raad heeft een goedkeuringsrecht met betrekking tot het besluit van het bestuur om in uitzonderlijke gevallen (als bedoeld in de Code) een lid van het verantwoordingsorgaan te ontslaan.

8. Indien de raad van toezicht geen goedkeuring verleent op een voorgenomen besluit als bedoeld in het zesde lid, zal het bestuur dat besluit heroverwegen, waarbij de door de raad van toezicht aangevoerde argumenten worden meegewogen, en goedkeuring vragen op een gewijzigd voorgenomen besluit. Het ontbreken van de goedkeuring van de raad van toezicht tast de vertegenwoordigingsbevoegdheid van bestuur of bestuurders niet aan. Indien het zonder goedkeuring genomen besluit, naar het oordeel van de raad van toezicht, afbreuk doet aan een beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds, kan de raad van toezicht zijn bezwaren tegen dat besluit melden aan De Nederlandsche Bank.

9. De raad van toezicht meldt disfunctioneren van het bestuur aan het verantwoordingsorgaan en treedt in overleg met het bestuur om te trachten tot een oplossing voor het disfunctioneren te komen. Indien dit binnen een redelijke termijn, te beoordelen door de raad van toezicht, niet tot resultaten leidt, meldt de raad van toezicht het disfunctioneren aan De Nederlandsche Bank.

10. De leden van de raad van toezicht richten zich bij de vervulling van hun taak naar de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, de pensioengerechtigden en de werkgevers en zorgen ervoor dat dezen zich door hen op evenwichtige wijze vertegenwoordigd kunnen voelen.

11. De raad van toezicht vervult zijn toezichttaak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering door het fonds.

12. De raad van toezicht betreft de naleving van de Code Pensioenfondsen bij zijn taak.

13. De raad van toezicht bespreekt zijn bevindingen in een dialoog met het bestuur.

14. Het bestuur van het fonds en de raad van toezicht komen ten minste viermaal per kalenderjaar in vergadering bijeen.

15. Het fonds verstrekt desgevraagd aan de raad van toezicht tijdig alle inlichtingen en gegevens, die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft. De inlichtingen worden desgevraagd schriftelijk verstrekt.

16. De raad van toezicht heeft voor de uitvoering van zijn taak recht op overleg met het bestuur en na overleg met het bestuur recht op overleg met het verantwoordingsorgaan, de (interne dan wel externe) accountant, de certificerend actuaris en de compliance officer van het fonds.

#### **Artikel 4 Voorzieningen en vergoedingen**

1. Het bestuur en de raad van toezicht bepalen in overleg op welke wijze de raad van toezicht kan worden ondersteund bij haar werkzaamheden.

2. Het bestuur stelt in overleg met de raad van toezicht de beloning vast voor de leden van de raad van toezicht.

#### **Artikel 5 Geheimhouding**

De leden van de raad van toezicht verplichten zich ertoe om, zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als na beëindiging daarvan, geheimhouding te bewaren betreffende alle gegevens van het fonds waarvan het vertrouwelijke karakter hen bekend is of redelijkerwijs bekend had moeten zijn.

**Artikel 6 Vaststelling en wijziging van het reglement**

1. Het reglement van de raad van toezicht wordt vastgesteld door het bestuur, nadat het verantwoordingsorgaan zijn advies over het beoogde reglement heeft uitgebracht.
2. Het reglement kan worden gewijzigd nadat het verantwoordingsorgaan advies heeft uitgebracht over het voorstel tot wijziging.

**Artikel 7 Inwerkingtreding**

Dit reglement is in werking getreden op 1 juli 2014 en is laatstelijk gewijzigd op 9 december 2019.





### *Disclaimer en Copyright*

Dit uitbestedingsbeleid is samengesteld om het bestuur van bedrijfstakpensioenfondsen voor de graanbe- en verwerkende bedrijven (hierna BPF Molenaars) te laten beschikken over een onderbouwd uitgangspunt dat het bestuur kan gebruiken om invulling te geven aan haar verantwoordelijkheden rondom uitbestedingen, conform de Pensioenwet en Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Dit document is mogelijk niet geschikt voor gebruik in een andere context of voor andere doeleinden.

De informatie in dit uitbestedingsbeleid, inclusief bijlages, is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor BPF Molenaars. De inhoud van dit document mag alleen gebruikt worden voor de doeleinden binnen BPF Molenaars. Verstrekking aan en gebruik door anderen dan BPF Molenaars is zonder toestemming van BPF Molenaars niet toegestaan.

## Versiebeheer

Versie	Datum	Toelichting
<b>0.9</b>	11 maart 2019	Definitief concept
<b>1.0</b>	20 mei 2019	Definitief (goedgekeurd en vastgesteld door het bestuur
<b>1.1</b>	20 april 2022	Geactualiseerd versie (te beoordeling aan PCC)
<b>1.2</b>	19 september 2022	Aangepaste versie, archief van MPF is toegevoegd aan de uitbestedingsrelaties.

## Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
1.1 Achtergrond en grondslag van het uitbestedingsbeleid	2
1.2 Doelstellingen van het uitbestedingsbeleid	2
1.3 Theorie en algemene basis voor het uitbestedingsbeleid	2
1.4 Scope	4
1.5 Toepassing van het uitbestedingsbeleid	4
1.6 Betrekking van het uitbestedingsbeleid	4
1.7 Relatie met andere beleidsterreinen	5
1.8 Opbouw van dit document	5
2. UITGANGSPUNTEN VOOR UITBESTEDINGEN	6
2.1 Inleiding	6
2.2 Basis voor het uitbestedingsbeleid	6
2.3 Uitgangspunten	7
2.4 Redenen voor uitbesteding	7
2.5 Risicomanagement	7
2.6 Systematische risicoanalyse	9
2.7 (onder)Uitbestedingen	9
2.7.1 Onderuitbesteding	9
2.7.2 Cloud computing	10
3. UITBESTEDEN VAN WERKZAAMHEDEN EN SELECTIE VAN UITBESTEDINGSRELATIES	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Uitbesteding van werkzaamheden	11
3.3 Selectie van uitbestedingsrelaties	11
3.4 Minimale eisen	12
3.5 Belangenverstrengeling	13
4. FORMALISEREN VAN EEN UITBESTEDINGSRELATIE	14
4.1 Inleiding	14
4.2 Afsluiten van de overeenkomst	14
4.2.1 Service Level Agreement	15
4.3 Inrichting van de governance	15
4.3.1 Het bestuur	15
4.3.2 De commissies	15
4.3.3 Verantwoordingsorgaan	16
4.3.4 Raad van toezicht	16
4.3.5 Bestuursondersteuning	17
4.4 Monitoring van de uitbesteding	17
5. EVALUEREN VAN DE UITBESTEDING	19
5.1 Inleiding	19
5.2 Evaluatieproces	19
5.3 Evaluatieagenda	20
5.4 Opvolging van de evaluatie	20
5.5 Beëindiging van Uitbesteding	21
BIJLAGE 1 - HUIDIGE UITBESTEDINGSRELATIES	22
BIJLAGE 2 - SELECTIECRITERIA PER TYPE UITBESTEDING	23
BIJLAGE 3 - EVALUATIEFORMULIER	24

# 1. Inleiding

## 1.1 Achtergrond en grondslag van het uitbestedingsbeleid

Voor u ligt het uitbestedingsbeleid van bedrijfstakpensioenfonds voor de graanbe- en verwerkende bedrijven (BPF Molenaars). Het pensioenfonds kiest ervoor om (een deel van) haar werkzaamheden uit te besteden aan derde partijen, om zodoende de continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. BPF Molenaars is voor al haar uitbestedingen eindverantwoordelijk en dient derhalve een vastgesteld uitbestedingsbeleid te hebben.

Het uitbestedingsbeleid vindt haar (wettelijke) grondslag in de Pensioenwet (Art. 34, 105, 143 en 145) en het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Art. 12, 13 en 14). Tevens dient het pensioenfonds haar organisatie zodanig in te richten dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt.

Ook in een situatie van uitbesteding blijft het pensioenfonds steeds volledig verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving. Bij uitbesteding is het daarom van belang dat er een beheerste uitbestedingsrelatie ontstaat tussen het pensioenfonds en de (keten van) uitbestedingspartijen. Het pensioenfonds moet aantoonbaar voldoen aan een beheerste en integere bedrijfsvoering (artikel 143 Pw).

Dit alles brengt met zich mee dat BPF Molenaars dient te beschikken over uitgangspunten, procedures en maatregelen die zorgdragen voor een juiste selectie, monitoring en verantwoordingscyclus voor uitbestedingsrelaties en uitbestedingen. Al deze punten zijn opgenomen in het uitbestedingsbeleid.

## 1.2 Doelstellingen van het uitbestedingsbeleid

Het selecteren, (aan)sturen en monitoren van uitbestedingsrelaties dient nauwgezet te gebeuren en BPF Molenaars dient te allen tijde in control te zijn van haar uitbestedingen. Het uitbestedingsbeleid beschrijft de uitgangspunten die gewaarborgd dienen te worden door de uitbestedingsrelaties om de continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening van BPF Molenaars te waarborgen, waardoor de beheerste en integere bedrijfsvoering van BPF Molenaars gehandhaafd blijft.

Het uitbestedingsbeleid heeft de volgende doelstellingen:

- Het borgen van uitbestedingen conform geldende wet- en regelgeving;
- Het inzichtelijk maken en houden van de uitbestedingsrisico's;
- Het borgen dat de uitbestede werkzaamheden conform de gemaakte afspraken worden uitgevoerd (dienstverleningsovereenkomst);
- Het inzichtelijk maken waar de taken en verantwoordelijkheden binnen BPF Molenaars zijn belegd met betrekking tot de uitbestedingsrelaties, waardoor het bestuur het overzicht behoudt en op adequate wijze kan bij sturen indien nodig;
- Het periodiek kunnen monitoren en evalueren van de uitbestedingsrelaties op basis van managementinformatie.

## 1.3 Theorie en algemene basis voor het uitbestedingsbeleid

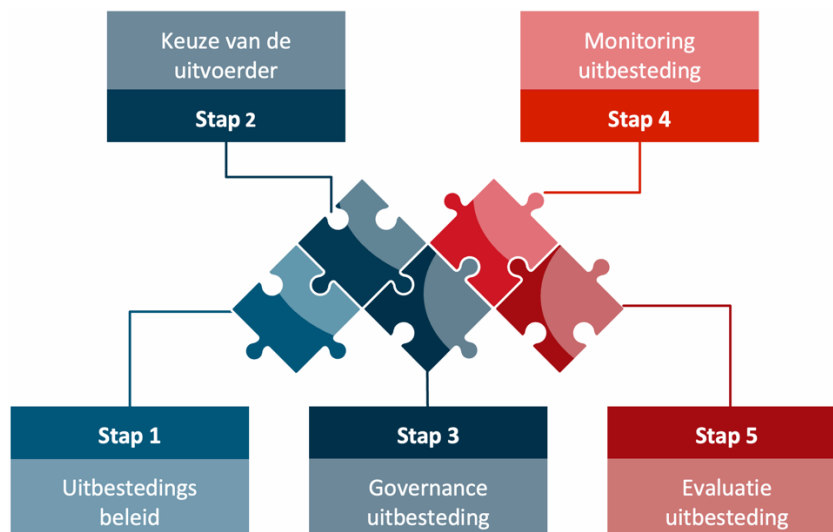
Dit uitbestedingsbeleid is enerzijds opgezet vanuit de visie die BPF Molenaars heeft op uitbestedingen en de uitgangspunten die ze hieraan stelt. Anderzijds is dit uitbestedingsbeleid opgezet vanuit de eisen die wet- en regelgeving daaraan stellen en de wijze waarop toezichthouders hun toetsing daarop kunnen uitvoeren.

Het uitbesteden van werkzaamheden brengt verschillende risico's met zich mee; waaronder het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering, en de blootstelling van gegevens en intellectueel eigendom. Daarom maakt het uitbestedingsrisico onderdeel uit van de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM<sup>1</sup>) en FOCUS!<sup>2</sup> van De Nederlandsche Bank (DNB).

FIRM Risicocategorieën	
Financiële risico's	Niet financiële risico's
Matching- renterisico	Omgevingsrisico
Marktrisico	Operationeel risico
Kredietrisico	Uitbestedingsrisico
Verzekeringstechnisch risico	IT-risico
	Integriteitsrisico
	Juridisch risico

**Figuur 1: FIRM-FOCUS! risico categorieën**

Voor het beheersen van de uitbestede activiteiten heeft DNB de 'Guidance: uitbesteding door pensioenfondsen' opgesteld. De guidance bevat de uitbestedingscyclus zoals vormgegeven door DNB (zie figuur 2). Deze uitbestedingscyclus wordt als uitgangspunt gebruikt voor dit uitbestedingsbeleid.



**Figuur 2: Uitbestedingscyclus. Bron: DNB**

Conform de Guidance bestaat de uitbestedingscyclus uit 5 stappen:

- Opstellen en herijken van het uitbestedingsbeleid;
- De keuze voor een uitvoerder;
- Governance inzake de uitbesteding;
- Monitoring van de uitbesteding;
- Evaluatie van de uitbesteding.

<sup>1</sup> DNB, Introductie tot FIRM

<sup>2</sup> DNB, FOCUS! De vernieuwde toezichtaanpak van DNB

## 1.4 Scope

De scope van dit uitbestedingsbeleid betreft de uitbesteding van (delen van) werkzaamheden of de inhuur van adviesdiensten op structurele basis. Hieronder vallen dus ook de werkzaamheden van de waarmerkend accountant en de certificerend actuaaris. Naar deze werkzaamheden wordt gerefereerd als *uitbestedingen* en naar deze derde partijen wordt gerefereerd als *uitbestedingsrelaties*.

De volgende werkzaamheden mogen conform de Pensioenwet niet worden uitbesteed:

- Taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid;
- Het opstellen van en toezien op het strategisch beleid ten aanzien van vermogensbeheer;
- Werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van de uitbestedingsrelatie voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- Indien door de uitbesteding het operationele risico onnodig toeneemt;
- Indien door de uitbesteding de continuïteit en de toereikendheid van de dienstverlening aan deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden wordt ondermijnd;
- Het vaststellen van het jaarverslag;
- De uitbesteding van werkzaamheden mag in geen geval een belemmering vormen op het interne toezicht en/of op het toezicht van DNB, Autoriteit Financiële Markten (AFM) en Autoriteit Persoonsgegevens (AP);
- Indien BPF Molenaars niet voldoende waarborgen verkrijgt van de uitbestedingsrelaties voor het handhaven van een beheerste en integrale bedrijfsvoering is uitbesteding niet toegestaan.

## 1.5 Toepassing van het uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid is van toepassing op alle uitbesteede werkzaamheden van BPF Molenaars. Het beleid is tevens van toepassing op alle uitbestedingsovereenkomsten gedurende de gehele looptijd van de afgesloten overeenkomsten. In dit uitbestedingsbeleid heeft BPF Molenaars een procedure vastgelegd voor de uitbestedingscyclus van de uitbestedingsrelaties. Het bestuur kan besluiten de uitbesteding van diensten om moverende redenen niet volgens het uitbestedingsbeleid te laten verlopen (conform het principe 'past toe of legt uit').

Indien er wordt afgeweken van het uitbestedingsbeleid toetst het bestuur de betreffende dienst(en) op marktconformiteit (zowel kwaliteit als prijs) en beargumenteert waarom van het beleid wordt afgeweken. Het besluit wordt schriftelijk door het bestuur vastgelegd.

Dit uitbestedingsbeleid is in de regel niet van toepassing op (eenmalige) uitbestedingen waarbij de kosten die gemoeid zijn met de uitbesteding lager zijn dan (een eenmalig) bedrag van € 10.000,- exclusief btw. Hiermee is de balans tussen enerzijds het 'in control zijn' en anderzijds kosten/tijdsinspanning geborgd.

## 1.6 Betrekking van het uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid vormt het uitgangspunt voor de bestuurlijke verantwoordelijkheid die BPF Molenaars wil nemen rondom uitbestedingen en heeft betrekking op de periode april 2022 tot en met maart 2025.

Het uitbestedingsbeleid wordt jaarlijks door het bestuur besproken. Op basis van deze bespreking zal worden getoetst in hoeverre het uitbestedingsbeleid in dat jaar is gevolgd en of er aanvullende maatregelen/activiteiten nodig zijn om bij te sturen.

Het uitbestedingsbeleid is richtinggevend en wordt eens per 3 jaar beoordeeld en indien nodig op basis daarvan bijgesteld en door het bestuur vastgesteld. Bij eventuele bijstellingen in de wet- en regelgeving of andere prioriteiten van het bestuur kan het uitbestedingsbeleid ook tussentijds herijkt worden.

### **1.7 Relatie met andere beleidsterreinen**

Het uitbestedingsbeleid vormt het uitgangspunt voor andere beleidsterreinen (zoals IT en risicomanagement) die impact hebben op de uitbestedingen van BPF Molenaars. Derhalve dienen de richtlijnen, procedures en maatregelen van de uitbestedingsrelaties aan te sluiten bij dit uitbestedingsbeleid.

### **1.8 Opbouw van dit document**

Het uitbestedingsbeleid wordt in de hoofdstukken 2 tot en met 5 verder uitgewerkt op basis van de volgende componenten:

- Uitgangspunten voor uitbestedingen (hoofdstuk 2);
- Uitbesteden van werkzaamheden en selectie van uitbestedingsrelaties (hoofdstuk 3);
- Formaliseren en monitoren van een uitbesteding (hoofdstuk 4);
- Evaluatie van de uitbestedingsrelaties (hoofdstuk 5).

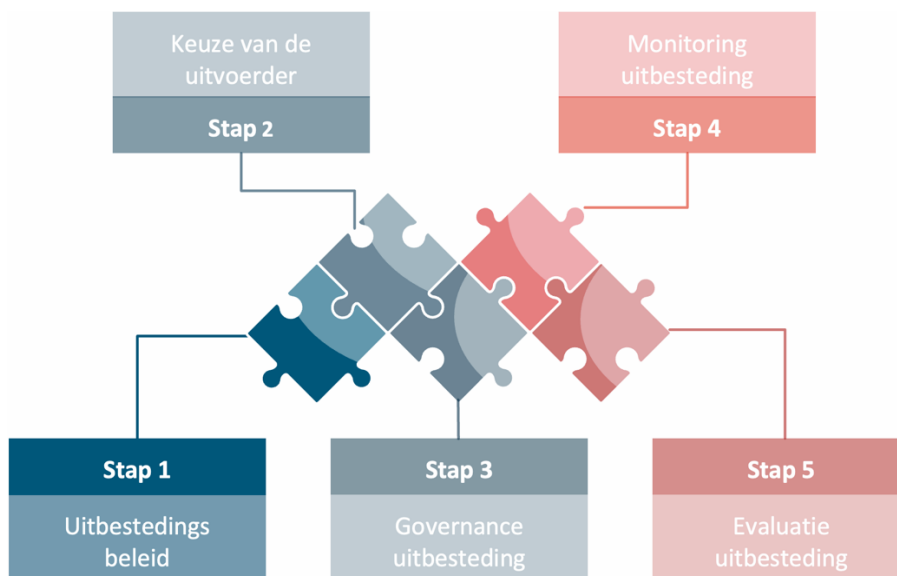
Het uitbestedingsbeleid sluit af met de volgende bijlagen:

- Bijlage 1: Huidige uitbestedingsrelaties BPF Molenaars;
- Bijlage 2: Selectiecriteria per type uitbesteding;
- Bijlage 3: Evaluatieformulier.

## 2. Uitgangspunten voor uitbestedingen

### 2.1 Inleiding

Het opstellen van een uitbestedingsbeleid en het vastleggen van de uitgangspunten hiervoor horen bij de eerste stap in de uitbestedingscyclus: het opstellen van een uitbestedingsbeleid.



### 2.2 Basis voor het uitbestedingsbeleid

Het uitbestedingsbeleid dient aan te sluiten bij de visie, missie en strategie van BPF Molenaars. De selectie van een uitbestedingsrelatie en het bepalen van de uit te besteden werkzaamheden worden beïnvloed door de kenmerken van het pensioenfonds, in andere woorden de missie, visie en strategie. Immers, de werkzaamheden en dus de uitbestedingsrelaties leveren een bijdrage aan het realiseren van de missie, visie en strategie van BPF Molenaars. De volgende kenmerken van BPF Molenaars gelden zodoende als basis voor het uitbestedingsbeleid.

#### 2.2.1 Missie

De missie van BPF Molenaars is om op een verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan de deelnemers waarmaken.

#### 2.2.2 Visie

De visie van het BPF Molenaars is om de deelnemers nu en in de toekomst op een transparante wijze een voorspelbaar pensioen te bieden.

#### 2.2.3 Strategie

Vanuit de visie en missie formuleert het BPF Molenaars de strategie. De strategie van het MPF geeft antwoord op vragen: waar gaat de organisatie heen, welke doelen streeft het MPF na en welke middelen gaat het MPF inzetten.

Het MPF heeft ten doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. Het streven hierbij is om een pensioenregeling van 75% middelloon met jaarlijkse indexatie tegen marktconforme kosten uit te voeren en optimaal te beheren.



### 2.3 Uitgangspunten

Het bestuur van BPF Molenaars stelt een uitbestedingsbeleid vast dat voldoet aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. BPF Molenaars hanteert de volgende uitgangspunten, voor het uitbestedingsbeleid;

Het bestuur:

- Dient te allen tijde 'in control' te zijn;
- Vindt flexibiliteit en een modulaire opbouw van de dienstverlening met betrekking tot de uitbesteding belangrijk;
- Verwacht pro-activiteit van de uitvoerende partij;
- Stelt vast dat de voorwaarden waaronder uitbesteed wordt minimaal marktconform zijn;
- Blijft eindverantwoordelijk voor de uitbestede werkzaamheden;
- Behoudt volledige zeggenschap over de uitbestede werkzaamheden;
- Streeft naleving van het uitbestedingsbeleid na zoals dat door het bestuur is opgesteld, mede op basis van richtlijnen van de toezichthouder (DNB);
- Selecteert uitbestedingsrelaties op basis van kwaliteit, reputatie, integriteit, betrouwbaarheid en prijs (voor een overzicht van de selectieprocedure van uitbestedingsrelaties wordt verwezen naar hoofdstuk 4);
- Houdt bij de keuze van de uitbestedingsrelatie rekening met toekomstige ontwikkelingen bij BPF Molenaars;
- Laat de uitkomst van het selectieproces, waar relevant, toetsen door een externe instantie/organisatie;
- Beoordeelt periodiek de uitbestedingsrelatie alsmede het uitbestedingsbeleid.

### 2.4 Redenen voor uitbesteding

Het bestuur van BPF Molenaars is ervan overtuigd dat, door het uitbesteden van diensten, de kwaliteit voor de (gewezen)deelnemers, gepensioneerden, werkgevers en bestuur goed is, mits de afspraken met de betrokken partijen juist en volledig zijn vastgelegd en voldoen aan het uitbestedingsbeleid.

BPF Molenaars is van mening dat een eigen uitvoeringsorganisatie geen reële optie is en heeft uit strategische overwegingen delen van werkzaamheden uitbesteed aan uitbestedingsrelaties.

Voordelen van uitbesteding zijn onder andere schaalvoordelen, beschikbaarheid van voldoende en gekwalificeerd personeel, vergroting van de flexibiliteit van eigen organisatie, hoog kwaliteitsniveau en continuïteit tegen een marktconforme prijs. BPF Molenaars wil zodoende de nadelen, verbonden aan het zelf uitvoeren van bepaalde diensten, voorkomen door uitbesteding. Verschillende aspecten zijn relevant bij de afweging zelf uitvoeren of uitbesteden. De volgende interne onderdelen dienen beoordeeld te worden alvorens een beslissing te maken omtrent wel- of niet uitbesteden:

- Deskundigheid;
- Capaciteit;
- Continuïteit;
- Prijs/kwaliteit;
- Toezicht vanuit BPF Molenaars op de uitbestedingsrelatie.

De uitbestedingsrelaties van BPF Molenaars zijn opgenomen in Bijlage 1.

### 2.5 Risicomanagement

Zoals eerder vermeld brengt het uitbesteden van werkzaamheden verschillende risico's met zich mee. De voornaamste uitbestedingsrisico's hebben betrekking op de volgende gebieden:

Domein	Risico
Wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie voert de betreffende taken en werkzaamheden niet uit in overeenstemming met de relevante wet- en regelgeving.</li> </ul>
Integriteit	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie handelt onethisch met als gevolg dat BPF Molenaars (reputatie) schade oploopt.</li> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over een maatschappelijk verantwoord beloningsbeleid.</li> </ul>
Aansprakelijkheid	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie kan niet aansprakelijk gesteld worden voor eventuele schade.</li> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over de middelen om de aansprakelijkheid te kunnen betalen.</li> </ul>
Deskundigheid	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over de vereiste deskundigheid waardoor de beheerste en integere bedrijfsvoering in gevaar komt.</li> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over de vereiste deskundigheid waardoor de reputatie en marktpositie van BPF Molenaars achteruitgaat.</li> <li>Door het ontbreken van de vereiste deskundigheid gaat de uitbestedingsrelatie failliet.</li> </ul>
Gegevensverwerking	<ul style="list-style-type: none"> <li>De interne procedures en beheersmaatregelen van de uitbestedingsrelatie zijn ontoereikend waardoor gegevens onjuist verwerkt worden.</li> <li>De interne procedures en beheersmaatregelen van de uitbestedingsrelatie zijn ontoereikend waardoor privacywetgeving geschonden wordt.</li> </ul>
Transparantie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Het beleid en de kosten van de uitbestedingsrelatie zijn niet transparant.</li> <li>De uitbestedingsrelatie heeft onvoldoende inzicht in de diensten van derden (onderuitbesteding).</li> <li>De uitbestedingsrelatie is niet in staat om de benodigde documenten te verstrekken aan de betreffende toezichthouders (DNB, AP en/of AFM).</li> </ul>
IT	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over adequate beveiligingsmaatregelen waardoor de persoonsgegevens onbeveiligd zijn.</li> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over adequate beveiligingsmaatregelen omtrent cloud computing.</li> <li>De uitbestedingsrelatie beschikt niet over toekomstbestendige IT-systemen en/of innovatievermogen.</li> </ul>
Onderuitbesteding	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie heeft onvoldoende inzicht in de diensten van derden (onderuitbesteding).</li> <li>De onderuitbestedingen leven de wet- en regelgeving niet adequaat na.</li> </ul>
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> <li>De uitbestedingsrelatie heeft onvoldoende waarborging voor het beheerst uitvoeren van de dienstverlening.</li> </ul>

Rekening houdend met deze risico's dient BPF Molenaars een risicoanalyse uit te voeren alvorens een keuze te maken omtrent wel of niet uitbesteden. In de risicoanalyse dienen de volgende punten opgenomen te worden:

- Een kosten-baten analyse omtrent het wel of niet uitbesteden van de werkzaamheden;
- Een beschrijving van de uitbestede werkzaamheden;
- De afspraken over de wijze waarop de uitbestede werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden;
- De impact van de uitbestede werkzaamheden;
- Een analyse van de financiële, operationele en reputatie gerelateerde risico's;
- De vereiste toezichtmaatregelen.

Ingeval van uitbesteding middels Clouddiensten is BPF Molenaars gehouden aan het opstellen van een risicoanalyse (cloud assessment DNB). BPF Molenaars dient een privacy impact analyse (PIA) conform het privacybeleid van het pensioenfonds uit te voeren indien bij de uitbesteding sprake is van verwerking persoonsgegevens.

## 2.6 Systematische risicoanalyse

BPF Molenaars dient, op basis van haar missie, visie en strategie, een systematische risicoanalyse uit te voeren en vast te leggen welke voorwaarden essentieel zijn voor de beheerste uitvoering van de dienstverlening. Op deze manier kan BPF Molenaars de risico's monitoren voor een 'integere en beheerste bedrijfsvoering door een derde' (artikel 34 Pensioenwet). De uitkomsten van de systematische risicoanalyse dienen te worden meegenomen in de herijking van het uitbestedingsbeleid.<sup>3</sup>

## 2.7 (onder)Uitbestedingen

Om de continuïteit van haar uitbestedingen te waarborgen dient BPF Molenaars de volgende ontwikkelingen bij uitbestedingen te kennen en tevens vast te stellen wat de impact hiervan is op haar huidige uitbestedingen.

### 2.7.1 Onderuitbesteding

Het kan voorkomen dat een uitbestedingsrelatie van BPF Molenaars gebruik maakt van diensten van derden. We spreken dan van onderuitbestedingen. Voor deze onderuitbestedingen geldt dat dit uitbestedingsbeleid onverkort van toepassing is op de "onderuitbestede" werkzaamheden.

BPF Molenaars verwacht van de uitbestedingsrelaties dat ze een beleid hebben geformuleerd voor het uitbesteden van werkzaamheden aan derde partijen (onderuitbestedingen). Dit beleid beschrijft de selectie, monitoring en verantwoording van de leveranciers van uitbestede diensten, en dus ook onderuitbestede diensten. BPF Molenaars verwacht dat het uitbestedingsbeleid van haar uitbestedingsrelaties aansluit op dit uitbestedingsbeleid. Dit uit zich in een onderscheidbare monitoring van deze diensten en verantwoording over de uitbestedingen in rapportages. Daarnaast verwacht BPF Molenaars dat er per onderuitbesteding:

- Een risicoanalyse heeft plaatsgevonden en risico's beheerst worden. Deze risicoanalyse omvat minimaal een beoordeling van compliance met bestaande wet- en regelgeving, de gemaakte afspraken met betrekking tot de aangeboden diensten, de stabiliteit en betrouwbaarheid van de dienstverlener en de locatie waar de diensten worden aangeboden;

---

<sup>3</sup> Voor meer achtergrondinformatie kan de 'Q&A Integraal Risicomanagement en Operationeel Risicomanagement' geraadpleegd worden op de website van DNB.

- De beveiligingseisen conform de dataclassificatie van BPF Molenaars zijn ingericht;
- De SLA afspraken met leveranciers van uitbestede diensten aansluiten op de SLA-afspraken die BPF Molenaars heeft gemaakt met de uitbestedingsrelatie;
- De onderuitbestede diensten verantwoord worden in de verantwoordingsrapportages zoals de SLA-rapportages en de ISAE-verklaringen;
- Minimaal dezelfde (Assurance) verklaringen en (performance) rapportages worden opgeleverd als bij de uitbestedingsrelatie.

### 2.7.2 Cloud computing

Cloud computing is het via een netwerk – vaak het internet – op aanvraag beschikbaar stellen van hardware, software en/of gegevens<sup>4</sup>. Bij gebruikmaking van clouddiensten dient de uitbestedingsrelatie in ieder geval te voldoen aan de onderstaande criteria<sup>5</sup>:

- Het gebruik van cloud computing dient vooraf gemeld te worden bij BPF Molenaars zodat dit ook aan de toezichthouder gemeld kan worden;
- Bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van leveranciers waarvan de toezichthouder ook heeft vastgesteld dat die voldoen aan de wet- en regelgeving.
- De uitbesteding van clouddiensten aan derden mag geen belemmering vormen voor het toezicht van DNB;
- Er dient voor de clouddiensten een separate risicoanalyse te zijn opgesteld. Deze risicoanalyse omvat minimaal een beoordeling van de compliance met bestaande wet- en regelgeving en er dient expliciete aandacht besteed te worden aan de risico's die samenhangen met onder meer de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van data. Tevens dient inzichtelijk te zijn op welke locatie de bedrijfsdata wordt bewerkt en opgeslagen;
- Eventuele data dient onderdeel te zijn van de Europese Economische Ruimte;
- Eventuele data blijft eigendom van BPF Molenaars dan wel van de uitbestedingsrelatie;
- In de dienstverleningsovereenkomst met de desbetreffende cloud leverancier is het 'right to examine' (right to audit) opgenomen;
- In de contracten zijn exit clauses opgenomen die onder andere garanderen dat data altijd beschikbaar blijft (teruggegeven wordt) aan BPF Molenaars en dat deze data na exit vernietigd wordt;
- In de contracten zijn noodzakelijke certificeringen, Service Level Agreements en verantwoordingsrapportages opgenomen.

---

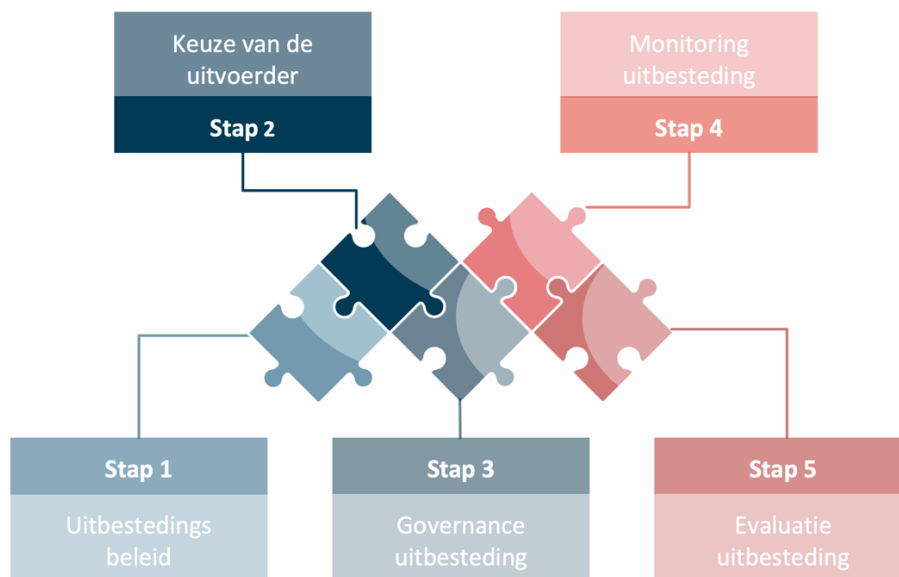
<sup>4</sup> Voor cloud computing zijn vele definities in omloop, BPF Molenaars sluit aan bij de definitie die NIST (National Institute of Standards and Technology – US department of commerce) hanteert omdat deze ook het uitgangspunt vormt voor DNB.

<sup>5</sup> Criteria vanuit de circulaire cloud computing van 6 december 2011 van DNB

## 3. Uitbesteden van werkzaamheden en selectie van uitbestedingsrelaties

### 3.1 Inleiding

Indien BPF Molenaars werkzaamheden van haar dienstverlening wenst uit te besteden, is de selectie van een goede uitbestedingsrelatie essentieel. Het uitbesteden van werkzaamheden en de selectie van een uitbestedingsrelatie (uitvoerder) maakt onderdeel uit van stap 2 van de uitbestedingscyclus: 'keuze van de uitvoerder'. In dit hoofdstuk is uitgewerkt hoe de selectie voor een (nieuwe) uitbestedingsrelatie wordt uitgevoerd en wat hieraan ten grondslag ligt.



### 3.2 Uitbesteding van werkzaamheden

Voor aanvang van het selectietraject dient vastgesteld te worden welke werkzaamheden gaan vallen binnen de uitbesteding. Betreft het de uitbesteding van pensioenbeheer, vermogensbeheer, bestuursondersteuning en/of actuariële advisering of betreft het een opdracht voor een externe adviseur. Indien bij het uitvoeren van het selectietraject de inzet van een externe adviseur wenselijk is, dient eerst de selectie van een externe adviseur plaats te vinden.

### 3.3 Selectie van uitbestedingsrelaties

Een regulier selectietraject voor een uitbesteding doorloopt het proces zoals opgenomen in onderstaand figuur. De beschrijving per stap is aansluitend uitgelegd.



#### Vorbereiden selectie

De eerste stap van het selectietraject omvat het opstellen van een lijst van toekomstige uitbestedingsrelaties. Potentiële uitbestedingsrelaties worden geselecteerd op basis van knock-out criteria welke zijn vastgesteld door het bestuur van BPF Molenaars. Deze criteria vormen de uitgangspunten waaraan de uitbestedingsrelatie minimaal dient te voldoen.

### **Request for Information**

De knock-out criteria worden vervolgens vertaald naar een Request for Information (RfI). De RfI is een vragenlijst welke ingevuld dient te worden door de potentiële uitbestedingsrelaties en resulteert in een longlist van kandidaten die in hoofdlijnen voldoen aan de vastgestelde knock-out criteria. De antwoorden van de RfI's worden verwerkt in een beoordelingsmatrix en afgezet tegen de knock-out criteria. Op basis van de uitkomsten wordt de longlist teruggebracht naar een shortlist van de meest geschikte uitbestedingsrelaties.

### **Request for Proposal**

De uitbestedingsrelaties op de shortlist worden uitgenodigd voor de Request for Proposal (RfP) en om een offerte uit te brengen voor de uitvoering van de uit te besteden diensten. Aanvullend op de RfP en de offerte zal BPF Molenaars een bezoek brengen aan de uitbestedingsrelaties (site visit). Tijdens dit bezoek kan BPF Molenaars kennis maken met de medewerkers en het management van de potentiële uitbestedingsrelatie, daarnaast kan de uitbestedingsrelatie een inkijk geven in de organisatie en uitvoering van de dienstverlening. Dit bezoek wordt afgesloten met een evaluatieformulier, wat wordt ingevuld door de bestuursleden van BPF Molenaars. Tot slot kan aan de potentiële uitbestedingsrelatie gevraagd worden om een Proof of Practice (PoP) uit te voeren. Op deze manier kan een realistisch beeld geschetst worden van de uiteindelijke dienstverlening. De antwoorden van de RfP's, de offertes, het evaluatieformulier en eventueel de uitkomsten van de PoP worden vervolgens verwerkt in een beoordelingsmatrix. Op basis van de uitkomsten kiest het bestuur van BPF Molenaars voor exclusieve onderhandelingen met 1 of meerdere potentiële uitbestedingsrelaties.

### **Onderhandelen**

De shortlist bestaat doorgaans uit 2 of 3 kandidaten met wie de onderhandelingen zullen worden gestart. Het bestuur van BPF Molenaars dient vooraf te besluiten of ze over voldoende (juridische) deskundigheid beschikken (deskundigheidseis, artikel 14, lid 3), of dat externe advisering ingehuurd moet worden. Tijdens de onderhandeling is het van belang dat BPF Molenaars de onderbouwingen van de beslissingen vastlegt en aangeeft wie welke beslissing heeft genomen. Op deze manier kan desgevraagd verantwoording worden afgelegd aan de verschillende stakeholders. Conform de Pensioenwet dient ook rekening gehouden te worden met het beloningsbeleid van de uitbestedingsrelatie. In hoofdstuk 3.4 zijn de overige criteria opgenomen waaraan de uitbestedingsrelatie minimaal dient te voldoen.

### **Kiezen uitvoerder**

De onderhandelingen resulteren normaliter eerst in een intentieverklaring, en daarna in een dienstverleningsovereenkomst. In de Service Level Agreements (SLA) wordt vervolgens de governance van de desbetreffende uitbestedingsrelatie vastgelegd (zie hoofdstuk 4). Het selectietraject heeft betrekking tot de uitbestedingen van dienstverlening waar mutatieverwerking plaatsvindt. Voor uitbesteding van dienstverlening aan externe adviseurs is het bovenstaande traject in een beperkte vorm van toepassing.

## **3.4 Minimale eisen**

De uitbestedingsrelatie dient minimaal te beschikken over de volgende onderdelen:

- Een gezonde financiële status en goede reputatie;
- Een interne organisatie die de continuïteit van de dienstverlening kan waarborgen;
- Een ISAE 3402 type II verklaring of een gelijkwaardige certificering die de kwaliteit van de dienstverlening kan aantonen;
- Beleidskaders welke een integrale en beheerste bedrijfsvoering borgen (zoals een

- incidenten-en beloningsbeleid);
- De relevante vergunningen;
- Interne procedures welke waarborgen dat de geldende wet- en regelgeving te allen tijde nageleefd wordt.
- Een dekkende aansprakelijkheidsverzekering;
- Een adequaat beleid inzake fraudepreventie;
- De vereiste technische en operationele vaardigheden die voldoen aan de kwaliteitsnormen van BPF Molenaars;
- Een gedragscode die minimaal gelijkwaardig is aan die van BPF Molenaars.

Tevens dient de uitbestedingsrelatie het bestuur van BPF Molenaars de mogelijkheid te bieden om een onderzoek ter plaatse uit te voeren en toegang te verlenen tot desgevraagde documenten. De specifieke selectiecriteria welke BPF Molenaars dient te hanteren per uitbestedingsrelatie zijn opgenomen in bijlage 2.

### **3.5 Belangenverstrengeling**

Potentiële belangenconflicten en de betrokkenheid van de uitbestedingsrelatie dienen in acht te worden genomen en gemeld te worden tijdens de selectie van de uitbestedingsrelatie. Hiermee wordt voorkomen dat het uitbestedingsbesluit wordt genomen op andere belangen dan van BPF Molenaars zelf, of dat de schijn hiervan wordt gewekt.

Nadat het bestuur de shortlist van potentiële uitbestedingsrelaties heeft samengesteld inventariseert de Integrale Risicomanagement (IRM) commissie van BPF Molenaars de mogelijke belangenconflicten bij de volgende personen:

- De bestuursleden;
- De medebeleidsbepalers;
- Externe commissieleden die voor het selectietraject relevant zijn.

De IRM-commissie beoordeelt vervolgens de resultaten op mogelijke belangenconflicten. Deze beoordeling dient meegenomen te worden in het selectietraject en bestaat uit 3 mogelijkheden:

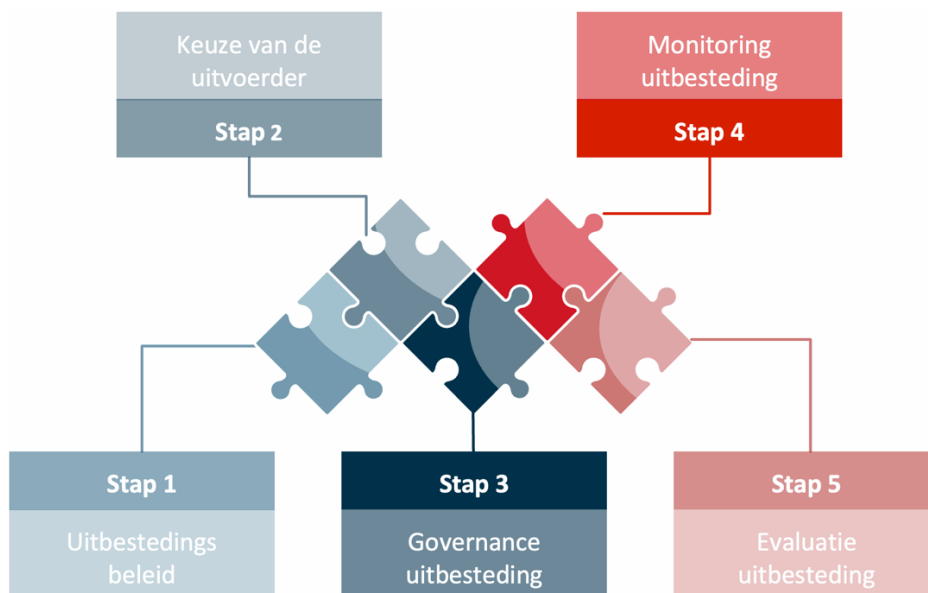
- Geen belangenconflict.
- Belangenconflict waarvoor mitigerende maatregelen mogelijk zijn; dit houdt in dat er beperkte belangenconflicten zijn gesignaleerd, en dat er voldoende beheersmaatregelen getroffen kunnen worden om de geassocieerde risico's te beperken.
- Belangenconflict waarvoor geen mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Het risico van het belangenconflict kan niet voldoende beperkt worden en de desbetreffende uitbestedingsrelatie kan zodoende niet geselecteerd worden.

## 4. Formaliseren van een uitbestedingsrelatie

### 4.1 Inleiding

Zodra een keuze is gemaakt voor een uitbestedingsrelatie dient de uitbesteding vastgelegd te worden in een (dienstverlenings-)overeenkomst. Het pensioenfonds geeft hiermee invulling aan de derde stap van de uitbestedingscyclus: 'governance uitbesteding'. Vervolgens worden afspraken gemaakt over de oplevering van periodieke sturings- en verantwoordingsrapportages die betrekking hebben op de uitvoering van de dienstverlening. Deze rapportages stellen BPF Molenaars in staat om de uitbestedingsrelatie te monitoren. Dit geeft invulling aan de vierde stap van de uitbestedingscyclus: 'monitoring uitbesteding'.

In dit hoofdstuk is het beleid opgenomen horend bij stappen 3 en 4 van de uitbestedingscyclus.



### 4.2 Afsluiten van de overeenkomst

In de start van het selectietraject heeft de uitbestedingsrelatie een offerte opgeleverd voor de uitvoering van de dienstverlening. Deze opdrachtgever – leverancier relatie wordt geformaliseerd in een overeenkomst. In de overeenkomst zijn minimaal de volgende punten opgenomen:

- De werkzaamheden die worden uitbesteed onder verwijzing, indien mogelijk, naar de administratieve organisatiebeschrijving van het pensioenfonds, alsmede de voorwaarden waaronder de uitbesteding plaatsvindt;
- De duur van de overeenkomst;
- De onderlinge informatie-uitwisseling tussen het pensioenfonds en de uitvoerende partij en periodieke rapportage over de naleving van de kwaliteitsafspraken of de prestatiedoelen;
- De kwaliteit van de dienstverlening, ofwel prestatiedoelen per uitbesteed proces;
- De verplichting voor de uitvoerende partij om informatie waar de toezichthouder ter uitvoering van zijn wettelijke taak om vraagt rechtstreeks aan de toezichthouder ter beschikking te stellen;
- De mogelijkheid voor BPF Molenaars om te allen tijde wijzigingen aan te brengen in de wijze waarop de uitvoering van de werkzaamheden door de uitvoerende partij geschiedt;
- De verplichting voor de uitvoerende partij om het pensioenfonds in staat te stellen blijvend te voldoen aan de Pensioenwet dan wel de Wet verplichte beroepspensioenregeling;



- De verplichting van de uitvoerende partij om de gegevens van haar verschillende opdrachtgevers te scheiden en gerelateerde privacy aspecten te waarborgen;
- De mogelijkheid voor de toezichthouder om onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen bij de uitvoerende partij; ofwel het 'right to audit' van het pensioenfonds;
- De procedures waarin staat beschreven hoe de onderuitbestedingen van BPF Molenaars worden gemonitord;
- De richtlijnen welke de continuïteit van de dienstverlening borgen;
- Afspraken over meerwerk en eenmalige werkzaamheden van de uitbestedingsrelatie;
- De uitvoerende partij is verplicht om (een vermoeden van) incidenten binnen haar eigen organisatie dan wel bij derden die in opdracht van de uitvoerende partij werkzaamheden verricht, zo spoedig mogelijk te melden aan het pensioenfonds;
- Op het moment van aangaan of tijdens de looptijd van de overeenkomst mag er geen sprake zijn van een personele unie tussen een mede-beleidsbepaler van het pensioenfonds en de uitvoerende partij aan wie de diensten worden of zijn uitbesteed;
- De wijze waarop de overeenkomst wordt beëindigd en de wijze waarop wordt gewaarborgd dat het pensioenfonds de werkzaamheden na beëindiging van de overeenkomst weer zelf kan uitvoeren of door een andere uitvoerende partij kan laten uitvoeren;
- De vermelding dat BPF Molenaars de aanwezigheid van een klokkenluidersregeling bevordert;
- Duidelijke afspraken over aansprakelijkheid.

#### 4.2.1 Service Level Agreement

De detailafspraken tussen de uitbestedingsrelatie en BPF Molenaars dienen vastgelegd te worden in de Service Level Agreement (SLA). Hierin wordt niet alleen opgenomen hoe de uitvoering wordt vormgegeven, maar ook hoe het fonds de prestaties van de uitbestedingsrelatie beoordeelt. DNB verwacht dat BPF Molenaars verschillende prestatie-eisen definieert door middel van het formuleren van kritieke prestatie-indicatoren (KPI). Middels deze prestatie-eisen wordt de norm bepaald die niet overschreden mag worden door de uitbestedingsrelatie.

### 4.3 Inrichting van de governance

Het is van belang dat taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen helder worden omschreven en dat tussen deze partijen schriftelijke afspraken worden gemaakt. Deze taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden mogen elkaar niet overschrijden. DNB verlangt tevens dat BPF Molenaars voldoende 'countervailing power' heeft ten opzichte van een (toekomstige) uitbestedingsrelatie. Dit betekent dat het bestuur de regie blijft houden over de werkzaamheden en op adequate wijze kan bijsturen indien nodig.

De taakverdeling binnen BPF Molenaars is onderstaand beschreven om aan het bestuur inzichtelijk te maken waar de verantwoordelijkheden omtrent uitbestedingen zijn belegd.

#### 4.3.1 Het bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het BPF Molenaars, waaronder de administratie, communicatie en het vermogensbeheer. Om deze werkzaamheden optimaal te kunnen uitvoeren heeft het bestuur verschillende commissies ingesteld, alsook een verantwoordingsorgaan en raad van toezicht.

#### 4.3.2 De commissies

Het bestuur van BPF Molenaars heeft de volgende commissies ingesteld:

- **IRM-commissie (IRMC)** - De IRM-commissie houdt zich bezig met de tijdige, juiste en correcte uitvoering van het risicomanagementbeleid zoals dat door het bestuur is vastgesteld. Daarnaast ziet de commissie er op toe dat het Dagelijks Bestuur en de

commissies de monitoring van de operationele risico's waarvoor zij verantwoordelijk zijn, tijdig en adequaat uitvoeren, waaronder de wijze waarop de administrateur en vermogensbeheerder de risico's m.b.t. de dienstverlening beheren. De commissie is tevens belast met de vervulling van de sleutelfunctie 'risicobeheerfunctie'.

- 
- **Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC)** – De PCC adviseert de commissie onder meer over het opstellen en aanpassen van (beleids)documenten van het pensioenfonds waaronder de statuten en pensioenreglementen, het (jaarlijks) vaststellen van de pensioenpremies en parameters van het pensioenfonds, het aanpassen van de uitbesteding in het algemeen en de dienstverleningsovereenkomst met de uitvoerder(s) in het bijzonder, het beleidsplan communicatie en het jaarplan communicatie, inhoud en vormgeving communicatie in het algemeen, zowel schriftelijk als digitaal. De PCC beoordeelt de werkzaamheden van de pensioenuitvoeringsorganisaties en monitort de wettelijk verplichte communicatie naar de deelnemers. De communicatiecommissie ziet tevens toe op de uitvoering van het communicatiejaarplan en doet voorstellen aan het bestuur met betrekking tot het communicatiebeleid.
- 
- **Beleggingscommissie/vermogensbeheer (BAC)** - beoordeelt de werkzaamheden van de uitbestedingsrelaties betreffende vastgoed- en vermogensbeheer. De beleggingscommissie monitort of de afgesproken KPI's in de Service Level Agreements worden nageleefd door de vermogensbeheerders. De BAC adviseert het bestuur over de beleggingsbeginselen (welke beginselen in de IPS opgenomen zijn), het beleggingsbeleid (waaronder ALM en opstellen beleggingsplan), de beleggingsportefeuille, investeringen en desinvesteringen en het risicobeleid inzake de beleggingen. Het strategisch beleggingsplan (IPS) wordt jaarlijks door de BAC opgesteld en door het bestuur vastgesteld.
- 
- **Jaarwerkcommissie (JWC)** –De jaarwerkcommissie is primair verantwoordelijk voor het jaarwerkproces en stuurt dat aan. De commissie onderhoudt tijdens het jaarwerkproces en zo nodig daarbuiten de contacten met de verschillende actoren die bij het jaarwerkproces betrokken zijn. De commissie coördineert de contacten en informatie-uitwisseling van de actoren onderling en van de actoren met de commissie. De commissie adviseert het bestuur inzake de inhoud van het jaarwerk en legt het concept jaarverslag aan het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan voor. JWC coördineert het adequaat oppakken van de aanbevelingen van de externe accountant, certificerend actuaris, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan naar aanleiding van het jaarwerk. De commissie rapporteert aan het bestuur.

Op een aantal onderdelen hebben de commissies de bevoegdheid om zelf beslissingen te nemen. De commissies rapporteren periodiek aan het bestuur van BPF Molenaars.

#### 4.3.3 Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van BPF Molenaars heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld waarin de deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden vertegenwoordigd zijn. De leden van het verantwoordingsorgaan hebben de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Het bestuur dient derhalve verantwoording af te leggen aan het verantwoordingsorgaan over het gevoerde (uitbestedings)beleid. De bevindingen van het verantwoordingsorgaan worden vastgelegd in het jaarverslag van BPF Molenaars.

#### 4.3.4 Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen en heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken binnen BPF Molenaars.

Daarnaast monitort de raad van toezicht de uitbestedingsrisico's en ziet het toe dat het bestuur evenwichtige belangenafwegingen maakt. De bevindingen van de raad van toezicht worden gerapporteerd aan het verantwoordingsorgaan en vastgelegd in het jaarverslag.

#### 4.3.5 Bestuursondersteuning

Het bestuur van BPF Molenaars wordt voor haar dagelijkse taken en werkzaamheden ondersteund door de bestuursondersteuning. De bestuursondersteuning is onder andere medeverantwoordelijk voor de pensioenreglementen en governance en rapporteert periodiek aan het bestuur.

#### 4.4 Monitoring van de uitbesteding

Om als pensioenfonds constant 'in control' te zijn, dient periodiek informatie ontvangen te worden van de uitbestedingsrelatie betreffende de afgesproken prestatie-indicatoren. Dit geschiedt door middel van diverse rapportages zoals de Service Level Agreement (SLA), een financiële rapportage, een niet-financiële risico's rapportage, een klantcontact rapportage en de jaarlijkse assurance verklaring(en).

Bij aanvang van de uitbesteding dienen afspraken gemaakt te worden over de rapportages die door de uitbestedingsrelatie opgeleverd worden en over de periodiciteit van het opleveren van de rapportages aan BPF Molenaars.

De rapportages in het onderstaande overzicht kunnen door BPF Molenaars gebruikt worden om een accuraat inzicht te verkrijgen over de uitbestede werkzaamheden van de uitbestedingsrelaties.

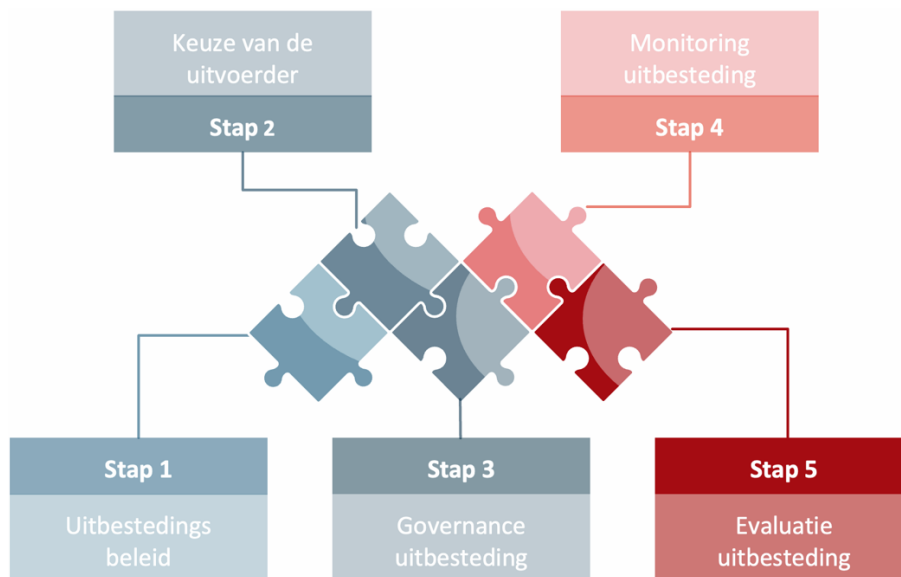
Rapportage of verklaring	Inhoud	Periodiciteit	Waar besproken	Opvolging
SLA rapportage	Performance ten aanzien van de tijdigheid van de KPI's en uitgevoerde dienstverlening.	Kwartaal	PCC/BAC	In geval van afwijkingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
Financiële rapportage	Inzicht in de financiële stromen van het pensioenfonds (zoals de beleidsdekkings-graad en debiteurenstand).	Kwartaal	PCC/BAC	In geval van afwijkingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
Niet-financiële risico's rapportage	Risico's zonder directe financiële aanleiding, en/of kritieke risico-indicatoren (KRI).	Kwartaal	IRM-commissie	In geval van bevindingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
Klant contact rapportage	Performance van het klantcontact, inclusief de aantallen klantcontact en de afhandeltijd.	Kwartaal	PCC	In geval van bevindingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.

ISAE 3402 type II verklaring	Kwaliteit van de dienstverlening en interne beheersingsmaatregelen.	1x per jaar	PCC en BAC in eerste lijn, IRMC in tweede lijn	In geval van afwijkingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
ISAE3000A verklaring	Assurance verklaring voor processen die geen impact hebben op de financiële jaarrekening van het pensioenfonds (o.a. 58 controls Good Practice IB DNB)	1x per jaar	PCC en BAC in eerste lijn, IRMC in tweede lijn	In geval van afwijkingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
Incidenten-rapportage	Geconstateerde fouten tijdens de reguliere bedrijfsvoering.	2 x per jaar	PCC en BAC in eerste lijn, IRMC in tweede lijn	In geval van incidenten formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.
Audit rapportages	Inzicht in de beheersing van de organisatie/proces inrichting en uitvoering (o.a. AVG naleving)	1x per jaar	PCC en BAC in eerste lijn, IRMC in tweede lijn	In geval van afwijkingen formuleert het bestuur in overleg met de uitbestedingsrelatie vervolgstappen.

## 5. Evalueren van de uitbesteding

### 5.1 Inleiding

Periodiek dient de uitbesteding door het pensioenfondsbestuur geëvalueerd te worden. Het uitvoeren van deze werkzaamheden geeft invulling aan de vijfde stap van de uitbestedingscyclus: 'evaluatie uitbesteding'. In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze BPF Molenaars de evaluatie van de uitbestedingsrelaties uitvoert, met welke periodiciteit en op welke manier de evaluatie opvolging dient te krijgen.



### 5.2 Evaluatieproces

Een systematische evaluatiecyclus met de uitbestedingsrelatie is voor BPF Molenaars van belang om constant in control te zijn. Het evalueren van de verschillende uitbestedingsrelaties dient daarom minimaal 1 keer per jaar plaats te vinden om zodoende de periodiciteit te waarborgen.

De evaluatie vindt plaats op basis van de gemaakte afspraken in de rapportages vermeld in hoofdstuk 4.4. Daarnaast dient het bestuur van BPF Molenaars vast te stellen of:

- De uitbestedingsrelatie voldoet aan het verwachtingspatroon;
- De uitbestedingsrelatie afspraken nakomt naar aanleiding van het vorige evaluatiegesprek;
- De uitbestedingsrelatie voldoende ontwikkelt.

Tevens dienen de volgende generieke beoordelingscriteria meegenomen te worden tijdens de evaluatie:

- De algehele samenwerking;
- De verbeterpunten;
- De kosten van de uitbestedingsrelatie ten opzichte van de markt;
- De kwaliteit van de dienstverlening van de uitbestedingsrelatie ten opzichte van de markt.

Het evaluatieformulier in bijlage 3 kan door BPF Molenaars worden gebruikt om haar uitbestedingsrelaties op bovenstaande (en additionele) criteria te beoordelen.

Het evaluatiegesprek wordt gevoerd door een delegatie van het bestuur. De uitkomsten van de evaluaties worden vastgelegd en dienen met de relevante stakeholders van BPF Molenaars

besproken te worden tijdens bestuurs- en/of commissievergaderingen om zodoende de gehele stakeholder tevredenheid ten opzichte van de uitbestedingsrelaties in kaart te brengen.

### 5.3 Evaluatieagenda

Periodiek dient BPF Molenaars haar uitbestedingsrelaties te evalueren. De evaluatieagenda dient door BPF Molenaars ingevuld te worden en geeft inzicht wanneer de evaluatie van een uitbestedingsrelatie wordt uitgevoerd. In onderstaande tabel is de evaluatieagenda voor de periode 2022 - 2024 opgenomen.

Uitbesteding	Uitbestedingsrelatie	Evaluatiedatum
Pensioenbeheer	Appel Pensioenuitvoering	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Bestuursondersteuning	Montae & Partners	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
(her)Verzekerd Pensioen	Aegon Value Stream Verzekerd Pensioen	n.v.t.
Vermogensbeheer	Aegon Investment Management	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Custodian	Citibank	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Fonds Accountant	EY	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Certificerend actuaris	Triple A – Risk Finance	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Adviserend actuaris	Aethiqs	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
BTW-specialist	PwC	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Compliance Officer	GBA-accountants	1 keer per jaar in 2022, 2023 en 2024
Digitale vergaderstukken	Ourmeeting	N.v.t.
Fysiek archief	Iron Mountain	N.v.t.

### 5.4 Opvolging van de evaluatie

Het is van belang om eventuele verbeterpunten die uit de evaluatie komen vast te leggen en op te volgen. Aan de hand van deze verbeterpunten wordt vervolgens een actielijst opgesteld. Afhankelijk van de aard van de uitbesteding (pensioenbeheer, vermogensbeheer, etc.) worden deze verbeterpunten opgevolgd door een commissie of het pensioenfondsbestuur. Ook kan op basis van de evaluatie de DVO of SLA worden aangepast om de uitbestedingsrelatie te verbeteren. Indien de uitbestedingsrelatie consistent onder de norm presteert dient de relatie beëindigd te worden.

## **5.5 Beëindiging van Uitbesteding**

In de overeenkomst met de uitbestedingsrelaties worden afspraken gemaakt over de wijze waarop een overeenkomst wordt beëindigd, en over de wijze waarop wordt gewaarborgd dat het pensioenfonds de werkzaamheden na beëindiging van de overeenkomst weer zelf kan uitvoeren of door een andere derde kan laten uitvoeren. Dit alles wordt vastgelegd in het beëindigingsovereenkomst en exit-plan.

## Bijlage 1 - Huidige uitbestedingsrelaties

In onderstaande tabel zijn de verschillende uitbestedingsrelaties van BPF Molenaars opgenomen<sup>6</sup>.

Uitbestede werkzaamheden	Uitbestedings-relatie	Onderuitbestedingen	Kritische uitbestedingsrelatie
Pensioenbeheer	Appel Pensioenuitvoering	<ul style="list-style-type: none"> <li>Axyware</li> <li>Afas online</li> <li>Paragon B.V.</li> </ul>	Ja
Bestuursondersteuning	Montae & Partners		N.v.t.
(her)Verzekerd deel Pensioen	Aegon Value Stream Verzekerd Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Raet</li> <li>TKP</li> <li>Aegon Global Technology</li> </ul>	Ja
Vermogensbeheer	Aegon Investment Management		Ja
Custodian	Citibank		N.v.t.
Fonds accountant	EY		N.v.t.
Certificerend actuaris	Triple A – Risk Finance		N.v.t.
Adviserend actuaris	Aethiqs		N.v.t.
BTW-specialist	PwC		N.v.t.
Compliance Officer	GBA-accountants		N.v.t.
Digitale vergaderstukken	Ourmeeting		N.v.t.
Fysiek archief	Iron Mountain		Ja

<sup>6</sup> MPF heeft de uitbestede activiteiten beoordeeld aan de hand van het kritisch karakter en het profiel van inherente risico's van de uit te besteden activiteit(en) aan de uitbestedingspartijen. Hiermee is vastgesteld of de uit te besteden activiteit essentieel is voor de bedrijfsvoering / bedrijfscontinuïteit van het pensioenfonds en haar verplichtingen jegens de deelnemers/pensioengerechtigden.



## Bijlage 2 - Selectiecriteria per type uitbesteding

In hoofdstuk 3.4 is beschreven dat een uitbestedingsrelatie aan bepaalde eisen moet voldoen om in aanmerking te komen voor een dienstverleningsovereenkomst met BPF Molenaars. Naast de generieke selectiecriteria staan in deze bijlage de specifieke selectiecriteria opgenomen die betrekking hebben op de uitbestedingen omtrent pensioenbeheer en vermogensbeheer.

### **Selectiecriteria pensioenbeheer**

Onder pensioenbeheer verstaat BPF Molenaars onder andere het uitvoeren van de pensioenadministratie, het verzorgen van de communicatie en het monitoren van het vermogensbeheer. De uitbestedingsrelatie welke het pensioenbeheer van BPF Molenaars uitvoert dient minimaal te voldoen aan de volgende criteria:

- Een toekomstbestendig pensioenadministratiesysteem welke ruimte biedt voor veranderingen in de pensioenregeling en andere toekomstige ontwikkelingen;
- Professionele medewerkers die regelmatig trainingen volgen over relevante onderwerpen;
- Een gestructureerd en efficiënt archiefbeleid (zowel fysiek als digitaal).

### **Selectiecriteria vermogensbeheer**

Onder vermogensbeheer verstaat BPF Molenaars onder andere het nakomen van beleggingsrichtlijnen, het onderhouden van contact met asset managers en het verzorgen van gegevens ten behoeve van de begroting, jaarrekening en balansmanagement. De vermogensbeheerder is daarnaast verantwoordelijk voor de uitleg van de performancecijfers (per maand) en de uitleg van de rapportages betreffende verantwoord beleggen. De uitbestedingsrelatie welke het vermogen van BPF Molenaars beheert dient minimaal te voldoen aan de volgende criteria:

- Een maatschappelijk verantwoord en duurzaam beleggingsbeleid;
- Een verdienmodel welke niet te nauw verbonden is met de belangen van de opdrachtgevers;
- Een verantwoordelijk en transparant beloningsbeleid waarbij het variabele deel niet kan leiden tot onethische beloningsprikkelers;
- Diepgaande kennis over het Nederlandse pensioensysteem.

## Bijlage 3 - Evaluatieformulier

Middels dit evaluatieformulier kan vastgesteld worden in hoeverre de uitbestedingsrelatie voldoet aan het verwachtingspatroon van BPF Molenaars. Het bestuur dient vast te stellen in hoeverre ze het eens zijn met onderstaande uitgangspunten.

Specifieke evaluatiecriteria conform het uitbestedingsbeleid- Monitoring van de uitbesteding		1	2	3	4	5
1.1.	De uitbestedingsrelatie levert alle gewenste rapportages aan ons op (SLA, Financiële rapportage/credit management rapportage, ISAE 3402 rapportage, rapportage niet financiële risico's, klachten rapportage en incidenten rapportage).					
1.2	De door de uitbestedingsrelatie opgeleverde rapportages zijn objectief, transparant en de inhoud hiervan is betrouwbaar (audittrail beschikbaar)..					
1.3	De door de uitbestedingsrelatie opgeleverde rapportages kunnen gebruikt worden door het bestuur voor de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden van het bestuur (monitoren, sturen, verantwoorden). .					
1.4	Systeem, beleid, organisatie, interne beheersing en overeenkomsten voldoen aan de wettelijke kaders en de beleidskaders van het pensioenfonds.					
1.5	Uitbestedingsrelatie heeft een gezonde financiële positie.					
1.6	Incidenten en/of uitzonderingen die zich voordoen bij het uitvoeren van de pensioenadministratie worden gedeeld en besproken met MPF.					
1.7	Uitbestedingsrelatie voert bij eventuele incidenten/uitzonderingen herstelwerkzaamheden uit en neemt maatregelen om de situatie in de toekomst te voorkomen.					

2 Specifieke evaluatiecriteria conform het uitbestedingsbeleid- De uitbestedingsrelatie voldoet aan het verwachtingspatroon		1	2	3	4	5
2.1.	De uitbestedingsrelatie komt de contractueel overeengekomen afspraken na (voldoet aan de verwachting).					
2.2	De uitbestedingsrelatie komt de afspraken na die gemaakt zijn tijdens vergaderingen tussen de uitbestedingsrelatie en MPF.					
2.3	De uitbestedingsrelatie komt de afspraken na die gemaakt zijn in dagdagelijkse samenwerking (email, telefonisch en persoonlijke contactmomenten).					
2.4	Door externe partijen (DNB, adviseurs, etc.) geconstateerde bevindingen en/of aanbevelingen worden geaccepteerd en proactief opgevolgd door de uitbestedingsrelatie en het bestuur wordt hierover periodiek geïnformeerd.					
2.5	De door de uitbestedingsrelatie voor besluitvorming opgeleverde notities/voorstellen sluiten aan bij de verwachtingen van het bestuur, zijn duidelijk, transparant en de inhoud is betrouwbaar.					
3 Specifieke evaluatiecriteria conform het uitbestedingsbeleid- Opvolging voorgaande evaluatiegesprek		1	2	3	4	5
3.1.	De uitbestedingsrelatie komt afspraken naar aanleiding van het vorige evaluatiegesprek na.					

4 Specifieke evaluatiecriteria conform het uitbestedingsbeleid- De uitbestedingsrelatie ontwikkelt zich voldoende		1	2	3	4	5
4.1.	De uitbestedingsrelatie heeft de aangedragen verbeterpunten voor de scope en beheersmaatregelen voor de ISAE 3402 type 2 verklaring opgevolgd					
4.2	De uitbestedingsrelatie voldoet aan de eisen voor informatiebeveiliging.					
4.3	De uitbestedingsrelatie ontwikkelt proactief sturings- en verantwoordingsrapportages door (denk aan de ontwikkeling van een ISAE 3000).					
4.4	De uitbestedingsrelatie beschikt over een inzichtelijke en adequate projectkalender.					
4.5	De uitbestedingsrelatie realiseert 80% van de projecten binnen de gestelde tijdslijnen met oplevering van de verwachten producten en diensten (scope en kwaliteit).					
4.6	De uitbestedingsrelatie communiceert frequent en transparant over ontwikkelingen (de klant wordt meegenomen in het proces).					
4.7	De mutaties worden STP (>95%) verwerkt zonder handmatige bewerkingen van de medewerkers (exclusief uitvallijsten).					
4.8	De volledige communicatie met werkgevers en deelnemer dient zowel digitaal en bij uitzondering op papier uitgevoerd kunnen worden.					
5 Algemene beoordelingscriteria conform het uitbestedingsbeleid- De algehele samenwerking		1	2	3	4	5
5.1.	Het is prettig om met de uitbestedingsrelatie samen te werken.					

5.2	De samenwerking met de uitbestedingsrelatie kan ervaren worden als een partnership, waarbij de uitbestedingsrelatie ook fungeert als sparringpartner op het gebied van ontwikkelingen ten aanzien van pensioenen in Nederland (denk aan het nieuwe pensioenstelsel en nieuwe wet- en regelgeving).					
5.3	Ik ben tevreden over de samenwerking met de uitbestedingsrelatie.					
5.4	Ik ben tevreden over de samenwerking van de uitbestedingsrelatie met adviseurs en andere uitbestedingsrelaties van BPF Molenaars.					

<b>6</b>	<b>Algemene beoordelingscriteria conform het uitbestedingsbeleid - De uitbestedingsrelatie reageert binnen een gepaste termijn op vragen en verzoeken van BPF Molenaars.</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
----------	--	----------	----------	----------	----------	----------

6.1.	De uitbestedingsrelatie houdt rekening met het besluitvormingsproces binnen het pensioenfonds bij het beantwoorden van vragen en behandelen van verzoeken.					
6.2	De uitbestedingsrelatie reageert veelal binnen de afgesproken termijn op vragen en verzoeken.					

<b>7</b>	<b>Algemene beoordelingscriteria conform het uitbestedingsbeleid - De uitbestedingsrelatie handelt proactief en anticipeert tijdig op externe en interne ontwikkelingen welke een impact hebben op de dienstverlening.</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
----------	--	----------	----------	----------	----------	----------

7.1.	De uitbestedingsrelatie deelt proactief informatie over eventuele (juridische) disputen waarbij de uitbestedingsrelatie betrokken is.					
7.2	De uitbestedingsrelatie informeert BPF Molenaars tijdig over organisatorische veranderingen en/of andere interne ontwikkelingen die een impact hebben op de dienstverlening.					

7.3	De uitbestedingsrelatie informeert BPF Molenaars tijdig over externe ontwikkelingen (o.a. wet- en regelgeving) die (mogelijk) een impact hebben op de dienstverlening.					
-----	--	--	--	--	--	--

8	Algemene beoordelingscriteria conform het uitbestedingsbeleid - De kosten van de uitbestedingsrelatie ten opzichte van de markt	1	2	3	4	5
8.1.	De uitvoeringskosten <jaar> bij de uitbestedingsrelatie zijn marktconform voor vergelijkbare pensioenfondsen.					
8.2	De fee voor <jaar> bij de uitbestedingsrelatie is marktconform voor vergelijkbare pensioenfondsen.					

9	Algemene beoordelingscriteria conform het uitbestedingsbeleid - De kwaliteit van de dienstverlening van de uitbestedingsrelatie ten opzichte van de markt	1	2	3	4	5
9.1.	Appel heeft een toekomstbestendig (robuust) en flexibel inrichtbaar IT-systeem (hieronder wordt verstaan: parametrizeerbare ICT-architectuur, ondersteund variabiliteit in regelingen).					
9.2	Digitale klantbediening (minimaal digitale communicatie) door middel van deelnemer- en werkgeverportaal.					
9.3	Risicomanagement is professioneel en onafhankelijk ingericht binnen de uitvoeringsorganisatie en richt zich op het beheerst uitvoeren van de pensioenadministratie.					

Dit formulier dient door BPF Molenaars verder aangevuld te worden. In onderstaand tekst vak heeft het bestuur van BPF Molenaars de mogelijkheid om eventuele andere verbeterpunten en/ of commentaar toe te lichten.

**Integriteitsbeleid**  
Stichting Molenaarspensioenfonds

24 april 2023 (v. 1.3)

## Documentbeheer

Versie	Datum	Naam	Opmerking
0.1	15 december 2020		Vaststelling in BV
0.2	1 februari 2021	AethiQs	Eerste concept ter bespreking in PCC. Op 23 februari 2021 besproken in IRM-commissie. Aan de hand hiervan zijn geen wijzigingen gemaakt.
1.0	7 mei 2021	AethiQs	Aanpassing en definitieve versie nav bespreking BV
1.1	31 januari 2022	AethiQs	Wijziging ivm toevoeging borging sanctiewetcontrole
1.2	8 februari 2022	AethiQs	Aanvulling nav bespreking versie 1.1 in IRMC
1.3	24 april 2023	AethiQs	Aanpassing nav vaststelling in BV 24 april 2023



## Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Doelstelling.....	4
3. Toepasselijkheid.....	4
4. Extern normenkader voor integriteit.....	5
5. Intern normenkader voor integriteit.....	7
5.1 Governance.....	8
5.2 Strategie.....	8
5.3 Processen.....	10
5.4 Bewustzijn.....	11
6. Slot en vaststelling.....	11
Bijlage 1.....	1
1. Inleiding.....	4
2. Fraudebeleid.....	4
3. Toepasselijkheid.....	4
4. Risicoanalyse.....	4
5. Fraude risico factoren.....	5
6. Beheersing.....	6
7. Monitoring en controle.....	8
8. Verantwoording en rapportage.....	8
9. Inwerkingtreding.....	9
Bijlage 1. Pensioenwet & Besluit uitvoering Pensioenwet.....	10
Bijlage 2. Besluit FTK.....	11

## 1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna: MPF) voert een integriteitsbeleid. Het integriteitsbeleid is in dit document vastgelegd. Het MPF hanteert hierbij het wettelijk kader en de voorschriften die hieromtrent zijn gepubliceerd. De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op de naleving van deze wet- en regelgeving.

In het beleid wordt ingegaan op de doelstelling van het integriteitsbeleid, de diverse integriteitsrisico's die spelen voor het MPF en de maatregelen die zijn getroffen, waaronder de gedragscode en de klokkenluiders- en incidentenregeling.

## 2. Doelstelling

Een integere organisatie is een organisatie waarin bestuurders en andere verbonden personen hun verantwoordelijkheid aangaan om binnen de kaders van wet- en regelgeving en met inventief juist gebruik van professionele expertise een optimale bijdrage te leveren aan het pensioenfonds, haar deelnemers en de samenleving.

Een pensioenfonds wordt als integer beschouwd als zij zich houdt aan de relevante (toezicht)wet- en regelgeving en ethische standaarden. Inbreuk daarop, dan wel de schijn daarvan, kan het vertrouwen in de eigen instelling en in de markt waarop wordt geopereerd in het algemeen schaden. Kortom: niet integer gedrag veroorzaakt reputatieschade en financiële schade.

De doelstelling van het integriteitsbeleid is dat bestuurders, leden van het verantwoordingsorgaan en leden van de raad van toezicht zich integer gedragen en zich conformeren aan de waarden en normen van het fonds en de wet- en regelgeving die van toepassing is op het MPF. Het integriteitsbeleid draagt bij aan het realiseren van de missie van het fonds: op een verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan haar deelnemers waarmaken. Het MPF heeft haar regelgeving onder andere neergelegd in haar gedragscode.

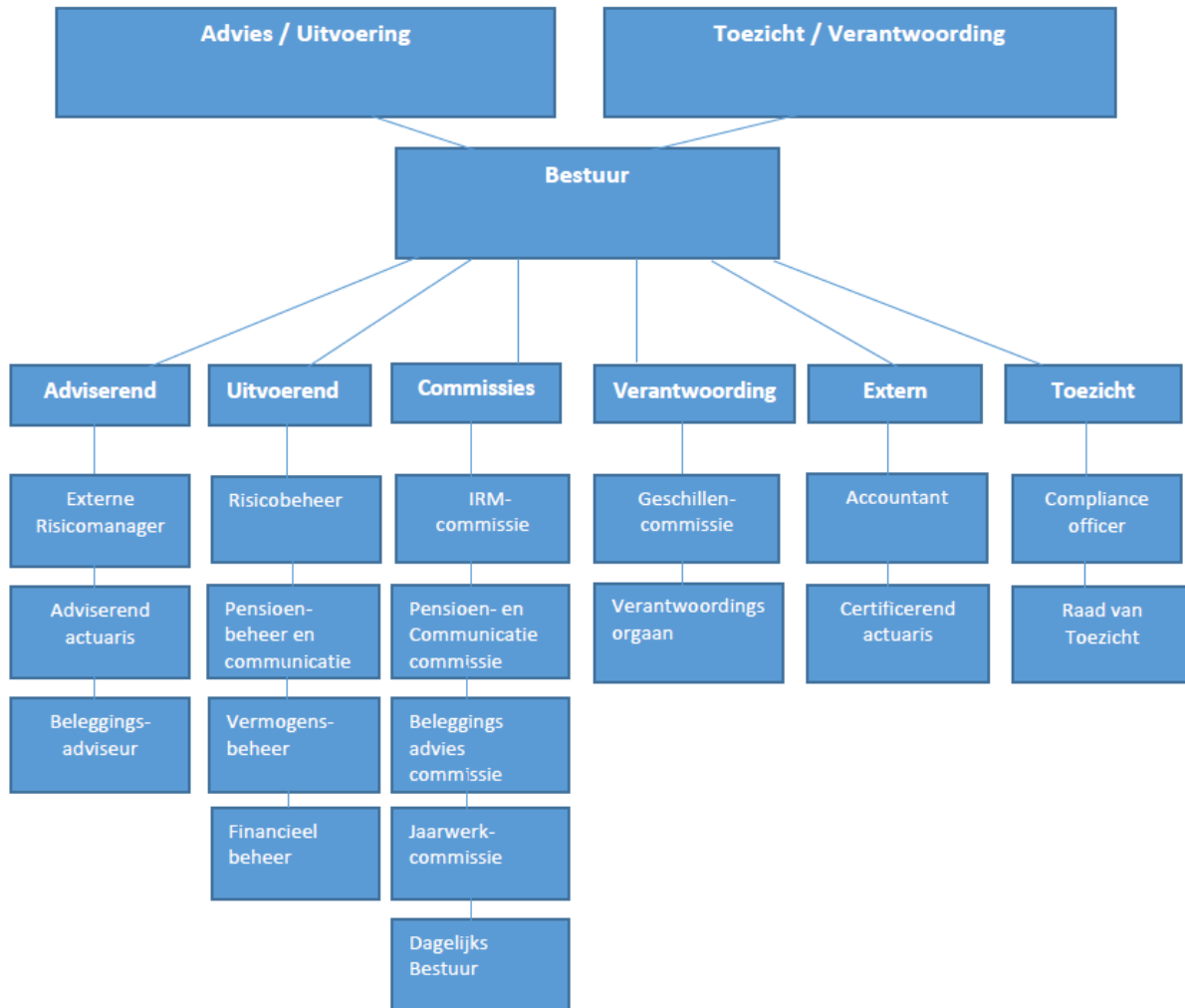
Het integriteitsbeleid is gericht op het beperken van compliance-risico's. Compliance-risico wordt omschreven als het risico van aantasting van de integriteit en daarmee van de reputatie van het MPF als gevolg van het niet naleven van ethische standaarden en toezichtwet- en regelgeving die van toepassing zijn op relaties met onze deelnemers, markten en/of toezichthoudende instanties.

Het MPF stelt zich daarom ten doel om ervoor te zorgen dat wet- en regelgeving, maar ook interne regels en procedures, worden nageleefd. Het instellen van een compliance-functie en interne regels zoals de gedragscode zijn daartoe belangrijke middelen.

## 3. Toepasselijkheid

De organisatie van het fonds heeft uiteraard invloed op de specifieke integriteitsrisico's die relevant zijn voor het pensioenfonds. De mate en wijze van uitbesteding van diverse activiteiten speelt daarbij een belangrijke rol.

MPF is als volgt georganiseerd:



In beginsel zijn alle personen die bestuurder, lid van het verantwoordingsorgaan of lid van de raad van toezicht zijn, verbonden personen. Het integriteitsbeleid en de gedragscode zijn op hen van toepassing.

Medewerkers van uitvoeringsorganisaties zoals AGH/ Appel en Aegon, aan wie respectievelijk het pensioenbeheer en het vermogensbeheer is uitbesteed, vallen onder regels die gelden voor de betreffende uitvoeringsorganisatie. Alvorens de uitbesteding tot stand komt, controleert MPF of de gedragscodes van de uitvoerders adequaat zijn en aansluiten bij de eisen van het pensioenfonds. Daarbij wordt nagegaan door MPF op welke wijze de integriteitsrisico's periodiek worden beheerst en of sprake is geweest van integriteitsincidenten binnen de uitvoeringsorganisatie.

#### 4. Extern normenkader voor integriteit

In artikel 143 van de Pensioenwet is de norm voor een beheerste en integere bedrijfsvoering gesteld. Dit artikel bepaalt dat een fonds zijn organisatie zodanig inricht dat een *beheerste en integere bedrijfsvoering* wordt gewaarborgd. Deze norm wordt verder uitgewerkt in paragraaf 8 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds. Een aantal relevante bepalingen zijn hieronder weergegeven:

### **Artikel 18. Beheerste bedrijfsvoering**

1 Een fonds beschikt over goede administratieve en boekhoudkundige procedures en adequate interne controlemechanismen, stelt in het kader van het risicobeheer schriftelijk beleid vast ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's en draagt zorg voor de uitvoering van dat beleid. Het fonds evalueert het beleid ten minste driejaarlijks en past het beleid na een belangrijke wijziging zo spoedig mogelijk aan. Het risicobeheer is doeltreffend en goed geïntegreerd in de organisatiestructuur en de besluitvormingsprocessen. (....)

### **Artikel 19. Integriteitrisico**

Een fonds draagt zorg voor een systematische analyse van integriteitrisico's en stelt aan de hand van deze analyse een integriteitbeleid vast en draagt zorg voor de uitvoering van dat beleid.

### **Artikel 19a. Incidenten**

1 Een fonds beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot de omgang met en vastlegging van incidenten.

2 Onder een incident als bedoeld in dit artikel wordt verstaan: een gedraging of gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt voor de integere uitoefening van het bedrijf van een fonds.

3 Een fonds neemt naar aanleiding van een incident maatregelen die zijn gericht op het beheersen van de opgetreden risico's en het voorkomen van herhaling. (....)

### **Artikel 20. Belangenverstrengeling**

1 Een fonds beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot het tegengaan van verstrengeling van privé-belangen met de belangen van het fonds van personen die het beleid van het fonds bepalen, leden van het orgaan dat is belast met het toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken van het fonds en andere werknemers of andere personen die in opdracht van het fonds op structurele basis werkzaamheden voor het fonds verrichten. (...)

3 Een fonds beschikt over een gedragscode die voor bestuurders en medewerkers van het fonds voorschriften geeft ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie of zaken.

Deze artikelen vormen de basis voor het opstellen van beleid met betrekking tot integriteitsrisico's.

Naast de integere bedrijfsvoering is de betrouwbaarheid van bestuurders en andere beleidsbepalers van groot belang voor de integriteit van een pensioenfonds. Artikel 106 van de Pensioenwet bevat een uitgebreide bepaling hieromtrent. Financiële ondernemingen moeten immers geleid worden door betrouwbare en integere bestuurders.

In het kader van een goed bestuur en integer handelen is artikel 33 van de Pensioenwet van belang. Dit artikel betreft het inrichten van de organisatie op een wijze dat een goed bestuur is gewaarborgd. Deze norm wordt nader uitgewerkt in artikel 11 van het Besluit uitvoering Pensioenwet, waarin de Code Pensioenfondsen van toepassing is verklaard.

In de Code Pensioenfondsen zijn in thema 3 normen opgenomen ten aanzien van integer handelen, die grotendeels betrekking hebben op de gedragscode of daarin op te nemen bepalingen:

### Thema 3. Integer handelen

Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance:

**Norm 15:** Het bestuur legt de gewenste cultuur vast en stelt een interne gedragscode op.

**Norm 16:** De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers ondertekenen de interne gedragscode van het fonds en een jaarlijkse nalevingsverklaring, en zij gedragen zich daarnaar.

**Norm 17:** Alle nevenfuncties worden gemeld aan de compliance officer.

**Norm 18:** Tegenstrijdige belangen of reputatierisico's worden gemeld. De leden van het bestuur, het VO of het BO, het intern toezicht en andere medebeleidsbepalers vermijden elke vorm en elke schijn van persoonlijke bevoordeling of belangenverstrengeling. Zij laten zich op hun functioneren toetsen.

**Norm 19:** Het lidmaatschap van een orgaan is niet verenigbaar met dat van een ander orgaan binnen het fonds of van de visitatiecommissie.

**Norm 20:** Het bestuur zorgt dat onregelmatigheden kunnen worden gemeld en dat betrokkenen weten hoe en bij wie.

**Norm 21:** De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.

**Norm 22:** Het bestuur kent de relevante wet- en regelgeving en interne regels, weet hoe het fonds daar invulling aan geeft en bewaakt de naleving (compliance).

DNB heeft een guidance over de integrity risk appetite gepubliceerd. In de guidance gaat DNB nader in op onder andere de volgende aspecten van een integrity risk appetite:

- de verhouding tussen de SIRA en de integrity risk appetite
- doel van de integrity risk appetite
- rollen en verantwoordelijkheden van verschillende afdelingen van een financiële instelling in de integrity risk appetite
- de aspecten die kunnen bijdragen aan een effectieve integrity risk appetite.

## 5. Intern normenkader voor integriteit

De integriteitsrisico's maken deel uit van de operationele (niet-financiële) risico's en vallen onder één van de (hoofd-) risicocategorieën die in het risicobeleid zijn onderkend. De beheersing van de integriteitsrisico's is derhalve integraal onderdeel van het IRM-proces, zoals beschreven in het IRM-beleid. MPF hanteert een gestructureerd en pragmatisch werk- en denkmodel volgens de RAVC-methodologie om de strategie en de bestaande bestuurlijke cyclus te versterken. Vanuit het werk- en denkmodel worden de integriteitsrisico's meegenomen in het jaarlijkse risico identificatieproces en de risico's worden integraal behandeld bij voorstellen aan het bestuur.

De mate van beheersing van de integriteitsrisico's is gebaseerd op de risicohouding en risicobereidheid van MPF voor het domein 'reputatiemanagement' in het werk- en denkmodel. Het domein 'reputatiemanagement' gaat vooral over het imago, de identiteit, de integriteit, de compliance en de reputationele overtuigingen. Ten aanzien van integriteit specifiek wordt dit de 'integrity risk appetite' genoemd. MPF heeft een 'kritische' grondhouding ten aanzien van integriteitsrisico's. Dit betekent dat het bestuur van MPF de mate van blootstelling aan integriteitsrisico's relatief laag wenst te houden, vanuit de visie dat gewenste *rewards* vereisen dat een relatief laag niveau van blootstelling aan risico's wordt geaccepteerd. De 'integrity risk

appetite' is het uitgangspunt voor de governance, strategie, processen en het bewustzijn ten aanzien van integriteitsrisico's.

## 5.1 Governance

In dit kader staat de beheersing van de integriteitsrisico's binnen de governancestructuur van MPF centraal. Het betreft de vastlegging van eigenaarschap, onafhankelijkheid en samenhang. Hierbij wordt aangesloten bij het 'Three Lines Model'.

De eerste lijn wordt gevormd door het bestuur en de commissies. De beheersing van de integriteitsrisico's vindt plaats in de eerstelijnscommissies, met name in de Pensioen- en communicatiecommissie (PCC). Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de beheersing van de integriteitsrisico's.

De tweede lijn wordt gevormd door risk en compliance. De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de IRM-commissie, als vervuller van de sleutelfunctie risicobeheer, challengen de beheersing en monitoring van de integriteitsrisico's. De tweede lijn werkt hierbij actief samen met de eerste lijn teneinde meer effectiviteit van de beheersmaatregelen te realiseren. De compliance officer ziet vanuit de tweede lijn toe op de naleving van de Gedragscode van MPF.

De derde lijn wordt gevormd door de interne auditfunctie. De sleutelfunctiehouder interne audit en de vervuller toetsen de effectiviteit van de beheersing en monitoring van de integriteitsrisico's door de eerste en tweede lijn.

## 5.2 Strategie

De strategie betreft de wijze waarop MPF de mate van blootstelling aan integriteitsrisico's laag wenst te houden. Teneinde dit te bewerkstelligen heeft MPF (gedrags-)regels opgesteld en vastgelegd in diverse beleidsdocumenten.

### Gedragscode

MPF heeft de verplichting tot invoering van gedragsregels zoals opgenomen in artikel 20 lid 2 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen uitgewerkt in een gedragscode. De gedragscode wordt aan alle verbonden personen (bestuur, raad van toezicht en verantwoordings-orgaan) van MPF uitgereikt. Nieuwe verbonden personen tekenen bij indiensttreding of benoeming voor ontvangst en kennisname van de gedragscode. Jaarlijks vraagt MPF de verbonden personen een nalevingsverklaring te tekenen. Hierin verklaren verbonden personen over het daaraan voorafgaande jaar de gedragscode te hebben nageleefd.

Samenvattend heeft de gedragscode betrekking op het volgende:

- het zoveel mogelijk waarborgen en handhaven van het vertrouwen in MPF door belanghebbenden, alsmede het voorkomen van integriteitsrisico's. Deze gedragscode kent daartoe gedragsregels voor alle verbonden personen;
- het bevorderen van de transparantie rondom gedragsregels en het duidelijk maken aan alle met het pensioenfonds verbonden personen – ook voor de bescherming van hun eigen belangen - wat wel en wat niet is geoorloofd;
- bijdragen aan het integer functioneren van het pensioenfonds ten behoeve van al diegenen die bij MPF belang hebben en aan het zoveel mogelijk waarborgen van de goede naam en reputatie van het pensioenfonds en de pensioensector in het algemeen.

In de gedragscode is opgenomen dat het bestuur beoordeelt of de verbonden persoon een nevenfunctie mag uitoefenen. Nevenfuncties worden getoetst op de volgende punten: schijn

van belangenverstremgeling, tijdsbesteding en mogelijke reputatieschade. Bij de jaarlijkse uitvraag over de naleving van de gedragscode wordt eveneens gevraagd of verbonden personen hun nevenfuncties willen opgeven. Voor bestuurders en leden van de raad van toezicht biedt dit een noodzakelijk inzicht in het beschikbare tijdsbeslag van een bestuurder. Het bestuur kan aan de hand van de opgave een mening vormen over het tijdsbeslag van bestuurders en andere verbonden personen en eventueel maatregelen treffen.

In beginsel geldt de gedragscode voor alle verbonden personen. Verbonden personen die werken bij uitvoeringsorganisaties vallen in beginsel onder een gedragscode van die organisatie. MPF stelt in die gevallen vast dat die gedragscode vergelijkbaar is aan de gedragscode van MPF.

MPF heeft een compliance officer aangesteld, die toeziet op de naleving van de gedragscode. Daarnaast is de compliance officer betrokken bij de implementatie van nieuwe en wijziging van bestaande (toezicht)wet- en regelgeving. De compliance officer ziet erop toe dat nieuwe of aangepaste regels tijdig en volledig door het fonds worden geïmplementeerd.

### **Fraude**

Indien verbonden personen van MPF zich schuldig maken aan fraude heeft dat te maken met de persoonlijke integriteit van die betrokken verbonden persoon; fraude kan leiden tot een operationeel risico. Toezicht op de naleving van externe en interne regels teneinde te voorkomen dat fraude zich manifesteert is een taak van het bestuur en van de leiding van de bestuur ondersteuning. MPF heeft een fraudebeleid opgesteld (**bijlage 1**).

### **Incidenten en misstanden**

MPF heeft een klokkenluiders- en incidentenregeling opgesteld, zodat bekend is voor alle betrokkenen welke incidenten, wanneer en hoe gemeld moeten worden alsmede hoe op adequate wijze misstanden, die door verbonden personen geconstateerd worden, afgehandeld moeten worden. Incidenten worden opgenomen in een incidentenregister.

### **Uitbesteding**

Indien een pensioenuitvoerder werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, dient hij er zorg voor te dragen dat deze derde de bij of krachtens de wet gestelde regels, die van toepassing zijn op de uitbestedende pensioenuitvoerder, naleeft. Over de wijze waarop de uitbesteding is geregeld moet DNB worden geïnformeerd. MPF heeft het uitbestedingsbeleid vastgelegd.

MPF heeft de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed. In de uitbestedingsovereenkomsten zijn de afspraken vastgelegd. Zo zijn er afspraken gemaakt met de instellingen waaraan is uitbesteed. Zij dienen een integriteitsbeleid te hebben dat minimaal gelijkwaardig is aan het integriteitsbeleid van MPF. Daarnaast dienen incidenten die relevant zijn voor het fonds te worden gemeld aan MPF.

### **Beloningsbeleid**

Pensioenfondsen dienen een beloningsbeleid te voeren dat de integriteit en soliditeit van het pensioenfonds bevordert, waarbij de focus ligt op de lange termijn. Daarnaast mag het beloningsbeleid geen prikkels bevatten die afbreuk doen aan de verplichting van een pensioenfonds om zich in te zetten voor de belangen van de deelnemers en andere stakeholders, of andere op het pensioenfonds rustende zorgvuldigheidsverplichting.

MPF beschikt over een beheerst beloningsbeleid. In dit beheerst beloningsbeleid is de hoogte van de vergoeding voor het bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht vastgelegd. MPF doet, zoals is vastgelegd in het uitbestedingsbeleid, zaken met partijen die een beheerst beloningsbeleid hebben.



## **Beleggingsbeleid**

Onderdeel van integriteit is ook de wijze waarop MPF omgaat met het beleggingsbeleid. Een door de markt als niet of onvoldoende ervaren ethisch beleggingsbeleid kan resulteren in een reputatierisico zoals negatieve publiciteit. MPF combineert een goed rendement met een verantwoord beleggingsbeleid. De risicobereidheid is getoetst onder de deelnemers en pensioengerechtigden. De risicohouding is in lijn met het huidige beleggingsbeleid.

## **Klachten**

Bij de constatering of de regels worden nageleefd wordt onderscheid gemaakt tussen klachten en incidenten. Een klacht wordt al dan niet schriftelijk door een deelnemer ingediend. De aard van de klacht kan zodanig zijn dat er sprake is van een incident. Een incident of overtreding is een duidelijke overschrijding van een externe - en interne norm.

MPF kent een klachtenprocedure. In die procedure is op adequate wijze beschreven hoe klachten van deelnemers behandeld worden en door wie deze worden afgewikkeld. MPF is uiteindelijk verantwoordelijk voor de wijze waarop daarmee wordt omgegaan. Daarnaast dient gedetailleerd te zijn beschreven wanneer er sprake is van een incident.

Een klachtenprocedure omvat in ieder geval een administratieve vastlegging van de kenmerken van de klacht, gegevens over degene die de klacht heeft of degenen die de klacht hebben bewerkstelligd en de maatregelen die naar aanleiding van de klacht zijn genomen.

## **Privacy**

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft tevens raakvlakken met integriteit. De door deelnemers verstrekte persoonsgegevens worden niet voor andere doeleinden gebruikt dan waarvoor de deelnemer deze aan MPF verstrekt heeft, tenzij de wetgever anders heeft bepaald. De beheersing van risico's die samenhangen met bescherming van persoonsgegevens is onderdeel van het beleid omtrent privacy en het IT-beleid.

## **Sancties**

Sancties vervullen internationaal een rol in de bestrijding van witwassen en het financieren van terrorisme. Pensioenfondsen spelen op grond van wet- en aanvullende regelgeving een belangrijke rol bij de uitvoering van sanctiemaatregelen en dienen doorlopend te controleren of relaties voorkomen in dan wel diensten en transacties betrekking hebben op de sanctieregelingen. Aangezien MPF nagenoeg alle werkzaamheden heeft uitbesteed, dient het fonds zicht te hebben op de sanctiecontroles die door de uitbestedingsrelaties worden uitgevoerd om zo vast te kunnen stellen of het fonds aan de Sanctiewet- en regelgeving voldoet. In de uitbestedingsovereenkomsten en de in dat kader gemaakte afspraken is vastgelegd dat de uitbestedingsrelaties het fonds inzicht verschaffen in de interne procedures voor de sanctiecontroles. De eerstelijnscommissies zien erop toe dat sprake is van een adequate procedure en dit wordt tevens gechallenged vanuit de tweede lijn.

## **5.3 Processen**

Om te bewerkstelligen dat het bestuur van MPF in control is en blijft ten aanzien van integriteitsrisico's is het van belang te zorgen voor inbedding in de processen van MPF. De beheersing van de integriteitsrisico's maakt onderdeel uit van de planning & control cyclus van MPF. Het bestuur van MPF voert periodiek risicoanalyses uit op specifieke thema's, waaronder integriteit in de vorm van een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA). Dit betreft de vaststelling van de sub-risico's, hoe deze zich kunnen manifesteren (scenario's), en de beheersmaatregelen. Tevens heeft het bestuur een inschatting gemaakt van het bruto en netto risico. Doel hiervan is te bezien of er nog additionele acties of beheersmaatregelen getroffen moeten worden bij het fonds of ten opzichte van uitvoeringsorganisaties. Voor de definities, scenario's en beheersmaatregelen (van bestuur en uitvoeringsorganisaties) wordt verwezen naar de meest recente SIRA. De voor MPF toepasselijke integriteitsrisico's,



beheersmaatregelen, vervolgacties en het eigenaarschap worden elk kwartaal gemonitord door de eerste en tweede lijn door middel van een dashboard en risicorapportage. De SLA rapportages, niet-financiële risicorapportages, ISAE 3402 rapportages en andere relevante rapportages van de uitvoeringsorganisaties leveren belangrijke input hiervoor en worden tevens beoordeeld.

De compliance officer beoordeelt jaarlijks of sprake is van naleving van de gedragscode van MPF en rapporteert hierover in de compliance rapportage.

#### **5.4 Bewustzijn**

Het bewustzijn van alle betrokkenen is cruciaal voor het effectief beheersen van integriteitsrisico's binnen MPF. Dit vormt de basis voor het integer handelen van personen. Hier dient doorlopend aandacht voor te zijn binnen MPF. Het bewustzijn wordt vergroot door elk kwartaal stil te staan bij de integriteitsrisico's als onderdeel van het dashboard en de risicorapportage. Daarnaast is elk jaar aandacht voor de (actualisatie van de) SIRA en de compliance rapportage. Op basis hiervan wordt elk jaar beoordeeld of aanpassing van dit Integriteitsbeleid noodzakelijk is.

#### **6. Slot en vaststelling**

Het beleid van MPF is geformaliseerd in dit document. Daarmee is niet gesteld dat dit beleid geen wijzigingen zou kunnen of moeten ondergaan. Nieuwe en aangepaste (toezicht)wet- en regelgeving en gewijzigde (markt)omstandigheden voor MPF kunnen aanleiding zijn tot aanpassing van dit beleid. MPF evalueert haar integriteitbeleid jaarlijks.

Dit document is laatstelijk vastgesteld door het bestuur van MPF in de bestuursvergadering op 24 april 2023.

De heer R. Barnhoorn  
Werknemersvoorzitter

De heer R. Hagendijk  
Werkgeversvoorzitter

**Fraudebeleid**  
Stichting Molenaarspensioenfonds

24 april 2023

## Documentbeheer

Versie	Datum	Naam	Opmerking
0.1	3 juli 2019	S&V	Eerste concept
0.2	16 juli 2019	S&V	Tweede concept na bespreking in IRM-commissie.
0.3	2 oktober 2019	S&V	Verwerken reactie AGH
0.4	28 november 2019	S&V	Verwerken opmerkingen bestuur 14/10
0.5	1 februari 2021	AethiQs	Controle op de inhoud en toegevoegd als bijlage bij het integriteitsbeleid
0.6	24 april 2023	AethiQs	Aanpassing nav vaststelling in BV 24 april 2023

## Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Fraudebeleid .....	4
3. Toepasselijkheid.....	4
4. Risicoanalyse .....	4
5. Fraude risico factoren.....	5
6. Beheersing .....	6
7. Monitoring en controle .....	8
8. Verantwoording en rapportage .....	8
9. Inwerkingtreding .....	9
Bijlage 1. Pensioenwet & Besluit uitvoering Pensioenwet.....	10
Bijlage 2. Besluit FTK .....	11

## 1. Inleiding

Een wezenlijk kenmerk van een professionele en betrouwbare organisatie is integriteit. Het bevordert niet alleen de efficiëntie, de interne transparantie en samenwerking, maar ook het vertrouwen. Het fonds loopt een aantal risico's op het gebied van integriteit. Het fonds heeft in dat kader integriteitsbeleid opgesteld waarin het beleid wordt beschreven om te komen tot beheersing van de integriteitsrisico's door het fonds.

Een van de risico's die het fonds loopt op het gebied van integriteit is fraude. Onder fraude wordt verstaan: met het oogmerk om zichzelf of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, hetzij door het aannemen van een valse naam of een valse hoedanigheid, hetzij door listige kunstgrepen, hetzij door een samenweefsel van verdichtels, iets of iemand bewegen tot de afgifte van een (financieel) goed, tot het ter beschikking stellen van gegevens van geldwaarde in het handelsverkeer, tot het aangaan van een schuld.

Fraude kan leiden tot ernstige gevolgen op financieel en operationeel gebied en tot grote reputatieschade.

## 2. Fraudebeleid

In dit document is beleid specifiek omtrent fraude uitgewerkt. In dit document wordt – met naleving van de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen – op een transparante wijze vastgelegd welke maatregelen door het fonds kunnen worden ondernomen. Dit fraudebeleid is onder meer gebaseerd op wet- en regelgeving die voorschriften ter zake kent. Het gaat daarbij in het bijzonder om de Pensioenwet, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en de fraude indicatoren van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA).

Het fraudebeleid van MPF richt zich zowel op interne fraude als op externe fraude. Van externe fraude is sprake als de fraude plaatsvindt bij een derde, bijvoorbeeld door uitbestedingspartijen of andere relaties. Van interne fraude is sprake als de fraude plaatsvindt bij het fonds door verbonden personen. Het bevorderen van integriteit en daarmee ook beheersing van interne fraude richt zich enerzijds op gedragsbeïnvloeding en anderzijds op de bedrijfsvoering. Hiertoe worden risico's geanalyseerd, onderkend en beheersmaatregelen getroffen. MPF blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het fraudebeleid, ook bij uitbestede onderdelen.

Het doel van dit fraudebeleid is het verschaffen van inzicht aan interne- en externe partijen over de onderkenning van fraude risico's, de genomen beheersmaatregelen, en de controle op de beheersmaatregelen.

## 3. Toepasselijkheid

Het fraudebeleid is van toepassing op alle verbonden personen zoals gedefinieerd in de gedragscode. In het uitbestedingsbeleid van het fonds is vastgelegd dat alle externe dienstverleners die vallen onder het uitbestedingsbeleid van het fonds een adequate eigen integriteitsregeling (met fraude risico) of gedragscode hebben, die gelijkwaardig is aan het integriteitsbeleid, waaronder de gedragscode, van het fonds.

## 4. Risicoanalyse

Op grond van artikel 19 Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen draagt het fonds zorg voor een systematische analyse van integriteitsrisico's. Mede op basis van de in FIRM

(Financiële instelling risicoanalyse methode DNB) onderkende risico's voert MPF periodiek risicoanalyses uit op het door haar gevoerde beleid. Met dit beleid wordt invulling gegeven aan de in FIRM benoemde fraude risico.

Het fonds voert op grond van artikel 14 Besluit uitvoering Pensioenwet jaarlijks - of vaker bij bijzondere omstandigheden - een integriteitsrisicoanalyse uit van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden op het niveau van de gehele organisatie en op het niveau van de bedrijfsonderdelen. De uitkomst van de risicoanalyse is een sturingsdocument voor het bestuur. De organisatie dient passende maatregelen te nemen om de risico's daadwerkelijk te beheersen.

## 5. Fraude risico factoren

In dit beleid zijn een aantal fraude risico factoren van de NBA opgenomen. Fraude risico factoren zijn omstandigheden die een verhoogd frauderisico met zich brengen. MPF dient zich bewust te zijn van deze factoren. Onder die omstandigheden zal MPF extra aandacht besteden aan deze risico's en naast de 'standaard' beheersmaatregelen zoals opgenomen in paragraaf 5 van dit beleid eventueel extra beheersmaatregelen treffen, afhankelijk van het type omstandigheid. Dit kan onder andere zijn extra aandacht aan de financiële rapportages of frequenter en gedetailleerdere rapporteren. Daarnaast kunnen er extra bewustwordings-sessies met de medewerkers worden gehouden of kan er een extra of meer grondige screening van medewerkers plaatsvinden.

De volgende risico factoren vereisen extra aandacht en eventueel extra beheersing:

### 5.1 Frauduleuze financiële verslaggeving

#### Stimulansen/druk

De financiële stabiliteit of de winstgevendheid wordt bedreigd door de economische omstandigheden, de omstandigheden in de sector of de exploitatieomstandigheden van de entiteit, zoals:

- Nieuwe vereisten op het gebied van financiële verslaggeving of nieuwe door wet- of regelgeving gestelde vereisten.

#### Gelegenheden

De aard van de sector of de activiteiten van de entiteit biedt gelegenheid tot frauduleuze financiële verslaggeving die kan voortkomen uit:

- Activa, verplichtingen, opbrengsten of lasten die gebaseerd zijn op significante schattingen die steunen op moeilijk te staven onzekerheden.

De monitoring van het management is niet effectief als gevolg van het feit dat:

- Het toezicht door de met governance belaste personen op het proces van financiële verslaggeving en op de interne beheersing niet effectief is.

Componenten van de interne beheersing schieten tekort als gevolg van:

- Ineffectieve systemen voor administratieve verwerking en informatiesystemen, met inbegrip van situaties waarin zich significante tekortkomingen in de interne beheersing voordoen.

#### Instelling/rechtvaardiging

- Ineffectieve communicatie, implementatie, ondersteuning of handhaving van de waarden of ethische voorschriften van de entiteit door het management, of de

communicatie van ongepaste waarden of ethische voorschriften.

## 5.2 Oneigenlijke toe-eigening van activa

### Stimulansen/druk

Persoonlijke financiële verplichtingen kunnen druk uitoefenen op het management die toegang hebben tot de liquide middelen om deze activa oneigenlijk toe te eigenen. Een slechte verstandhouding tussen de entiteit en de bestuursleden kan voor hen een reden zijn om deze activa oneigenlijk toe te eigenen. Een slechte verstandhouding kan ontstaan door:

- Vergoeding of beloningen die afwijken van hetgeen werd verwacht.

### Gelegenheden

Inadequate interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot activa kunnen die activa vatbaarder maken voor oneigenlijk toe-eigening. Zo is het mogelijk dat activa oneigenlijk worden toegeëigend omdat (o.a.) de volgende factoren bestaan:

- Inadequate functiescheiding of onafhankelijke controles.
- Ontoereikende kennis bij het management van informatietechnologie, waardoor het IT-personeel in staat is activa oneigenlijk toe te eigenen.

### Instelling/rechtvaardiging

- Het negeren van de noodzaak om risico's die betrekking hebben op de oneigenlijke toe-eigening van activa te monitoren of te beperken.
- Het negeren van de interne beheersing met betrekking tot de oneigenlijke toe-eigening van activa door bestaande interne beheersmaatregelen te doorbreken of door het nalaten passende corrigerende maatregelen te nemen met betrekking tot bekende tekortkomingen in de interne beheersing.

## 6. Beheersing

MPF voert een actief fraudebeleid. Dit past binnen de vastgestelde risicohouding van het bestuur, die op het gebied van reputatiemanagement (imago, identiteit en integriteit) als '**kritisch**' is aan te merken en bij het risicobereidheidsprincipe dat het bestuur voor zichzelf heeft bepaald namelijk: "Wij willen voldoen aan wet- en regelgeving en fraude voorkomen" met daarbij als streefwaarde dat het fonds geen boete opgelegd krijgt door toezichthouders.

Om fraude risico's te beheersen neemt het fonds derhalve consequent verschillende (preventieve, detectieve en repressieve) maatregelen. In preventieve zin hebben maatregelen tot doel te voorkomen dat fraude zich voordoet. Indien het risico zich toch manifesteert zorgen detectieve maatregelen ervoor dat zo spoedig mogelijk bekend wordt dat (mogelijke) fraude zich voordoet. Om de fraude te stoppen en de schade zo snel mogelijk te beperken treden repressieve maatregelen in werking. Bedacht moet worden dat veel kernprocessen zijn uitbesteed. Derhalve dient vooral bij de uitbesteede partij goed worden nagegaan hoe dit risico wordt beperkt. Ter beheersing van fraude risico's heeft MPF de volgende beheersmaatregelen vastgelegd.

### Preventief:

- Fonds en uitvoeringsorganisaties beschikken ieder over een integriteitsbeleid, dat gericht is op het minimaliseren van compliance risico's, daaronder begrepen fraudepreventie.
- Fonds en uitvoeringsorganisaties beschikken ieder over een adequate AO/IB en zien toe op de AO/IB bij de partijen aan wie activiteiten zijn uitbesteed (o.a. 4-ogen principe, lines of defence).
- Voor betalingen is een procuratieregeling vastgesteld die onderdeel uitmaakt van de AO/IB.

- Fraudebestendige processen en systemen. De inrichting van processen dient fraude te voorkomen (denk aan functiescheidingen en autorisaties).
- Personeelswerving vindt plaats door middel van een pre-employment op basis van screeningcriteria en toetsingscriteria.
- Medewerkers worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen op het gebied van integriteit, compliance en fraudebeheersing door bijv. awareness sessies, in het kader van bevorderen van een cultuur van integer handelen.
- Het bestuur dient goedkeuring te verlenen voor nevenfuncties.
- Fonds en uitvoeringsorganisatie beschikken over een compliance officer, die erop toe ziet dat het fonds over een adequaat integriteitsbeleid beschikt en hierover rapporteert, (onder meer) over toewijzen nevenfuncties en fraudepreventie.
- Het (onder)uitbestedingsbeleid kent waarborgen m.b.t. integere bedrijfsvoering van de uitbestedingspartijen (bijv. gelijkwaardige gedragscode, beloningsbeleid, fraudepreventie, melding van (dreigende) incidenten bij uitbestedingspartijen resp. het pensioenfonds).
- De accountant van de uitvoeringsorganisatie houdt zich aan het fraudeprotocol van de Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en geeft een verklaring over zijn bevindingen in het jaarverslag.
- In de overeenkomsten met de (onder) uitvoeringsorganisatie van MPF zijn diverse beheersmaatregelen opgenomen waaronder ISAE-verklaringen en accountantsverklaring.

#### Detectief

- De verbonden personen hebben een meldplicht bij het constateren van mogelijke fraude of risico op fraude.
- Fonds en uitvoeringsorganisaties toetsen ieder periodiek de werking van de AO/IB en bij de partijen aan wie activiteiten zijn uitbesteed.
- Compliance is een vast agendapunt in de directie/bestuursvergadering. (Mogelijke) fraudegevallen dienen te worden gemeld. Partijen hebben in het fraudebeleid ook het onderdeel aanpak van (vermoeden van) fraude opgenomen.
- Het registreren van incidenten. Om een integere bedrijfsvoering te waarborgen worden alle interne en externe incidenten geregistreerd conform de incidentenregeling.
- Het fonds en de uitbestedingspartijen beschikken ieder over een klokkenluiderregeling of vergelijkbare regeling, om misstanden die door verbonden personen geconstateerd worden op adequate wijze af te handelen.
- De uitbestedingspartijen beschikken zelf over een klachtenregeling en onderhouden de klachten- en geschillenregeling van het fonds, met het perspectief om mogelijke situaties van fraude of integriteitsschending te signaleren.
- Het fonds en de uitvoeringsorganisaties voeren minimaal één keer per jaar een risicoanalyse uit op integriteitsrisico's (SIRA).

#### Repressief:

Het door de verbonden persoon in strijd handelen met het fraudebeleid wordt door het bestuur beschouwd als een ernstige inbreuk op het vertrouwen dat het pensioenfonds in de verbonden persoon moet kunnen stellen. Een dergelijk handelen kan reden zijn tot het opleggen van een sanctie, afhankelijk van de ernst van de overtreding en afhankelijk van de aard van de relatie tussen verbonden persoon en pensioenfonds, zoals:

- een waarschuwing aan betrokkene;
- het ongedaan maken van het door de verbonden persoon behaalde voordeel;
- overplaatsing of schorsing;
- een (mogelijke) melding van de overtreding aan:
  - het voltallig bestuur;



- de voordragende organisatie met een aanbeveling ten aanzien van eventuele daaraan te verbinden gevolgen. Het uiterste gevolg kan zijn dat het bestuur de voordragende organisatie verzoekt om betrokkene wegens zwaarwichtige redenen terug te trekken (conform de statuten van het fonds) Indien de voordragende partij hieraan geen gehoor geeft, kan het bestuur betrokkene ontslaan wegens disfunctioneren;
- De Nederlandsche Bank (DNB) en/of de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Het voorgaande laat onverlet een vordering tot schadevergoeding en/of aangifte bij de justitiële autoriteiten.

Indien er sprake is van een handelen in strijd met het fraudebeleid wordt dit besproken in het bestuur.

## **7. Monitoring en controle**

MPF heeft een (externe) compliance officer aangesteld die de meldingen in het kader van de gedragscode monitort. De compliance officer rapporteert hierover aan het Bestuur.

De compliance officer zelf valt in het aandachtsgebied van de IRM-commissie. De sleutelfunctiehouder Risicobeheer zal zorgdragen voor het (doen) uitvoeren van controles op de genomen beheersmaatregelen en de werking ervan en rapporteert hierover aan het Bestuur van het fonds.

Periodiek laat MPF de opzet, het bestaan en de werking van deze beheersmaatregelen toetsen door de accountant als onderdeel van de jaarwerkcontrole.

Controleactiviteiten beheersmaatregelen:

- Opvolgen beheersmaatregelen;
- Self-assessments;
- Controle en toetsing derde partijen (pensioenuitvoerder);
- Gerichte fraudeonderzoeken;
- Audits.

## **8. Verantwoording en rapportage**

MPF zal onder geen enkele omstandigheid fraude tolereren. Toezicht op de naleving van externe en interne regels, teneinde te voorkomen dat fraude zich manifesteert, is een taak van het bestuur.

Over beheersing van frauderisico's legt MPF verantwoording af aan de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan. Na het vaststellen van het fraudebeleid is het van belang dat eenieder op wie het beleid van toepassing is de verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen handelen, aanspreekbaar is op zijn gedrag maar ook anderen hierop aanspreekt. Dit wordt formeel gedaan door – voor zover nog niet gedaan - het tekenen van de gedragscode door alle verbonden personen.

MPF ontvangt ieder kwartaal een rapportage van zijn uitvoerder. In deze rapportage is onder andere een analyse van de frauderisico's opgenomen over de risico's die zich kunnen voordoen bij de uitvoerder. Deze rapportage wordt besproken in de bestuursvergadering.

## 9. Inwerkingtreding

Dit beleid is voor het eerst vastgesteld door het bestuur in de bestuursvergadering op 14 oktober 2019.

Dit document is laatstelijk vastgesteld door het bestuur van MPF in de bestuursvergadering op 24 april 2023.

Ondertekening

R. Barnhoorn  
Werknemersvoorzitter

R. Hagendijk  
Werkgeversvoorzitter

## **Bijlage 1. Pensioenwet & Besluit uitvoering Pensioenwet**

### **Pensioenwet**

#### **Artikel 143. Beheerste en integere bedrijfsvoering**

1. Een pensioenfonds richt zijn organisatie zodanig in dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot het eerste lid. De regels hebben in ieder geval betrekking op
  - a. het beheersen van bedrijfsprocessen en bedrijfsrisico's;
  - b. integriteit;
  - c. de soliditeit van het pensioenfonds, waaronder wordt verstaan
    - 1e het beheersen van financiële risico's; en
    - 2e het beheersen van andere risico's die de soliditeit van het pensioenfonds kunnen aantasten
  - d. het beheersen van de financiële positie over de lange termijn door periodiek een continuïteitsanalyse te maken.

### **Besluit uitvoering Pensioenwet**

#### **Artikel 14. Beheersing van risico's**

1. Een fonds draagt zorg voor een systematische analyse van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van werkzaamheden en legt deze vast. Het fonds maakt de analyse op het niveau van zijn eigen organisatie in zijn geheel en op het niveau van de onderscheiden bedrijfsonderdelen.
2. Een fonds voert een adequaat beleid en beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot de uitbesteding van werkzaamheden, als onderdeel van een beheerste en integere bedrijfsvoering als bedoeld in artikel 143 van de Pensioenwet dan wel artikel 138 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.
3. Een fonds legt het beleid met betrekking tot de uitbesteding van werkzaamheden schriftelijk vast en draagt zorg voor de uitvoering van dat beleid. Het fonds evalueert het beleid ten minste driejaarlijks en past het beleid na een belangrijke wijziging zo spoedig mogelijk aan.
4. Een fonds hanteert een adequate selectieprocedure voor derden aan wie werkzaamheden worden uitbesteed. Het fonds legt vast op grond van welke afwegingen zij tot de keuze voor een bepaalde derde is gekomen.
5. Een fonds beschikt over toereikende procedures, maatregelen, deskundigheid en informatie om de uitvoering van de uitbestede werkzaamheden te kunnen beoordelen.
6. Een fonds draagt er zorg voor dat de algemene beginselen van het beloningsbeleid van het fonds worden toegepast bij derden waaraan werkzaamheden van het fonds zijn uitbesteed, tenzij de derde valt onder een richtlijn, genoemd in artikel 2, tweede lid, onderdeel b, van richtlijn 2016/2341/EU. Indien de derde valt onder een richtlijn, genoemd in artikel 2, tweede lid, onderdeel b, van richtlijn 2016/2341/EU heeft het fonds zicht op het beloningsbeleid van de derde aan wie werkzaamheden worden besteed, betreft het fonds het beloningsbeleid bij de keuze voor de derde waaraan de werkzaamheden worden uitbesteed en maakt zijn beleid dienaangaande openbaar.

## **Bijlage 2. Besluit FTK**

### **Besluit financiële toetsingskader pensioenfondsen**

#### **Artikel 18. Beheerste bedrijfsvoering**

Een fonds beschikt over goede administratieve en boekhoudkundige procedures en adequate interne controlemechanismen, stelt beleid op ten aanzien van de beheersing van te lopen risico's en draagt zorg voor de uitvoering van dat beleid.

#### **Artikel 19. Integriteitrisico**

Een fonds draagt zorg voor een systematische analyse van integriteitrisico's en stelt aan de hand van deze analyse een integriteitbeleid vast en draagt zorg voor de uitvoering van dat beleid.

#### **Artikel 20. Belangenverstremgeling**

1. Een fonds beschikt over procedures en maatregelen met betrekking tot het tegengaan van verstremgeling van privébelangen met de belangen van het fonds van personen die het beleid van het fonds bepalen, leden van het orgaan dat is belast met het toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken van het fonds en andere werknemers of andere personen die in opdracht van het fonds op structurele basis werkzaamheden voor het fonds verrichten. 2. Een fonds beschikt over een gedragscode die voor bestuurders en medewerkers van het fonds voorschriften geeft ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie of zaken. 3. De Nederlandsche Bank kan regels stellen met betrekking tot de inhoud van de gedragscode, bedoeld in het tweede lid.

## Ervaringssterfte

	Hoofdverzekerde	
	Man	Vrouw
<=25	79,69%	64,80%
26	75,11%	62,75%
27	70,53%	60,70%
28	65,96%	58,65%
29	61,38%	56,60%
30	56,81%	54,55%
31	54,98%	56,66%
32	54,10%	59,94%
33	53,00%	59,24%
34	53,21%	61,17%
35	53,91%	61,38%
36	54,53%	60,21%
37	54,99%	61,18%
38	55,57%	60,83%
39	56,26%	60,81%
40	57,19%	61,56%
41	57,59%	61,51%
42	58,11%	61,28%
43	58,48%	61,02%
44	58,99%	61,13%
45	59,25%	60,63%
46	59,93%	60,72%

	Hoofdverzekerde	
	Man	Vrouw
63	70,46%	69,57%
64	73,44%	72,76%
65	76,40%	76,37%
66	79,36%	79,87%
67	81,86%	82,43%
68	84,10%	85,08%
69	85,82%	87,36%
70	86,80%	88,98%
71	86,97%	89,43%
72	87,64%	89,97%
73	88,32%	90,38%
74	89,06%	90,76%
75	89,81%	91,40%
76	90,68%	91,68%
77	91,41%	92,07%
78	92,13%	92,33%
79	92,83%	92,40%
80	93,52%	92,91%
81	94,18%	93,20%
82	94,64%	93,51%
83	95,08%	93,76%
84	95,57%	94,13%

47	60,21%	60,78%
48	59,98%	60,32%
49	59,02%	60,16%
50	58,65%	59,47%
51	58,63%	59,69%
52	58,96%	59,85%
53	59,36%	60,34%
54	59,79%	60,50%
55	60,23%	60,88%
56	60,91%	60,83%
57	62,13%	61,06%
58	63,26%	61,80%
59	63,81%	62,34%
60	64,75%	63,08%
61	66,07%	64,53%
62	68,05%	66,50%

85	95,90%	94,26%
86	96,49%	94,35%
87	96,80%	94,90%
88	97,32%	95,06%
89	97,57%	95,37%
90	97,68%	95,76%
91	97,91%	96,18%
92	98,14%	96,61%
93	98,38%	97,03%
94	98,61%	97,46%
95	98,84%	97,88%
96	99,07%	98,30%
97	99,30%	98,73%
98	99,54%	99,15%
99	99,77%	99,58%
>=100	100,00%	100,00%

## Toegepaste curves premieberekening 2025

Tijdstip	Bruto rendement (spot rate)	Afslag toeslagverlening (forward rate)	Netto rendement
1	5,244%	3,800%	1,391%
2	5,102%	2,600%	1,845%
3	5,009%	2,500%	1,985%
4	4,961%	2,400%	2,079%
5	4,937%	2,100%	2,200%
6	4,928%	2,200%	2,271%
7	4,923%	2,200%	2,323%
8	4,924%	2,200%	2,367%
9	4,932%	2,000%	2,430%
10	4,935%	2,000%	2,477%
11	4,944%	2,000%	2,522%
12	4,951%	2,000%	2,559%
13	4,953%	2,000%	2,587%
14	4,955%	2,000%	2,611%
15	4,958%	2,000%	2,632%
16	4,945%	2,000%	2,636%
17	4,934%	2,000%	2,640%
18	4,924%	2,000%	2,644%
19	4,915%	2,000%	2,647%
20	4,907%	2,000%	2,650%
21	4,892%	2,000%	2,644%
22	4,878%	2,000%	2,639%
23	4,866%	2,000%	2,635%
24	4,854%	2,000%	2,631%
25	4,844%	2,000%	2,628%

Tijdstip	Bruto rendement (spot rate)	Afslag toeslagverlening (forward rate)	Netto rendement
51	4,581%	2,000%	2,452%
52	4,576%	2,000%	2,448%
53	4,571%	2,000%	2,445%
54	4,566%	2,000%	2,442%
55	4,562%	2,000%	2,439%
56	4,557%	2,000%	2,435%
57	4,553%	2,000%	2,433%
58	4,549%	2,000%	2,430%
59	4,545%	2,000%	2,427%
60	4,541%	2,000%	2,424%
61	4,537%	2,000%	2,422%
62	4,533%	2,000%	2,419%
63	4,530%	2,000%	2,417%
64	4,526%	2,000%	2,414%
65	4,523%	2,000%	2,412%
66	4,520%	2,000%	2,410%
67	4,517%	2,000%	2,408%
68	4,514%	2,000%	2,406%
69	4,511%	2,000%	2,404%
70	4,508%	2,000%	2,402%
71	4,505%	2,000%	2,400%
72	4,503%	2,000%	2,398%
73	4,500%	2,000%	2,396%
74	4,497%	2,000%	2,394%
75	4,495%	2,000%	2,393%

26	4,827%	2,000%	2,617%
27	4,811%	2,000%	2,607%
28	4,797%	2,000%	2,599%
29	4,783%	2,000%	2,590%
30	4,770%	2,000%	2,583%
31	4,758%	2,000%	2,574%
32	4,746%	2,000%	2,567%
33	4,734%	2,000%	2,559%
34	4,724%	2,000%	2,553%
35	4,714%	2,000%	2,546%
36	4,704%	2,000%	2,540%
37	4,695%	2,000%	2,534%
38	4,687%	2,000%	2,529%
39	4,679%	2,000%	2,524%
40	4,671%	2,000%	2,519%
41	4,661%	2,000%	2,511%
42	4,651%	2,000%	2,504%
43	4,642%	2,000%	2,497%
44	4,633%	2,000%	2,490%
45	4,624%	2,000%	2,484%
46	4,616%	2,000%	2,478%
47	4,608%	2,000%	2,472%
48	4,601%	2,000%	2,467%
49	4,593%	2,000%	2,461%
50	4,586%	2,000%	2,456%

76	4,493%	2,000%	2,391%
77	4,490%	2,000%	2,390%
78	4,488%	2,000%	2,388%
79	4,486%	2,000%	2,386%
80	4,484%	2,000%	2,385%
81	4,481%	2,000%	2,383%
82	4,479%	2,000%	2,382%
83	4,477%	2,000%	2,380%
84	4,476%	2,000%	2,379%
85	4,473%	2,000%	2,378%
86	4,471%	2,000%	2,377%
87	4,470%	2,000%	2,375%
88	4,468%	2,000%	2,374%
89	4,466%	2,000%	2,373%
90	4,464%	2,000%	2,372%
91	4,463%	2,000%	2,371%
92	4,461%	2,000%	2,369%
93	4,460%	2,000%	2,368%
94	4,458%	2,000%	2,367%
95	4,456%	2,000%	2,366%
96	4,455%	2,000%	2,365%
97	4,453%	2,000%	2,364%
98	4,452%	2,000%	2,363%
99	4,451%	2,000%	2,362%
100	4,449%	2,000%	2,361%



6-12-2024

## **Stichting Molenaarspensioenfonds**

### **Investment Policy Statement**



## Documentmanagement

Datum	Veranderingen	Auteur	Review	Versie
24-08-2018	Eerste concept	Jaap van Dam (S&V)		0.1
26-08-2018	Diverse aanpassingen	Rik Albrecht		0.2
27-08-2018	Diverse aanpassingen	Jaap van Dam		0.3
09-10-2018	Diverse aanpassingen	Jaap van Dam		0.4
12-10-2018	Diverse aanpassingen	Jaap van Dam		0.5
13-11-2018	Diverse aanpassingen	Jaap van Dam		0.6
20-11-2018	Diverse aanpassingen	Imke Hollander		
24-11-2018	Gereageerd op opmerkingen Imke	Rik Albrecht		0.7
	Inleiding toegevoegd. Risicohoofdstuk gereorganiseerd. Diverse aanpassingen.			
10-12-2018	Aanpassingen na BAC-vergadering 26 november 2018	Jaap van Dam		0.8
14-12-2018	Aanpassingen van Jaap bekeken. Verwacht rendement opstelling aangepast	Rik Albrecht		0.81
17-12-2018	Aanvullingen Rik verwerkt	Jaap van Dam		0.9
11-2-2019	Verwerking opmerkingen BAC 4 februari	Jaap van Dam		1.0
20-3-2019	Verwerking opmerkingen uit bestuur	Jaap van Dam		1.1
21-10-2019	Update 2020	Jaap van Dam		2.0
7-12-2020	Update 2021	Steven de Bok		3.0
6-12-2021	Update 2022	Steven de Bok		4.0
23-11-2022	Update 2023	Jordy Bongers		5.0
15-12-2022	Verwerken opmerkingen BAC 13 december	Jordy Bongers		5.1
04-09-2023	Update 2024	Jordy Bongers		6.0
04-12-2023	Verwerken opmerkingen BAC	Jordy Bongers		6.1
02-09-2024	Update 2024	Wout Temmink		7.0
06-12-2024	Verwerken opmerkingen BAC	Jordy Bongers		7.1

Inhoudsopgave

<b>1. Samenvatting</b> .....	<b>4</b>
<b>2. Inleiding</b> .....	<b>6</b>
2.1 Stichting Molenaarspensioenfonds .....	7
2.2 Werkwijze .....	7
<b>3. Reikwijdte</b> .....	<b>8</b>
<b>4. Organisatie en uitbesteding</b> .....	<b>10</b>
4.1 Organisatie beleggingsbeleid .....	10
4.2 Uitbesteding .....	10
<b>5. Doelstellingen</b> .....	<b>12</b>
5.1 Beleggingsdoelstellingen .....	12
5.2 Rendementsdoelstellingen .....	12
<b>6. Risicohouding</b> .....	<b>13</b>
6.1 Mogelijkheid om risico te nemen .....	14
6.2 Kwalitatieve risicohouding .....	14
6.3 Kwantitatieve risicohouding .....	14
6.4 Evenwichtige belangenafweging .....	15
<b>7. Beleggingsovertuigingen</b> .....	<b>18</b>
<b>8. Maatschappelijk verantwoord beleggen</b> .....	<b>22</b>
<b>9. Beleggingsproces</b> .....	<b>25</b>
9.1 Bepalen strategisch beheerskader .....	25
9.2 Vaststellen strategisch beleid: mix op hoofdlijnen en renteafdekking .....	26
9.3 Mandateren BAC en externen .....	26
9.4 Ontwikkelen visie op beleggingscategorieën .....	26
9.5 Portefeuilleconstructie .....	26
9.6 Opstellen doelstellingen beleggingscategorieën en fondsen (benchmarks) .....	28
9.7 Beleid Herbalancering .....	28
9.8 Selectietraject .....	29
9.9 Monitoring en rapportage .....	29
9.10 Evalueren en aanpassen .....	30
<b>10. Beperkingen</b> .....	<b>31</b>
10.1 Wet- en regelgeving .....	31
10.2 Interne en externe beperkingen .....	31
<b>11. Strategisch beleid</b> .....	<b>32</b>
11.1 Herverzekerd depot .....	32
11.2 Depot vrij vermogen .....	33
11.3 Uitwerking op detailniveau .....	37
<b>12. Risicobeheersing</b> .....	<b>39</b>

12.1	Key performance indicators.....	39
<b>13.</b>	<b>Selectie en evaluatie.....</b>	<b>40</b>
13.1	Selectie en evaluatie beleggingscategorieën .....	40
13.2	Selectie en evaluatie beleggingsfondsen en managers.....	41
13.3	Evaluatie (en selectie) vermogensbeheerder.....	42
<b>14.</b>	<b>Bijlagen.....</b>	<b>45</b>
14.1	Onderbouwing Prudent Person .....	45
14.2	RACI Beleggingsproces .....	47
14.3	Investment Cases.....	48
	<i><b>Opzet investment case .....</b></i>	<i><b>49</b></i>
	<i><b>Staatsobligaties.....</b></i>	<i><b>49</b></i>
	<i><b>Bedrijfsobligaties .....</b></i>	<i><b>54</b></i>
	<i><b>Lineaire rentederivaten.....</b></i>	<i><b>58</b></i>
	<i><b>Hypotheken.....</b></i>	<i><b>62</b></i>
	<i><b>Aandelen.....</b></i>	<i><b>68</b></i>
	<i><b>Beursgenoteerd vastgoed.....</b></i>	<i><b>74</b></i>
	<i><b>Opzet uitgebreide investment case.....</b></i>	<i><b>81</b></i>
14.4	Onderbouwing verhoging allocatie zakelijke waarden 2024 .....	82
14.5	Waarderingsgrondslagen .....	82
14.6	Onderbouwing standaardmodel VEV .....	83
14.7	Wijziging strategische asset allocatie 2023/2024.....	94
14.8	Uitkomsten ALM-studie 2022, robuustheidstoets, en heatmap-analyse.....	94
14.9	Beleggingsmandaat Aegon Asset Management .....	96
	Korte beschrijving van de mandaatwijziging.....	96

## 1. Samenvatting

### Hoe uw pensioenfonds belegt

Om aan pensioenverplichtingen en de toeslagambitie te kunnen voldoen, is het voor Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna: MPF) noodzakelijk om het vermogen te beleggen. Het risico dat beleggen met zich meebrengt, komt tot uitdrukking in het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en sluit aan bij de risicohouding van het pensioenfonds. Om op een verantwoorde wijze het vermogen te beleggen heeft MPF deze Investment Policy Statement (hierna: IPS) opgesteld. De IPS beschrijft de beleggingsdoelstelling, de (beleggings)overtuigingen, de risicohouding, de governance en het risicobeheer en vormt daarmee het fundament voor het beleggingsbeleid en beleggingsproces.

### Beleggingsdoel

MPF wil graag de ingelegde premie uitkeren als pensioen en het pensioen bovendien laten meegroeien met de stijgende prijzen. Om dit te doen is rendement nodig. Daarom belegt MPF het vermogen in obligaties en aandelen. MPF spreidt het vermogen over verschillende beleggingen, om risico te verlagen.

### Beleggingsovertuigingen

Bij het beleggen hanteert MPF onder andere de volgende uitgangspunten:

- MPF richt zich op de lange termijn.
- MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.
- MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta en dekt die risico's daarom grotendeels af.
- MPF heeft de visie dat bedrijven die zich inzetten op duurzaamheid op lange termijn een hoger rendement zullen laten zien dan bedrijven die hier niet bewust mee omgaan. Gezien de omvang van de portefeuille en de wijze van beleggen (met name passief en middels beleggingsfondsen) heeft MPF geen directe invloed op de gemaakte keuzes van de beheerders, maar laat MPF het wel meewegen bij de keuze van een beleggingsfonds.

### Risicohouding

De mogelijkheid om risico te nemen is neutraal tot hoog omdat MPF actieve deelnemers heeft met premie-instroom, maar ook veel slapers en gepensioneerden wat zorgt voor een voldoende lange beleggingshorizon om eventuele schokken in het rendement op te vangen. Daarbij komt dat de deskundigheid binnen het pensioenfonds relatief hoog is.

De bereidheid om risico te nemen is lager omdat het pensioen - naast de AOW - voor veel deelnemers de enige oudedagsvoorziening is waar men van afhankelijk is.

### Beleggingen

MPF belegt circa de helft van het vermogen in staats- en bedrijfsobligaties en het restant in aandelen. Deze verdeling sluit aan bij het beleggingsdoel en de risicohouding. Derivaten worden alleen ingezet voor het beheersen van risico's.

### Risico's

Beleggen kan leiden tot verlies waardoor MPF niet meer genoeg vermogen over zou kunnen houden om in de toekomst alle pensioenen volgens plan uit te keren. In dat geval kunnen de pensioenen verlaagd worden. Dat gebeurt gelijk voor alle

deelnemers, gepensioneerden en slapers. Naar verwachting bedraagt een eventuele korting minder dan 5%, maar dit is erg onzeker. In een slechtweerscenario kan de koopkracht van uw MPF-pensioen tot een derde lager uitpakken. MPF doet er alles aan het risico op pensioenverlaging te beheersen zonder de kans op beleggingswinst te veel te verlagen.

## 2. Inleiding

Om aan de pensioenverplichtingen en -ambities te voldoen, is het noodzakelijk door middel van beleggen rendement te behalen. Beleggen brengt echter risico's met zich mee. Het is daarom van belang dat het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille aansluit bij de risicohouding<sup>1</sup> van het pensioenfonds. Om op verantwoorde wijze invulling te geven aan het risicoprofiel heeft Stichting Molenaarspensioenfonds (MPF) deze Investment Policy Statement (IPS) opgesteld. De IPS is een bijlage van de ABTN.

De IPS is een document dat de beleggingsovertuigingen, het beleggingsdoel, de risicohouding, de beperkingen, de strategische asset allocatie en het risicobeheer omschrijft en vormt daarmee het fundament onder het beleggingsbeleid. Door middel van de IPS geeft MPF op verantwoorde en transparante wijze invulling aan het beleggingsbeleid en de risico's die daarmee samenhangen. De IPS is echter geen garantie voor een hoog rendement en het kan geen verliezen voorkomen.

Door middel van de IPS geeft het pensioenfonds invulling aan onder meer de volgende wet- en regelgeving:

### *Pensioenwet artikel 145 lid 1*

De actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) bevat een verklaring inzake beleggingsbeginselen.

### *Besluit FTK artikel 29a*

De verklaring inzake beleggingsbeginselen, bedoeld in artikel 145, eerste lid, van de Pensioenwet, omvat in ieder geval onderwerpen als de strategische allocatie van activa in het licht van de aard en de looptijd van de pensioenverplichtingen, de toegepaste wegingsmethoden voor beleggingsrisico's, de risicohouding, het gevoerde risicoprofiel en de risicobeheerprocedures.

### *Besluit FTK artikel 13a*

Een fonds stelt voor de langere termijn een strategisch beleggingsbeleid vast dat aansluit op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het fonds en is gebaseerd op gedegen onderzoek.

Het strategisch beleggingsbeleid bevat in ieder geval een beschrijving van de beleggingsdoelstelling, de samenstelling van de beoogde beleggingsportefeuille en de mate waarin van de beoogde beleggingsportefeuille kan worden afgeweken.

Het fonds vertaalt het strategisch beleggingsbeleid naar een beleggingsplan. In het beleggingsplan neemt het fonds concrete en gedetailleerde richtniveaus en bandbreedtes per beleggingscategorie op. Het fonds stelt daarbij beleid op voor de beheersing van de relevante risico's

Het fonds onderbouwt dat het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan passen binnen de prudent person regel.

Een fonds stelt een beleggingscyclus vast op grond waarvan het strategisch beleggingsbeleid, het beleggingsplan en de uitvoering periodiek worden geëvalueerd en herbeoordeeld.

### *Besluit FTK artikel 27*

De beschrijving van het beleggingsbeleid, (...) bevat in ieder geval een beschrijving van:

- a. het strategisch beleggingsbeleid en het beleggingsplan;

---

<sup>1</sup> De korte termijn risicohouding is het vereist eigen vermogen. De lange termijn risicohouding is het pensioenresultaat en de ondergrens daarvan.

- b. de cyclus voor het beleggingsbeleid;
- c. de opzet van de uitvoering van de vermogensbeheeractiviteiten;
- d. de wijze van risicometing en -beheersing, met name van marktrisico's en kredietrisico's; en
- e. de opzet van de resultaatsevaluatie met betrekking tot de onderwerpen genoemd onder a, c en d

#### *Code Pensioenfondsen artikel 19*

Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Daarnaast houdt het bestuur rekening met de voorkeur van belanghebbenden bij het beleggingsbeleid en duurzaamheid. Het fonds houdt op een proportionele wijze rekening met mogelijke lange termijneffecten van het beleggingsbeleid op mens, milieu, maatschappij en de effecten van duurzaamheidsrisico's.

#### *IORP II-richtlijn*

Het bestuur geeft invulling aan sleutelfuncties en neemt ESG integraal mee in het beleggingsproces.

## **2.1 Stichting Molenaarspensioenfonds**

Stichting Molenaarspensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds zoals bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het fonds voert de door cao-partijen overeengekomen pensioenregeling voor de Graanbe- en verwerkende industrie uit. Het fonds heeft ten doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

## **2.2 Werkwijze**

De IPS is opgesteld door de beleggingsadviescommissie (BAC) met de ondersteuning van een adviseur. Ten slotte heeft het bestuur de finale versie vastgesteld. De uitvoering van het beleggingsbeleid is door MPF uitbesteed aan een vermogensbeheerder. Met de vermogensbeheerder zijn in overeenkomsten nadere afspraken gemaakt met betrekking tot beleggingsrichtlijnen, risicobeheersing, kosten en rapportage. De BAC ziet toe op de uitvoering door de vermogensbeheerder.

De IPS wordt ten minste één keer per jaar geëvalueerd en indien nodig aangepast na goedkeuring door het bestuur. Redenen voor aanpassing kunnen zijn een verandering in het economisch klimaat, conclusies uit de haalbaarheidstoets en/of ALM-studie, de financiële positie van het fonds, gewijzigde wet- en regelgeving of gewijzigde risicohouding. Indien zich in de loop van de tijd kwesties voordoen waarin de IPS niet voorziet, zal MPF een besluit nemen in de geest van de IPS en dit vastleggen in de notulen van de bestuursvergadering.



### 3. Reikwijdte

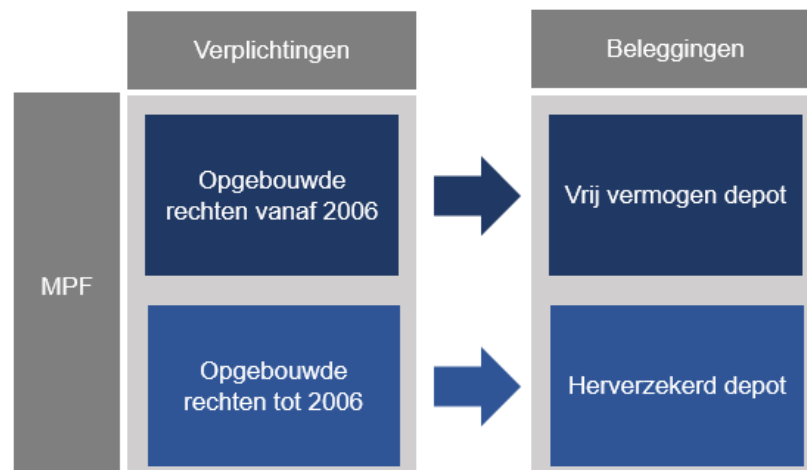
Dit investment policy statement (IPS) beschrijft hoe Molenaarspensioenfonds (MPF) verantwoordelijkheid neemt voor het opstellen en uitvoeren van het strategisch beleggingsbeleid en het beheersen van de daaraan gerelateerde risico's voor de balans van het pensioenfonds. Het pensioenfonds onderschrijft dat beleggen noodzakelijk is om voldoende rendement te behalen om de ambities van het fonds te kunnen realiseren. Het is daarom van belang dat het risicoprofiel aansluit op de ambitie en de risicohouding van het pensioenfonds.

Het IPS geeft een compleet inzicht in alle zaken die te relateren zijn aan de beleggingen van het pensioenfonds. Het IPS bevat de governance, de doelstellingen, de beleggingsovertuigingen, het beleggingsproces, het strategisch beleggingsbeleid en de risicobeheersing rondom de beleggingen en vormt daarmee de basis voor de uitvoering.

Het belegd vermogen van het fonds is onderverdeeld in 2 depots, namelijk het herverzekerd depot en het depot vrij vermogen. Gezamenlijk vormen deze depots het pensioenvermogen waar alle deelnemers aanspraak op maken. Er is geen sprake van losse depots die zijn toe te wijzen aan specifieke deelnemers.

Binnen de reikwijdte van de IPS vallen de volgende depots:

- Het herverzekerd depot heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd vóór 1 januari 2006;
- Het depot vrij vermogen heeft betrekking op alle pensioenen opgebouwd vanaf 1 januari 2006. Dit depot is in eigen beheer.



Figuur 1: Depots

De beleggingen in het herverzekerd depot zijn gekoppeld aan het herverzekerde deel van de pensioenregeling. De beleggingsvrijheid binnen dit depot wordt beperkt door de restricties van de verzekeraar. De beleggingen in het depot vrij vermogen daarentegen vinden plaats voor rekening en risico van het fonds zelf. Het IPS beschrijft het beleggingsbeleid holistisch over beide depots.

De verzekeraar staat garant voor de verplichtingen in het herverzekerd depot. De beleggingen in dit depot zijn risico voor de verzekeraar. Derhalve wordt er verondersteld dat de dekkingsgraad voor dit depot gelijk is aan 100%.

De beleggingsadviescommissie (BAC) is verantwoordelijk voor het opstellen van het document en evalueert het document minimaal eens per jaar. De BAC wordt daarbij ondersteund door de beleggingsadviseur, de vermogensbeheerder en externe deskundigen. De definitieve vaststelling van het IPS is de verantwoordelijkheid van het bestuur.

In aanvulling op dit document wordt ook jaarlijks een Jaarplan Beleggingen vastgesteld. Dit jaarplan bevat het mandaat voor de vermogensbeheerder voor het komende jaar.

## 4. Organisatie en uitbesteding

### 4.1 Organisatie beleggingsbeleid

Bij de beleidscyclus met betrekking tot de beleggingen zijn bij MPF de volgende organen betrokken.

#### Bestuur

Het bestuur van het fonds is eindverantwoordelijk voor het strategisch beleggingsbeleid. Onder het strategisch beleggingsbeleid wordt verstaan de vaststelling van het doel en het risicoprofiel van het beleggingsbeleid, de strategische beleggingsportefeuille en bandbreedtes, de investeerbare beleggingscategorieën, de benchmarks en de selectie en aanstelling van de externe partijen.

#### Beleggingsadviescommissie (BAC)

De BAC heeft een voorbereidende en adviserende rol inzake het strategische beleggingsbeleid en vergadert minimaal zes keer per jaar. In de beleggingsvergaderingen stelt de BAC-adviezen op ten aanzien van het strategisch beleggingsbeleid en bewaakt en controleert het de implementatie van het gekozen beleggingsbeleid. Hieronder moet onder andere worden verstaan het adviseren over de specifieke richtlijnen voor de deelportefeuilles, het opstellen van het mandaat voor de vermogensbeheerder, het toetsen en evalueren van het gevoerde en te voeren beleid van de vermogensbeheerder, het onderhouden van contacten met adviseurs en het bijhouden van beleggingstechnische kennis.

De BAC legt verantwoording af aan het bestuur. In zijn taken met betrekking tot het vermogensbeheer laat de BAC zich bijstaan door de vermogensbeheerder, de beleggingsadviseur en externe deskundigen.<sup>2</sup> De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen in het beleggingsproces zijn door het bestuur vastgelegd in een RACI Beleggingsproces (verantwoordelijkhedenmatrix).<sup>3</sup>

### 4.2 Uitbesteding

Het bestuur heeft de beleggingsadministratie, de bewaarneming van de effecten en het beleggingsadvies uitbesteed.<sup>4</sup> Doelstelling bij het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van de kwaliteit van de dienstverlening door de uitbestedingspartners en het waarborgen dat het fonds 'in control' is ten aanzien van de uitbestede activiteiten. Het bestuur blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor de activiteiten van het fonds en houdt dan ook toezicht op externe partijen. Jaarlijks voert het bestuur evaluatiegesprekken met deze externe partijen.<sup>5</sup>

#### Vermogensbeheerder

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder. Het belegd vermogen is onderverdeeld in 2 depots.<sup>6</sup>

Voor de beheersbaarheid van het beleggingsproces en efficiënt toezicht op de uitbestede werkzaamheden, geeft het pensioenfonds er de voorkeur aan om de beleggingen zoveel mogelijk bij één vermogensbeheerder onder te brengen. Dit is

---

<sup>2</sup> Meer details in het reglement van de BAC zoals opgenomen in de ABTN.

<sup>3</sup> Zie bijlage 13.4.

<sup>4</sup> De huidige uitbestedingsrelaties zijn opgenomen in bijlage 14.1

<sup>5</sup> Het volledige uitbestedingsbeleid is als bijlage toegevoegd aan de ABTN

<sup>6</sup> Het volledige beleggingsmandaat is opgenomen in bijlage 14.8 van de IPS

zowel kostenefficiënt als efficiënt in de inrichting van de governance rondom de beleggingen.

#### Tussenrekening

MPF houdt middels een aan AAM verstrekt mandaat een rekening aan bij de custodian. De bedoeling van de overeenkomst is te beschikken over bankrekeningen waarop (tijdelijk) geld kan worden gezet. Deze rekening bij de custodian fungeert als een tussenrekening gekoppeld aan het vrij vermogen depot, voordat middelen in Aegonfondsen worden belegd, of voor het ontvangen van bijvoorbeeld dividendbetalingen.

#### Beleggingsadviseur

Het bestuur heeft een beleggingsadviseur aangesteld. De overeengekomen werkzaamheden en de beloning zijn vastgelegd in een opdrachtbevestiging. Ook ontvangt het bestuur ieder kwartaal van de beleggingsadviseur een integraal risicodashboard waarin de balansrisico's van het fonds inzichtelijk worden gemaakt.

#### Extern lid BAC

Het bestuur heeft in de BAC ook een externe deskundige aangesteld. Het bestuur geeft hiermee extra invulling aan de countervailing power richting de beleggingsadviseur en de vermogensbeheerder.

#### Bestuursondersteuning

Het bestuur heeft een extern bureau aangesteld ter ondersteuning bij vergaderingen, in vorm van het opstellen van notulen en het bewaken en bijhouden van actielijsten.

## 5. Doelstellingen

### 5.1 Beleggingsdoelstellingen

De missie van MPF is op een verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan de deelnemers waarmaken.<sup>7</sup>

Naast het waarmaken van de nominale pensioenen heeft het fonds een toeslagambitie, op basis van prijsinflatie voor alle deelnemers. Om de ambitie te verwezenlijken heeft MPF twee beleggingsdoelstellingen:

1. Met grote mate van zekerheid de nominale pensioenen uitkeren. Hiervoor heeft MPF een deel van het renterisico afgedekt.
2. Het realiseren van de beoogde indexatie. Hiervoor belegt MPF een deel van de van de beleggingsportefeuille in categorieën die op de lange termijn een hoog verwacht rendement kennen.

Deze twee doelstellingen kunnen niet met zekerheid tegelijkertijd behaald worden. Om de indexatieambitie mogelijk te maken, rekening houdend met de zekerheidsambitie:

- Heeft MPF een vaste renteafdekking, waarbij een deel van het renterisico wordt afgedekt.
- Neemt MPF beleggingsrisico door een deel van de portefeuille in zakelijke waarden te beleggen.

Dit heeft tot gevolg dat MPF een deel van de zekerheidsambitie inruilt om naar verwachting ook invulling te kunnen geven aan de indexatieambitie.

### 5.2 Rendementsdoelstellingen

Het vereiste rendement voor de nominale pensioenen is gelijk aan de nominale rentetermijnstructuur, op basis van de 6-maands euribor renteswapcurve, gewogen met de verplichtingenstructuur van het fonds. Het benodigde lange termijn overrendement voor de indexatieambitie van de pensioenen bedraagt jaarlijks circa 2,0%<sup>8</sup> op geconsolideerd niveau, gelijk aan de langetermijnverwachting voor de prijsinflatie.

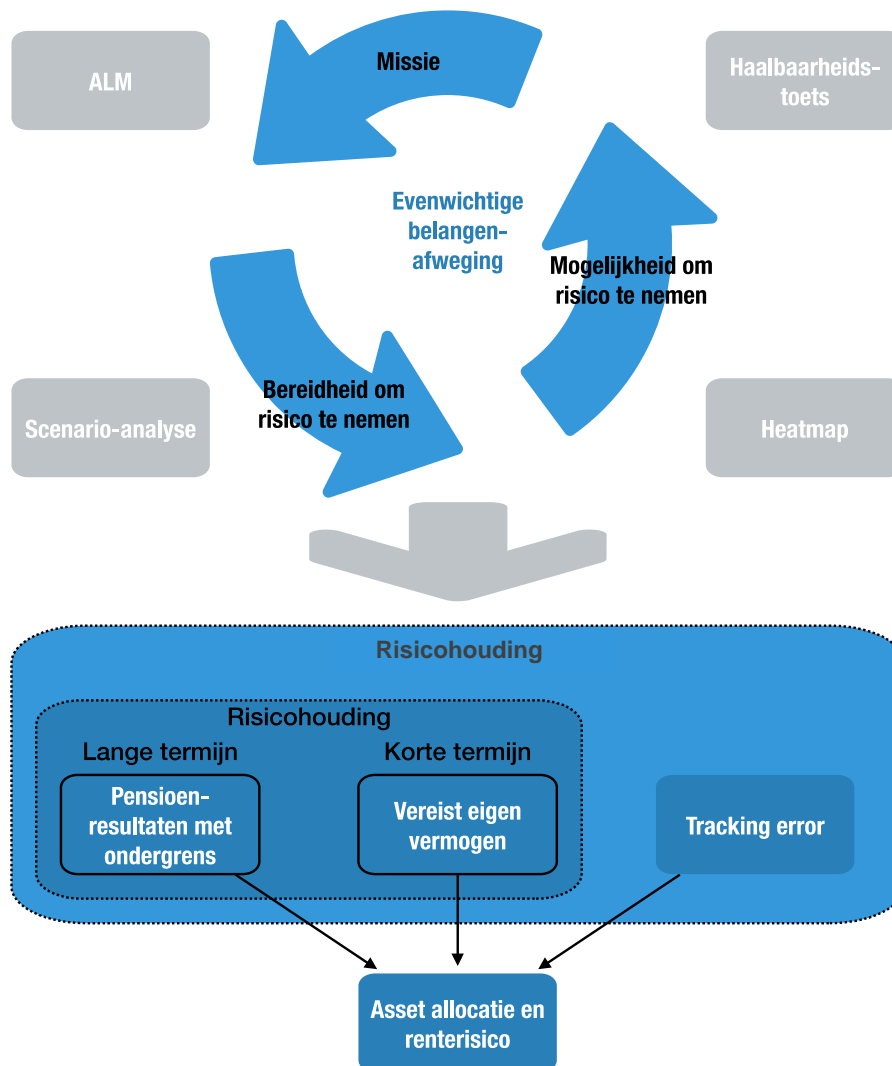
---

<sup>7</sup> Zie ABTN voor volledige tekst van de missie.

<sup>8</sup> Op basis van de verhouding tussen de depots per eind september 2023 (71%/29% vrij vermogen / herverzekerd vermogen) betekent dit een overrendement van circa 2,8% op het vrije vermogen depot.

## 6. Risicohouding

De risicohouding is volgens onderstaand schema tot stand gekomen.



Figuur 2 : Risicohouding

Deze stappen staan hieronder beschreven:

1. De missie, de mogelijkheid en bereidheid om risico te nemen worden in samenhang en in een iteratief proces beoordeeld met instrumenten zoals een asset-liability-managementstudie, haalbaarheidstoets, scenario-analyse en een gevoeligheidsanalyse. De evenwichtige afweging van belangen is daarbij een belangrijk criterium.
2. De uitkomst van dit proces is de risicohouding bestaande uit het vereist eigen vermogen voor de korte termijn en de (ondergrens van) het pensioenresultaat op lange termijn.
3. Ten slotte wordt deze risicohouding concreet geïmplementeerd in de ALM-benchmark en een renterisicobeleid (renteafdekking).

### **6.1 Mogelijkheid om risico te nemen**

Voor de totstandkoming van het beleggingsbeleid stelt het bestuur van MPF eerst de risicohouding vast. De risicohouding wordt gedefinieerd op basis van kwalitatieve en kwantitatieve maatstaven. De algemene risicohouding van het bestuur van MPF is kritisch. De risicohouding is vervolgens ook specifiek vastgesteld voor verschillende domeinen. Het domein kapitaalmanagement heeft met name betrekking op het beleggingsbeleid. De risicohouding op dit domein is gebalanceerd.

### **6.2 Kwalitatieve risicohouding**

Het bestuur van het fonds heeft een risicobewuste houding op kapitaalmanagement. Het fonds accepteert (beleggings)risico's vanuit een gebalanceerde houding om rendement voor de deelnemers te realiseren, zelfs indien dit betekent dat de nominale aanspraken niet altijd geheel kunnen worden nagekomen.

De mate van risico-acceptatie van het bestuur is onder andere gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen die zijn afgestemd met cao-partijen:

- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Het fonds streeft naar een waardevast pensioen en realiseert zich dat deze ambitie naar verwachting de komende jaren slechts ten dele gerealiseerd kan worden.
- De sturingskracht van premie-aanpassingen is beperkt vanwege de verhouding tussen de premieomvang en de pensioenverplichtingen. Er bestaan geen bijstortverplichtingen bij lage dekkingsgraden.
- Bij slechte economische omstandigheden in combinatie met een verslechterde financiële situatie van het pensioenfonds, acht het bestuur het uitlegbaar dat kan worden afgezien van het verlenen van toeslag. Kortingen op de pensioenaanspraken en –uitkeringen dienen zoveel mogelijk voorkomen te worden en zijn dus niet uitgesloten.

De risicohouding van het bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van cao-partijen nog haalbaar is.

Als de financiële situatie van het fonds verbetert, wordt bij voorkeur minder risico genomen omdat de ambitie dan in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico.

### **6.3 Kwantitatieve risicohouding**

De kwalitatieve risicohouding heeft MPF vertaald in kwantitatieve maatstaven. Door het hanteren van niet één soort, maar diverse maatstaven naast elkaar ontstaat een robuust beeld van het risiconiveau. Voor het strategisch beleggingsbeleid dat wordt vastgesteld met behulp van een ALM-studie hanteert het fonds de volgende risicohouding<sup>9</sup>.

---

<sup>9</sup> Uit het einddocument ALM-studie 2017 van 5 februari 2018.

- het bestuur wil ook in zeer slechte economische omstandigheden (een deflatie- of stagflatiescenario) niet onder een dekkinggraad van 90,0% terechtkomen.
- het bestuur streeft naar een beleid waarbij korting op pensioenaanspraken zo veel mogelijk wordt voorkomen. De verwachte kans op korting voor de komende 15 jaar dient vanuit de huidige financiële positie kleiner te zijn dan 6,0%. Kans maal impact van kortingen mag vervolgens niet hoger zijn dan - 0,5%.

De risicohouding wordt eens per jaar gemonitord in de zogenaamde strategische thermometer, zodat MPF tijdig kan bijsturen in de situatie waarbij grenzen worden overschreden.

Voor de jaarlijkse haalbaarheidstoets heeft het bestuur de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

- Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij de dekkinggraad gelijk is aan het vereist eigen vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 85%.
- Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkinggraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 85%.
- Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkinggraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een “slechtweerscenario” (lees: 5e percentiel) 40% te bedragen.

Het bestuur heeft in 2018 de korte termijn risicohouding vastgesteld, waarbij het vereist eigen vermogen is begrensd tussen 9% tot 13%. De grenzen zullen periodiek naar boven worden bijgesteld in verband met de verwachte afname van het herverzekerd aandeel. Hiervoor worden de grenzen gezien als trigger-niveaus. Indien het niveau van het herverzekerd deel onder de grens van 30% daalt, worden de grenzen aangepast van 12%/19% naar 14%/21%. Onderstaande tabel geeft inzicht in de verschuiving bij een daling van het aandeel van het herverzekerd depot.

	Ondergrens	Bovengrens
Herverzekerd deel (huidig)	9%	13%
Herverzekerd deel (40%)	11%	16%
Herverzekerd deel (30%)	12%	19%
Herverzekerd deel (20%)	14%	21%

Tabel 1 : Verloop korte termijn risicohouding

Eind december 2020 was de verhouding tussen de voorzieningen in het herverzekerd depot en het vrije vermogen depot dusdanig dat de grenzen van het vereist eigen vermogen bijgesteld zijn naar 12% en 19%. Per eind september 2024 bedroeg de verhouding tussen de voorzieningen in het herverzekerd depot en het vrije vermogen 32% / 68%. Bij een verhouding vanaf 30% / 70% worden de grenzen bijgesteld naar 14% / 21%.

#### 6.4 Evenwichtige belangenafweging

MPF toets de evenwichtigheid van de financiële opzet door een belangenafweging te maken op basis van de belangrijkste aspecten die onderdeel zijn van de financiële opzet. Als uit de kwalitatieve scoring van de aspecten blijkt dat actieven en



gepensioneerden beiden een gelijkwaardig voordeel/nadeel hebben bij de financiële opzet, kan de conclusie getrokken worden dat de financiële opzet evenwichtig is.

Tabel 2 : Evenwichtige belangenafweging

Aspecten	Omschrijving	In het belang van
Lage premiedekkingsgraad	Gedempte kostendekkende premie versus zuivere kostendekkende premie. Jonge actieven betalen te weinig voor de inkoop voor pensioen.	Jonge actieven
Vereist Eigen Vermogen	Zorgt voor een buffer van kapitaal dat nu niet aangewend kan worden voor toeslagverlening en beschermt tegen toekomstige kortingen.	Actieven
Prioriteit in uitkeringen	Pensioenuitkeringen die nu worden gedaan verdwijnen uit het vermogen en kunnen niet meer teruggehaald worden. Gepensioneerden hebben dus een impliciete 'preferente' positie.	Gepensioneerden
Toeslaggrens 110%	Toeslag mag pas verleend worden als de beleidsdekkingsgraad ten minste 110% is waardoor de continuïteit van het vermogen beschermd wordt.	Actieven
Pensioenresultaat	Is hoger voor de ouderen dan voor de jongeren omdat de jongeren meer te lijden hebben van inflatie.	Oudere actieven Gepensioneerden
Buffervrijval	Bij een dekkingsgraad van 110% valt voor iedere uitkering van €100 een buffer van €10 vrij waardoor de dekkingsgraad hoger wordt.	Actieven
Collectiviteitsprincipe	Een pensioenfonds bestaande uit zowel oudere als jongere deelnemers, met een beleggingshorizon van tientallen jaren, kan beleggingsrisico nemen waar zowel jongeren als ouderen van profiteren. Dit komt doordat jongeren, door hun grotere human capital (toekomstige verdien capaciteit), meer risico kunnen absorberen. Ze hebben namelijk nog een langere periode om eventuele verliezen door beleggingen terug te verdienen. Wanneer het fonds echter uitsluitend uit ouderen bestaat, neemt de mogelijkheid om risico's te absorberen af, aangezien ouderen minder tijd hebben om verliezen goed te maken en daardoor minder risico kunnen nemen.	Gepensioneerden
Beleidsdekkingsgraad	Door de 12-maandsmiddeling ontstaat vertraging in het doorwerken van kortingen en verhogingen. In de huidige situatie met een dekkingsgraad lager dan 110% is deze situatie in het voordeel van "voor 1950"	Actieven
Inhaaltoeslag	In geval van een hoge dekkingsgraad wordt inhaaltoeslag toegekend. Hiermee worden kortingen en gemiste toeslag uit het verleden gecompenseerd. Direct verhoogde pensioenen voor ouderen. Gegeven de huidige lage dekkingsgraden is inhaaltoeslag voorlopig niet aan de orde, waardoor de jongeren naar verwachting in te toekomst profiteren.	Neutraal
Gevoelskorting	Hoewel eventuele kortingen voor alle deelnemers gelijk zijn, hebben gepensioneerden er nu last van omdat zij de korting direct in hun besteedbaar inkomen voelen (gevoelskorting). Dit geeft impliciet een druk op het pensioenfonds om kortingen nu te voorkomen en de pijn naar de toekomst uit te stellen zodat actieven er later mee geconfronteerd worden.	Gepensioneerden
Bestendige toeslagverlening	Toeslag mag pas verleend worden als dat naar verwachting ieder jaar volgehouden kan worden.	Actieven

Spreidingsperiode  
kortingen

In combinatie met het verhoogde risicoprofiel is een spreidingsperiode van horizon 10 gekozen zodat de lasten van het risicoprofiel naar de toekomst wordt verschoven en valt bij de groep die ook de vruchten plukt van de verhoogde risicoprofiel.

---

Gepensioneerden

## 7. Beleggingsovertuigingen

Het bestuur heeft beleggingsovertuigingen geformuleerd. Deze overtuigingen dienen als kader bij besluitvorming over het beleggingsbeleid. Het doel van de beleggingsovertuigingen is een consistent, verantwoord en uitlegbaar beleggingsbeleid uit te voeren.

### A. MPF richt zich op de lange termijn

De pensioenuitkeringen van het MPF liggen in de toekomst. Het MPF heeft de ambitie de pensioenen mee te laten stijgen met de prijsinflatie en heeft overrendement nodig om dit te kunnen verwezenlijken. MPF wil profiteren van langetermijnmogelijkheden en niet te veel sturen op de korte termijn. MPF realiseert zich dat er sprake kan zijn van kortetermijnrisico's met nadelige gevolgen voor zijn deelnemers.

Daarom:

- Is de belangrijkste keuze voor het beleggingsbeleid de verdeling tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden en de mate van renteafdekking.
- Baseert MPF de beoordeling van beleggingscategorieën op de lange termijn verwachte rendementen en risico's.
- Kan MPF een significant deel van de beleggingsmix alloceren naar illiquide beleggingen.

### B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement

De financiële ontwikkeling van MPF wordt vooral gedreven door de assetallocatie. Onder assetallocatie verstaat MPF in welke beleggingscategorieën wordt belegd, inclusief de looptijd van vastrentende beleggingscategorieën en valuta-exposure van de beleggingscategorieën. De beslissing al dan niet in aandelen te beleggen, heeft op lange termijn veel meer impact dan de beslissing voor een specifiek aandeel.

Daarom:

- Voert MPF geen tactisch beleid tussen beleggingscategorieën of met de renteafdekking, door op korte termijn beslissingen te nemen gebaseerd op kortetermijnverwachtingen en -ontwikkelingen.

### C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).

MPF accepteert beleggingsrisico, omdat dit noodzakelijk voor het realiseren van de doelstelling. MPF is alleen bereid tot extra risico als daar naar verwachting een additioneel verwacht rendement tegenover staat.

Daarom:

- Alloceert MPF een deel van de beleggingen naar zakelijke waarden.
- Worden onbeloofde risico's zoveel mogelijk afgedekt.
- Ziet MPF illiquiditeit als bron van rendement.

#### **D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.**

In liquide markten blijkt het grootste deel van de beheerders een lager rendement te behalen dan de index. Redenen hiervoor zijn onder andere gelegen in de transactiekosten en de beheervergoeding. Daarnaast wordt in efficiënte markten informatie zeer snel in de prijzen verwerkt, waardoor de kans op het behalen van outperformance beperkt is.

Daarom:

- Geldt passief beheer als uitgangspunt voor de inrichting van de beleggingsportefeuille van MPF.

#### **E. Diversificatie is van belang**

Diversificatie zorgt voor spreiding van risico's en voorkomt concentratierisico's. MPF is zich bewust van de beperkingen van diversificatie: in extreme marktomstandigheden kunnen diversificatievoordelen wegvallen.

Daarom:

- Heeft MPF een breed gespreide beleggingsportefeuille.
- Spreidt MPF de risico's door het vermogen te investeren in meerdere beleggingscategorieën, markten en risicobronnen.
- Vereist MPF dat binnen een beleggingscategorie in meerdere titels/emittenten belegd wordt, om risico's te spreiden.
- Moet een beleggingscategorie voldoende omvang ten opzichte van het totale vermogen hebben om diversificatievoordeel op te kunnen leveren.

#### **F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant zijn**

MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het bestuur begrijpt. Onder begrijpen verstaat MPF dat het bestuur kan uitleggen aan de achterban waarom het fonds in bepaalde categorieën wel belegt en in andere niet. MPF wil ook als het misgaat, kunnen uitleggen waarom in het verleden bepaalde beleggingsbeslissingen zijn genomen.

Daarom:

- Doet MPF wat nodig is om (nieuwe) beleggingscategorieën en –instrumenten te doorgronden.
- Staat gezond verstand voorop en staart MPF zich niet blind op modellen.

#### **G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement**

Het deelnemersbelang is groot en daarom streeft MPF naar een professionele organisatie. Een sterke organisatie heeft een duidelijke governancestructuur. Wanneer verantwoordelijkheden eenduidig zijn verankerd komt dit het risicobeheer ten goede. Daarnaast acht MPF het van belang om de countervailing power stevig in te richten en waar nodig strikte functiescheiding in te voeren. Daarbij is MPF kostenbewust. De kosten bepalen immers mede de pensioenhoogte.

Daarom:

- Hanteert MPF eenduidige governancestructuur met een helder verdeling van rollen en verantwoordelijkheden (RACI).
- Weegt MPF kosten expliciet mee in het oordeel of een belegging na kosten een voldoende hoog rendement genereert.
- Zorgt MPF voor voldoende countervailing power middels een kundig bestuur en ondersteuning door experts op relevante onderdelen.

#### **H. Duurzaamheid is belangrijk**

MPF heeft de visie dat bedrijven die zich inzetten op duurzaamheid het risico op lange termijn beperkt ten opzichte van bedrijven die hier niet bewust mee omgaan. Gezien de omvang van de portefeuille en de wijze van beleggen (met name passief en middels beleggingsfondsen) heeft MPF geen directe invloed op de gemaakte keuzes van de beheerders, maar laat MPF het wel meewegen bij de keuze van een beleggingsfonds.

Daarom:

- Houdt MPF rekening met het belang van deelnemers.
- Is ESG integraal onderdeel van de besluitvorming.

#### **I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.**

Renterisico en valutarisico worden gezien als een onbeloond risico. MPF heeft geen kortetermijnvisie en wenst geen voorspellingen te doen over de ontwikkeling van rente en valuta.

Daarom:

- Is het uitgangspunt voor de ALM-studie een renteontwikkeling op basis van forwards.
- Dekkt MPF het renterisico af op marktwaarde.
- Hanteert MPF geen tactisch beleid op rente en valuta.

#### **J. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de inflatie.**

Als gevolg van de toeslagambitie, is inflatierisico een van de grootste risico's voor MPF. Specifieke inflatie gerelateerde beleggingen zoals inflation linked bonds en inflatieswaps bieden daar geen bescherming tegen omdat:

- a. De toeslag is gebaseerd op Nederlandse prijs- en looninflatie terwijl inflation linked bonds en inflatieswaps gebaseerd zijn op Europese inflatie.
- b. De toeslag is gebaseerd op gerealiseerde prijs- en looninflatie terwijl inflation linked bonds en inflatieswaps gebaseerd zijn op verwachte inflatie.
- c. Inflation linked bonds en inflatieswaps in waarde kunnen dalen als de verwachte inflatie daalt.

Dergelijke instrumenten zijn alleen zinvol als MPF een specifieke visie heeft op de ontwikkeling van de inflatie. MPF heeft alleen de visie dat als de inflatie stijgt, de nominale rente ook stijgt en dat gemiddeld genomen op lange termijn een positieve correlatie bestaat tussen inflatie en aandelen (en andere return assets).

Daarom:

- Mitigeert MPF het inflatierisico door te beleggen in aandelen, vastgoed en andere return assets.

- Mitigeert MPF het inflatierisico door het renterisico niet voor 100% af te dekken.

## 8. Maatschappelijk verantwoord beleggen

Molenaarspensioenfonds heeft de beleggingsovertuiging dat duurzaamheid belangrijk is. In dit hoofdstuk is het beleid maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) uitgewerkt.

MPF vindt dat het geld van de deelnemers duurzaam moet worden belegd. Daarbij komt vanuit een maatschappelijk perspectief dat beleggingen geassocieerd met zaken zoals milieuvervuiling, controversiële wapens en gebrek aan arbeidersrechten niet acceptabel is en deels wettelijk niet is toegestaan. Ook beleggingen in 'schurkenstaten' zijn onwenselijk en brengen reputatierisico met zich mee.

Naast de eigen populatie is een pensioenfonds afhankelijk van de mogelijkheden die de vermogensbeheerder biedt ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen. MPF realiseert zich dat opgesteld beleid niet altijd (direct) uitgevoerd kan worden, maar de vermogensbeheerder oefent namens MPF druk uit op bedrijven. MPF wil hiermee bereiken dat bedrijven hun beleid gaan aanpassen, om aan de wensen van de investeerders te blijven voldoen. Hoe meer fondsen duidelijk maken wat ze willen op het terrein van MVB, hoe meer druk de vermogensbeheerders kunnen uitoefenen.

De vermogensbeheerder heeft een eigen MVB-beleid. MPF probeert met een verdergaand MVB-beleid een positieve stimulans te geven aan de vermogensbeheerder. Jaarlijks wordt het eigen beleid van MPF voorgelegd aan de vermogensbeheerder om te evalueren waar de verschillen zitten. Vervolgens wil MPF beoordelen of de verschillen op kortere of langere termijn te overbruggen zijn.

MPF onderschrijft de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI)<sup>10</sup> en MPF wenst de doelstellingen en principes van het VN Global Compact toe te passen in de beleggingen. Het MPF wil daarbij gebruik maken van de hieronder beschreven instrumenten. Voor elk daarvan geldt dat MPF zoveel mogelijk aansluit bij de principes uit het VN Global Compact.

Jaarlijks verstrekt Aegon een generieke Responsible Investments-rapportage waarin de naleving van het MVB-beleid wordt gerapporteerd.

### Betrokkenheidsbeleid

MPF volgt de Shareholder Rights Directive II. SRD II is een richtlijn van de Europese Unie met het doel de langetermijn betrokkenheid van aandeelhouders te bevorderen. Pensioenfondsen, levensverzekeraars en vermogensbeheerders worden geacht een betrokkenheidsbeleid te hebben. MPF belegt een groot deel van het vermogen via beleggingsfondsen die beheerd worden door gespecialiseerde vermogensbeheerders. Aegon is op dit moment de aangestelde vermogensbeheerder voor onder andere de aandelenfondsen. Omdat MPF participant is in deze beleggingsfondsen en geen juridisch eigenaar van de aandelen

---

<sup>10</sup> De afkorting UNPRI staat voor United Nations Principles for Responsible Investing, oftewel principes voor verantwoord beleggen van de Verenigde Naties. De organisatie gelooft dat een duurzaam financieel systeem waarin verantwoord wordt belegd, bijdraagt aan een betere wereld op de lange termijn.

die het beleggingsfonds aanhoudt, kan er geen stembeleid door MPF worden toegepast. Het stembeleid van de vermogensbeheerder is dan ook van toepassing op de aandelenbeleggingen van het pensioenfonds. Ook voor het voeren van dialoog met ondernemingen wordt er gebruik gemaakt van het betrokkenheidsbeleid van de vermogensbeheerder en wordt er niet zelf een dialoog gevoerd met de onderneming waarin belegt wordt door het pensioenfonds.<sup>11</sup>

## **Sustainable Finance Disclosure Regulation**

In 2021 is de eerste fase van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) in werking getreden. Onder deze wetgeving moet MPF informatie geven aan deelnemers over duurzaamheid en het groene gehalte van de pensioenregeling. Daarnaast moet MPF op de website informatie geven over het ESG-beleid en in het jaarverslag.

In het kader van SFDR heeft MPF gedurende 2023 en 2024 verschillende stappen ondernomen. Allereerst is geconcludeerd dat de pensioenregeling van MPF classificeert als een 'Artikel 6 product', een product waarbij de focus ligt op transparantie over de integratie van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsproces, zonder de verplichting om dergelijke kenmerken te bevorderen.

Vervolgens zijn de eisen ten aanzien van de transparantie/communicatie voor een artikel 6 classificatie geïntegreerd in het beleid van MPF. Dit bestaat uit het opnemen van specifieke teksten op de website en het jaarverslag.

Tot slot heeft MPF gekozen voor de opt-out mogelijkheid ten aanzien van artikel 4 van SFDR, wat betekent dat MPF geen rekening houdt met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4. MPF wil eerst toetsen of zij aan deze rapportageverplichtingen kan voldoen, voordat zij er voor kiest de ongunstige effecten, conform SFDR vereisten, mee te wegen in de beleggingsbeslissingen.

### **A. Uitsluiting**

Naast het wettelijk verbod op clusterwapens sluit het MPF beleggingen in alle soorten van massavernietigingswapens uit: atoomwapens, chemische wapens en biologische wapens. Bedrijven die dat soort wapens, of relevante onderdelen ervan produceren staan zonder meer op onze uitsluitingslijst.

Bedrijven en landen die de mensenrechten ernstig aantasten worden, eventueel na een engagementtraject, uitgesloten. Datzelfde geldt voor bedrijven en landen die bevolkingsgroepen van hun land verdrijven of die structureel onderscheid maken naar ras, geloof, politieke overtuiging of geaardheid.

Bedrijven die verplichte of gedwongen arbeid opleggen aan hun werknemers en bedrijven die stelselmatig gebruik maken van kinderarbeid worden, eventueel na een engagementtraject, uitgesloten. Datzelfde geldt voor bedrijven en landen die het werknemers niet toestaan om zich te organiseren en collectief over hun arbeidsvoorwaarden te onderhandelen, of die het werk laten plaatsvinden onder onaanvaardbare arbeidsomstandigheden.

Bedrijven die het milieu, de natuur of de biodiversiteit stelselmatig ernstige schade toebrengen worden, eventueel na een engagementtraject, ook uitgesloten. Hierbij

---

<sup>11</sup> Het betrokkenheids- en stembeleid van Aegon is te vinden via:  
<https://www.aegonassetmanagement.com/netherlands/about/responsible-investment/>



kan ook gedacht worden aan het op enige termijn uitsluiten van sectoren die in zeer sterke mate bijdragen aan klimaataantasting, zoals de sectoren die doen aan de winning en verbranding van bruin- en steenkool, en op termijn de olie-industrie.

Bedrijven en landen met een ernstig tekortschietende governance, waardoor corruptie, afpersing, fraude, machtsmisbruik en omkoping het gevolg zijn, worden, eventueel na een engagementtraject, uitgesloten.

#### **B. Engagement**

Het MPF zal waar nodig en indien mogelijk engagement toepassen op beleggingen in bedrijven en landen ten aanzien van de 10 Global Compact Principles.

#### **C. Aandeelhoudersinvloed**

Het MPF zal, waar nodig en indien mogelijk, stemmen op aandeelhoudersvergaderingen om invloed uit te oefenen op de ESG-aspecten van het bedrijfsbeleid ten aanzien van de 10 Global Compact Principles. Daarbij kunnen ook, al of niet samen met andere aandeelhouders, actief voorstellen ingediend worden inzake ESG-beleidsaspecten.

#### **D. Best-in-classbenadering**

Het MPF zal waar mogelijk het best-in-classprincipe toepassen waarbij de op ESG-gebied best presterende bedrijven uit een sector worden verkozen om in te beleggen, dan wel de slechtst presterende bedrijven in sectoren worden uitgesloten. Het MPF zal zich beraden op welke ranking hierbij gevolgd wordt. Met name bij het onderwerp klimaatverandering kan dit instrument goed ingezet worden door de CO2-footprint van bedrijven als uitgangspunt te nemen.

#### **E. Toekomstgericht beleid**

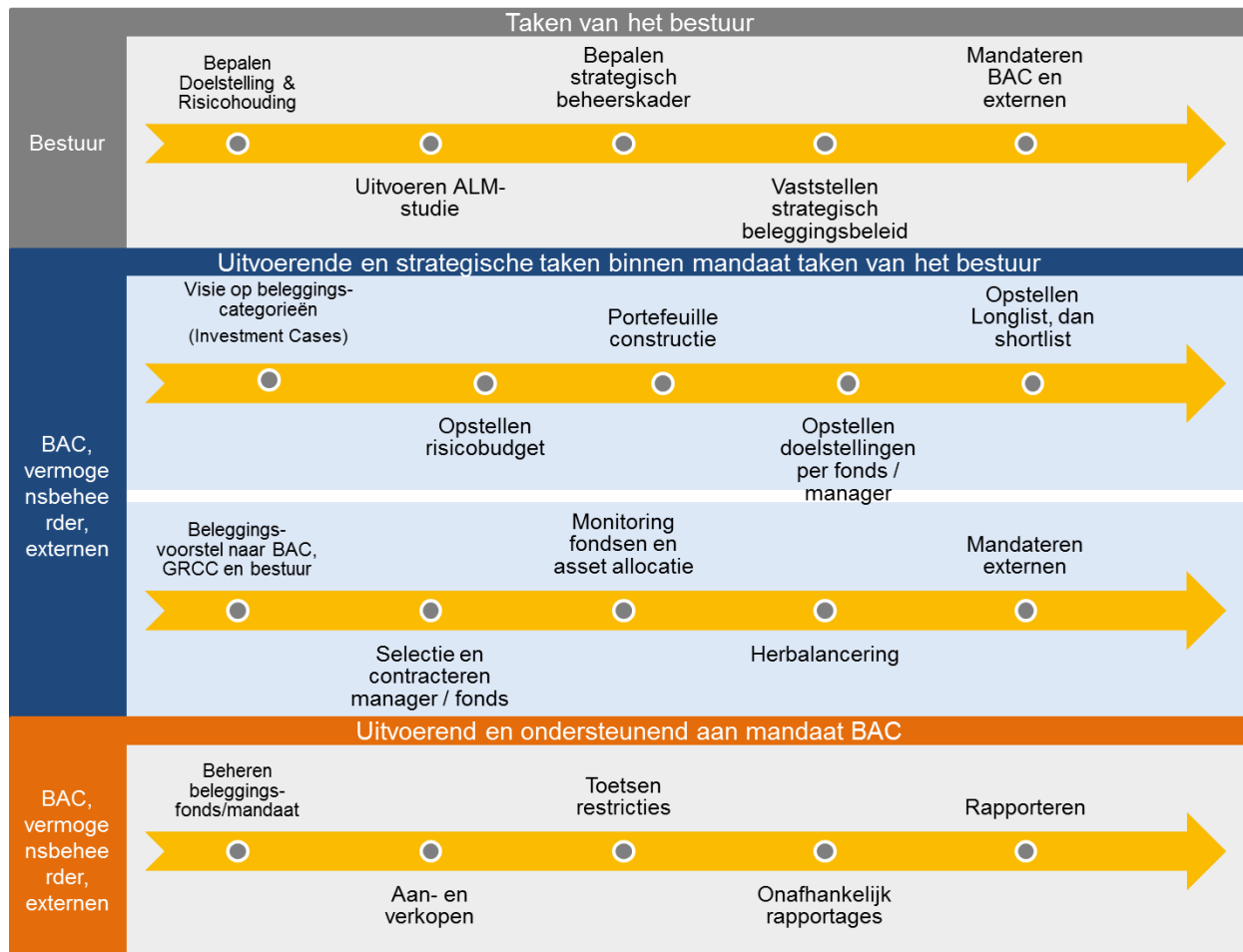
Het MPF wil toekomstgericht beleggen, vanwege de lange horizon van de pensioenverplichtingen. Op MVB-gebied wil dat zeggen dat ESG-problemen die nu nog niet acuut zijn of lijken te zijn, toch de serieuze aandacht krijgen die ze verdienen voor mens en milieu. Dit soort problemen wil het MPF nadrukkelijk meenemen in engagementtrajecten en aandeelhoudersvergadering.

#### **Impact op rendement**

Tekst wordt aangeleverd door de heer Albrecht.

## 9. Beleggingsproces

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleggingsproces. Onderstaande figuur toont het beleggingsproces van MPF. De verantwoordelijkheden van het bestuur zijn opgenomen in het eerste grijze blok. De tweede en derde rij zijn zowel uitvoerend als strategisch van aard, en dienen te vallen binnen de taken van het bestuur. De onderste rij is uitvoerend en ondersteunend van aard en moet binnen het mandaat van de twee rijen erboven vallen. De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen in het beleggingsproces zijn door het bestuur vastgelegd in een RACI Beleggingsproces (zie bijlage 14.3). In het vervolg van dit hoofdstuk worden de verschillende onderdelen van het proces verder beschreven.



Figuur 3 : Beleggingsproces

### 9.1 Bepalen strategisch beheerskader

Een gedegen en consistent beleggingsproces, met duidelijke verantwoordelijkheden en taken, waarborgt de kwaliteit. Het bestuur, de BAC en de IRM-commissie ondersteund door externe beleggingsadviseurs en de vermogensbeheerder hebben elk een eigen rol in beleidsbepaling, advies, aansturing, controle en uitvoering.<sup>12</sup>

<sup>12</sup> De verantwoordelijkheden zijn opgenomen in de RACI Beleggingsproces (Bijlage 14.4).

## **9.2 Vaststellen strategisch beleid: mix op hoofdlijnen en renteafdekking**

Het bestuur stelt een lange termijn strategische assetallocatie en risicohouding vast. De risicohouding, doelstellingen en beleggingsovertuigingen vormen samen met de ALM-studie het kader voor de mix op hoofdlijnen en de renteafdekking.

Voordat een ALM-studie wordt uitgevoerd, stelt het bestuur de aannames en uitgangspunten vast die worden gehanteerd in de prognoseberekeningen en draagt het bestuur er zorg voor dat deze overeenkomen met de relevante wet- en regelgeving. Daarnaast definieert het bestuur beoordelingscriteria die expliciet zijn gekoppeld aan risicohouding en doelstellingen van het pensioenfonds.

In de ALM-studie worden de beleggingen afgestemd op de verplichtingen van het pensioenfonds. Ieder kwartaal evalueert de beleggingsadviescommissie de uitgangspunten van de ALM-studie met de strategische thermometer. Naar aanleiding van de strategische thermometer of minimaal eens in de drie jaar wordt het strategisch beleggingsbeleid herijkt met behulp van een ALM-studie.

## **9.3 Mandateren BAC en externen**

Na vaststelling van het strategisch beleid op hoofdlijnen wordt ieder jaar een Jaarplan Beleggingen opgesteld. De BAC doet aan het eind van het kalenderjaar een voorstel voor het jaarplan, dat ter goedkeuring aan het bestuur wordt voorgelegd.

Onderdeel van het jaarplan is het vastleggen van de feitelijke invulling van de beleggingsportefeuille voor het komende jaar, met de vermogensbeheerders, de beleggingsfondsen en de beperkingen waaraan de beleggingsfondsen gehouden zijn. Daarnaast bevat het jaarplan een evaluatie van het gevoerde beleid over het afgelopen jaar en een terugblik en vooruitblik op de financiële markten.

## **9.4 Ontwikkelen visie op beleggingscategorieën**

De BAC beoordeelt beleggingscategorieën op passendheid, door middel van Investment Cases. MPF voert (minimaal) eens per drie jaar een evaluatie uit op de beoordeling en onderzoekt of Investment Cases moeten worden aangepast, toegevoegd of verwijderd. De Investment Cases vormen input voor de ALM-studie en voor portefeuilleconstructie.<sup>13</sup>

## **9.5 Portefeuilleconstructie**

De strategische onderverdeling op hoofdlijnen naar zakelijke waarden en vastrentende waarden uit de ALM-studie, dient als uitgangspunt voor het strategisch beleggingsbeleid dat gedetailleerd wordt ingevuld door middel van een portefeuilleconstructiestudie. Rond het strategisch beleggingsbeleid zijn bandbreedtes vastgesteld. Hiermee wordt de mogelijke afwijking tussen de feitelijke portefeuille en de strategische verdeling begrensd.

---

<sup>13</sup> In bijlage 14.5 is het format voor investment cases opgenomen

### Renteafdekking

De mate van renteafdekking wordt onderzocht in de ALM-studie. Het bestuur heeft het standpunt ingenomen dat een verandering van een waarderingsmaatstaf niet betekent dat het renterisico van de verplichtingen daarmee verandert. De mate van renteafdekking is derhalve gedefinieerd op basis van de marktrente.

### Valutapositionering

De valuta-afdekking wordt afgestemd op de beleggingsovertuigingen en wordt hoofdzakelijk kwalitatief onderbouwd. Omdat de vermogensbeheerder (nog) niet de mogelijkheid biedt om over de gehele portefeuille het valutarisico af te dekken (via een zogenaamde overlay) heeft MPF beperkte sturingsmogelijkheden voor valutarisico, anders dan door aanpassing van het belang in de beleggingsfondsen met valutarisico. Met behulp van de risicorapportages wordt dit risico door de BAC actief gemonitord en getoetst aan de normen.

### Inflatieafdekking

Gegeven het feit dat MPF geen visie heeft op de economie is een zeker mate van inflatieafdekking wenselijk. MPF vult dit niet in met specifiek inflatieproducten, maar de huidige beleggingsportefeuille bevat voldoende beleggingscategorieën die op de lange termijn gelinkt zijn aan inflatie. Desondanks kan het interessant zijn om te beleggen in producten die direct gelinkt zijn aan de huidige inflatie. Echter, het is alleen zinvol als de inflatieverwachting van het fonds hoger is dan de inflatie die reeds in de producten is geprijsd. Immers, als de inflatie gestegen is, is dat ook verwerkt in de prijs van deze producten. Aangezien MPF geen visie heeft op de inflatie acht het beleggen in direct aan inflatie gerelateerde beleggingen niet opportuun.

### Zakelijke waarden

De allocatie naar zakelijke waarden wordt onderzocht in de ALM-studie. Het bestuur komt tot een besluit passend bij de risicohouding en doelstellingen van het pensioenfonds.

### Liquiditeiten

Eens in de drie jaar wordt onderzoek gedaan naar het budget voor illiquide beleggingen, jaarlijks wordt dit budget geëvalueerd door de BAC. Het budget wordt bepaald op basis van een drietal potentiële risico's:

- De verhouding ontvangen premies ten opzichte van de pensioenuitkeringen.
- Voldoende liquide beleggingen om de uitkeren te kunnen blijven voldoen als MPF per direct een slapend fonds wordt.
- Het handhaven van de strategische beleggingsmix in tijden van financiële crisis.

Op basis van de uitkomsten stelt MPF voor drie jaar het maximaal percentage illiquide beleggingen in de strategische beleggingsmix vast.

### Onderpand

Het onderpandbeleid is vormgegeven binnen het SLM-fonds van de vermogensbeheerder. Voor MPF geldt dat alle swaps binnen dit fonds worden verhandeld. Monitoring van het onderpand geschiedt jaarlijks door de

vermogensbeheerder te vragen naar het beleid en naar het beschikbare onderpand in een situatie dat de rente plotseling sterk verandert.

## **9.6 Opstellen doelstellingen beleggingscategorieën en fondsen (benchmarks)**

### Benchmark

Wanneer het strategische streefgewicht van de beleggingscategorie is vastgesteld wordt een passende benchmark gekozen. De benchmark dient representatief te zijn voor de gekozen beleggingscategorie en aan de in de investment case geformuleerde vereisten te voldoen.

Vanuit de beleggingsovertuigingen is MPF niet overtuigd van de toegevoegde waarde van tactische assetallocatie, ofwel het bewust afwijken van strategisch beleid. Het fonds voert daarom geen tactisch beleid. Dit betekent dat er geen afwijkende posities worden ingenomen ten opzichte van het strategisch beleggingsbeleid.

Daarnaast geldt wel dat wanneer binnen beleggingsfondsen is gekozen voor actief beheer, de manager kan afwijken van de benchmarks, als gevolg van het actieve beleid dat binnen het fonds wordt gevoerd.

### Passief of actief beheer

Op basis van de beleggingsovertuigingen heeft het pensioenfonds de voorkeur voor een passieve invulling. Dit komt uit de overtuiging dat er geen zekerheid bestaat dat via actief beleggen de markt kan worden verslagen. Dit geldt bijvoorbeeld voor beleggingen in efficiënte markten, waarin outperformance ten opzichte van de index op langere termijn moeilijk te realiseren is. In die gevallen kan passief beleggen een beter alternatief zijn. Daarmee zijn de directe kosten laag. Soms is een passieve oplossing niet mogelijk en wordt voor een actieve oplossing gekozen.

## **9.7 Beleid Herbalancering**

Onderdeel van het beheersen van risico's is herbalancering van de portefeuille. Door de ontwikkeling van de financiële markten, ontstaan in de praktijk afwijkingen tussen de feitelijke beleggingsmix en de strategische beleggingsmix. Herbalancering heeft als doel de portefeuille zodanig te beheren dat de gewichten binnen een bepaalde bandbreedte blijven ten opzichte van het strategisch kader.

Bij een overschrijding van de bandbreedte informeert de vermogensbeheerder de BAC, waarna herbalancering zal plaatsvinden naar de strategische norm. Dit valt binnen het mandaat van de vermogensbeheerder.

Daarnaast wordt eens per jaar de portefeuille teruggebracht naar de strategische norm. Afhankelijk van marktomstandigheden vindt dit bij voorkeur plaats in de maanden december of januari.

Bij het terugbrengen van de portefeuille naar de strategische norm wordt beoordeeld of op basis van de afwijking van de strategische norm een inschrijving voor het hypotheekfonds DMF II gewenst is. Hierbij wordt rekening gehouden met de verwachte instroom van premiegelden over de verwachte wachttijd van de inschrijving. Concreet betekent dit dat er boven het strategische gewicht zal worden ingeschreven. Tussentijdse inschrijving vinden in principe niet plaats.

## 9.8 Selectietraject

De BAC besteedt de begeleiding van een selectietraject uit aan de beleggingsadviseur. De BAC wordt volledig meegenomen in het traject en brengt na het doorlopen van de stappen zoals beschreven in hoofdstuk 12 een advies uit aan het bestuur in de vorm van een investeringsvoorstel. Het bestuur besluit of de manager/beleggingscategorie wordt aangesteld/toegevoegd. Het doorlopen proces, het genomen besluit en het uiteindelijke investeringsvoorstel worden gearhiveerd ter latere verantwoording.

## 9.9 Monitoring en rapportage

### Integraal risicodashboard

Ieder kwartaal ontvangt de beleggingsadviescommissie een integraal risicodashboard van de beleggingsadviseur. In het dashboard wordt zowel gerapporteerd over het herverzekerde depot als het vrij vermogen. Met het dashboard kunnen zowel financiële en niet-financiële risico's worden geïdentificeerd en gemonitord. Na behandeling in de BAC wordt het dashboard aangeboden aan het bestuur, als onderdeel van de Risk123. De monitoring richting het bestuur bevat monitoring op balansrisico, inflatierisico, mandaatrisico, renterisico, inflatierisico, valutarisico en uitbestedingsrisico, aangevuld meteen samenvatting van performance cijfers over het afgelopen kwartaal.

### Portal Aegon

Alle leden van de BAC hebben toegang tot een online portal waarin Aegon op maand- en kwartaalbasis rapportages publiceert over de beleggingsportefeuille van MPF.<sup>14</sup>

### Monitoring renteafdeckingsbeleid

De mate van renteafdekking wordt ten minste maandelijks gemonitord door de vermogensbeheerder op basis van het vigerende mandaat. In de maandrapportage van de vermogensbeheerder wordt de actuele renteafdekking gerapporteerd. Indien er sprake is van een overschrijding van de bandbreedte, zal de vermogensbeheerder dit direct melden aan het dagelijks bestuur van MPF en de beleggingsadviseur. Uitgangspunt voor de actie die daarop volgt, is dat de renteafdekking wordt bijgestuurd naar de norm van de renteafdekking, tenzij er omstandigheden zijn (zoals een bijstorting/onttrekking op korte termijn) waardoor actieve bijsturing niet nodig is.

In de BAC wordt op kwartaalbasis de mate van de ex-ante renteafdekking gemonitord. De rentegevoeligheid<sup>15</sup> van de vastrentende waarden wordt per looptijd-bucket vergeleken met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. MPF krijgt zo inzicht in de hoogte van de renteafdekking en de curvepositionering. Op kwartaalbasis monitort het bestuur van MPF tevens de gerealiseerde (ex-post) renteafdekking. Het kasstroomoverzicht van de verplichtingen dat als input dient voor de renteafdekking wordt ieder kwartaal door de administrateur opgesteld.

### Monitoring kosten

De kosten van het vermogensbeheer bestaan uit beheerskosten en transactiekosten. Deze kosten moeten transparant zijn voor de deelnemer. Het bestuur geeft in het

<sup>14</sup> <https://portal.aegonassetmanagement.com/>

<sup>15</sup> Rentegevoeligheid is gedefinieerd als de mate waarin de beleggingen (of verplichtingen) in waarde veranderen, indien de marktrente met 1 basispunt wordt verhoogd of verlaagd.

jaarverslag volledig inzicht in de kosten van het vermogensbeheer. Overigens benadrukt het bestuur dat er geen verband bestaat tussen de hoogte van de kosten en het behaalde resultaat.

#### Z-score

Het MPF is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds. Wanneer de beleggingsperformance van het fonds ontoereikend is, moet het fonds vrijstelling verlenen van de verplichtstelling wanneer een aangesloten onderneming daarom verzoekt. Hiervoor wordt het feitelijke beleggingsrendement vergeleken met het rendement van een door het fonds vastgestelde normportefeuille. Dit wordt gedaan door jaarlijks de Z-score van het fonds te bepalen. Dit doen we door het daadwerkelijke rendement van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds te vergelijken met het rendement van de normportefeuille. Vervolgens wordt gekeken naar de samenstelling van het belegde vermogen en dan met name de verhouding tussen aandelen en obligaties. Uit die verhouding komt een getal. Het verschil in rendement tussen de feitelijke portefeuille en de normportefeuille wordt gedeeld door dat getal. De uitkomst daarvan is de z-score in een bepaald jaar.

Met de performancetoets wordt de gemiddelde z-score van de afgelopen vijf jaar berekend. Voor het pensioenfonds is dat een belangrijk getal. Als de uitkomst van de performancetoets negatief is, dan mogen verplicht aangesloten werkgevers het pensioenfonds om deze reden verlaten.

### **9.10 Evalueren en aanpassen**

Het strategisch beleggingsbeleid wordt geëvalueerd door middel van een ALM-studie. Door middel van de ALM-studie kan worden vastgesteld of de huidige strategische beleggingsmix op hoofdlijnen (de verhouding tussen zakelijke en vastrentende waarden en de mate van rente afdekking) nog steeds passend is.

Daarnaast wordt de invulling van de portefeuille (het Jaarplan Beleggingen) jaarlijks geëvalueerd en waar nodig aangepast. Input voor deze analyse is de Strategische thermometer die inzicht geeft in ontwikkelingen ten opzichte van de uitgangspunten van de meest recente ALM-studie.



## 10. Beperkingen

### 10.1 Wet- en regelgeving

Vanuit wet- en regelgeving worden er verschillende eisen gesteld aan de inrichting en uitvoering van het beleggingsbeleid. In het IPS heeft MPF invulling gegeven aan de wet- en regelgeving zoals beschreven in de inleiding van de IPS.

Aanvullend geeft het pensioenfonds invulling aan onder de volgende wet- en regelgeving:

#### **Pensioenwet artikel 136**

Een pensioenfonds gaat geen leningen aan, tenzij de lening tijdelijk wordt aangegaan voor liquiditeitsdoelstellingen en treedt niet namens derde partijen op als garant.

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld ten aanzien van het eerste lid met betrekking tot de tijdelijkheid van de lening en de liquiditeitsdoelstellingen.

#### **Investing verbod cluster munitie**

Financiële ondernemingen, waaronder pensioenfonds en verzekeraars mogen niet investeren in ondernemingen die cluster munitie of cruciale onderdelen daarvan produceren, verkopen of distribueren. Dit is bij wet vastgelegd.

#### **Sanctiewetgeving**

Het pensioenfonds houdt zich aan de sanctiewetgeving.

### 10.2 Interne en externe beperkingen

MPF heeft op dit moment een deel van de verplichtingen herverzekerd bij Aegon Levensverzekeringen N.V. De beleggingsvrijheid binnen dit depot wordt beperkt door de restricties van de verzekeraar. De verhouding tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden ligt contractueel vast.



## 11. Strategisch beleid

### 11.1 Herverzekerd depot

#### Strategische normportefeuille

Het strategisch beleggingsbeleid voor de herverzekerde depot is gekoppeld aan het herverzekerde deel van de regeling. De beleggingsmix van 80%/20% ligt vast op basis van een garantiecontract met de verzekeraar.

Beleggingscategorie	Benchmark	Strategische weging	Min	Max
<b>Vastrentende waarden</b>		<b>80,0%</b>	<b>75,0%</b>	<b>85,0%</b>
Europese Staatsobligaties	IB Core Eurozone Gov Bond Index (customized)	45,0%	35,0%	55,0%
GRIF	IB Core Eurozone Government Bond Index (customized)	25,0%	20,0%	30,0%
Euro Bedrijfsobligaties	Bloomberg Euro-Aggregate Corporate Index	15,0%	10,0%	20,0%
Nederlandse Hypotheken	JP Morgan GBI Traded Netherlands	15,0%		20,0%
<b>Zakelijke waarden</b>		<b>20,0%</b>	<b>15,0%</b>	<b>25,0%</b>
Aandelen wereldwijd	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)	100,0%	75,0%	125,0%
<b>Liquide middelen</b>		<b>0,0%</b>	<b>-5,0%</b>	<b>5,0%</b>

Tabel 3 : Strategische normportefeuille

#### Overige randvoorwaarden

Hieronder is een overzicht van de beleggingsfondsen in herverzekerd depot en de meest relevante beleggingsrestricties. De restricties zijn in de meeste gevallen gedefinieerd als de maximaal toegestane afwijking van de wegingen van de onderliggende benchmark van het beleggingsfonds.

Beleggingen herverzekerd depot	Actief/ Passief	Belangrijkste risicorestricties
<b>Vastrentende waarden</b>		
AEGON Core Eurozone Government Bond Index Fund	Passief	Max. 2 jaar afwijking van duration Geen belegging lager dan AA Max. 100% leverage
AeAM Government Related Investment Fund	Actief	Max. 0,5 jaar afwijken van duration Min. gewogen kredietrating van AA. Max. 50% leverage
AEGON Euro Credit Fund EUR Inc Share Class	Actief	Max. 25% afwijking van benchmarkgewichten Max. 0,1 jaar afwijking van duration Geen belegging lager dan BBB Max. 50% leverage
AEGON Hypotheken fonds	Actief	Max. 25% afwijking van benchmarkgewichten Max. 2 jaar afwijking van duration Max. 40% belegd in AAA-beleggingen Max. 5% leverage
<b>Zakelijke waarden</b>		
AEGON World Equity Index Fund	Passief	Max. 1% afwijking op land- en sectorniveau Max. 0,5% afwijking op ondernemingsniveau Max. 2 jaar afwijking van duration Max. 50% leverage

Tabel 4 : Randvoorwaarden

## 11.2 Depot vrij vermogen

### Strategische normportefeuille

In 2024 heeft MPF een eerste stap gezet naar een hogere allocatie naar zakelijke waarden binnen het vrije vermogen depot. Dit wordt nader toegelicht in de bijlage (hoofdstuk 14.4). De allocatie is verhoogd van 44% naar 55%.

In tabel 5 is deze nieuwe strategische normering opgenomen per april 2024, aangevuld met de corresponderende boven- en ondergrenzen. Nieuwe middelen worden belegd zodat het resultaat zoveel als mogelijk bij de strategische normportefeuille aansluit.

Voor het SLM-fonds en Europese staatsobligaties wordt een floating allocatie gehanteerd (X%). De strategische allocatie naar de overige vastrentende waarden is hierdoor 45-X%. Voor de overige beleggingen (aandelen, onroerend goed en liquide middelen) wordt een vaste strategische allocatie gebruikt.

Jaarlijks wordt in het Jaarplan beleggingen vastgesteld wat de strategische weging voor dat jaar naar Europese staatsobligaties en het SLM-fonds dient te zijn.

De berekening van de strategische weging zal door AAM per de eerste werkdag van december worden uitgevoerd. Indien er tussentijds een overschrijding van de bijbehorende bandbreedte plaatsvindt zal de strategische weging worden herijkt.

Beleggingscategorie	Benchmark	Strategische weging	Min	Max
<b>Floating vastrentende waarden</b>		<b>22,5%</b>	<b>17,5%</b>	<b>27,5%</b>
<i>Europese Staatsobligaties</i>	Merrill Lynch Core Eurozone Government Bond Index	100%		
<i>SLM-fonds</i>	Pensioenverplichtingen MPF			
<b>Overige vastrentende waarden</b>		<b>22,5%</b>	<b>17,5%</b>	<b>27,5%</b>
<b>Vastrentende waarden ten behoeve van rentematching</b>				
<i>Europese Bedrijfsobligaties</i>	Barclays Capital Euro Corporate Bond Index	60,2%	44,2%	76,2%
<i>Nederlandse Hypotheken</i>	JP Morgan GBI Netherlands index.	39,8%	23,8%	55,8%
<b>Aandelen</b>		<b>55,0%</b>	<b>50,0%</b>	<b>60,0%</b>
Aandelen Wereldwijd	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)	100,0%	87,8%	112,2%
<b>Liquide middelen</b>	FTSE EPRA/NAREIT Global Index Net TRI Euro	<b>0,0%</b>	<b>0,0%</b>	<b>5,0%</b>

Tabel 5 : Strategische normportefeuille

Zoals eerder vermeld, is het bestuur voornemens om de strategische normallocatie naar zakelijke waarden binnen het vrije vermogen depot per 1 januari 2025 te verhogen naar 65%. Of deze stap daadwerkelijk kan worden gezet, wordt nog besproken door het bestuur en is afhankelijk van diverse factoren, zoals de risicohouding van de deelnemers, de marktsituatie op dat moment, en de dekkingsgraad per 1 januari 2025. Per eind september 2024 bedraagt de allocatie naar zakelijke waarden 56,4%.

#### Liquide middelen

MPF staat toe dat tijdelijke liquiditeiten worden aangehouden tot een maximum van 5% van de portefeuille. Het bedrag aan tijdelijke liquide middelen staat voor het grootste deel op rekening bij de custodian. Kort voor maandeinde wordt door de pensioenuitvoerder de ingekomen premie gestort op rekening bij de custodian. De vermogensbeheerder wordt hierover geïnformeerd en belegt het vermogen conform het strategisch beleggingsbeleid. De ingekomen premie staat maximaal 1 werkweek op rekening bij de custodian.

Liquide middelen die niet direct worden gealloceerd naar andere beleggings-categorieën, worden grotendeels belegd in deposito's en/of geldmarktfondsen (of vergelijkbare assets). MPF stelt de volgende restricties aan liquide middelen:

- De allocatie per tegenpartij mag niet hoger zijn dan 1% van het totale vermogen;
- De minimale rating van de tegenpartij is gelijk aan AA.

Belegd vermogen op een rekening courant voor een periode langer dan twee weken wordt zoveel als mogelijk voorkomen en is gemaximeerd op 0,5% van de portefeuille. Afwijking in liquiditeit ten gevolge van transacties is toegestaan, mits deze afwijking niet meer bedraagt dan 2% van de totale portefeuille waarbij de assetcategorie "liquiditeiten" buiten beschouwing wordt gelaten. Voor deze categorie geldt een bandbreedte van 0-5%.

Middels een schriftelijke instructie kan MPF de vermogensbeheerder de opdracht geven bedragen liquide te maken en uit te keren, dan wel opdracht geven gedeeltelijke onttrekkingen te doen uit de portefeuille. Het gerealiseerde rendement in de beleggingsportefeuille evenals liquiditeiten behoren te allen tijde tot het vermogen van de MPF.

### Renteafdekking

Strategisch wordt 77,7%<sup>16</sup> van het renterisico van de geconsolideerde verplichtingen op marktwaarde afgedekt. Hierbij geldt een bandbreedte van +5% en -5%. De garantie middels het herverzekerd depot impliceert dat 100% van het renterisico wordt afgedekt. De renteafdekking in het vrij vermogen depot wordt geïmplementeerd via het combineren van de volgende vastrentende beleggingsfondsen:

- Core Eurozone Government Bond fonds
- Euro Aggregate Corporate Credits fonds
- Strategic Liability Matching fonds
- Hypothekenfonds

De benchmark voor het renteafdekkingsbeleid is de wijziging in de marktwaarde van de relevante verplichtingen van het depot vrij vermogen. Deze zal worden gemeten als de wijziging in de contante waarde van de geschatte uitkeringenstroom.

Voor het vaststellen van de renteafdekking voor het vrij vermogen dient de vermogensbeheerder iedere maand de kasstromen van de verplichtingen te ontvangen. Het proces rondom de kasstromen is als volgt ingericht.

- Ieder kwartaal levert de pensioenadministratie (binnen 10 werkdagen) vanuit de administratie de kasstroom van de voorziening ultimo kwartaal aan. Deze kasstromen bevatten de bestandsontwikkeling gedurende het kwartaal.
- Ter controle sluit de beleggingsadviseur de kasstroom aan op de voorziening en ontwikkelt de tussenliggende maanden met behulp van de coming-servicekasstroom. Bij grote afwijkingen vraagt de beleggingsadviseur bij de pensioenadministratie om toelichting.

---

<sup>16</sup> 77,7% is in 2019 door het fonds vastgesteld en is leidend voor de renteafdekking voor het geconsolideerde vermogen.

- De beleggingsadviseur levert 4x per jaar (uiterlijk 10 werkdagen voor maandeinde) de kasstromen aan bij de vermogensbeheerder. Dit zijn de kasstromen van de voorziening van de eerste drie maanden na kwartaaleinde.
- De vermogensbeheerder stelt op basis van de aanlevering van de beleggingsadviseur de renteaafdekking vast en stuurt de renteaafdekking conform mandaat.

### Valuta-afdekking

MPF streeft naar een hoge valuta-afdekking. De norm voor het valutarisico binnen de beleggingsportefeuille is 30%. Deze norm wordt op kwartaalbasis gemonitord in het integraal dashboard. Bij het toevoegen van nieuwe beleggingsfondsen aan de portefeuille, weegt MPF het valutarisico en wordt getoetst of het binnen de bandbreedte blijft.

### Inflatie-afdekking

De huidige beleggingsmix bevat voor lange termijn in enige mate een link met inflatie, via aandelen. Dit is een gevolg van gemaakte keuzes en is geen onderdeel geweest bij de selectie van de beleggingscategorieën. Het fonds beschouwt de impact van dit risico als zeer groot. Inflatierisico is te relateren aan de reële dekkingsgraad van het fonds, in hoeverre is het fonds in staat om de toeslagambitie waar te maken aan haar deelnemers. Dit is expliciet onderdeel geweest van de ALM-studie 2017. Er is toen gekeken naar verschillende deterministische scenario's waarin de inflatie opliep tot 4%. Deze scenario's hebben niet geleid tot extra beheersing rondom inflatierisico.

### Overige randvoorwaarden

Hieronder is een overzicht van de beleggingsfondsen in het depot vrij vermogen. De restricties zijn in de meeste gevallen gedefinieerd als de maximaal toegestane afwijking van de wegingen van de onderliggende benchmark van het beleggingsfonds.

- Er wordt op pensioenfondsniveau geen gebruik gemaakt van leverage (beleggen met geleend geld); binnen beleggingsfondsen is dit wel mogelijk, maar enkel voor het afdekken van risico's en efficiënt portefeuillebeheer.
- Liquide middelen zullen worden aangewend om de beleggingsmix van het depot vrij vermogen te sturen naar de normverdeling conform de uitkomsten van de ALM-studie. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de actuele hoogte van de afdekking van het renterisico.
- Er worden geen beleggingen en/of derivaten aangehouden buiten de beleggingsfondsen om.

Beleggingen depot vrij vermogen	Actief/ Passief	Belangrijkste risicorestricties
<b>Vastrentende waarden</b>		
AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund	Passief	Max. 2 jaar afwijking van duration Geen belegging lager dan AA Max. 100% leverage
AEAM Strategic Liability Matching (SLM) fund	Passief	Geen belegging lager dan AA Min. rating BBB tegenpartijen Max. 25% rentegevoeligheid bij één partij Max. 2,5% afwijking in rentegevoeligheid van de benchmark
Aegon Euro Credits Fund I EUR Acc Share class	Actief	Geen belegging lager dan BBB Max. 10% bandbreedte rondom rating BBB Max. 10% bandbreedte rondom rating A Max. 8% en 10% weging in AA en AAA Max. 0,1 jaar afwijking van duration Max. 50% leverage
AEAM Dutch Mortgage Fund AEAM Dutch Mortgage Fund 2	Actief	Minimaal 50% in NHG hypotheke en maximaal 50% in niet-NHG hypotheke. Voor niet-NHG hypotheke geldt een LTV-ratiorestrictie van maximaal 106%. Liquide middelen: minimum van -5% en maximum van +5%, (excl. niet-opgenomen bouwdepots)
<b>Zakelijke waarden</b>		
AEAM World Equity Index Fund	Passief	Max. 1% afwijking op land- en sectorniveau Max. 0,5% afwijking op ondernemingsniveau Max. 2 jaar afwijking van duration Max. 10% leverage

Tabel 6 : Randvoorwaarden

### 11.3 Uitwerking op detailniveau

#### Actief versus passief

Het bestuur heeft als beleggingsovertuiging ‘*voorkeur voor passief beleggen*’. Het uitgangspunt is daarmee dat alle (deel)portefeuilles passief worden beheerd. Enkel in het geval dat het beheer van portefeuilles voor bepaalde beleggingscategorieën in de praktijk niet passief te realiseren is, kunnen actief beheerde portefeuilles eventueel worden opgenomen.

In bovenstaande tabellen is de beheervorm per categorie vastgelegd.

#### Derivatenbeleid

Het bestuur is terughoudend in het gebruik van derivaten. Het pensioenfonds zet derivaten enkel in voor het afdekken van rente- of valutarisico of voor efficiënt portefeuillebeheer. In de praktijk vindt dit uitsluitend binnen de beleggingsfondsen plaats.

#### Securities lending

MPF staat securities lending in principe niet toe, maar tolereert het in beperkte mate binnen de randvoorwaarden van het beleggingsfonds dat MPF na een selectietraject heeft toegevoegd aan de beleggingsportefeuille. Bij de keuze om de portefeuille bij Aegon onder te brengen heeft MPF beoordeeld of de wijze waarop securities lending plaatsvindt in de beleggingsfondsen acceptabel is. De opbrengsten van securities lending worden als volgt verdeeld:

- 72% komt ten goede aan het fonds;
- 28% komt ten goede aan Aegon en de custodian.

Securities lending wordt door de BAC op kwartaalbasis gemonitord in het integraal risicodashboard.

## 12. Risicobeheersing

Het pensioenfonds beheerst de risico's door een heldere governance, aanwezige beleggingstechnische kennis en rapportages vanuit de beleggingsadviseur en de vermogensbeheerder. Voor de integraal risicodashboard heeft MPF key performance indicators ontwikkeld, op basis waarvan de risicobeheersing is ingericht. Daarnaast evalueert MPF eens per jaar de uitgangspunten van de ALM-studie in de Strategische Thermometer.

### 12.1 Key performance indicators

Onderstaande tabel toont de key performance indicators voor het beleggingsbeleid inclusief de beoordelingsclassificatie.

Key performance indicators				
Risico	Oordeel	Realis	Stoplicht classificatie	
<b>Balansrisico</b>	Actuele dekkingsgraad UFR-rente		< 105% of KDG = rood, 105% - vereiste DG = oranje > vereiste DG = groen	
	Beleidsdekkingsgraad		NTB	
	Vereiste dekkingsgraad		NTB	
<b>Inflatierisico</b>	Reele dekkingsgraad		NTB	
<b>Mandaatrisico</b>	Binnen bandbreedtes		Hoofd categ. binnen grenzen = groen, Één categ. buiten grenzen = oranje, Meer categ. buiten grenzen = rood	
<b>Renterisico</b>	Ex-ante		<72,7% en >82,7% = rood, 72,7%-73,7% en 81,7%-82,7% =oranje, 73,7%-81,7% = groen	
<b>Valuta</b>	Valuta exposure		<75% = rood, 75%-80% = oranje, >85% = groen	
<b>Uitbestedingsrisico</b>	Overschrijding		Ja = rood Nee = groen	
Rendement	Herverzekerd MPF		Vrij vermogen MPF	Geconsolideerd MPF
	Aegon			
Voorziening pensioenverplichtingen (marktrente)				
Resultaat uit garantiecontract herverzekerd depot				
Overrendement portefeuille				
Totale portefeuille inclusief RA & actief beheer & garantiecontract				
Resultaat renteaafdekking				
Totale portefeuille inclusief actief beheer				
Resultaat actief beheer				
Totaal benchmark				

Tabel 7 : Key performance indicators



## 13. Selectie en evaluatie

### 13.1 Selectie en evaluatie beleggingscategorieën

Periodiek evalueert de BAC of beleggingscategorieën dienen te worden toegevoegd of verwijderd uit de lijst met passende categorieën. Wanneer het fonds besluit een categorie vanuit de lijst met passende categorieën toe te voegen aan de beleggingsportefeuille, zal de BAC de laatste beoordeling evalueren.

Elk van de beleggingscategorieën wordt beoordeeld aan de hand van de volgende stappen:

1. Passend bij de (relevante) beleggingsovertuigingen.











Het fonds heeft beleggingsovertuigingen opgesteld. De relevante overtuigingen worden gebruikt om de beleggingscategorie op te scoren: hoe goed past de beleggingscategorie bij de overtuiging?

2. Beoordeling op basis van een aantal algemene karakteristieken.

De relevante beleggingsovertuigingen en de belangrijkste kenmerken van de beleggingscategorieën zijn vertaald naar de volgende criteria:

1. Rendement;
2. Risico;
3. Diversificatie;
4. Liquiditeit;
5. Eenvoud / transparantie;
6. Kosten;
7. Maatschappelijk verantwoord beleggen;
8. Relatie tot verplichtingen;
9. Bewezen categorie.

Onderstaande tabel toont het format voor beoordeling van een beleggingscategorie.

Beoordelingscriteria	Score	Toelichting
Rendement		<toelichting beoordeling>
Risico		<toelichting beoordeling>
Diversificatie		<toelichting beoordeling>
Liquiditeit		<toelichting beoordeling>
Eenvoud/transparantie		<toelichting beoordeling>
Kosten		<toelichting beoordeling>
Maatschappelijk Verantwoord beleggen		<toelichting beoordeling>
Relatie tot verplichtingen		<toelichting beoordeling>
Bewezen categorie		<toelichting beoordeling>
Aansluiting bij beleggingsovertuigingen		<toelichting beoordeling>

Tabel 8 : Beoordelingscriteria

Het fonds streeft ernaar om een beleggingscategorie enkel in de portefeuille te houden en op te nemen als daar zowel vanuit de beleggingsovertuigingen, als vanuit

de algemene karakteristieken voldoende onderbouwing voor is. Wat voldoende onderbouwing is laat zich niet goed weergeven in een vooraf vastgestelde waardering of onderlinge weging van criteria. De BAC adviseert het bestuur inzake dit onderwerp. De beoordeling wordt nadrukkelijk onafhankelijk van de vermogensbeheerder vormgegeven om te borgen dat er geen belangen meewegen in de beoordeling. Wanneer MPF besluit tot het toevoegen van een beleggingscategorie (bijvoorbeeld naar aanleiding van een ALM-studie), zal het besluit inclusief de belangrijkste argumenten worden opgenomen in de notulen van de bestuursvergadering.

### 13.2 Selectie en evaluatie beleggingsfondsen en managers

Wanneer MPF een beleggingscategorie heeft geselecteerd die passend is bij de beleggingsovertuigingen en positief is beoordeeld op de algemene criteria, is de volgende stap het selecteren van een beleggingsoplossing. Gegeven de huidige governance van het fonds heeft het de voorkeur van het fonds om de beleggingsoplossing bij Aegon onder te brengen. Echter maakt MPF bij de keuze voor een beleggingsoplossing altijd de afweging of het product van Aegon voldoet aan de randvoorwaarden van MPF.

De beleggingsoplossingen worden beoordeeld aan de hand van de volgende stappen:

1. Voorbereiding. Het fonds beoordeelt of er binnen Aegon beleggingsoplossingen aanwezig zijn die van voldoende kwaliteit zijn om de geselecteerde beleggingscategorie in te vullen. Vervolgens zoekt de beleggingsadviescommissie in samenwerking met de beleggingsadviseur naar een goed alternatief in de markt om de beleggingsoplossing aan te kunnen toetsen.
2. RFP. De beleggingsadviseur stelt in samenwerking met de beleggingsadviescommissie een vragenlijst op om volledig inzicht te krijgen in de beleggingsoplossingen. De vragenlijst is opgebouwd uit acht onderdelen (niet alle onderdelen zijn voor iedere beleggingsoplossing relevant):
  1. Algemeen;
  2. Tegenpartij;
  3. Uitgifte;
  4. Rendement;
  5. Waardering/liquiditeit;
  6. Risicomanagement;
  7. Rapportage;
  8. Kosten.De vragenlijst wordt verstuurd naar Aegon en de alternatieve aanbieder.
3. Bezoek manager. Vervolgens plant de beleggingsadviescommissie een fysiek overleg met de verantwoordelijke managers.
4. Beoordeling. Op basis van de beantwoording van de RFP en het bezoek aan de manager wordt een beoordelingsdocument opgesteld. In het beoordelingsdocument worden de beleggingsoplossingen ook getoetst aan de beleggingsovertuigingen van het fonds. De beleggingsadviescommissie brengt op basis van dit document een advies uit aan het bestuur.

Wanneer het bestuur besluit tot het aankopen van de beleggingsoplossing, zal het besluit inclusief de belangrijkste argumenten worden opgenomen in de notulen van de bestuursvergadering.

### **13.3 Evaluatie (en selectie) vermogensbeheerder**

Het vermogensbeheer is uitbesteed aan Aegon die tevens de beleggingsadministratie voert. Het vermogensbeheer wordt gevoerd binnen de restricties zoals door het fonds zijn meegegeven in de vermogensbeheerovereenkomst (voor detaillering wordt verwezen naar de vermogensbeheerovereenkomst). Evaluatie vindt plaats op performance versus de benchmark en risico's van het mandaat (bijvoorbeeld tracking error) door middel van maand- en kwartaalrapportages.

Vanuit wet- en regelgeving dient het fonds aantoonbaar 'in control' te zijn over de uitbesteede processen, zo ook het vermogensbeheer. De uitbesteding aan de vermogensbeheerder wordt daarom jaarlijks getoetst door een analyse op het ISAE-3402 rapport. In dit rapport wordt beschreven wat de beheersdoelstellingen en maatregelen zijn en of deze ook functioneren. Daarnaast heeft het fonds de evaluatie van het vermogensbeheer opgesplitst naar rollen in de uitbestedingsrelatie en worden jaarlijks een aantal van deze rollen uitvoerig geëvalueerd. De focus die ontstaat door de opsplitsing naar rollen moet ertoe leiden dat bij elk van de onderwerpen voldoende diepgang in de evaluatie wordt bereikt. Bij het gelijktijdig evalueren van een groot aantal verschillende rollen ontstaat het gevaar dat onderdelen onderbelicht blijven.

De evaluatie richt zich daarbij primair op het verbeteren van de bestaande relatie en niet noodzakelijkerwijs op het vervangen van de huidige vermogensbeheerder. In de evaluatie wordt rekening gehouden met best practices van andere vermogensbeheerders en wordt getoetst of de vermogensbeheerder voldoet aan de wensen en eisen uit het uitbestedingsbeleid.

De evaluatie vindt plaats volgens de volgende stappen:

1. De beleggingsadviescommissie formuleert voorafgaand aan elke (deel-) evaluatie een aantal concrete vragen waarop de evaluatie een antwoord moet geven. De betreffende vragen worden niet van tevoren gedeeld met de vermogensbeheerder, maar dienen als leidraad tijdens het bedrijfsbezoek.
2. De beleggingsadviseur vraagt informatie op bij de vermogensbeheerder en verricht vooraf deskresearch op de vooraf vastgestelde onderwerpen.
3. De vermogensbeheerder wordt vooraf op de hoogte gesteld van de doelstelling van de evaluatie, zodat zij zich kunnen voorbereiden en het bedrijfsbezoek voldoende diepgang krijgt. Ter voorbereiding zal de beleggingsadviseur een vragenlijst opstellen.
4. De beleggingsadviescommissie of het bestuur gaat op bedrijfsbezoek bij de vermogensbeheerder.
5. De bevindingen (waaronder de antwoorden op de vragen) en aandachtspunten worden vastgelegd en besproken in de vergadering van de beleggingsadviescommissie.
6. De beleggingsadviescommissie koppelt de resultaten van de evaluatie (inclusief verbeterpunten) terug aan het bestuur.

Onderstaande tabel toont het evaluatieschema voor de komende jaren. Het staat de BAC vrij om op basis van voortschrijdend inzicht aanpassingen te doen aan het schema.

<b>Rol</b>	<b>Schema</b>
<b>1. Organisatie</b>	<b>2027</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Aantal personen, opleidingsniveau en ervaring.</li> <li>▪ Doelstelling, toekomstplannen en continuïteit.</li> <li>▪ Financiële positie en stabiliteit organisatie</li> <li>▪ Governance en scheiding/onafhankelijkheid van verschillende rollen.</li> <li>▪ Beleid maatschappelijk verantwoord beleggen</li> </ul>	
<b>2. Advisering en Accountmanagement</b>	<b>2027</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Kwaliteit van advies</li> <li>▪ Onderzoekscapaciteiten</li> <li>▪ Gebruik van modellen</li> <li>▪ Communicatie en klantgerichtheid.</li> </ul>	
<b>3. IT-organisatie</b>	<b>2027</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Interne beheersing systemen</li> <li>▪ Innovatie</li> <li>▪ Inbedding in de organisatie</li> </ul>	
<b>4. Selectie managers<sup>17</sup></b>	<b>2026</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Beoordeling managerselectieproces</li> <li>▪ Universum van beleggingscategorieën</li> <li>▪ Selectie procedure en criteria</li> <li>▪ Financiële en operationele due diligence</li> <li>▪ Beleid ten aanzien van kwaliteit en het ontslaan van managers</li> <li>▪ Kwaliteit van overeenkomst met geselecteerde managers en mandaten.</li> </ul>	
<b>5. Balansbeheer</b>	<b>2025</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Beleid voor herbalanceren</li> <li>▪ Operationele procedures</li> <li>▪ Cash-flowmanagement.</li> </ul>	
<b>6. Risicomanagement en monitoring</b>	<b>2025</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Compliance van externe managers en mandaten</li> <li>▪ Governance en onafhankelijkheid</li> <li>▪ Systemen en operationele procedures</li> <li>▪ Best-executionbeleid</li> <li>▪ Waardering en reconciliatie.</li> <li>▪ Custodian</li> </ul>	
<b>7. MVB</b>	<b>2026</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ MVB-rapportages</li> <li>▪ Actieve instrumenten</li> <li>▪ Inbedding organisatie en toekomstbeleid</li> </ul>	
<b>8. Rapportage</b>	<b>2025</b>

<sup>17</sup> Zolang Aegon de manager is van de beleggingsportefeuille is de evaluatie van selectie managers overbodig

Rol	Schema
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Performancerapportage</li> <li>▪ Risicorapportage</li> <li>▪ Rol van verplichtingen in rapportages</li> </ul>	
<b>9. Beoordeling Rendementen &amp; contract</b>	<b>2026</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Beoordeling van rendementen versus benchmarks</li> <li>▪ Beoordeling van rendementen versus peergroup</li> <li>▪ Beoordeling contract voorwaarden (incl. fee) versus peers</li> </ul>	

**Tabel 9 : Evaluatieschema Vermogensbeheerder**

Het selectietraject voor een nieuwe vermogensbeheerder of fiduciair manager vindt plaats langs de volgende stappen. Het fonds laat zich in het traject adviseren door de beleggingsadviseur.

1. Uitgangspunten. In de eerste stap onderzoekt het fonds welke dienstverlening van de nieuwe partij wordt verlangd. Het fonds stelt de belangrijkste randvoorwaarden en criteria op en staat expliciet stil bij de vraag of een rol als vermogensbeheerder volstaat, of dat gegeven de governance (RACI) een fiduciaire rol wenselijk.  
  
Daarnaast inventariseert het fonds wat de impact van een mogelijke transitie zal zijn op andere taken en partijen binnen het vermogensbeheer.
2. Opstellen shortlist. Op basis van de marktkennis en ervaring van de beleggingsadviseur en de leden van de beleggingsadviescommissie wordt een longlist van vermogensbeheerders (die een duidelijke focus hebben op de Nederlandse markt) terug gebracht naar een shortlist. Hierbij maakt het fonds gebruik van de volgende criteria:
  - Propositie;
  - Vergelijkbare klanten;
  - Klantenbasis;
  - Kostenniveau;
  - Culturele fit;
3. RFP-traject. Op basis van de shortlist wordt een RFP-traject gestart waarin het fonds informatie opvraagt (langs de 9 rollen uit het evaluatieproces) en site visits plant bij verschillende partijen, op basis waarvan een beoordelingsdocument wordt opgesteld. De beleggingsadviescommissie brengt op basis van dit document een advies uit aan het bestuur.
4. Onderhandeling. Na besluitvorming in het bestuur gaat het fonds met 1 of 2 partijen in onderhandeling over de dienstverlening. Na onderhandeling neemt het bestuur een principebesluit tot dienstverlening met een vermogensbeheerder.
5. Contract en transitieplan. In de laatste stap worden alle eisen en voorwaarden vastgelegd in een contract en wordt samen met de nieuwe vermogensbeheerder of fiduciair manager een transitieplan opgesteld. Vervolgens wordt na definitieve besluitvorming door het bestuur het contract met de nieuwe vermogensbeheerder getekend.

## 14. Bijlagen

### 14.1 Onderbouwing Prudent Person

Bij de vaststelling en uitwerking van het beleggingsbeleid wordt door MPF rekening gehouden met de vereisten met betrekking tot prudent person wetgeving

#### Beleggingsbeleid in het belang van de deelnemers

De lange termijn strategische assetallocatie wordt onderbouwd door een ALM-studie waarin de belangen van de verschillende groepen deelnemers binnen het pensioenfonds zijn afgewogen. Daarnaast heeft het bestuur een risicohouding vastgelegd waarin is beschreven welke risico's aanvaardbaar zijn bij het streven naar koopkrachtbehoud voor de deelnemers. De risicohouding wordt jaarlijks getoetst op evenwichtigheid in de haalbaarheidstoets.

#### Waarborging van risico's, kwaliteit en veiligheid

Het bestuur stelt dat producten begrijpelijk moeten zijn, zodat het fonds de producten kan monitoren. Hierdoor zorgt het fonds er voor dat de complexiteit van de portefeuille in evenwicht is met de kennis en ervaring van het bestuur. MPF heeft gekozen voor beperkte bandbreedtes rond de strategisch mix. In de hoofdstukken 8 t/m 12 van het Beleggingsplan zijn de randvoorwaarden voor de vermogensbeheerders opgenomen. Hiermee borgt het bestuur de kwaliteit van de beleggingen. Om in control te blijven rapporteert de vermogensbeheerder eens per kwartaal in de beleggingsvergadering. Verdere afspraken met de vermogensbeheerders zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomsten.

#### Uitvoering renterisico

Het fonds heeft een dynamisch rente-afdekkingsbeleid afhankelijk van de dekkingsgraad en de 20-jaars swaprente. Monitoring van de renteafdekking gebeurt maandelijks door de vermogensbeheerder. Aanpassing vindt niet automatisch plaats, maar is altijd in samenspraak met het bestuur. Monitoring van het renterisico vindt plaats in de performancerapportage en de compliance-monitoringrapportages.

#### Verhandelbaarheid van beleggingen

Het belang van niet-liquide beleggingen in de portefeuille is zeer beperkt. Enkel de hypotheekportefeuille zijn minder liquide. In het beleggingsplan heeft het fonds een paragraaf opgenomen waarin het beleid ten aanzien van liquide middelen is beschreven.

#### Derivaten voor risico-reducerende doeleinden

MPF zet derivaten in als efficiënte hulpmiddelen bij hedging en efficiënt portefeuillebeheer. Voorwaarde voor het gebruik van derivaten is dat het bestuur de constructie voldoende begrijpt om het te kunnen monitoren. Derivaten mogen enkel risico-reducerend werken. Van leverage wordt vereist dat het is ingekaderd. De eisen zijn in de beleggingsrichtlijnen opgenomen.

#### Diversificatie binnen de beleggingsportefeuille

Diversificatie verbetert het risico-rendementsprofiel van de portefeuille. MPF heeft dit opgenomen als investment belief en streeft een breed gespreide beleggingsportefeuille na. Periodiek wordt er een risicobudgetteringsstudie uitgevoerd, waarin rendement en risico worden afgewogen. De vermogensbeheerder rapporteert periodiek over concentraties naar regio, sector en marktpartijen. In de beleggingsvergadering worden deze risico's gemonitord. Daarnaast zijn er geen beleggingen in de bijdragende ondernemingen.

Gereguleerde markten

Het pensioenfonds heeft de waarde van de beleggingen voornamelijk belegd in gereguleerde markten. Beleggingen in niet-gereguleerde markten worden tot een prudent niveau beperkt. MPF hanteert een maximale weging naar beleggingen in niet-gereguleerde markten van 15%.

Marktwaardering instrumenten

Het pensioenfonds heeft als uitgangspunt dat de waarde van de beleggingen zoveel mogelijk wordt vastgesteld op basis van marktwaarde. Voor liquide categorieën zoals aandelen en obligaties kan deze marktwaarde op zeer frequente wijze worden vastgesteld. Voor hypotheek vindt waardering plaats op basis van in de markt gebruikelijke methodes. Deze worden onafhankelijk gecontroleerd.



## 14.2 RACI Beleggingsproces

Bestand RACI MPF beleggingsproces  
 Datum: 23-8-2018

Rollen: A Accountable: opdrachtgever, verantwoordelijk dat de taak wordt uitgevoerd (besluitvorming), 1 partij  
 R Responsible: de partij die het werk uitvoert (verantwoordelijk voor de voorbereiding), 1 partij  
 C Consulted: in brede zin betrokken bij de taak zonder daar zelf verantwoordelijk voor te zijn. Levert en ontvangt input, tweezijdige informatie, evt meerdere partijen (countervailing power)  
 I Informed: wordt geïnformeerd over de taak (eenzijdige communicatie, mededeling)

Stap in het beleggingsproces (taak)	Periodiciteit (in beginsel)	Periodiciteit (in beginsel)																				
		Sociale partners	Bestuur	Beleggingsadviescommissie	Jaarwerkcommissie	IRM-commissie	Communicatiecommissie	Agendacommissie	Pensioenuitvoeringsorganisatie	Vermogensbeheerder	Custodian / Depository beleggingsfonds*	Operatieve Besuursondersteuning	Onafhankelijk beleggingsadviseur	Onafhankelijk risicomanager	Accountant / Juridisch adviseur	Certificerend adviseur	Adviseur actuaars	Raad van toezicht	Verantwoordingsorgaan			
<b>1. Risicohouding &amp; Ambitie</b>	Vaststellen Risicohouding, Risicoprofiel en Ambitie	meerjarig	A	R	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	C	C		I		C	I	C
	Uitvoeren haalbaarheidstoets	jaarlijks		A	C	I	I	I	I	I	I	I	I	I	C	I		I		R	I	I
<b>2. Organisatie en Overtuigingen</b>	Vaststellen Investment Beliefs	meerjarig		A	C		I	I	I	I	I	I	I	R	I		I		I	I	I	
	Vaststellen risicobereidheidsprincipes	meerjarig		A	C		R	I	I	I	I	I	I	C	C		I		C	I		
	Vaststellen Beleggingsproces en organisatie	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	I	C	C		I		I	I		
	Selectie Vermogensbeheerder	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	I	C	I							
	Selectie Custodian	meerjarig		A	R		I	I	I	I	C	I	C	I								
	Selectie onafhankelijk beleggingsadviseur	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	C	I								
	Selectie onafhankelijk risicomanager	meerjarig		A	C		R	I	I	I	I	I	C	I								
	Vaststellen criteria externe partijen (hoofdaanemers)	meerjarig		A	R		C	I	I	I	I	I	C	C								
	Uitonderhandeling contracten externe partijen (hoofdaanemers)	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	C	I								
	Juridische toetsing contracten externe partijen (hoofdaanemers)	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	C	I	C							
Evaluatie externe partijen (hoofdaanemers) <sup>2)</sup>	jaarlijks		A	R		I	I	I	I	C	I	C	C						C			
<b>Strategisch kader</b>	Uitvoeren ALM studie <sup>1)</sup>	meerjarig		A/R	C		I	I	I	I	I	I	C	C		I			C			
	Vaststellen strategisch beleggingsbeleid	meerjarig		A/R	C		I	I	I	I	I	I	C	C		I			I	I	I	
	Vaststellen investeerbare beleggingscategorieën	meerjarig		A	R		I	I	I	I	I	I	C	C					I	I	I	
	Evaluatie beleggingscategorieën	meerjarig		I	A		I	I	I	I	C	I	R	C								
<b>Beleggingsplan</b>	Vaststellen strategische normportefeuille	jaarlijks		A	R		I	I	I	I	C	I	C	I		I						
	Vaststellen beleggingsplan	jaarlijks		A	R		I	I	I	I	C	I	C	I		I				I	I	
	Vaststellen richtlijnen vermogensbeheer	jaarlijks		A	R		I	I	I	I	I	C	I							I	I	
	Controle berekening vereist eigen vermogen	jaarlijks		A	R			I	C			I	I			I	R					
	Berekenen Vereist eigen vermogen	kwartaalbasis		A	C			I				I	I							R		
	Voorstellen voor strategische normportefeuille	jaarlijks		A	R			I		C		I	C									
	Voorstellen voor beleggingsplan	jaarlijks		A	R			I		C		I	C									
<b>Manager selectie</b>	Vaststellen criteria selectie vermogensbeheerders	meerjarig		A	R		I	I			I	C	C									
	Selecteren en ontslaan van vermogensbeheerders	continue		A	R		I	I			I	C	I									
	Voorstellen van beoogde vermogensbeheerders	continue		I	A		I	I		C		I	R	C								
	Monitoren vermogensbeheerders	continue		I	A		I	I		C		I	R	I								
	Opstellen en uitonderhandelen richtlijnen en kosten vermogensbeheerders	continue		I	A		I	I		C		I	R	I								
	Uitonderhandelen en juridische toetsing overeenkomst vermogensbeheerders	continue		I	A		I	I		I		I	C	I	R							
	Selectie tegenpartijen derivaten	continue		I	A		I	I		R		I	C	C								
<b>Uitvoering</b>	Uitvoeren vermogensbeheer conform richtlijnen	continue		I	A			I		R		I	C	I								
	Uitvoering vermogensbeheer	continue		I	A			I		R		I	C	I								
	Compliance controle vermogensbeheer mandaten	continue		I	A			I		R		I	C	I								
	Compliance controle vermogensbeheer beleggingsfondsen	maandelijks		I	A					R		I	C	I								
	Voldoen aan EMIR wetgeving	continue		I	A		I			R		I	C	C								
	Corporate actions	continue		I	A			I			R		I	C								
	Tax reclaims	continue		I	A			I			R		I	C								
	Class actions	continue		I	A			I			R		I	C								
	Uitvoeren beleggingsadministratie	continue		I	A			I		R		I	C	I								
	Vaststellen grondslagen waardering	jaarlijks		A	R			I		C		I	C	C		C						
	Waarderingen portefeuille	maandelijks		I	A			I		I	R		I	I	I		I					
	Controle waardering portefeuille	jaarlijks		I	A			I		I		I	I	C		R				I		
	Waardering beleggingsfondsen	maandelijks		I	I			I		A	R*	I	I			I						
	Controle waardering beleggingsfondsen	jaarlijks		I	A			I		I		I	I			R*						
	Performance berekening portefeuille	maandelijks		I	A			I		R		I	I	I		I						
	Controle performance berekening portefeuille	maandelijks		I	A			I			R		I	I	C		I					
Performance berekening beleggingsfondsen	maandelijks		I	A			I		R		I	I										
Controle performance berekening beleggingsfondsen	maandelijks		I	A			I			R*	I	I	C									
<b>Verantwoording</b>	rapportage vermogensbeheerder	maandelijks		I	A			I	C	R		I	I	I		I						
	rapportage beleggingsfondsen en mandaten	maandelijks		I	A			I		R		I	I			I						
	onafhankelijke rapportage custodian	maandelijks		A	I			I		R		I	I	C		I						
	onafhankelijke bestuursrapportage adviseur	halfjaarlijks		A	C			I	C	C		I	R	I		I			C	I	I	
	rapportage toezichthouder	maandelijks		A	I	I			I	C		R	C	C		I			C			
	jaarrekening en jaarverslag	jaarlijks		I	A	I	R		I	I	C		I	C	C		C		C	I	I	
<b>Evaluatie/ Reflectie</b>	prudent person controle	jaarlijks		A	C			I				I	C	C		I	R					
	Evaluatie beleggingsproces	jaarlijks		A	R		C	I	I		C		I	C	C					I	I	
	Vaststelling in fondsdocumenten waaronder ABTN	continue		A	C		C	I	I			I	R	C								



### 14.3 Investment Cases

De investment cases zijn in een apart document bijgevoegd bij de IPS, MPF Investment Cases. Onderstaande tabel toont per beleggingscategorie hoe deze scoren op verschillende criteria.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Staatsobligaties	Bedrijfsobligaties	Lineaire rentederivaten	Hypotheken	Aandelen	Vastgoed
Rendement						
Risico						
Diversificatie						
Liquiditeit						
Transparantie						
Kosten						

Maatschappelijke verantwoord beleggen						
Relatie tot verplichtingen						
Bewezen categorie						

## Opzet investment case

De investment case van een beleggingscategorie is een beknopte weergave van de uitkomsten van de analyse, rationale en conclusies om in een categorie te investeren. De investment case bevordert de vastlegging van besluitvorming en de evaluatie hiervan binnen de beleggingscyclus. Stichting Molenaarspensioenfonds maakt onderscheid tussen investment cases voor beleggingscategorieën waar reeds in is belegd en nieuw toe te voegen categorieën. Voor een bestaande beleggingscategorie is het doel om te evalueren of er nog aansluiting is bij de uitgangspunten die het pensioenfonds hanteert ten aanzien van een aantal criteria. Voor een nieuwe beleggingscategorie wordt een uitgebreider format gebruikt (zie Bijlage A). Op die manier wordt goed gedocumenteerd dat het pensioenfonds de risico's van het beleggen in de categorie begrijpt en om welke redenen er een rendement te verwachten is ter compensatie van de risico's.

## Staatsobligaties

### Beschrijving Staatsobligaties (algemeen)

#### *Universum*

In deze investment case wordt ingegaan op staatsobligaties die uitgegeven zijn door ontwikkelde landen wereldwijd. Staatsobligaties van opkomende landen vallen onder de categorie EMD, ook staatsobligaties met een garantiecomponent zijn geen onderdeel van deze investment case.

#### *Beschrijving*

Staatsobligaties zijn leningen uitgegeven door nationale overheden om overheidsuitgaven te kunnen financieren. De obligaties zijn over het algemeen eenvoudig qua structuur. Dat wil zeggen dat de obligaties een coupon en op de aflossingsdatum de hoofdsom betalen zonder ingebedde opties. De looptijden van de beschikbare staatsobligaties bestrijken de gehele rentetermijnstructuur van kort- tot langlopend.

De uitgifte van staatsobligaties vindt plaats op de primaire markt door overheden. Na de uitgifte vindt de handel plaats op secundaire markten via bondealers. De wereldwijde staatsobligatiemarkt is zeer groot en bestaat bijna volledig uit institutionele beleggers, zoals banken, pensioenfondsen en verzekeraars.

#### *Matching en/of return?*

Voor pensioenfondsen met uitkeringsverplichtingen zijn staatsobligaties gedemineerd in Euro een traditionele bouwsteen van de matchingportefeuille. De categorie draagt immers bij aan het zekerstellen van de nominale pensioenuitkeringen.

Staatsobligaties in US Dollar en andere sterke valuta zijn in dat opzicht minder voor de hand liggende bouwstenen, vanwege het valutarisico. Er kan echter wel beargumenteerd worden dat niet-euro

staatsobligaties uit ontwikkelde landen op lange termijn ook een relatief stabiele kasstroom opleveren en daarmee kunnen bijdragen aan het voldoen aan de nominale pensioenuitkeringen.

*Waarom is er een rendement?*

De belangrijkste drivers van het rendement op staatsobligaties zijn de risicovrije rente en de swapspread als vergoeding voor het kredietrisico. De swapspread is het verschil tussen de risicovrije rente (swaprente) en de rente op de staatsobligaties. De swapspread varieert tussen de verschillende ontwikkelde landen die staatsobligaties uitgeven, met name omdat de kredietwaardigheid verschilt tussen de landen. Voor landen met de hoogste rating (AAA) is de swapspread naar verwachting nul en relatief stabiel. De swapspread voor landen met een AA rating ligt gemiddeld hoger, maar ook voor deze landen geldt doorgaans dat de swapspread relatief stabiel is. Naarmate de rating lager ligt (A of BBB) is zowel de gemiddelde swapspread substantieel hoger als de beweeglijkheid van de swapspread.

Als een staatsobligatie tot aan het einde van de looptijd wordt aangehouden, staat het directe (euro) rendement dat behaald gaat worden in principe al vast, gegeven dat aan alle verplichtingen van de obligatie wordt voldaan. Dit is immers het verschil tussen alle binnenkomende kasstromen (coupons en aflossingen) en de prijs die is betaald voor de obligatie.

Tussentijds kan de waarde van de obligatie echter fluctueren door verandering van de rente en de spread (indirect rendement). Voor staatsobligaties met een hoge rating (AA of AAA) is met name de verandering van de rente bepalend voor het indirecte rendement. Voor staatsobligaties met een rating van A of BBB zijn de spreadveranderingen ongeveer even bepalend voor het indirecte rendement als renteveranderingen.

*Beschrijving risico's*

De risico's voor Staatsobligaties zijn beschreven op basis van de risico's in het VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Staatsobligaties		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Hoog	Het bruto renterisico wordt materieel gereduceerd door staatsobligaties, het overblijvende risico is afhankelijk van beleidsmatige keuzes rondom renteafdekking.
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met aandelen- of vastgoedrisico.
S3: valutarisico	Geen/ Gem.	Het valutarisico is afhankelijk van de invulling naar euro of buitenlandse valuta.
S4: grondstoffenrisico	Geen	De categorie kent geen samenhang met grondstoffen.
S5: kredietrisico	Laag / Gem.	Afhankelijk van de invulling naar verschillende ratings.
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.
S7: liquiditeitsrisico	Laag	Staatsobligaties zijn goed verhandelbaar.
S8: concentratierisico	Laag	Staatsobligaties zijn zeer goed te spreiden over verschillende landen en overheden.
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	N.V.T.	Staatsobligaties kunnen zowel actief als passief worden ingevuld. Dit heeft geen invloed, S10 is alleen van toepassing op aandelenrisico.

Renterisico: Voor staatsobligaties met een hoge rating (AAA of AA) is het renterisico dominant, bij lagere ratings zal het kredietrisico zwaarder gaan wegen. Naarmate de looptijd toeneemt, wordt de waardeverandering van deze obligaties over een bepaalde periode voornamelijk bepaald door de verandering van de risicovrije swaprente.

Voor pensioenfondsen zijn staatsobligaties (bij voorkeur in euro's) daarom uitermate geschikt om het korte en middellange termijn renterisico van de verplichtingen af te dekken. De waardeveranderingen van de verplichtingen zijn immers ook voor een groot deel afhankelijk van de verandering van de risicovrije swaprente.

Kredietrisico: Het kredietrisico bij staatsobligaties bestaat enerzijds uit het lange termijn risico dat een tegenpartij vanwege een (geheel of gedeeltelijk) faillissement niet aan haar betalingsverplichtingen voldoet. Anderzijds bestaat dit risico uit het korte termijn risico van een veranderende spread. Het faillissementsrisico voor ontwikkelde landen is zeer klein, zeker voor landen met een hoge credit rating. Het kredietrisico op staatsobligaties betreft daarom met name de mate waarin de credit spread varieert over de tijd. Dit spreadrisico is met name hoog bij obligaties met een rating van A of lager. In tijden van stress kan de swapspread van deze landen sterk uitlopen.

Op zichzelf is een variërende spread niet een risico op lange termijn zolang het land aan de verplichtingen van de obligatie blijft voldoen en de belegger de intentie heeft om de obligatie tot het einde van de looptijd aan te houden. Echter, als de spread van een land (sterk) stijgt, dan is dit meestal een indicatie dat er meer onzekerheid is over bijvoorbeeld de solvabiliteit van het land. Dit zou gepaard kunnen gaan met een daling van de rating, bijvoorbeeld van AA naar A. Indien het pensioenfonds restricties hanteert ten aanzien van exposure naar specifieke credit ratings, dan kan deze lagere rating leiden tot een (gedwongen) verkoop. Echter, doordat de spread is gestegen, is de waarde van de obligatie gedaald. Het verkopen van de obligatie leidt in dat geval direct tot een realisatie van het verlies.

Valutarisico: Voor obligaties van niet-eurolanden is er sprake van valutarisico. Er is namelijk onzekerheid over de waarde in euro's van de coupons en aflossingen die in de toekomst ontvangen gaan worden (lange termijn risico). Het lange termijn risico is over het algemeen beperkt, als wordt aangenomen dat vreemde valuta uit ontwikkelde landen op lange termijn niet in waarde zullen toenemen of afnemen ten opzichte van de euro.

Daarnaast is de euro waarde van obligaties uit niet-euro landen ook afhankelijk van de huidige valutakoers (korte termijn risico). Dit is met name een risico als de belegger niet de intentie heeft om de obligatie tot het einde van de looptijd vast te houden.

### *Spreiding*

Binnen de categorie staatsobligaties is beperkt spreiding mogelijk, door in staatsobligaties van verschillende landen te beleggen. Het beleggen in meerdere obligaties van hetzelfde land levert in principe geen diversificatie op. Over het algemeen zal de swapspread namelijk voor zowel korte als langere looptijden in dezelfde richting bewegen voor een specifiek land. Het beleggen in obligaties van verschillende landen zorgt wel voor diversificatie van het spreadrisico.

Daarnaast is er tussen staatsobligaties die uitgegeven zijn in dezelfde valuta een sterke correlatie, aangezien de waardeontwikkeling sterk wordt gedreven door dezelfde onderliggende risicovrije rente. Dit risico kan gespreid worden door in staatsobligaties te beleggen die zijn uitgegeven in verschillende valuta.

Als staatsobligaties worden ingezet voor het reduceren van het renterisico van de verplichtingen, is het echter niet wenselijk om het renterisico van de staatsobligaties te reduceren middels spreiding. Het is immers juist in het voordeel van de belegger dat de waardontwikkeling van de obligaties van verschillende landen door dezelfde rente wordt gedreven.

## **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

### *Invulling MPF*

Vanwege de matchingdoelstelling die MPF heeft met staatsobligaties is gekozen voor een invulling met staatsobligaties naar eurolanden. MPF maakt daarmee de keuze om geen extra exposure te

hebben naar buitenlandse valuta. De beleggingen sluiten daarmee zoveel mogelijk aan bij de verplichtingen van het pensioenfonds.

Daarnaast wenst MPF het kredietrisico te beperken, door een restrictie op te leggen waardoor beleggen in staatsobligaties met een rating lager dan AA niet mogelijk is.

### *Evaluatie beleggingscategorie: Staatsobligaties*

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van de mate waarin deze passen bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene criteria.

#### Passendheid beleggingsovertuigingen

Het beleggen in staatsobligaties raakt de volgende beleggingsovertuigingen van het fonds:

	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

Beleggingsovertuiging	Oordeel	Toelichting
<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		Staatsobligaties dragen bij aan de renteafdekking en hebben de mogelijkheid tot matching met langlopende verplichtingen.
<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Niet van toepassing. Staatsobligaties hebben een matchingdoelstelling
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Staatsobligaties lopen een beperkt kredietrisico vanwege de AA-ratingrestrictie.
<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Staatsobligaties zijn passief ingevuld en passen op dat punt goed bij de beleggingsovertuigingen van MPF.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Met staatsobligaties voegt MPF exposure naar landen toe aan de beleggingsportefeuille.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant</b>		Eurostaatsobligaties is een eenvoudige en transparante beleggingscategorie.
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Staatsobligaties zijn een beleggingscategorie met lage kosten.

<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		De categorie is geschikt om invulling te geven aan een MVB-beleid. De markt voor duurzame staatsleningen is sterk aan het toenemen door middel van groene obligaties. Deze leningen worden aangewend voor bijvoorbeeld milieu-initiatieven.  De invulling die het fonds heeft gekozen heeft geen nadrukkelijke bijdrage aan duurzaamheid.
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		Met staatsobligaties wordt een groot deel van het renterisico afgedekt. Daarmee draagt de beleggingscategorie bij aan het feit dan MPF het een onbeloond risico vindt.
<b>J. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de inflatie.</b>		Inflatie risico kan afgedekt worden door middel van inflatieobligaties (ILBs) en staatsobligaties met een variabele rente.

*Evaluatiecriteria*

De scoring in de tabel is per criterium. De scoring is niet volledig objectieverbaar en ook niet voor ieder criterium even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

■	Positief
■	Afgewogen consequentie
■	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
Rendement		Staatsobligaties binnen de matchingportefeuille kennen geen hoog verwacht rendement, maar dit is ook niet de primaire focus. Daarnaast voegt actief beleid weinig waarde toe.
Risico		Het kredietrisico is beperkt, de geselecteerde Europese obligaties hebben een relatief hoge rating.
Diversificatie		De staatsobligaties vormen de 'veilige basis' en andere categorieën dienen te zorgen voor extra rendement en diversificatievoordelen t.o.v. die veilige basis.  Ten gevolge van het ratingbeleid en de allocatie naar Europese staatsobligaties is er binnen de beleggingscategorie sprake van beperkte diversificatie.
Liquiditeit		Langlopende Europese staatsobligaties zijn een liquide beleggingscategorie.
Transparantie / Complexiteit		Staatsobligaties zijn transparante beleggingen. Het is eenvoudig vast stellen waar exact in wordt belegd. De basisprincipes van de beleggingscategorie zijn eenvoudig uitlegbaar.
Kosten		Staatsobligaties zijn een beleggingscategorie met lage kosten.

Maatschappelijk verantwoord beleggen		Binnen Europa worden in toenemende mate groene staatsobligaties uitgegeven. Daarnaast werkt de EU ook aan een groene taxonomie. De beleggingen zijn zonder specifieke groene invulling eveneens niet in tegenspraak met het MVB-beleid.
Relatie tot verplichtingen		Door de lange looptijd en relatief risicovrije kasstroom zijn staatsobligaties een traditionele bouwsteen in een beleggingsportefeuille.
Bewezen categorie		Staatsobligaties zijn een bewezen categorie voor pensioenfondsen.

## Bedrijfsobligaties

### Beschrijving Bedrijfsobligaties (algemeen)

#### *Universum*

Deze investment case beperkt zich tot wereldwijde bedrijfsobligaties en obligaties uitgegeven door andere instellingen zoals semi- en lagere overheden en gesecuriseerde obligaties zoals ABS, MBS en CLO's met een rating > BBB (of vergelijkbare rating van Moody's). (investment grade credits). Green or social bonds vallen hier ook onder. Bedrijfsobligaties met een rating lager dan investment grade (<BBB-) vallen onder de beleggingscategorie High Yield.

Het universum wordt verder ingeperkt door uit te gaan van beursgenoteerde obligaties. Onderhandse leningen (Private debt) wordt gezien als een andere beleggingscategorie met een ander verwacht rendement- en risicoprofiel en andere kenmerken. Daarnaast vallen converteerbare obligaties ook buiten de investment case.

#### *Beschrijving*

Investment grade (IGC) credits zijn obligaties uitgegeven door bedrijven en andere instellingen zoals semi- en lagere overheden met een hoge kredietwaardigheid (> BBB of vergelijkbare rating van Moody's). De rating >BBB- geeft aan dat het faillissementsrisico beperkt is. Naast 'normale' obligaties worden ook obligaties met ingebedde opties uitgegeven, zoals vervroegd aflosbare obligaties (callable bonds) en converteerbare obligaties (convertibles).

De uitgifte van de obligaties vindt plaats op de primaire markt. Na de uitgifte vindt de handel plaats op secundaire markten via bonddealers. De internationale kapitaalmarkt voor investment grade credits bestaat voor ca. 58% uit Noord-Amerika, 19% uit de Eurolanden en 9% uit het Verenigd Koninkrijk. Er zijn een aantal verschillen tussen de US Dollar en de Euro obligatiemarkt. De Amerikaanse obligatiemarkt is meer ontwikkeld dan de Europese markt. Daarnaast verschillen de karakteristieken van de obligaties qua looptijd en issuers. Zo geven de Amerikaanse ondernemingen over het algemeen obligaties met een langere looptijd uit (gemiddeld 9,4 jaar voor US Credits t.o.v. 6,1 jaar voor Euro Investment Grade Bonds) en vormen financiële instellingen, nutsbedrijven en telecombedrijven een kleiner onderdeel van de US Dollar markt en juist de retail, olie & gas en de gezondheidszorgsector een groter onderdeel.

#### *Matching en/of return?*

Vanwege de relatief hoge correlatie met de swapcurve worden Europese investment grade credits ingezet om het renterisico af te dekken.

#### *Waarom is er een rendement?*

De investment grade credits dragen minder kredietrisico dan obligaties met een lagere rating (high yield). De vergoeding voor het kredietrisico (credit spread) is om die reden ook relatief laag binnen het



gehele aanbod van credits. De ontwikkeling van de rente heeft doorgaans een grotere impact op het rendement en risico van bedrijfsobligaties dan de ontwikkeling van de creditspread.

Bij bedrijfsobligaties met een langere looptijd neemt de credit spread verder toe, de zogeheten term spread. De categorie is onder normale marktomstandigheden een matig liquide beleggingscategorie. Kleinere emissies kunnen illiquide zijn. Om die reden wordt er een liquiditeitspremie geëist/vergoed.

Het gerealiseerde rendement bestaat uit de ontvangen couponnen en de waardeverandering. De waardeveranderingen komen voort uit rente- en spreadwijzigingen. De spreadwijzigingen kunnen het gevolg zijn van veranderende marktomstandigheden of een gewijzigde kredietwaardigheid van de uitgever.

### Beschrijving risico's

De risico's voor Bedrijfsobligaties zijn beschreven op basis van de risico's in de VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Bedrijfsobligaties		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Laag	Het bruto renterisico wordt met name voor de korte looptijden gereduceerd door bedrijfsobligaties, het overblijvende risico blijft toch hoog door de beleidsmatige keuzes voor rente- en inflatieafdekkingen.
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met aandelen- of vastgoedrisico.
S3: valutarisico	Laag	De categorie heeft een zeer beperkt valutarisico.
S4: grondstoffenrisico	Geen	De categorie kent geen samenhang met grondstoffen.
S5: kredietrisico	Hoog	Door de lager ratings die aanwezig zijn in het bedrijfsobligatiefonds is er significant impact op S5.
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.
S7: liquiditeitsrisico	Laag	Bedrijfsobligaties zijn goed verhandelbaar.
S8: concentratierisico	Gem.	Door de investment grade kredietkwaliteit (streef >BBB-rating) van de beleggingen is het netto concentratierisico beperkt.
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	N.V.T.	Bedrijfsobligaties worden actief beheerd, maar dit is niet van invloed op het VEV.

Het renterisico is een belangrijke bron van risico voor investment grade credits. Voor bijvoorbeeld Euro-bedrijfsobligaties is de correlatie redelijk hoog met de Euro-swaprente. Door deze eigenschap zijn Euro-bedrijfsobligaties meest geschikt als instrument om het renterisico te reduceren. De nauwkeurigheid van de renteafdekking neemt door de volatiliteit van de credit spread wel af als bedrijfsobligaties worden toegevoegd aan de renteafdekking.

Amerikaanse bedrijfsobligaties hebben renterisico naar de Amerikaanse rentecurve. De Amerikaanse en Europese swapcurve ontwikkelen zich anders en hebben geen eenduidige link. Hierdoor zijn Amerikaanse bedrijfsobligaties minder geschikt als matchinginstrument, tenzij het valutarisico van de obligaties is afgedekt.

Naast het renterisico is het kredietrisico een belangrijke bron van risico voor bedrijfsobligaties. Binnen het spectrum van bedrijfsobligaties dragen investment grade obligaties relatief weinig kredietrisico (>BBB-) in vergelijking met hoogrentende (high yield) obligaties. Overige risico's betreffen onder andere liquiditeitsrisico en concentratierisico. Beide risico's zijn relatief laag, aangezien het een relatieve liquide markt betreft waarin ook voldoende spreiding is aan te brengen over namen, regio's, sectoren en ratings.



### *Spreiding en diversificatie*

Een van de redenen om bedrijfsobligaties aan de portefeuille toe te voegen is diversificatie. Bedrijfsobligaties bieden zowel ten opzichte van aandelen als staatsobligaties diversificatievoordelen. De correlaties met aandelen is circa 40% en met staatsobligaties 60% (ALM-studie 2017), gemeten over een langere periode. In tijden van crisis kan de correlatie hier echter sterk van afwijken. Binnen de categorie is er voldoende mogelijkheid om spreiding aan te brengen naar namen, regio's, sectoren, looptijden en ratings.

### **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

#### *Invulling*

MPF heeft de overtuiging dat valutarisico een onbeloofd risico is en heeft gekozen voor een invulling met Europese bedrijfsobligaties, waardoor er beperkt valutarisico aanwezig is. De belegging draagt daardoor ook beter bij aan de renteafdekking van de met name kortlopende verplichtingen van het pensioenfonds.

Daarnaast wenst MPF het kredietrisico te beperken, door een restrictie op te leggen waardoor beleggen in bedrijfsobligaties met een rating lager dan BBB niet mogelijk is.

#### *Evaluatie beleggingscategorie: Bedrijfsobligaties*

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van passendheid bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene beoordelingscriteria.

#### Passendheid beleggingsovertuigingen

Het beleggen in bedrijfsobligaties raakt de beleggingsovertuigingen van het fonds. In onderstaande tabel wordt de beleggingscategorie per beleggingsovertuiging getoetst op passendheid.

	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

Beleggingsovertuiging	Oordeel	Toelichting
<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		Investment grade credits dragen bij aan de renteafdekking en hebben de mogelijkheid tot matching met de meer kortlopende verplichtingen.  Investment grade credits kennen een hoger rendement dan staatsobligaties (dankzij de credit spread) met een vergelijkbare looptijd, vanwege het inherent grotere kredietrisico van bedrijven dan van overheden. Dit draagt op de lange termijn bij aan het rendement.
<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Investment grade credits hebben een matchingdoelstelling. Vanwege de relatief hoge correlatie met de swapcurve worden Europese investment grade credits ingezet om het renterisico af te dekken.
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Met het beleggen in investment grade credits haalt MPF kredietrisico binnen. Dit extra risico wordt naar verwachting gecompenseerd door de credit spread.

<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Investment grade credits zijn actief ingevuld en passen op dat punt minder goed bij de beleggingsovertuigingen van MPF.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Investment grade credits bieden zowel ten opzichte van aandelen als staatsobligaties diversificatievoordelen.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant zijn.</b>		(Europese) investment grade credits is een relatief eenvoudige en transparante beleggingscategorie.
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Investment grade credits zijn een relatief goedkope beleggingscategorie.
<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		Voor de invulling van investment grade credits zijn duurzame mogelijkheden beschikbaar in de markt. De invulling van MPF heeft geen nadrukkelijke bijdrage aan duurzaamheid.  Wel zijn er voor de invulling van investment grade credits duurzame mogelijkheden beschikbaar de markt, waaronder uitsluiting, positieve selectie en impact investment (green bonds).
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		Met investment grade credits wordt een deel van het renterisico afgedekt en draagt daarmee bij aan het feit dat MPF het een onbeloofd risico vindt. Het valutarisico is er heel beperkt door de keuze voor Europese bedrijfsobligaties.
<b>J. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de inflatie.</b>		Inflatie­risico wordt door MPF gemitigeerd door te beleggen in return assets en door het renterisico niet volledig af te dekken. Investment grade credits dragen hier niet aan bij.

#### Evaluatiecriteria

De scoring in de tabel is per criterium relatief ten opzichte van risicovrije staatsobligaties. De scoring is niet volledig objectiveerbaar en ook niet voor iedere criterium even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
Rendement		Investment grade credits hebben een hoger verwacht rendement dan staatsobligaties.
Risico		Investment grade credits kennen een lager risico dan aandelen en High Yield obligaties. Het beleggingsrisico bestaat voornamelijk uit kredietrisico, waarvoor een risicopremie tegenover staat. Bedrijfsobligaties zijn gevoelig voor renteveranderingen.
Diversificatie		Een van de redenen om investment grade credits aan de portefeuille toe te voegen is diversificatie. Bedrijfsobligaties bieden zowel ten opzichte van aandelen als staatsobligaties diversificatievoordelen.  Binnen de categorie kan voldoende worden gediversificeerd naar namen, regio's, sectoren en ratings. Bij MPF is het ingeperkt door een invulling met Europese bedrijfsobligaties.
Liquiditeit		Investment grade credits zijn een liquide beleggingscategorie.
Transparantie / Complexiteit		Investment grade credits zijn een transparante, relatief eenvoudige categorie. De waardering en de risico's (met name spread- en renterisico) zijn begrijpelijk. De waardering van credits is begrijpelijk (contante waarde cashflows).
Kosten		Investment grade credits zijn een relatief goedkope beleggingscategorie.
Maatschappelijke verantwoord beleggen		Binnen de categorie investment grade credits is het mogelijk het MVB-beleid te implementeren. Dit kan mede door een (expliciete) allocatie naar green bonds. Daarnaast kan de beheerder de UNPRI ondertekenen en kan een engagement beleid en uitsluitingenbeleid worden gevoerd. Waar voorheen de ESG (environment, social en governance) alternatieven binnen deze beleggingscategorie nog schaars waren, zijn er de laatste jaren steeds meer fondsen een ESG beleid gaan hanteren. De Investment grade credits geven echter niet direct zeggenschap in de onderneming in tegenstelling tot aandelen.
Relatie tot verplichtingen		Vanwege kortere duratie en de afhankelijkheid van de spread matchen investment grade credits minder goed met de verplichtingen als bijvoorbeeld staatsobligaties.
Bewezen categorie		Investment grade credits zijn een bewezen beleggingscategorie bij pensioenfondsen.

## Lineaire rentederivaten

### Beschrijving lineaire rentederivaten (algemeen)

*Universum*

Deze investment case beschrijft een onderdeel van een geïntegreerd mandaat voor renteafdekking: te weten futures en lineaire rentederivaten (eurorenteswaps). Niet-lineaire rentederivaten, zoals swaptions vallen buiten deze investment case.

#### *Beschrijving*

Een future is een op de beurs verhandeld termijncontract (gestandaardiseerd) waarmee de belegger kan inspelen op de toekomstige prijs van een financieel instrument zonder het instrument daadwerkelijk te moeten aanschaffen. Rentefutures worden als ondersteunend instrument ingezet in de matchingportefeuille.

Een renteswap is een financieel instrument waarbij twee partijen afspreken om gedurende een bepaalde periode rentebetalingen over een bepaalde hoofdsom uit te wisselen. Het gebruikmaken van swaps vraagt geen investering. Bij aanvang heeft het instrument geen waarde. Het belangrijkste risico is rentegevoeligheid. Swaps kennen weinig/geen kredietrisico, mits voorzien van onderpand, en zijn relatief eenvoudig verhandelbaar. Swaps worden met name ingezet voor de langere looptijden in de matchingportefeuille. Hierdoor kan optimaal tussen swaps en obligaties gekozen worden. Het derivatenrisicobeheer wordt vaak op een geïntegreerde wijze verzorgd. De uitruil van de hoeveelheid 'leverage' via swaps tegenover de benodigde hoeveelheid onderpand (cash of Duitse/Franse/Nederlandse staatsobligaties) kan in meer detail verzorgd worden als swaps en staatsobligaties aan elkaar gekoppeld zijn.

Renteswaps worden gebruikt voor het afdekken van het renterisico omdat een beperkte initiële investering nodig is en vanwege de beperkte beschikbaarheid van zeer langlopende obligaties. In de swapmarkt bestaat wel voldoende liquiditeit voor de langere looptijden. Als gevolg hiervan zijn de transactiekosten voor swaps beperkt. Met renteswaps wordt ervoor gezorgd dat de rentegevoeligheid van de beleggingen in voldoende mate wordt aangepast. De swaps luiden in euro's en worden afgesloten met goedgekeurde derivaten-tegenpartijen. De renteswaps zijn central-cleared. Als een pensioenfonds het renterisico afdekt neemt het een swappositie in die de variabele (6-maands) rente betaalt en in ruil daarvoor een vaste (lange) rente ontvangt. Deze swapcontracten worden "receiver" swaps genoemd. Het pensioenfonds laat zo de waarde van hun beleggingen sterker afhangen van de (lange) rente die gebruikt wordt voor de waardering van de verplichtingen. Hierdoor hebben veranderingen van de marktrente minder invloed op de financiële positie van het pensioenfonds. Voor korte looptijden kan overigens ook sprake zijn van een te grote rentegevoeligheid van de beleggingen (ten opzichte van de verplichtingen). Dit komt doordat de kasstromen van de obligatie- en creditobligaties met name plaatsvinden bij korte en middellange looptijden (tussen de 1 en 15 jaar). In dit geval kan het dus nodig zijn om de rentegevoeligheid van de beleggingen voor de kortere looptijden te verminderen. Dit kan ook met swapcontracten, namelijk door de vaste rente te betalen en de variabele rente te ontvangen. Deze swapcontracten worden ook wel "payer" swaps genoemd. Op een pensioenfondsbalans kunnen dus zowel "payer" swaps (voor korte looptijden) als "receiver" swaps (voor lange looptijden) voorkomen.

#### *Matching en/of return?*

Renteswaps zijn primair gebaseerd op het beheren van de door het pensioenfonds gewenste renteafdekking. Dit in tegenstelling tot andere beleggingen, waar het toevoegen van rendement meer centraal staat. Derhalve behoren swaps toe aan de matchingportefeuille.

#### *Waarom is er een rendement?*

Het doel van swaps is om op een veilige manier het renterisico uit hoofde van de (nominale) verplichtingen te beheren. Derhalve wordt er niet verder ingegaan op de verschillende bronnen van het rendement.

#### **Beschrijving risico's**

De risico's voor swaps zijn beschreven op basis van de risico's in het VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor lineaire rentederivaten.		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Hoog	Het bruto renterisico wordt materieel gereduceerd door renteswaps, het overblijvende risico is afhankelijk van beleidsmatige keuzes voor rente- en inflatie-afdekkingen.
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met aandelen- of vastgoedrisico.
S3: valutarisico	Geen	De categorie is volledig in euro's.
S4: grondstoffenrisico	Geen	De categorie kent geen samenhang met grondstoffen.
S5: kredietrisico	Geen	Voor swaps geldt geen kredietrisico.
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.
S7: liquiditeitsrisico	Laag	Renteswaps zijn goed verhandelbaar.
S8: concentratierisico	N.V.T.	
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	N.V.T.	Het LDI-mandaat wordt op een semi-passieve wijze beheerd om het renterisico te beheersen.

Naast de VEV-risico's spelen er voor swaps ook nog andere risico's.

#### *Liquiditeit/onderpandrisico.*

Om rentestijgingen te kunnen absorberen moet onderpand beschikbaar zijn. De waarde van rentederivaten kan namelijk negatief worden bij een stijging van de rente. Het onderpand dient gefinancierd te worden vanuit andere beleggingscategorieën in de beleggingsportefeuille.

#### **Spreiding**

Swaps worden afgesloten met meerdere partijen en door central clearing is het tegenpartijrisico zeer beperkt.

#### **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

##### *Invulling MPF*

MPF wenst de rentederivaten in te zetten voor matching van de langlopende verplichtingen. MPF kiest daarom voor receiver swaps voor langere looptijden en voor de kortere looptijden worden payer swaps gebruikt, om het curve-effect voor kortere looptijden in te perken.

##### *Evaluatie lineaire rentederivaten*

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van passend bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene criteria.

Het beleggen in rentederivaten raakt de volgende beleggingsovertuigingen van het fonds:

	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

Beleggingsovertuiging	Score	Toelichting
<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		Renteswaps dragen bij aan de renteafdekking en hebben de mogelijkheid tot matching met de meer kortlopende verplichtingen.

<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Renteswaps hebben een matchingdoelstelling. De verdere invulling is ondergeschikt aan de keuze voor de categorie.
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Renteswaps worden ingezet om renterisico te reduceren en hebben geen rendementsdoelstelling.
<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Niet van toepassing.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Renteswaps bieden zowel ten opzichte van aandelen als staatsobligaties diversificatievoordelen.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant zijn.</b>		Renteswaps zijn een relatief eenvoudige en transparante beleggingscategorie.
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Renteswaps zijn een relatief goedkope beleggingscategorie. Veel schuiven in de renteafdekking kan echter leiden tot hogere transactiekosten.
<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		Niet van toepassing.
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		Met renteswaps wordt een deel van het renterisico afgedekt en draagt daarmee bij aan het feit dat MPF het een onbeloond risico vindt. Het valutarisico is er niet, omdat MPF belegt in eurorenteswaps.

#### Evaluatiecriteria

De scoring in de tabel is per criterium relatief ten opzichte van risicovrije staatsobligaties. De scoring is niet volledig objectiveerbaar en ook niet voor ieder criterium even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
<b>Rendement</b>		Niet van toepassing.
<b>Risico</b>		De waarde van renteswaps zijn hoog gevoelig voor renteveranderingen, maar bewegen wel tegengesteld aan de waarde van de verplichtingen. Ze reduceren daarmee het renterisico.

<b>Diversificatie</b>		Renteswaps bieden diversificatie ten opzichte van andere categorieën, vanwege de pure renteafhankelijkheid en de relatief hoge duratie.
<b>Liquiditeit</b>		Swaps zijn liquide en kunnen op ieder moment worden aangekocht en verkocht.
<b>Transparantie</b>		Lineaire rentederivaten is een complexe beleggingscategorie. Het is complex en beperkt inzichtelijk wat de onderpandvereisten zijn voor de renteswaps en hoe dit uitwerkt op de totale beleggingsportefeuille van MPF.
<b>Kosten</b>		De kosten voor Strategic Liability Matching zijn laag. Bij renteschommelingen kan er wel sprake zijn van veel transacties.
<b>Maatschappelijke verantwoord beleggen</b>		Rentederivaten hebben geen koppeling met maatschappelijk verantwoord beleggen.
<b>Relatie tot verplichtingen</b>		Rentederivaten vangen het effect op van renteschommelingen in de verplichtingen.
<b>Bewezen categorie</b>		Rentederivaten zijn een bewezen beleggingscategorie.

## Hypotheke

### Beschrijving Hypotheken (algemeen)

#### *Universum*

De investment case Hypotheken omvat beleggingen in individuele hypotheekleningen. Gestructureerde beleggingsoplossingen (zoals ABS, RMBS en covered bonds) waarin hypotheken worden verpakt en getrancheerd vallen hier derhalve niet onder. De structurering verandert namelijk het risico-rendementprofiel van de belegging, waardoor dit niet langer vergelijkbaar is met beleggingen in individuele hypotheekleningen.

#### *Beschrijving*

Particuliere hypotheken zijn leningen ten behoeve van de financiering van woningen, waarbij een hypotheekrecht op het onroerend goed wordt gevestigd. De belegging biedt een vaste kasstroom met over het algemeen een lange looptijd (maximaal 30 jaar), die rentegevoelig is.

De wereldwijde woninghypothekenmarkt is groot en divers. De toegankelijkheid voor institutionele beleggers is het beste in ontwikkelde markten, met name in woninghypotheken (Residential Mortgages). Zakelijke hypotheken (Commercial Mortgages) op bedrijfspanden zijn een kleiner segment en worden in deze investment case buiten beschouwing gelaten.

Beleggingen in woninghypotheken vereisen een goed begrip van de lokale vastgoed- en kredietmarkt als ook van de ontwikkelingen in lokale regelgeving rondom het verstrekken van krediet aan particulieren en fiscaliteit (waar zelfs ook in Europa ieder land zijn eigen regels onderhoudt). Vanwege de nabijheid en toegankelijkheid van de Nederlandse markt worden internationale woninghypotheken in deze investment case buiten beschouwing gelaten. De Nederlandse woninghypothekenmarkt wordt doorgaans gekenmerkt door een hoge kredietkwaliteit (vergelijkbaar met een AA-credit rating) en aantrekkelijke kredietopslagen.



### Matching en/of return?

Particuliere hypotheekleningen maken onderdeel uit van de matchingportefeuille. De waardering van hypotheekleningen is voor een groot deel afhankelijk van de ontwikkeling van de risicovrije marktrente, maar door het illiquide karakter van de categorie is de waardeontwikkeling van hypotheekleningen op korte termijn niet altijd gelijk aan die van liquide staatsobligaties. De (euro) kasstromen kennen echter een hoge mate van zekerheid. Om die reden is de categorie geschikt als onderdeel van de matchingportefeuille.

### Waarom is er een rendement?

Het rendement van woninghypotheekleningen wordt door een aantal onderliggende factoren bepaald. De risicopremie ('spread') is een vergoeding voor het additionele risico dat wordt genomen bovenop het (lage) risico van staatsobligaties. Deze spread wordt voornamelijk bepaald door de illiquiditeitspremie, de coupon en duratie (renterisico) van de hypotheekleningen. Indien de rente oploopt zullen op termijn de couponopbrengsten toenemen. De componenten 'default-rate' (wanbetaling op de hypotheek) en 'recovery rate' (herstelvermogen bij wanbetaling) zijn voor woninghypotheekleningen, vanwege de hoge kredietkwaliteit, van ondergeschikt belang voor de lange termijn rendementsverwachting. Bij Nederlandse hypotheekleningen speelt hierbij nog de NHG garantie, wat leidt tot een lager tegenpartijrisico.

### Beschrijving risico's

De risico's voor Hypotheekleningen zijn beschreven op basis van de risico's in de VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Hypotheekleningen		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Hoog	De kapitaalmarktrentes hebben een directe invloed op de waardering van bestaande hypotheekleningen.
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Geen	Hypotheekleningen kent geen samenhang met aandelen.
S3: valutarisico	Geen	De categorie is volledig in euro's.
S4: grondstoffenrisico	Geen	De categorie kent geen samenhang met grondstoffen.
S5: kredietrisico	Laag	Het kredietrisico is beperkt vanwege het beschikbare onderpand, welke afgemeten wordt aan de Loan-to-Value (LTV).
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.
S7: liquiditeitsrisico	Gem.	Hypotheekleningen zijn minder liquide. In fondsvorm kennen hypotheekleningen in normale marktomstandigheden een iets betere liquiditeit vanwege de grotere beschikbare cashflows in het fonds en de mogelijkheid tot het overdragen van fondsparticipaties aan andere beleggers.
S8: concentratierisico	Gem.	Afhankelijk van de spreiding naar landen. Bij Nederlandse woninghypotheekleningen is de uitgifte veelal regionaal gespreid binnen Nederland, dit kan leiden tot concentratierisico.
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	N.V.T.	

De waarde van hypotheekleningen is gevoelig voor renteveranderingen, aangezien de waardering van hypotheekleningen plaatsvindt middels de risicovrije rente plus een spread.

Daarnaast bestaat er aflossingsrisico dat samenhangt met de rente: er bestaat voor een hypotheeknemer de mogelijkheid om de hypotheekschuld eerder dan verwacht (gedeeltelijk) af te lossen (mogelijk onder betaling van een boeterente). Bij lagere rentes is dit risico doorgaans groter. Voor de geldverstrekker is daarmee nooit vooraf exact de looptijd te bepalen van de lening en de bijbehorende kasstromen. Het aflossingsrisico is een vorm van looptijdsrisico en wordt ook wel 'prepayment risk' genoemd.



Specifiek voor hypotheekleningen geldt dat het kredietrisico beperkt is vanwege het beschikbare onderpand, welke afgemeten wordt aan de Loan-to-Value (LTV). Daarnaast is de default rate voor (Nederlandse) particulieren gemiddeld genomen erg laag door de bescherming die werknemers genieten, de werkloosheidsuitkering en de sterke juridische positie van hypotheekverstrekkingen in geval van faillissement. Voor een deel van de Nederlandse woninghypotheekleningen geldt bovendien dat een deel van de afgesloten hypotheekleningen het kredietrisico verder beperkt wordt door middel van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG).

Het minder liquide karakter van hypothecaire leningen is een belangrijke drijfveer voor het aanwezige rendementspotentieel. Directe leningen zijn vanwege het onderhandse karakter moeilijker overdraagbaar. Hypothecaire beleggingen die in fondsvorm worden aangehouden kennen in normale marktomstandigheden een iets betere liquiditeit vanwege de grotere beschikbare cashflows in het fonds en de mogelijkheid tot het overdragen van fondsparticipaties aan andere beleggers. In moeizamere marktomstandigheden kan echter ook de liquiditeit in een beleggingsfonds beperkt zijn wanneer veel partijen hun positie tegelijkertijd willen afbouwen.

De categorie hypotheekleningen kent daarnaast een waarderingsrisico, omdat hypotheekleningen niet op een beurs worden verhandeld. Dit betekent dat de hypotheekleningenportefeuille mark-to-model wordt gewaardeerd, waarbij de fondsmanager verantwoordelijk is voor de waardering. De waardering speelt een belangrijke rol bij de resultaatbepaling en bij de transactiewaarde waartegen participanten in en uit kunnen stappen.

#### *Overige risico's omvatten:*

- Reputatierisico (rommelhypotheekleningen in het buitenland of het in de media verschijnen van de uitzetting van een deelnemer i.v.m. wanbetaling);
- De kans op overheidsingrijpen (het is een gereguleerde markt);
- Implementatierisico doordat men zich eerst committeert, maar pas op een later tijdstip geïnvesteerd is;
- Ten slotte is het aantal aanbieders van hypotheekfondsen beperkt.

#### *Spreiding*

Binnen de categorie is het goed mogelijk om spreiding aan te brengen, zeker binnen de categorie woninghypotheekleningen. Daarnaast is er ook spreiding aan te brengen naar regio's.

## **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

### *Invulling MPF*

MPF geeft de voorkeur aan Nederlandse hypotheekleningen, vanwege de koppeling die het pensioenfonds heeft met de Nederlandse markt en vanwege de strenge toetsing op inkomensnormen. Dit zorgt ervoor dat het risico dat huizenkopers in de problemen komen beperkt is.

Daarnaast is door MPF onderzocht dat het ontbreken van een NHG garantie geen nadelige gevolgen heeft voor de belegger. De relevantie en de toevoegde waarde van een NHG garantie is zeer beperkt, als gevolg van de lage kostengrens om in aanmerking te komen voor NHG en het annuïtaire karakter van de garantie. Daar komt bij dat de impliciete kosten voor de garantie (en het gemis aan rendement) van ongeveer 0,5% hoog zijn en niet in verhouding staan tegenover het risico, waarvoor de NHG garantie dekking biedt. MPF heeft derhalve geen voorkeur voor een invulling met of zonder NHG garantie.

## **Evaluatie beleggingscategorie: Hypotheekleningen**

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van de mate waarin ze passend bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene criteria.

### *Passendheid beleggingsovertuigingen*

Het beleggen in hypotheek raakt de volgende beleggingsovertuigingen van het fonds:




	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

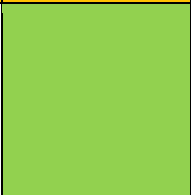
Beleggingsovertuiging	Oordeel	Toelichting
<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		<p>Hypotheek dragen bij aan de renteafdekking en hebben de mogelijkheid tot matching met de meer kortlopende verplichtingen. De zekerheid van de verwachte kasstromen voor hypotheek zijn in de basis relatief hoog.</p> <p>Tevens is het een illiquide beleggingscategorie. De vergoeding hiervoor is naar verwachting voldoende. Het verwachte rendement is hoog ten opzichte van het risico in vergelijking met Investment Grade Bedrijfsobligaties met een zelfde rating. Dit draagt op de lange termijn bij aan het rendement.</p>
<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Hypotheek hebben een matchingdoelstelling. Vanwege de relatief hoge correlatie met de swapcurve worden hypotheek ingezet om het renterisico af te dekken.
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Met het beleggen in hypotheek haalt MPF kredietrisico en liquiditeitsrisico binnen. Dit extra risico wordt naar verwachting gecompenseerd door de credit spread en een vergoeding voor illiquiditeit.
<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Hypotheek zijn actief ingevuld, omdat de categorie dit vereist. Het heeft geen actieve overrendement-doelstelling.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Hypotheek bieden zowel ten opzichte van aandelen als staatsobligaties diversificatievoordelen. En vanwege de illiquiditeit werken marktveranderingen veelal vertraagd door.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant</b>		Hypotheek lijkt een relatief eenvoudige categorie, maar vraagt om veel specifieke kennis van het product en wat wel en niet wordt toegelaten aan het fonds (met betrekking tot NHG, LTV-ratio, etc).
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Hypotheek is een beleggingscategorie met acceptabele kosten (beheerfee circa 0,2% - 0,5%).

<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		<p>Het fonds kent geen specifieke koppeling met duurzaamheid. Indirect is er wel een koppeling. Aan Nederlandse huishoudens worden steeds strengere eisen gesteld als het gaat om duurzaamheid en ESG. Indirect levert de geldverstrekker hier een bijdrage aan.</p> <p>Sommige fondsen leveren nu ook direct een bijdrage bij aan de verduurzaming van huizen door bijv. informatie aan hypotheekontvangers te verstrekken om de woning te verduurzamen, te helpen (waar mogelijk) met de financiering van verduurzaming of een korting te geven op de hypotheekrente indien de woning tijdens de looptijd van de hypotheek wordt verduurzaamd.</p>
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		<p>Met hypotheek wordt een deel van het renterisico afgedekt en draagt daarmee bij aan het feit dat MPF het een onbeloofd risico vindt. Er is geen valutarisico aanwezig.</p>
<b>J. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de inflatie.</b>		<p>Inflatierisico wordt door MPF gemitigeerd door te beleggen in return assets en door het renterisico niet volledig af te dekken. De categorie hypotheek draagt hier niet aan bij.</p>

*Evaluatiecriteria*

De scoring in de tabel is per criterium relatief ten opzichte van risicovrije staatsobligaties. De scoring is niet volledig objectiveerbaar en ook niet voor ieder criterium even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
Rendement		Het direct rendement ligt gemiddeld hoger dan het rendement op 'risicovrije' staatsobligaties (bijv. Nederlandse of Duitse). Voor de korte termijn is de verwachting dat de marges voorlopig behouden blijven door de strenge eisen van banken voor hypotheekverstrekking. De spread boven swaps is aantrekkelijk, ook ten opzichte van bijvoorbeeld bedrijfsobligaties.

Risico		<p>Het beleggen in hypotheekfondsen brengt o.a. een systeemrisico met zich mee. Dit houdt in dat er veel leners tegelijkertijd failliet kunnen gaan. Er bestaat een hoge correlatie bij extreme risico's. Echter er zijn wel '3 lines of defense' in het product op basis waarvan kan worden beoordeeld dat de risico's beperkt zijn voor een product met deze spread:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. De Nederlandse huishoudens moeten failliet gaan.</li> <li>2. Het onderpand moet daarbij sterk in waarde dalen (in huidige structuur: onderpand &gt; 1,5 x lening).</li> <li>3. NHG moet in de problemen komen (50% van de hypotheek vallen onder de NHG). Dit percentage neemt af door stijgende huizenprijzen.</li> </ol> <p>Er vindt selectie plaats op hypotheek met NHG (Nationale Hypotheek Garantie) danwel een bevoorschottingspercentage (restschuld ten opzichte van executiewaarde) kleiner dan 75%. Andere risico's omvatten reputatierisico (rommelhypotheek in het buitenland) en waarderingsrisico's (tussentijdse waardering).</p>
Diversificatie		<p>Hypothecaire leningen voegen diversificatie toe aan portefeuilles met daarin ook traditionele vastrentende categorieën zoals bedrijfsobligaties. De categorie kent namelijk een lagere volatiliteit (deels door de illiquiditeit en daardoor vertraagde rentebeweging) en levert een bredere spreiding doordat wordt geleend aan consumenten i.p.v. aan bedrijven of aan overheden.</p>
Liquiditeit		<p>De liquiditeit is matig. De markt voor hypotheek is relatief klein, waardoor liquiditeit een probleem kan zijn. Doorgaans is uitreding mogelijk, maar de ervaring leert dat dit in moeilijke tijden niet mogelijk is, terwijl dat naar verwachting het moment is dat uitreding gewenst is. In tijden van stress is het waarschijnlijk niet mogelijk om onder beperkt verlies uit te treden. Op dit moment is het juist lastig om toe te treden vanwege de hoge vraag vanuit pensioenfondsen.</p>
Transparantie / Complexiteit		<p>De producten op zichzelf zijn vrij eenvoudig. De investeringsconstructie is wel complexer dan voor bijvoorbeeld aandelen en obligaties. Derivaten kunnen worden aangewend om risico's te reduceren (bijv. het 'pijplijnrisico' waarin de hypotheeknemer bedenktijd heeft om een offerte met een bepaalde hypotheekrente te accorderen). Het is daardoor minder transparant waar precies in wordt belegd.</p>
Kosten		<p>De kosten van beleggen in (Nederlandse) hypotheek zijn acceptabel (beheerfee circa 0,2% - 0,5%). Naar verwachting compenseert het overrendement ten opzichte van staatsobligaties het kostenverschil.</p>
Maatschappelijk verantwoord beleggen		<p>Er kan worden beargumenteerd dat het beleggen in Nederlandse hypotheek maatschappelijk verantwoord is, omdat banken minder toeschietelijk zijn in de hypotheekverstrekking.</p> <p>Recente nieuwe initiatieven leiden tot meer toepassingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld een korting op de hypotheekrente bij het verduurzamen van de woning. Daarnaast zijn er ook initiatieven om starters eerder aan een huis te helpen door bijv. de mogelijkheid te geven om de woning met lagere maandelijkse hypotheeklasten te financieren door te spreiden over meer dan 30 jaar.</p>

Relatie tot verplichtingen		Vanwege kortere duratie en de afhankelijkheid van de spread matchen hypotheek minder goed met de verplichtingen als bijvoorbeeld staatsobligaties.
Bewezen categorie		Nederlandse hypotheek zijn een bewezen beleggingscategorie bij pensioenfonds.

## Aandelen

### Beschrijving Aandelen (algemeen)

#### *Universum*

De investment case beperkt zicht tot beursgenoteerde aandelen uit ontwikkelde en opkomende markten. Private Equity is niet publiek verhandelbaar en wordt gezien als een andere beleggingscategorie met een ander verwacht rendement- en risicoprofiel en andere kenmerken. Beursgenoteerd vastgoed en beursgenoteerd infrastructuur zijn onderdeel van de categorie aandelen, maar zijn in meer detail beschreven in de investment case beursgenoteerd vastgoed en beursgenoteerd infrastructuur zou vanwege de afwijkende karakteristieken ook een eigen investment case vereisen.

#### *Beschrijving*

Een aandeel is een waardepapier dat het economisch eigenaarschap in een onderneming representeert. Het aandeel biedt een aanspraak op de winst en meestal de zeggenschap (stem) op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Een ander kenmerk van een aandeel is dat het geen looptijd kent zoals obligaties die wel kennen.

Doorgaans is de zeggenschap in de onderneming gering voor de individuele aandeelhouders. In geval van beleggingsfondsen stemt de vermogensbeheerder namens al zijn investeerders en neemt de invloed toe. Het rendement op aandelen bestaat uit dividend (direct rendement) en de waardeontwikkeling van het aandeel op de beurs (indirect rendement).

#### *Matching en/of return?*

De waardeontwikkeling van aandelen is over het algemeen niet gecorreleerd met de ontwikkeling van de swaprente. Het indirecte rendement op aandelen draagt daarom niet bij aan het matchen van het indirecte rendement van de verplichtingen. Daarnaast is de kasstroom van aandelen (dividend) onzeker.

De beleggingscategorie is daarom geen geschikt instrument voor de matchingportefeuille. De categorie past wel goed in de returnportefeuille en is voor de invulling van de returnportefeuille doorgaans een van de traditionele bouwstenen.

#### *Waarom is er een rendement?*

De aandeelhouder eist een vergoeding voor het risico dat hij neemt door het verschaffen van kapitaal aan een onderneming. Deze vergoeding kan in de vorm van dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouder of in de vorm van een toename van de waarde van het aandeel.

In theorie is het verband tussen de prijs van een aandeel, het dividend en het vereiste rendement als volgt:

$$\text{Prijs aandeel} = \frac{\text{Jaarlijks dividend}}{\text{vereist rendement}}$$

Als een aandeel € 100 dividend per jaar betaald en het vereiste rendement van de belegger 10% is, dan is de belegger dus bereid om € 1.000 voor dit aandeel te betalen. Dit kan ook als volgt worden uitgelegd:

- De belegger betaald € 1.000 voor het aandelen
- Het aandeel betaalt na 1 jaar € 100 dividend
- De verwachte toekomstige jaarlijkse dividenuitkering is nog steeds € 100 per jaar
- Het vereiste rendement is over een jaar nog steeds 10%

In dit geval heeft de belegger € 100 ontvangen op een aandeel waarvoor € 1.000 is betaald en dat nog steeds € 1.000 waard is. De belegger heeft dus 10% rendement behaald, gelijk aan het vereiste rendement.

In de praktijk zijn er echter veel onzekere factoren. Dividenden zijn immers niet gegarandeerd en zijn sterk afhankelijk van de winst van het bedrijf. Als de winsten tegenvallen, zullen de dividenden dalen. Dit heeft een dalende impact op het directe rendement, maar ook op het indirecte rendement. Bij een lagere dividendverwachting daalt immers ook de prijs van het aandeel. Daarnaast suggereert de lagere winst dat het risico hoger is dan verwacht. Beleggers zullen daarom een hoger rendement vereisen en dus een lagere prijs willen betalen voor het aandeel.

Naast de winsten van het bedrijf zelf is ook het sentiment op de markt zeer bepalend voor het rendement. Als de markt verwacht dat het goed zal gaan met de economie, verwachten beleggers dat bedrijven gemiddeld meer winst zullen maken en zullen beleggers dus bereid zijn meer te betalen voor aandelen. Een prijsstijging is automatisch het gevolg. Het omgekeerde is uiteraard ook waar. Als beleggers pessimistisch zijn zullen de prijzen naar verwachting dalen.

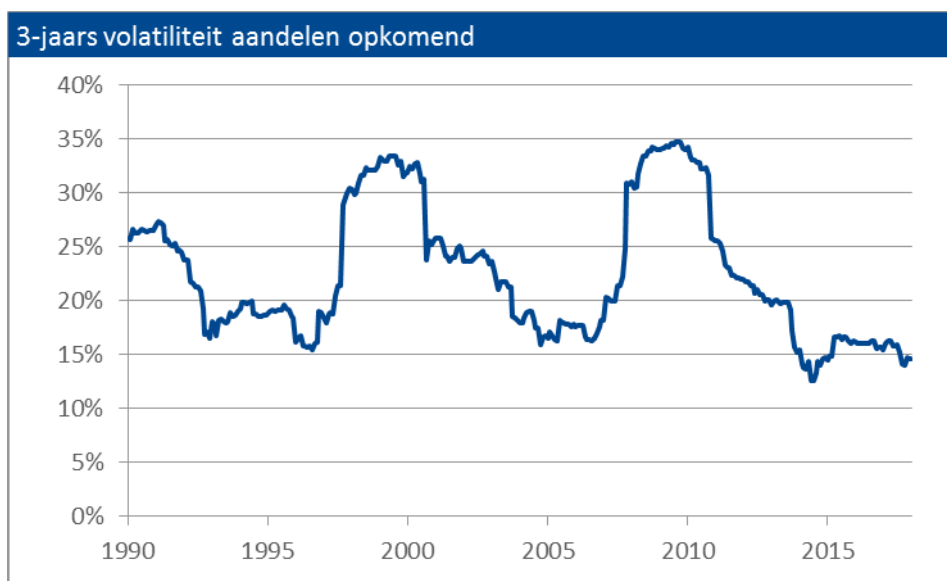
Op korte termijn kan het rendement op aandelen dus sterk afwijken van het vereiste rendement van de gemiddelde belegger. Op lange termijn wordt de prijsontwikkeling van aandelen echter voornamelijk gedreven door wereldwijde economische groei (weerspiegeld in de reële rente), inflatie (stijging van het prijspeil kan deels worden doorberekend aan consumenten), demografische ontwikkeling (een stijging van de vraag) en innovatie. Aandelen uit ontwikkelde markten hebben gemiddeld ruim 8% rendement opgeleverd over de afgelopen 50 jaar (meetkundig lange termijn), maar op korte termijn zijn er uitschieters geweest van ruim -/60% en +50% over een periode van twaalf maanden (korte termijn).

#### *Beschrijving risico's*

Uit de voorgaande paragraaf komt reeds naar voren dat de rendementen op lange termijn naar verwachting hoog zijn voor deze categorie, maar dat dit rendement ook sterk kan afwijken van de verwachting van jaar op jaar. De volatiliteit, oftewel de beweeglijkheid van de rendementen, is bovendien niet stabiel, zoals ook blijkt uit onderstaande figuur. De volatiliteit voor ontwikkelde landen, gemeten over een periode van 3 jaar, ligt in de afgelopen 50 jaar grotendeels tussen de 10% en 20%, met een uitschieter tot 25% in de laatste crisis.



De volatiliteit voor opkomende landen, gemeten over een periode van 3 jaar, ligt in de afgelopen 30 jaar grotendeels tussen de 15% en 25%, met twee uitschieters tot 30% à 35% in de jaren 1990 en de crisis van 2008.



De mate van beweeglijkheid (volatiliteit) van wereldwijde aandelenportefeuille wordt zowel bepaald door macro-economische ontwikkelingen, sentiment, als door bedrijfsspecifieke risico's.

De risico's voor aandelen zijn beschreven op basis van de risico's in de VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Aandelen		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Laag	Aandelen zijn niet direct gevoelig voor rentebewegingen. Omdat de rentestand wordt gebruikt door beleggers bij de waardering van aandelen (de risicovrije voet) kan een sterke/plotselinge rentestijging resulteren in een waardedaling van aandelen.



Beschrijving marktrisico's VEV voor Aandelen		
Risico	Impact	Beschrijving
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Groot	<p>Een aandelenportefeuille draagt marktrisico ten gevolge van fluctuerende beurskoersen. In principe ontvangt de investeerder hiervoor de marktpremie. Op de lange termijn zal in theorie de waarde van een aandeel convergeren naar de intrinsieke waarde (de contant waarde van de vrije kasstromen). Op kortere termijn is de prijs van een aandeel echter sterk afhankelijk van vraag en aanbod. De mate van beweeglijkheid (volatiliteit) van aandelenkoersen wordt zowel bepaald door macro-economische ontwikkelingen, sentiment, als door bedrijfsspecifieke risico's.</p> <p>Op totaalniveau resulteren het marktrisico en bedrijfsspecifieke risico's in een hoge volatiliteit.</p> <p>Het marktrisico van ontwikkelde markten is lager dan van opkomende markten. Hiervoor zijn verschillende verklaringen. Opkomende markten, in tegenstelling tot ontwikkelde markten, zijn vaker afhankelijk van export (waaronder grondstoffen) voor de economische groei, hebben minder monetaire en democratische stabiliteit, hebben meer juridische onzekerheid en hebben algemeen sociaal/economisch minder gunstige omstandigheden.</p>
S3: valutarisico	Gem	<p>Een groot deel van de ontwikkelde aandelenmarkten is genoteerd in andere valuta dan de Euro. Het valutarisico voor ontwikkelde markten is voornamelijk afkomstig van USD, GBP en JPY. Het is voor deze beleggingscategorie goed mogelijk om het valutarisico van de grootste valuta geheel of gedeeltelijk af te dekken. Het uiteindelijke valutarisico is afhankelijk van de regio-allocatie en het valutabeleid van het pensioenfonds.</p>
S4: grondstoffenrisico	Geen	<p>Ondernemingen in grondstoffen zijn een belangrijk onderdeel van aandelenmarkten. Binnen het VEV-model wordt dit overigens als aandelenrisico gezien. Daarnaast zijn grondstoffen exporterende landen, en ondernemingen die grootgebruiker zijn van grondstoffen, gevoelig voor bewegingen op de grondstoffenmarkt. Een specifiek grondstoffenrisico is de kans op 'stranded assets', indien fossiele brandstoffen niet meer kunnen worden uitgewonnen als gevolg van regelgeving.</p>
S5: kredietrisico	Geen	<p>Bij het houden van één aandeel is er een hoog default risico. Bij een faillissement van een bedrijf worden namelijk de aandeelhouders als laatste gecompenseerd. Hoewel faillissement een grote impact heeft op de portefeuille met een individueel bedrijf, is de impact van het faillissementsrisico voor een goed gespreide aandelenportefeuille heel klein. Bij een wereldwijd gespreide aandelenportefeuille is er voldoende spreiding tussen bedrijven, sectoren en regio's.</p> <p>Binnen het VEV-model wordt er geen rekening gehouden met default risico op aandelen (S5 kredietrisico ziet alleen toe op vastrentende waarden).</p>
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	<p>De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.</p>
S7: liquiditeitsrisico	Geen	<p>De categorie aandelen is onder normale marktomstandigheden zeer liquide, er kan relatief snel en tegen lage kosten worden gehandeld. De verhandelbaarheid van small cap aandelen (aandelen midden- en kleinbedrijf) is doorgaans ook goed, echter in tijden van stress nemen de handelskosten wel toe (en dalen koersen).</p>



Beschrijving marktrisico's VEV voor Aandelen		
Risico	Impact	Beschrijving
S8: concentratierisico	Gem.	Naast macro-economische ontwikkelingen kunnen aandelenkoersen ook sterk fluctueren door ontwikkelingen binnen bedrijfssectoren of landen. In de landenverdeling voor aandelen ontwikkelde markten is de VS dominant (met meer dan 50% van de totale exposure).
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	Geen	De categorie aandelen ontwikkelde markten kan zowel passief als actief ingevuld worden. Bij passief beheer is het actief beheer risico logischerwijs laag. Bij actief beheer kan dit sterk variëren, afhankelijk van de tracking error.

#### *Spreiding*

Aandelen diversifiëren goed ten opzichte van bijvoorbeeld vastrentende waarden. De mate van correlatie met andere beleggingscategorieën varieert echter over de tijd. Zo is bijvoorbeeld de samenhang van aandelen met de rente afhankelijk van de economische omgeving. Er zijn marktomstandigheden waarbij diversificatie voordelen (fors) verminderen. Dit kan zich voordoen tijdens economische crises.

Binnen de categorie aandelen is een goed gespreide portefeuille goed realiseerbaar door te spreiden over landen (en dus valuta), regio's, sectoren en ondernemingen.

#### **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

##### *Invulling MPF*

MPF wenst een zo breed mogelijk gespreide aandelenportefeuille, waarbij geen specifieke overweging aan wordt gebracht naar bepaalde regio's. MPF heeft daar geen visie op. Het fonds heeft daarom gekozen voor een passief wereldwijd aandelenfonds.

Het valutarisico is voor MPF een onbeloond risico, het fonds kent daarom ook geen valutarisico en is volledig in euro's genoteerd.

##### *Evaluatie beleggingscategorie: Aandelen*

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van passend bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene criteria.

##### *Passendheid beleggingsovertuigingen*

Het beleggen in Aandelen raakt de volgende beleggingsovertuigingen van het fonds:

	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

Beleggingsovertuiging	Oordeel	Toelichting
<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		Aandelen zijn op de korte termijn volatiel, maar leveren naar verwachting op de langere termijn een positief rendement op.

<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Aandelen hebben een rendementsdoelstelling. De verdere invulling is ondergeschikt aan de keuze voor de categorie.
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Met het beleggen in aandelen haalt MPF marktrisico binnen. Dit extra risico wordt naar verwachting op de langere termijn gecompenseerd door een positieve risicopremie ten opzichte van staatsobligaties.
<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Aandelen zijn passief ingevuld en passen op dat punt goed bij de beleggingsovertuigingen van MPF.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Aandelen bieden ten opzichte van staatsobligaties en in mindere mate bedrijfsobligaties diversificatievoordelen.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant</b>		Wereldwijd aandelen is een relatief eenvoudige en transparante beleggingscategorie.
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Aandelen zijn een relatief goedkope beleggingscategorie.
<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		Voor de beleggingscategorie aandelen ontwikkelde markten is het goed mogelijk om ESG-beleid uit te voeren door engagement en de toepassing van een uitsluitingenlijst. Door de zeggenschap en het stemrecht dat een aandeelhouder heeft, is de beleggingscategorie zeer geschikt voor engagement. Daarnaast kan er belegd worden tegen ESG-benchmarks.
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		Het gekozen aandelenfonds kent geen valutarisico, in lijn met de overtuiging. Renterisico is geen direct risico bij aandelen.

#### Evaluatiecriteria

De scoring in de tabel is per criteriumrelatief ten opzichte van risicovrije staatsobligaties. De scoring is niet volledig objectiveerbaar en ook niet voor iedere criteria even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
Rendement		Rendement fonds volgt benchmark en was over de lange termijn positief en relatief groot

Risico		Tegenover het hogere (verwachte) rendement staat ook een hoger risico. De uitslagen in het rendement kunnen fors zijn zoals in 2008 en 2020. Verder kan het rendement geruime tijd afwijken van het historisch gemiddelde.
Diversificatie		Aandelen verschaffen in het algemeen diversificatie ten opzichte van andere beleggingscategorieën, omdat de risico- en rendementskarakteristieken anders zijn dan bijvoorbeeld vastrentende waarden.
Liquiditeit		Dagelijks kan worden toe- en uitgetreden tegen de koers van het fonds.
Transparantie / Complexiteit		Aandelen vormen een transparante beleggingscategorie. Het is eenvoudig vast te stellen waar exact in wordt belegd en de fundamenten van aandelen zijn eenvoudig uitlegbaar.
Kosten		Vergeleken met andere categorieën in de zakelijke waarden portefeuille zijn aandelen relatief goedkoop.
Maatschappelijke verantwoord beleggen		MPF voert geen specifiek ESG-beleid op aandelen, maar volgt passief de MSCI all country. Aegon biedt op dit moment geen alternatief.
Relatie tot verplichtingen		De waardeontwikkeling van aandelen is niet of nauwelijks gecorreleerd met het rendement op de swaprente. Daarnaast is dividend een onzekere kasstroom. Wel zorgt de beleggingscategorie voor additioneel rendement ten gunste van de toeslagambitie.
Bewezen categorie		Beursgenoteerde Aandelen is een bewezen beleggingscategorie.

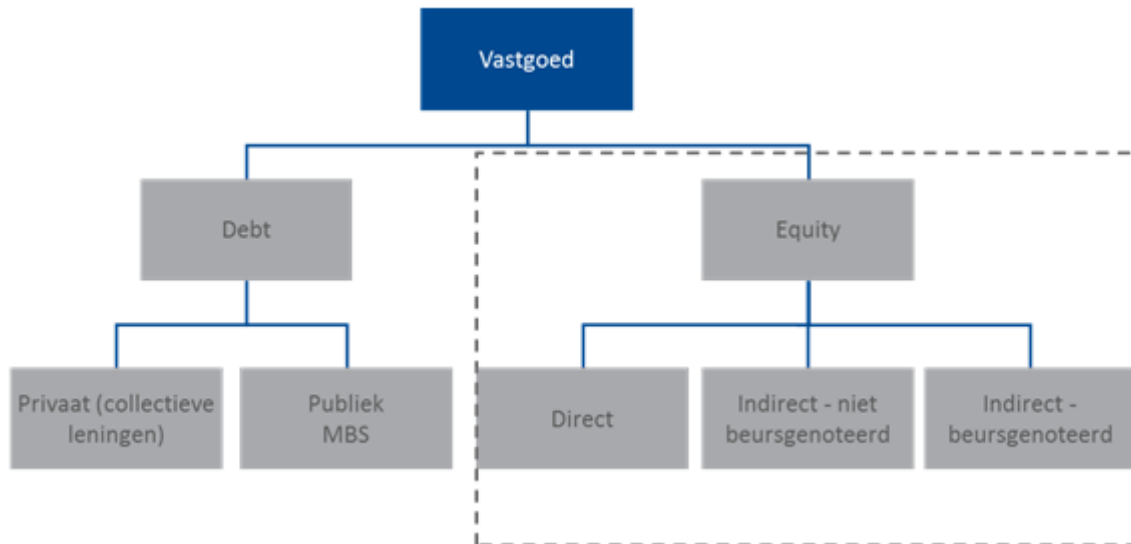
## Beursgenoteerd vastgoed

### Beschrijving Vastgoed (algemeen)

#### *Universum*

Vastgoed als belegging betreft iedere investering in gebouwen met als doel om een beleggingsrendement te behalen uit huuropbrengsten en waardeontwikkeling. Hierbij kan er onderscheid gemaakt worden naar twee vormen: directe en indirecte vastgoedbeleggingen. Wanneer een belegger zelfstandig en privaat belegt in gebouwen dan wordt er gesproken van direct vastgoed. De belegger is in dit geval (mede)eigenaar van het object en heeft daarmee de verantwoordelijkheid over het management van het onroerend goed (selectie, monitoring, exploitatie, etc.). In het geval van indirect vastgoed heeft een belegger vastgoedparticipaties of -aandelen. Deze participaties/aandelen bestaan uit vastgoedondernemingen die portefeuilles beheren en exploiteren met daarin vastgoedobjecten. Investeren in indirect vastgoed kan middels beursgenoteerd en niet-beursgenoteerd vastgoed. Deze investment case richt zich uitsluitend op beursgenoteerd vastgoed.

De verschillende beleggingsoplossingen die aanwezig zijn om te investeren in vastgoed (zowel debt als equity), zijn weergegeven in het onderstaande figuur. Elke vorm van exposure heeft eigen risico-rendementskarakteristieken, regulering, en marktstructuur.

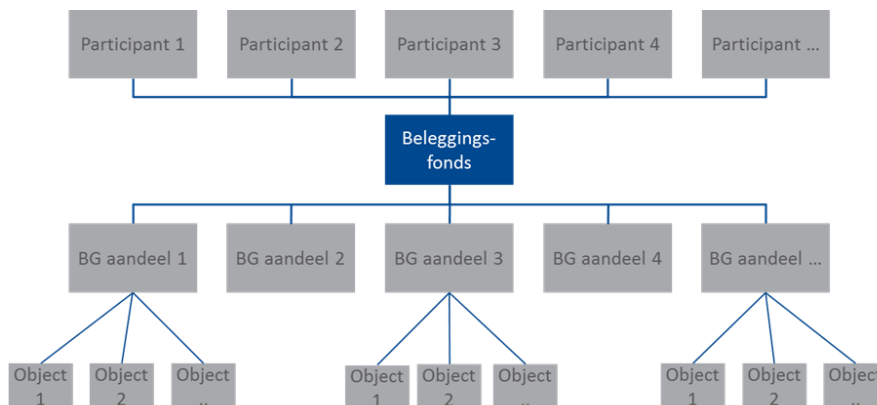


Beursgenoteerd vastgoed betreft een investering in een beleggingsfonds die participaties heeft in beursgenoteerde vastgoedondernemingen (zogenaamde REITs<sup>18</sup>) en beursgenoteerde vastgoedontwikkelbedrijven. De participaties van het beleggingsfonds zijn afkomstig uit ontwikkelde markten; beursgenoteerde vastgoedondernemingen/ontwikkelaars uit opkomende markten worden gezien als een aparte beleggingscategorie en maken derhalve geen onderdeel uit van deze investment case.

Beursgenoteerde infrastructuurbeleggingen worden eveneens uitgesloten. Hoewel dit ook investeringen in gebouwen kan betreffen (bijvoorbeeld een waterkrachtcentrale of een vliegveld) is de doelstelling voor dergelijke investeringen niet het genereren van huuropbrengsten.

### Beschrijving

Beursgenoteerd vastgoed wordt voor pensioenfondsen veelal aangeboden via beleggingsfondsen of discretionaire mandaten in de vorm van indirect vastgoed. Investerings in beursgenoteerd vastgoed vinden plaats via een beleggingsfonds dat vervolgens belegt in beursgenoteerde vastgoedondernemingen (REITs) en beursgenoteerde vastgoedontwikkelbedrijven. Deze structuur is weergegeven in het onderstaande figuur.



Hierbij is een pensioenfonds één van de participanten in het beleggingsfonds. Merk hierbij op dat de aandelen beursgenoteerde vastgoedondernemingen<sup>19</sup> zijn met meerdere aandeelhouders, waar het beleggingsfonds er een van is.

<sup>18</sup> Zie de uitleg op de volgende pagina.

<sup>19</sup> Een voorbeeld van een beursgenoteerde vastgoedonderneming is het bedrijf Wereldhave. Wereldhave investeert als bedrijf in vastgoedobjecten. Derhalve geldt

Een groot deel van de beursgenoteerdvastgoedondernemingen heeft de status van Real Estate Investment Trust (REIT). REIT's hebben een fiscaalvriendelijke beleggingsstructuur, en betreffen ondernemingen die beleggen in vastgoedportefeuilles en waarvan de participaties verhandelbaar zijn via de beurs. Om als REIT gekwalificeerd te worden moet een onderneming voldoen aan een aantal criteria, bijvoorbeeld ten aanzien van het percentage inkomsten uit vastgoed, projectontwikkeling, vreemd vermogen en dividendbetaling. Een belangrijk voordeel voor een onderneming om gestructureerd te zijn als een REIT is dat het belastingvoordelen oplevert voor zowel de onderneming als de investeerder. Er kan worden belegd in REIT's in ontwikkelde landen wereldwijd, en in alle vastgoedsectoren.

De waardering van REIT's vindt plaats op de beurs; de waarde is daarmee het resultaat van vraag en aanbod op de beurs, inclusief de impact van het beurs sentiment. REIT's kennen daarnaast ook een 'net asset value' (NAV), ofwel de intrinsieke waarde gebaseerd op de (relatief voorspelbare) huurinkomsten, verkoopprijs, exploitatiekosten en rentelasten. Als de marktprijs van een REIT boven de NAV ligt, is er sprake van een premie; in het omgekeerde geval is er sprake van een discount.

Leverage wordt toegepast op het niveau van de beursgenoteerde vastgoedondernemingen. Deze ondernemingen financieren hun investeringen in vastgoedobjecten deels met schuld, waardoor er leverage ontstaat. Dit vergroot het risicoprofiel van het investeren in de categorie beursgenoteerd vastgoed.

#### *Matching en/of return?*

Beursgenoteerd vastgoed wordt doorgaans ondergebracht in de returnportefeuille, omdat de waardeontwikkeling in principe niet direct gevoelig is voor veranderingen van de rente. Er is wel enige (vertraagde) correlatie met vastrentende waarden, maar de categorie is door de indirecte koppeling met de rentestand niet geschikt voor matchingdoeleinden.

#### *Waarom is er een rendement?*

Het totaalrendement van vastgoed is op te splitsen in direct rendement en indirect rendement. Het directe rendement komt voort uit de huuropbrengsten van de verhuur van de objecten. Het indirecte rendement komt voort uit de waardeontwikkeling van het vastgoedobject.

De hoogte van het direct rendement bestaat uit de hoogte van de netto huurinkomsten en de aankoopprijs/waarde. De netto huurcomponent van een portefeuille is onder meer afhankelijk van de bezettingsgraad. Naarmate de bezettingsgraad hoger is, zijn de totale huuropbrengsten ook hoger. Daarnaast gaan exploitatiekosten en investeringen voor onderhoud ten koste van het directe rendement. De aankoopprijs/waarde van een object is mede bepalend voor het direct rendement, omdat huurprijzen niet één op één meebewegen met de waarde van een object. Een hogere aankoopprijs leidt bij dezelfde huurprijs tot een lager direct rendement. Veelal geldt dat de huurinkomsten (deels) gekoppeld zijn aan het niveau van de inflatie. Het directe rendement van vastgoedobjecten biedt daarmee bescherming voor het inflatierisico van het pensioenfonds.

Uit de stabiele ontwikkeling van het directe rendement blijkt de huurcomponent doorgaans goed in te schatten. Op korte en middellange termijn varieert het indirecte rendement echter sterk. Dit komt overeen met de hoge onzekerheid van de verwachte kasstromen. Een oorzaak hiervan is bijvoorbeeld de wijziging van de vraag-aanbodverhouding gedurende de economische cyclus. Veranderende omstandigheden in de economie worden doorgaans niet direct en/of niet volledig in de waardering

---

dat aandeelhouders van Wereldhave, via Wereldhave, indirect exposure hebben naar de onderliggende vastgoedobjecten in de portefeuille van Wereldhave.

meegenomen, waardoor het rendement op de categorie gedurende lange tijd (één tot meerdere jaren) kan achterblijven bij de verwachting.

De waarde van een object, zoals die moet worden meegenomen op de balans van een pensioenfonds, is de marktwaarde, ofwel de getaxeerde waarde. Deze waarde kan sterk afwijken van de 'intrinsieke waarde', die gebaseerd is op de contante waarde van alle toekomstige inkomsten (waaronder de huurinkomsten en verkoopwaarde op lange termijn) en uitgaven. De blootstelling aan het beurs sentiment kan leiden tot een hogere volatiliteit die niet in lijn is met de onderliggende vastgoedobjecten in de portefeuille van de beursgenoteerde vastgoedondernemingen, met name op de korte termijn. De schommelingen in de waarde van de participatie heeft impact op het indirecte rendement van de beursgenoteerde vastgoedinvestering.

Investeren in vastgoed brengt daarnaast een illiquiditeitspremie met zich mee. Doordat de waarde van de onderliggende vastgoedobjecten van de beursgenoteerde vastgoedondernemingen deze premie incorporeert (bij de waardering bij aankoop), kan de investeerder hiervan profiteren. Doordat de illiquiditeit bij beursgenoteerd vastgoed indirect is, is de illiquiditeitspremie ook lager dan bij niet-beursgenoteerd vastgoed

Het toepassen van leverage door de beursgenoteerde vastgoedondernemingen leidt tot een vergroting van het risicoprofiel. Dit heeft impact op zowel het direct als het indirecte rendement.

Daarnaast behoren beursgenoteerde vastgoedontwikkelbedrijven eveneens tot het universum. Deze bedrijven zijn projectontwikkelaars die vastgoedobjecten ontwikkelen, deze bedrijven hebben echter geen vastgoedobjecten in bezit. Voor deze bedrijven geldt dat het rendement hoger uitvalt naar mate er in de toekomst meer vastgoedobjecten, in die specifieke sector en regio, worden ontwikkeld (dan verwacht).

#### *Beschrijving risico's*

Tegenover het hogere (verwachte) rendement van beursgenoteerd vastgoed staat ook een hoger risico. De volatiliteit, oftewel de beweeglijkheid van de rendementen, is bovendien niet stabiel, zoals ook blijkt uit onderstaande figuur. De volatiliteit, gemeten over een periode van 3 jaar, ligt in de afgelopen 20 jaar grotendeels tussen de 10% en 25%, met twee uitschieters tot circa 30% eind jaren '90 en tijdens de crisis van 2008.

De risico's voor beursgenoteerd vastgoed zijn beschreven op basis van de risico's in de VEV-model.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Beursgenoteerd vastgoed		
Risico	Impact	Beschrijving
S1: renterisico	Gem.	De categorie is niet direct gevoelig voor renteveranderingen. Indirect leidt een lage rente wel tot een hogere (intrinsieke) waarde, omdat de contante waarde van de toekomstige huren zullen stijgen bij een daling van de rente.  Aangezien de beursgenoteerde vastgoedondernemingen leverage toepassen, hebben deze ondernemingen exposure naar de rente middels het financieren van de schuld.

Beschrijving marktrisico's VEV voor Beursgenoteerd vastgoed		
Risico	Impact	Beschrijving
S2: aandelen- en vastgoedrisico	Hoog	De waardering van vastgoed kan fluctueren door wijzigende marktomstandigheden (economische cyclus, vraag-aanbod).  Beursgenoteerd vastgoed wordt daarnaast beïnvloed door beursstemmingen. Dit geldt vooral op de korte termijn. Vraag en aanbod op de beurs heeft invloed op de waarde van de beursgenoteerde ondernemingen in het beleggingsfonds, waardoor de waarde van het fonds kan afwijken in vergelijking met de waarde van de onderliggende vastgoedobjecten. De volatiliteit van beursgenoteerd vastgoed is daarom hoger dan van niet-beursgenoteerd vastgoed. Dit wordt verstrekt doordat niet-beursgenoteerd vastgoed minder vaak wordt gewaardeerd.
S3: valutarisico	Laag / Hoog	Indien in vastgoed wordt belegd dat niet genoteerd is in Euro, voegt de categorie valutarisico toe. Dit valutarisico kan worden afgedekt.
S4: grondstoffenrisico	Geen	De categorie kent geen samenhang met grondstoffen.
S5: kredietrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met kredietrisico.
S6: verzekerings-technischrisico	Geen	De categorie kent geen materiële samenhang met actuariële risico's.
S7: liquiditeitsrisico	Laag	Het liquiditeitsrisico is laag voor beursgenoteerd vastgoed, aangezien participaties in het beleggingsfonds doorgaans goed verhandelbaar zijn.
S8: concentratierisico	Laag	Beursgenoteerd vastgoed beleggingsfondsen zijn doorgaans minder specialistisch dan niet-beursgenoteerd vastgoed beleggingsfondsen. De grotere variatie in onderliggende objecten heeft als positief effect dat de spreiding van de portefeuille beter is in termen van allocatie naar regio, stijlen, structuren, etc.
S9: operationeel risico	Geen	De categorie leidt niet tot een materiële verandering van het operationele risico.
S10: Actief beheer risico	Hoog	Beursgenoteerd vastgoed kan wel (in beperkte mate) passief worden beheerd, de meeste fondstoplossingen zijn echter actief van aard.

Hieronder worden enkele risico's, die in het bijzonder toepasbaar zijn op beursgenoteerd vastgoed fondsen, verder toegelicht.

#### Waarderingsrisico

Individuele vastgoedobjecten zijn niet op een beurs verhandelbaar. Dit betekent dat objecten in een vastgoedportefeuille mark-to-model (o.a. op basis van DCF-model) en op basis van vergelijkbare transacties worden gewaardeerd. De waardering speelt een belangrijke rol bij de resultaatbepaling en een nog grotere rol bij de transactiewaarde waartegen participanten in- en uit kunnen stappen. Daarnaast zijn de gemaakte aannames en inputs van belang voor de waardering. De waardering wordt in het algemeen periodiek extern uitgevoerd door een onafhankelijke taxateur, dit verbetert de onafhankelijkheid van de waardering.

Voor beursgenoteerd vastgoedondernemingen geldt dat de prijsvorming van de ondernemingen beter is doordat de onderliggende aandelen vaker verhandeld worden. Dit komt ten gunste van de waardebepaling en de performancemeting. Echter geldt voor de onderliggende vastgoedobjecten van de onderneming dat de eerder genoemde uitdagingen bij de waarderingen blijven gelden.

#### Overige risico's

Hieronder is een lijst van overige risico's weergegeven die gelden bij het investeren in beursgenoteerd vastgoed:



- Leverage: binnen beursgenoteerde vastgoedondernemingen kan leverage worden toegepast. Dit verhoogt het risico en de volatiliteit van de investering en is daarom belangrijk om in ogenschouw te nemen bij het bepalen van een eventuele invulling van de investering.
- Beursgenoteerd vastgoed wordt door MSCI behandeld als een aandeel en maakt zodoende ook onderdeel uit van de MSCI World index als subgroep onder de industriegroep financials. Derhalve leidt een extra investering in beursgenoteerd vastgoed tot een overweging van deze subgroep ten opzichte van de algemene MSCI World index.
- Leegstand.
- Onverwachte kosten uit schade en onderhoud.
- Expertise van de beheerder (beleggingsfonds).
- Reputatierisico: dit risico dient te worden gemitigeerd in de operationele due dilligence in het selectietraject van een beheerder.
- Frauderisico: dit risico dient te worden gemitigeerd in de operationele due dilligence in het selectietraject van een beheerder.

### *Spreiding*

Historisch gezien kent vastgoed een lage correlatie met de categorie vastrentende waarden, aangezien de waardeontwikkeling zeker op korte termijn niet of nauwelijks afhankelijk is van de ontwikkeling van de rente.

Voor beursgenoteerd vastgoedondernemingen geldt dat de waardeontwikkeling gevoelig is voor het beurs sentiment. Dit geldt met name op de korte termijn. Vraag en aanbod op de beurs heeft derhalve invloed op de waarde van het beleggingsfonds, waardoor de waarde van het fonds kan afwijken in vergelijking met de waarde van de onderliggende vastgoedobjecten (de eerder genoemde NAV's). De gevoeligheid voor het beurs sentiment leidt ertoe de categorie beursgenoteerd vastgoed een lager diversificatie vermogen heeft ten opzichte van aandelen.

Binnen de categorie beursgenoteerd vastgoed is een goed gespreide portefeuille goed realiseerbaar door te spreiden over landen (en dus valuta), regio's en sectoren.

## **Invulling en evaluatie (specifiek MPF)**

### *Invulling MPF*

MPF kiest voor beursgenoteerd vastgoed omdat het wil profiteren van de diversificatievoordelen die de beleggingscategorie biedt ten opzichte van aandelen en obligaties, maar de beperkte liquiditeit van niet-beursgenoteerd vastgoed wil vermijden. MPF heeft de afweging gemaakt om alle fondsen bij Aegon onder te brengen en heeft derhalve gekozen voor een actieve invulling met selectiebeleid naar landen. In dit fonds wordt het valutarisico niet afgedekt.

### *Evaluatie beleggingscategorie: Beursgenoteerd Vastgoed*

MPF evalueert beleggingscategorieën op basis van passend bij de beleggingsovertuigingen en op basis van een aantal algemene criteria.

#### *Passendheid beleggingsovertuigingen*

Het beleggen in beursgenoteerd vastgoed raakt de volgende beleggingsovertuigingen van het fonds:

	Passend
	Afgewogen consequentie
	Niet-passend
	N.V.T.

Beleggingsovertuiging	Oordeel	Toelichting
-----------------------	---------	-------------



<b>A. MPF richt zich op de lange termijn</b>		Beursgenoteerd vastgoed is op de korte termijn volatiel, maar levert naar verwachting op de langere termijn een positief rendement op.
<b>B. Assetallocatie is belangrijkste keuze in relatie tot het rendement.</b>		Beursgenoteerd vastgoed heeft een rendementsdoelstelling. De verdere invulling is ondergeschikt aan de keuze voor de categorie.
<b>C. Risico vereist een extra rendement (anders gaat de voorkeur naar afdekking van het risico).</b>		Met het beleggen in Beursgenoteerd vastgoed haalt MPF marktrisico (specifiek vastgoed) binnen. Dit extra risico wordt naar verwachting op de langere termijn gecompenseerd door een positieve risicopremie t.o.v. staatsobligaties.
<b>D. MPF heeft een voorkeur voor passief beleggen.</b>		Beursgenoteerd vastgoed is actief ingevuld en past op dat punt niet goed bij de beleggingsovertuigingen van MPF. Er zijn in de markt verschillende oplossingen die wel passief zijn ingevuld.
<b>E. Diversificatie is van belang.</b>		Beursgenoteerd vastgoed biedt ten opzichte van obligaties en in mindere mate aandelen diversificatievoordelen.
<b>F. MPF belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt en voldoende transparant</b>		Beursgenoteerd vastgoed is een relatief eenvoudige en transparantie beleggingscategorie.
<b>G. Een professionele, kostenbewuste organisatie draagt bij aan het rendement.</b>		Ten opzichte van beursgenoteerde aandelen zijn de kosten van Vastgoed relatief hoog. Aangezien beursgenoteerd vastgoed ook onderdeel is van het wereldaandelenfonds, is een overweging naar beursgenoteerd vastgoed relatief duur. T.o.v. direct vastgoed is beursgenoteerd vastgoed weer een relatief goedkope invulling.
<b>H. Duurzaamheid is belangrijk.</b>		De invulling die het fonds heeft gekozen heeft geen nadrukkelijke bijdrage aan duurzaamheid. Het fonds valt wel binnen het integrale duurzaamheidsbeleid van Aegon.
<b>I. MPF heeft geen visie op de ontwikkeling van de rente en valuta.</b>		Beursgenoteerd vastgoed is geen onderdeel van de matchingportefeuille en kent op korte termijn een beperkt renterisico. Beursgenoteerd vastgoed kent wel valutarisico. Dit wordt niet afgedekt.

*Evaluatiecriteria*

De scoring in de tabel is per criterium relatief ten opzichte van risicovrije staatsobligaties. De scoring is niet volledig objectiveerbaar en ook niet voor iedere criterium even eenduidig vast te stellen. Het doel van de tabel is om inzicht te verschaffen in verschillende eigenschappen van beleggingscategorieën en die onderling te kunnen vergelijken.

	Positief
	Afgewogen consequentie
	Aandachtspunt

Criteria	Score	Toelichting
----------	-------	-------------

Rendement		Het rendement op vastgoed is over het algemeen hoog over de lange termijn.
Risico		Tegenover het hogere (verwachte) rendement staat ook een hoger risico. Beursgenoteerd vastgoed kent een vergelijkbaar risico als beursgenoteerde aandelen.
Diversificatie		Vergeleken met beursgenoteerde aandelen is de overlap groot en biedt de beleggingscategorie beperkt diversificatie. Met andere beleggingscategorieën wel.
Liquiditeit		Dagelijks kan worden toe- en uitgetreden tegen de koers van het fonds.
Transparantie / Complexiteit		Vastgoed is een eenvoudig te begrijpen beleggingscategorie. Wel kan het onduidelijk zijn waar uiteindelijk in geïnvesteed wordt.
Kosten		Ten opzichte van aandelen zijn de kosten van Vastgoed relatief hoog.
Maatschappelijke verantwoord beleggen		Vastgoed biedt verschillende mogelijkheden om MVB-beleid toe te passen. Daarnaast is het resultaat van het MVB-beleid relatief goed meetbaar, vanwege de nadruk op energiezuinigheid.
Relatie tot verplichtingen		Waardering van vastgoed en huuropbrengsten houden verband met de rente en inflatie. Dit verband is echter niet heel sterk en fluctueert door de tijd. Beursgenoteerd vastgoed heeft op de korte termijn primair het karakter van aandelen. Op de lange termijn is het sterk vergelijkbaar met niet-beursgenoteerd vastgoed.
Bewezen categorie		Vastgoed is een bewezen beleggingscategorie.

## Opzet uitgebreide investment case

### Opzet uitgebreide Investment Case

Een uitgebreide Investment Case bestaat uit drie onderdelen:

1. In het eerste onderdeel wordt vastgesteld of de categorie interessant is om in te beleggen, gegeven de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Indien de categorie onvoldoende in lijn is met de beleggingsovertuigingen, dan wordt de categorie uitgesloten en worden de volgende stappen in de investment case niet verder uitgewerkt. Indien op basis van deze analyse de categorie voldoende in lijn is met de beleggingsovertuigingen van Molenaarspensioenfonds, kan het fonds ertoe besluiten om in deze categorie te gaan beleggen<sup>20</sup>.
2. De vervolgstap is het vastleggen van de wijze waarop het pensioenfonds in de categorie wil beleggen. Dit dient onder andere als leidraad voor de selectie van een beheerder van de categorie. Deze stap wordt dus niet uitgevoerd voor de uitgesloten categorieën.
3. Tenslotte zal worden beoordeeld of het op dit moment opportuun is om te beleggen in de betreffende categorie, gegeven de huidige verwachte rendementen en risico's.

<sup>20</sup> Dat wil niet zeggen dat het fonds per definitie ook in de categorie belegt, maar de categorie wordt niet uitgesloten.

#### **14.4 Onderbouwing verhoging allocatie zakelijke waarden 2024**

Op basis van de ALM-resultaten heeft het Bestuur besloten om de mogelijkheden tot het nemen van meer beleggingsrisico in het vrije depot verder te onderzoeken. De BAC heeft gedurende 2023 verschillende strategiesessies gehouden om de inrichting van het strategisch beleid te bepalen. Mede op basis van verschillende analyses (ALM-studie 2022, heatmap-analyse, en robuustheidstoets NPS) heeft de BAC geconcludeerd dat een verhoging van de allocatie naar zakelijke waarden binnen het vrije vermogen depot naar circa 75% gewenst is om op de korte termijn (in aanloop naar het NPS) aan de rendementsdoelstelling van MPF te voldoen. Hierbij benadrukt de BAC dat de conclusies betrekking hebben op de situatie per 2022, ten tijde van de ALM-studie. Uit berekeningen van Aegon blijkt dat de zakelijke waarden portefeuille ten hoogste 65% kan worden vanwege onderpand- en liquiditeitsverplichtingen. Dit komt voort uit het gegeven dat voor het handhaven van de huidige renteafdekking (66% in vrije vermogen), de vastrentende portefeuille tenminste 35% dient te bedragen.

##### Allocatie staatsobligaties

Europese staatsobligaties en het SLM-fonds hebben één strategisch gewicht vanwege de onderpandverplichtingen van het SLM-fonds. Dit strategisch gewicht is variabel en afhankelijk van wat er benodigd is om de strategische renteafdekking te kunnen handhaven. Bij een lage rentestand moet een hoger percentage van het vermogen worden belegd in het SLM-fonds om te voldoen aan de strategische renteafdekking. Hierdoor is er relatief minder vermogen voor de overige categorieën. Dit kan als gevolg hebben dat bandbreedtes aan de onderkant worden doorbroken, terwijl MPF niet kan bijsturen op een dergelijke breach. Immers, dit vermogen moet dan uit het SLM fonds komen en als deze allocatie wordt verlaagd zal er een breach ontstaan in de renteafdekking.

Om die reden is het onwenselijk om een vaste allocatie te hanteren voor het SLM-fonds en Europese staatsobligaties. Er is daarom gekozen om een floating allocatie te hanteren (X%).

#### **14.5 Waarderingsgrondslagen**

##### **Beleggingen voor risico fonds**

###### *Algemeen*

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingsfondsen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die soort beleggingen (doorkijkprincipe).

###### *Reële waarde*

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten van het fonds kan

gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

#### *Vastgoedbeleggingen*

Vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde per 31 december van het boekjaar. Voor niet beursgenoteerde participaties en deelnemingen in onroerende zaken maatschappijen is dit de berekende intrinsieke waarde die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Aandelen*

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen de beurskoers. Voor niet-beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Vastrentende waarden*

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

#### *Overige beleggingen*

Hieronder worden de liquide middelen met betrekking tot beleggingsactiviteiten, beleggingsdebiteuren en -crediteuren verantwoord. Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde.

### **14.6 Onderbouwing standaardmodel VEV**

Het VEV is de omvang van het eigen vermogen waarover het pensioenfonds ten minste zou moeten beschikken. Het is daarmee een maatstaf voor het risicoprofiel van pensioenfondsen. Het uitgangspunt in het FTK is om het VEV zodanig te bepalen dat, met een zekerheid van 97,5%, wordt voorkomen dat een pensioenfonds binnen een jaar minder vermogen heeft dan zijn verplichtingen (een dekkingsgraad lager dan 100%).

Voor het vaststellen van het VEV heeft DNB het standaardmodel geformuleerd. In dit model worden methodes omschreven om een aantal standaard risico's van een pensioenfonds te kwantificeren. De toepasbaarheid van het standaardmodel, en de noodzaak tot de implementatie van een partieel intern model, zijn beoordeeld door het risicoprofiel van het fonds naast de uitgangspunten te leggen, die ten grondslag liggen aan het standaardmodel.

Het toetsen van de toepasbaarheid van het standaardmodel is daarmee in feite een toets of de uitkomsten van het standaardmodel leiden tot een buffer die met een zekerheid van 97,5% voorkomt dat het vermogen van MPF binnen een jaar lager is dan de verplichtingen, gegeven het werkelijke risicoprofiel van MPF.

### Opzet toetsing

Het standaardmodel voor de berekening van het VEV definieert tien verschillende risicocategorieën. Voor het onderzoek is voor elk van deze categorieën getoetst of de methodiek uit het standaardmodel toepasbaar is voor de werkelijke portefeuille van MPF. Voor deze toetsing worden steeds de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- i. Is er sprake van een breed gespreide portefeuille?
- ii. Is er sprake van een eenvoudige tot weinig complex portefeuille?

Daarnaast zijn enkele risicocategorieën beoordeeld die niet in het standaardmodel naar voren komen, maar (mogelijk) wel toepasbaar zijn op MPF.

De toetsing is uitgevoerd middels een set van vragen. Omdat het antwoord op al deze vragen “Ja” is, is het standaardmodel geschikt om het risicoprofiel van MPF te bepalen..

### Vragen risicocategorieën standaardmodel

Renterisico (S1)	
Zijn de verplichtingen van het fonds voldoende gespreid over de verschillende looptijden?	Ja
Zijn de beleggingen van het fonds voldoende gespreid over de verschillende looptijden?	Ja
Zijn de kasstromen van de beleggingsproducten voor het afdekken van het renterisico voldoende in lijn met de kasstromen van de verplichtingen (geen/bepaalde optionaliteiten, euro gedenomineerd, kredietwaardig)?	Ja

Aandelen- en vastgoedrisico (S2)	
Is er binnen elk van de aandelen en vastgoedcategorieën voldoende spreiding naar namen, regio's en sectoren?	Ja
Wordt toepassing van leverage in de categorieën, anders dan niet-beursgenoteerd vastgoed, tot een prudent niveau beperkt?	Ja
Is de allocatie naar complexe beleggingen, zoals opties, private equity en hedge funds, beperkt?	Ja

Valutarisico (S3)	
Is er voldoende spreiding binnen de exposure naar vreemde valuta?	Ja
Wordt er gebruik gemaakt van eenvoudige derivaten voor het afdekken van valutarisico?	Ja

Grondstoffen (S4)	
Is er sprake van voldoende spreiding binnen de categorie grondstoffen?	nvt
Wordt het gebruik van complexe derivaten binnen de categorie beperkt tot een prudent niveau?	nvt

Kredietrisico (S5)	
Is er voldoende spreiding naar de verschillende niveau van kredietrisico?	Ja
Is er voldoende spreiding binnen elk kredietniveau naar namen, regio's en sectoren?	Ja
Wordt het gebruik van complexe vastrentende waarden (credit default swaps, obligaties met optionaaliteiten etc.) tot een prudent niveau beperkt?	Ja

Verzekeringstechnisch risico (S6)	
Is het deelnemersbestand van voldoende omvang?	Ja
Is er voldoende spreiding over leeftijden binnen het deelnemersbestand?	Ja
Zijn de pensioenrechten van alle deelnemers terug te brengen tot de vijf categorieën die worden gehanteerd in het standaardmodel?	Ja

Liquiditeitsrisico (S7)	
Is het liquiditeitsrisico ten aanzien van het verrichten van uitkeringen voldoende gewaarborgd in het geval dat de binnenkomende premie niet toereikend is?	Ja
Wordt de exposure naar illiquide beleggingen tot een prudent niveau beperkt?	Ja
Is het liquiditeitsrisico ten aanzien van onderpandverplichtingen voor derivaten voldoende geborgd?	Ja

Concentratierisico (S8)	
Is het concentratierisico ten aanzien van namen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen beperkt?	Ja

Operationeel risico (S9)	
Neemt MPF voldoende risico mitigerende maatregelen om aan te kunnen dat de impact op het risicoprofiel, zoals gedefinieerd in de inleiding, nihil is?	Ja

Actief beheer risico (S10)	
----------------------------	--

Is er binnen de beleggingen die actief worden beheerd sprake van voldoende spreiding, zodat de tracking error een geschikte maatstaf is voor het actief beheer risico?	Ja
Is de benchmark die wordt gehanteerd voor het bepalen van de tracking error voldoende in lijn met de strategie voor de actief beheerde beleggingen?	Ja

## Onderbouwing risicocategorieën standaardmodel

### Renterisico (S1)

Renterisico komt voort uit het feit dat de waarde van de verplichtingen rentegevoelig is. MPF dekt het renterisico gedeeltelijk af. Omdat het renterisico niet volledig wordt afgedekt, is er sprake van renterisico voor MPF.

#### Spreiding

In het standaardmodel wordt er per looptijd een specifieke renteschok toegewezen. Voor een groot deel van de curve betreft dit een 24% daling<sup>21</sup>. De kans dat een specifieke rente met 24% daalt, is naar verwachting groter dan 2,5%. In het standaardmodel wordt echter aangenomen dat een gemiddelde daling van de curve met 24% slechts met een kans van 2,5% voorkomt. Het standaardmodel gaat er daarmee vanuit dat het renterisico van het pensioenfonds verspreid is over de verschillende looptijden. Het standaardmodel is dus niet toepasbaar als er bijvoorbeeld alleen sprake is van renterisico op één looptijd of een beperkt aantal looptijden.

Zowel de verplichtingen als de rentegevoelige beleggingen van MPF zijn breed gespreid over de verschillende looptijden. Daarmee is er geen sprake van concentratie naar één looptijd of een beperkt aantal looptijden.

#### Eenvoud

Voor de afdekking van het renterisico worden vastrentende waarden en rentederivaten toegepast. De kasstromen van deze producten lijken op de kasstromen van de verplichtingen (geen/beperkte optionaliteiten) en zijn daarmee niet complex.

#### Conclusie

Het renterisico is voldoende gespreid over de looptijden. Daarnaast is de invulling van de portefeuille, die wordt ingezet voor het gedeeltelijk afdekken van het renterisico eenvoudig. De uitgangspunten, die worden gehanteerd voor het renterisico (S1) in het standaardmodel sluiten, daarmee goed aan bij het werkelijk renterisico van MPF.

### Aandelen- en vastgoedrisico (S2)

De waarde van aandelen en vastgoed kan fluctueren. Pensioenfondsen, die een deel van hun vermogen in dergelijke zakelijke waarden hebben belegd, lopen hierdoor

<sup>21</sup> Als de 20-jaars rente 1% is, dient er dus met een rentedaling van 0,24% gerekend te worden.



risico. De bepaling van S2 vindt plaats op basis van een scenario waarin er een algehele waardedaling van aandelen en vastgoed gerealiseerd wordt.

#### Spreiding

In het standaardmodel worden de volgende schokken voorgeschreven:

- Een daling van 30% voor aandelen uit ontwikkelde markten en beursgenoteerd vastgoed.
- Een daling van 40% voor aandelen uit opkomende markten en niet-beursgenoteerde aandelen.
- Een daling van 15% voor niet-beursgenoteerd vastgoed.

Het standaardmodel gaat voor deze schokken uit van een goed gespreide portefeuille. Als er slechts exposure is naar enkele aandelen, dan is de schok van 30% voor bijvoorbeeld aandelen ontwikkeld niet toepasbaar en naar verwachting een onderschatting van het risico. Dit geldt ook voor de andere aandelen categorieën en vastgoed.

MPF heeft een gespreide portefeuille betreffende het aandelen- en vastgoedrisico. Zo wordt de totale aandelenexposure (41% van het belegd vermogen) in één wereldwijd aandelenfonds. De vastgoed portefeuille (3% van het belegd vermogen) belegt in een vastgoedfonds. Hierbij wordt er gecorrigeerd voor de toegepaste leverage. Bij de beleggingen in aandelen en vastgoed wordt er binnen de fondsen spreiding aangebracht naar namen, regio's en sectoren.

#### Eenvoud

De portefeuille van MPF is betrekkelijk eenvoudig waarbij er geen allocatie is naar alternatieve beleggingen in de vorm van private equity of hedge funds. Op basis van de kwartaalrapportage aan DNB kan geconcludeerd worden dat de exposure naar niet-lineaire derivaten beperkt is.

#### Conclusie

De exposure naar zakelijke waarden is voldoende gespreid binnen de portefeuille van MPF. De uitgangspunten voor het aandelen- en vastgoedrisico in het standaardmodel sluiten derhalve goed aan bij het risicoprofiel van MPF.

#### Valutarisico (S3)

Valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor valutarisico (S3) voorgeschreven.

#### Spreiding

In het standaardmodel worden schokken voorgeschreven per valuta waar exposure naar is binnen de portefeuille. Het standaardmodel gaat bij deze schok per valuta uit van een goed gespreide portefeuille. Als er slechts naar één of een beperkt aantal vreemde valuta exposure is, is het standaardmodel mogelijk niet geschikt.

MPF heeft een breed gespreide portefeuille met betrekking tot vreemde valuta. Hierbij wordt van de drie grootste exposures (USD, GBP en JPY) 100% van het valutarisico afgedekt.

#### Eenvoud



Het vaststellen van het werkelijke valutarisico is zeer complex. Het beleggen in een Amerikaanse multinational betekent bijvoorbeeld niet dat er 100% USD exposure is voor deze belegging. Echter, door de spreiding in de portefeuille van MPF kan er van uit worden gegaan dat de valuta exposure die wordt onttrokken uit de look through gegevens een voldoende nauwkeurige afspiegeling is van de werkelijke exposure. Daarnaast wordt het valutarisico afgedekt met eenvoudige derivaten, zoals forward contracten.

#### Conclusie

De valuta exposure is voldoende gespreid binnen de portefeuille van MPF en er is geen sprake van een hoge complexiteit in het vaststellen van de valuta exposure en het afdekken hiervan. Derhalve achten wij de uitgangspunten van het standaardmodel, aangaande valuta-exposure, passend bij het werkelijke risicoprofiel van MPF.

#### Grondstoffenrisico (S4)

MPF belegt niet in grondstoffen. Deze risicocategorie is daarom niet van toepassing.

#### Kredietrisico (S5)

Pensioenfondsen lopen het risico dat de gemiddelde creditspread stijgt en daarmee de waarde van beleggingen met kredietrisico, zoals bedrijfsobligaties, daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor kredietrisico (S5) voorgeschreven middels een aangenomen stijging van de credit spread.

#### Spreiding

In het standaardmodel worden verschillende schokken voorgeschreven voor verschillende niveaus van kredietrisico. Dit kredietrisico wordt gemeten in het standaardmodel op basis van credit ratings. Het standaardmodel gaat bij deze schok per credit rating uit van een goede spreiding over de verschillende niveaus van kredietrisico. Als er alleen exposure is binnen de portefeuille naar één kredietniveau, bijvoorbeeld alleen A-rated, dan is het standaardmodel mogelijk niet geschikt. Bovendien wordt er aangenomen dat er ook voldoende spreiding is binnen elk niveau van kredietrisico. Het kredietrisico voor één belegging met een A-rating zal immers hoger zijn dan in het standaardmodel wordt aangenomen.

MPF bezit obligaties met verschillende kredietratings en verschillende looptijden. Deze exposure wordt bereikt door te beleggen in vier verschillende vastrentende waarden categorieën (zijnde staatsobligaties, bedrijfsobligaties, hypotheke en een SLM-fonds). De fondsen waarin wordt belegd, hanteren gediversificeerde en breed gespreide benchmarks. Deze benchmarks voldoen aan de marktstandaard.

#### Eenvoud

De vastrentende waarden categorieën waarin wordt belegd, bestaan, voor zover dat blijkt uit de look through, grotendeels uit eenvoudige of weinig complexe beleggingen.

#### Conclusie

Vanwege de breed gespreide exposure naar verschillende niveaus van kredietrisico en individuele beleggingen en de eenvoudige tot weinig complexe invulling van het gedeelte van de portefeuille waarbij kredietrisico van toepassing is, achten wij de

vaststelling van het kredietrisico in het standaardmodel passend bij de werkelijke portefeuille van MPF.

#### Verzekeringstechnisch risico (S6)

Alle verzekeringstechnische zaken die voor het fonds een materieel risico vormen, vallen onder het verzekeringstechnisch risico. Voor de bepaling van het VEV voor het verzekeringstechnisch risico (S6) zijn geen berekeningen voorgeschreven. Fondsen moeten in het standaardmodel zelf de omvang van het verzekeringstechnisch risico vaststellen. DNB biedt de fondsen als handreiking een methode voor het maken van deze inschatting. MPF past deze handreiking toe in het standaardmodel.

#### Spreiding

In de handreiking van DNB wordt uitgegaan van een deelnemersbestand van voldoende omvang en voldoende spreiding over de leeftijden. MPF heeft een breed gespreid bestand aan deelnemers en ook het aantal deelnemers kent voldoende spreiding over de verschillende leeftijden.

#### Eenvoud

In de handreiking van DNB wordt ervan uitgegaan dat de pensioenrechten van alle deelnemers zijn terug te brengen tot vijf categorieën. De pensioenrechten van MPF bevatten geen onderdelen die niet naar deze categorieën herleidbaar zijn..

#### Conclusie

Door de grootte van het bestand, het voldoende grote aantal actieve deelnemers en een voldoende eenvoudige pensioenregeling achten wij de handreiking van DNB passend bij het werkelijk verzekeringstechnische risico (S6) van MPF.

#### Liquiditeitsrisico (S7)

Pensioenfondsen lopen het risico dat zij in tijden van stress niet over voldoende liquide financiële middelen beschikken om te voldoen aan de betalingsverplichtingen. Hierbij kan gedacht worden aan de pensioenuitkeringsverplichtingen op het beoogde moment of onderpand verplichtingen bij derivatenposities.

Dit zou kunnen leiden tot een gedwongen verkoop van bezittingen met een lagere opbrengst dan de balanswaarde tot gevolg. Ten behoeve van risicomanagement dienen pensioenfondsen rekening te houden met liquiditeitsrisico, wat kan resulteren in het aanhouden van een reserve in het eigen vermogen.

In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor liquiditeitsrisico (S7) gelijkgesteld aan 0%. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat een pensioenfonds het risicobeheer van het liquiditeitsrisico ook met oog op het prudent person beginsel en een beheerste bedrijfsvoering dusdanig op orde heeft dat het liquiditeitsrisico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

De laatste vijf jaar is in het geval van MPF de feitelijke premie hoger dan de uitkeringen. De feitelijke premie is daarmee voldoende groot om aan de uitkeringen te kunnen voldoen.

Daarnaast belegt MPF voor het merendeel in liquide beleggingscategorieën. De illiquide beleggingen, bestaande uit Nederlandse hypotheeklen, bedragen gezamenlijk (strategisch) 12% van de portefeuille. Hiermee zijn er voldoende liquide beleggingen in de portefeuille om het liquiditeitsrisico te mitigeren.

Een andere bron van liquiditeitsrisico komt voort uit onderpandverplichtingen van derivaten. In het geval van MPF wordt er gebruik gemaakt van rentederivaten in het SLM-fonds. Uit het jaarverslag blijkt dat MPF ervoor zorgt dat er voldoende liquide middelen en liquide onderpand aanwezig zijn om een rentestijging op te kunnen vangen. Daarnaast wordt er op basis van stress tests gekeken of er voldoende liquiditeit aanwezig is voor onderpandverplichtingen in het geval van schok op de rentekoersen.

Op basis van het feit dat i) de feitelijke premie groter is dan de uitkeringen, ii) de allocatie naar illiquide beleggingen beperkt is en iii) er voldoende belegd wordt in staatsobligaties en bedrijfsobligaties om aan onderpandverplichtingen te voldoen, achten wij het liquiditeitsrisico van MPF voldoende gemitigeerd. Derhalve is het gelijkstellen van het liquiditeitsrisico aan 0% passend voor MPF.

### Concentratierisico (S8)

Pensioenfondsen lopen concentratierisico als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) gelijkgesteld aan 0%.

Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat een pensioenfonds een dusdanig gediversifieerde portefeuille aanhoudt dat het concentratierisico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt MPF gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Uit het jaarverslag van MPF en de DNB rapportages blijkt niet dat er sprake is van materiële concentraties in de portefeuille van MPF.

Om die reden achten wij het passend om, conform het standaardmodel, aan te nemen dat het concentratierisico gelijk is aan 0%.

### Operationeel risico (S9)

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. In het standaardmodel voor de bepaling van het vereist eigen vermogen is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor operationeel risico (S9) gelijkgesteld aan 0%.

Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat een pensioenfonds het operationeel risico dusdanig beheerst dat het operationeel risico niet materieel is voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen.

Uit het jaarverslag van MPF blijkt dat dit risico door het fonds wordt beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken. De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij Aegon. Hiermee is een overeenkomst en service level overeenkomst (SLA) gesloten. De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder AGH. Hiermee is een uitbestedingsovereenkomst en een service level overeenkomst (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en AGH door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Op basis hiervan is het aannemelijk dat er sprake is van een adequate beheersing van de operationele risico's en dat het derhalve passend is om uit te gaan van een buffer van 0% voor de vaststelling van het VEV.

#### Actief beheer risico (S10)

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles. Het risicoscenario in het standaardmodel geldt in eerste instantie alleen voor het aandelenrisico (beursgenoteerd).

Fondsen moeten in het standaardmodel zelf de omvang van het actief beheer risico adequaat vaststellen. De Nederlandsche Bank (DNB) biedt de fondsen echter wel een methode als handreiking voor het maken deze inschatting. MPF past deze handreiking toe voor het actief beheer risico.

#### Spreiding

Op grond van de handreiking van DNB dient gebruik te worden gemaakt van fonds specifieke tracking errors. De tracking error is een maatstaf voor het risico ten opzichte van de benchmark. De tracking error is alleen een geschikte risicomaatstaf voor de actieve portefeuille als er sprake is van voldoende spreiding in de actieve portefeuille.

Binnen de actief beheerde aandelenfondsen van MPF is sprake van voldoende spreiding. Het actief risico wordt daarnaast beheerst door het hanteren van maximum tracking errors voor de actief beheerde fondsen. Bovendien bevatten de beleggingsrichtlijnen van de actief beheerde fondsen aanvullende eisen omtrent het beheersen van het actief risico.

#### Eenvoud

Voor zover wij kunnen nagaan is het actief beheer binnen aandelenfondsen niet zodanig complex dat de tracking error niet een juiste afspiegeling is van het risico ten opzichte van de benchmark.

#### Actief beheer in andere categorieën

Binnen de portefeuille van MPF wordt ook actief beheer toegepast binnen een groot deel van de vastrentende waarden categorieën. Het actief risico binnen vastrentende waarden categorieën wordt volgens ons reeds ondervangen in de berekening van het kredietrisico. Als een actieve manager immers meer risico neemt door meer in risicovolle obligaties te beleggen, dan wordt hiervoor reeds een hogere buffer berekend bij S5.

#### Conclusie

Vanwege de spreiding binnen de actief beheerde aandelenfondsen, de vastgestelde maximale tracking errors en het beleid omtrent het mitigeren van actief beheer risico, achten wij de uitgangspunten van het standaardmodel passend voor MPF.

### **Vragen overige risicocategorieën**

Tegenpartijrisico	
-------------------	--

Heeft MPF beleid opgesteld om het tegenpartijrisico zodanig te mitigeren dat aangenomen kan worden dat de impact van de risico op het risicoprofiel nihil is?	Ja
---	----

<b>Curverisico</b>	
Wordt het curverisico strategisch gemitigeerd?	Ja

<b>Waarderingsrisico</b>	
Wordt de allocatie naar beleggingen waarbij voor de waardering schattingsmethodieken nodig zijn tot een prudent niveau beperkt?	Ja
Voldoet de marktwaardering van minder liquide beleggingen aan de marktstandaarden?	Ja

<b>Juridisch risico</b>	
Heeft MPF beleid opgesteld om het juridisch risico zodanig te mitigeren dat aangenomen kan worden dat de impact van de risico op het risicoprofiel nihil is?	Ja

### Discussie berekening ten behoeve van renterisico in standaardmodel

De certificerend actuaaris heeft vanuit het jaarwerk een aandachtspunt met betrekking tot de berekening van een buffer voor renterisico in het standaardmodel. Volgens de certificerend actuaaris heeft de methodiek niet voorzien in het toepassen van het standaardmodel op negatieve rentes, wat leidt tot een verlaging van de buffer voor renterisico. Om die reden is er aan DNB voorgelegd om voor die looptijden waar sprake is van een negatieve rente een schok toe te passen die is voorgeschreven bij een rentestijging in plaats van een rentedaling. DNB heeft aangegeven zich hierin te kunnen vinden.

De BAC adviseert de letter van de wet te volgen en het huidige beleid te handhaven. Hierin wordt de rentedalingschok toegepast voor de hele curve óf de rentestijgingschok. De belangrijkste reden hiervoor is de eenvoud en uitlegbaarheid: er zijn namelijk situaties denkbaar waarin een rentedalingschok, die bij negatieve rente tot een rentestijging leidt, toch uitkomt op het worst case scenario (denk aan negatieve rentes op alleen het korte stuk, met alleen obligaties op het korte stuk: bij rentedalingschok stijgt de voorziening, maar daalt de waarden van de VRW). Om te voorkomen dat we dit per geval moeten beoordelen, handhaven we de huidige methodiek, die eenduidig is. Daarnaast is de impact minimaal (<0,1% op totaal VEV) en hanteren we deze methodiek al sinds de rente negatief is (sinds 2015).

### Conclusie

Op basis van onze bevindingen concludeert MPF dat het werkelijke risicoprofiel op hoofdlijnen aansluit bij de uitgangspunten van het standaardmodel. Bovendien geldt

dat MPF voldoende risico mitigerende maatregelen heeft getroffen aangaande risico's, die niet in het standaardmodel van DNB zijn meegenomen.

Derhalve achten wij het standaardmodel voor het berekenen van het VEV toepasbaar, gegeven het risicoprofiel van MPF. Wij zien derhalve geen noodzaak voor het ontwikkelen van een (partieel) intern model of om de berekening ten behoeve van het renterisico te wijzigen ten opzichte van voorgaande jaren

## 14.7 Wijziging strategische asset allocatie 2023/2024

In de ALM-studie 2022 is geconcludeerd dat onder het huidige beleid het gewenste pensioenresultaat niet haalbaar is. Sindsdien heeft de BAC diverse stappen gezet in het onderzoek naar de inrichting van het strategisch beleid van MPF.

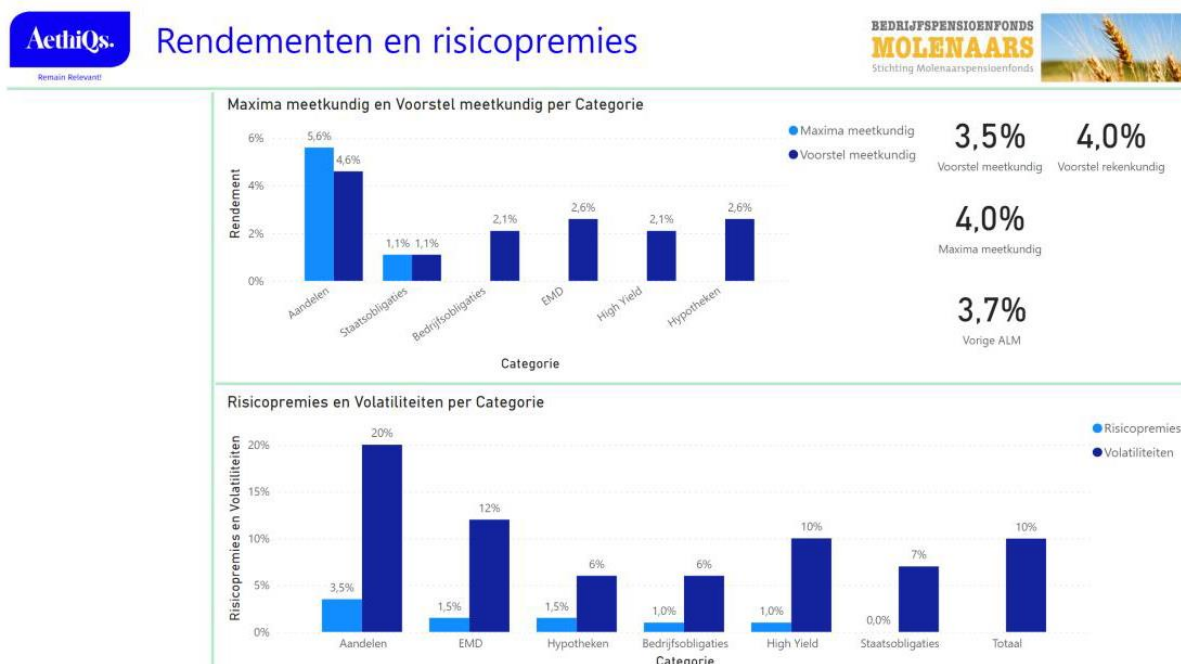
Om aan de rendementsdoelstelling<sup>22</sup> te kunnen voldoen is een allocatie van circa 75% benodigd op basis van de aannames uit de ALM-studie 2022. Op basis van verschillende analyses gedurende 2023 heeft de BAC eind 2023 een implementatieplan opgesteld om de allocatie naar zakelijke waarden gedurende 2024 en 2025 te verhogen.

Uit berekeningen van Aegon blijkt dat om praktische reden de zakelijke waarden portefeuille ten hoogste 65% kan worden. Dit komt voort uit het gegeven dat voor het handhaven van de huidige renteafdekking (66% in vrije vermogen), de vastrentende portefeuille tenminste 35% dient te bedragen.

In 2024 heeft MPF een eerste stap gezet naar een hogere allocatie naar zakelijke waarden binnen het vrije vermogen depot. De allocatie is verhoogd van 44% naar 55%. Of de volgende stap naar 65% kan worden gemaakt, wordt nog besproken door het bestuur en hangt af van verschillende factoren, zoals de risicohouding, onderbouwing, marktsituatie, en dekkingsgraad.

Daarnaast stelt de BAC voor om een deel van de premie in zakelijke waarden te beleggen, zodat de allocatie maandelijks met een klein percentage wordt verhoogd.

## 14.8 Uitkomsten ALM-studie 2022, robuustheidstoets, en heatmap-analyse Aannames ALM-studie 2022



<sup>22</sup> Het benodigde overrendement voor de indexatieambitie van de pensioenen bedraagt 2,0% (geconsolideerd), gelijk aan de lange termijn verwachting voor de prijsinflatie.

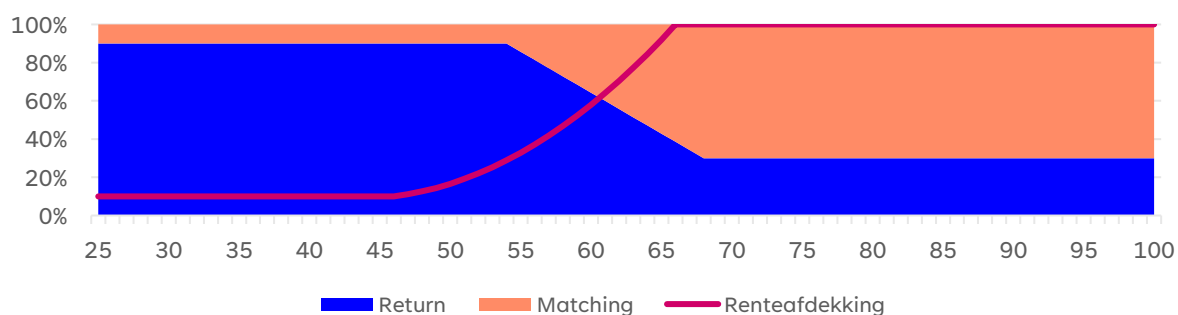


## Uitkomsten ALM-studie

Portefeuille	Zakelijke waarden	Renteafdekking	Binnen VEV bandbreedte 11% - 16%?	Voldoet aan ondergrens dekkinggraad van 90% in zeer slecht scenario?	Kans op korting <6%?	Kans maal impact kortingen < 0,5%?
1 (huidig)	44,0%	78,0%	Ja	Ja	Nee	Nee
2	44,0%	58,0%	Ja	Nee	Nee	Nee
3	44,0%	98,0%	Ja	Ja	Nee	Nee
4	64,0%	78,0%	Nee	Nee	Nee	Nee
5	24,0%	78,0%	Nee	Ja	Nee	Nee
6	64,0%	58,0%	Nee	Nee	Nee	Nee
7	24,0%	58,0%	Nee	Nee	Nee	Nee
8	64,0%	98,0%	Nee	Nee	Nee	Nee
9	24,0%	98,0%	Nee	Ja	Nee	Ja

## Uitkomsten Robuustheidstoets NPC (geconsolideerd)

Uitkomsten robuustheidstoets	Gemiddelde SPR life cycle	Defensieve SPR life cycle	Zeer defensieve SPR life cycle	Huidig beleid (geconsolideerd)
Renteafdekking	35%	46%	49%	77,7%
Return portefeuille	67%	48%	38%	42%





## Uitkomsten heatmap analyse

Benodigde allocatie zakelijke waarden portefeuille						
Hoogte inflatie						
	1,5%	2%	3%	4%	5%	
Rendement aandelen	4%	52%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	4,5%	38%	78%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	5%	30%	62%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	5,5%	25%	51%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	6%	21%	43%	88%	n.v.t.	n.v.t.
	6,5%	18%	38%	76%	n.v.t.	n.v.t.
	7%	16%	33%	68%	n.v.t.	n.v.t.
	7,5%	15%	30%	61%	91%	n.v.t.
	8%	13%	27%	55%	83%	n.v.t.

### 14.9 Beleggingsmandaat Aegon Asset Management

#### Korte beschrijving van de mandaatwijziging

De strategische rente afdekking wijzigt van 63.80% naar 64.20% met een bandbreedte van +/- 5.00%.

Basis gegevens	
Officiële klantnaam	Stichting Molenaarspensioenfonds (Vv-depot)
Aegon Interne code	MolenaarsVv
Account Manager Asset Management	Daniel Simões Mateus
Typering mandaat	Mandaat wijziging
Ingangsdatum	1 februari 2023

Portefeuille			
Categorie	Minimum %	Strategisch %	Maximum %

Vastrentende waarden	51.00	56.00	61.00
Aandelen	39.00	44.00	49.00
Liquide middelen	0.00	0.00	5.00
<b>Totaal Portefeuille</b>		<b>100.00</b>	
<b>Derivatenbeleid</b>	Conform beleid fonds		
<b>Valutabeleid</b>	Conform beleid fonds		
<b>Allocatiebeleid</b>	Geen allocatiebeleid		
<b>Rebalancing toegestaan?</b>	Ja		
<b>Rebalancing frequentie</b>	Jaar		
<b>Matching &amp; Monitoring frequentie</b>	Maandelijks		
<b>Matching &amp; Monitoring uitvoeren bij wijziging</b>	Ja		
Renteafdekking	Minimum %	Strategisch %	Maximum %
Percentage renteafdekking	59.20	64.20	69.20
Gebaseerd op het percentage renteafdekking van de rentegevoeligheid van de verplichtingen.			

Vastrentende waarden			
Omschrijving/Fonds	Minimum %	Tijdelijke Norm Strategisch %	Maximum %
Staatsobligaties en renteafdekking	30.00	50.00	70.00
AeAM Dutch Mortgage Fund	0.00	10.20	20.20
AeAM Dutch Mortgage Fund 2	0.00	6.90	16.90
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	0.00	2.90	5.00
Aegon Emerging Markets Debt Fund I EUR Acc Hedged Share Class (ICAV)	0.00	2.90	5.00
Aegon Euro Credit Fund I EUR Acc Share Class (ICAV)	17.10	27.10	37.10
Omschrijving/Fonds	Benchmark		
Aegon Euro Credit Fund I EUR Acc Share Class (ICAV)	Bloomberg Euro-Aggregate Corporate Index		
Aegon Emerging Markets Debt Fund I EUR Acc Hedged Share Class (ICAV)	JP Morgan Emerging Markets Bond Index Global Diversified (hedged)		

AeAM Global High Yield Fund (EUR)	70% Bloomberg US High Yield 2% Issuer Cap Index (hedged to Euro)+ 30% Bloomberg Pan-European High Yield (Euro) ex Financials 3% Issuer Cap Index
AeAM Dutch Mortgage Fund	JP Morgan Government Bond Index Traded Netherlands
AeAM Dutch Mortgage Fund 2	JP Morgan Government Bond Index Traded Netherlands
AeAM Core Eurozone Government Bond Index Fund	ICE BAML Core Eurozone Government Bond Index (cst)
Voor beleggingen in het AeAM Dutch Mortgage Fund en het AeAM Dutch Mortgage Fund 2 geldt de restrictie: Hold. Deze zijn derhalve uitgesloten van rebalancing.	
<b>Staatsobligaties + renteafdekking</b>	
Staatsobligaties	AeAM Core Eurozone Government Bond Index Fund
Renteafdekking	AeAM Strategic Liability Fund (SLM)
De verdeling tussen de genoemde staatsobligaties en het SLM fonds wordt bepaald door het percentage renteafdekking. De gewenste renteafdekking bepaalt het aantal benodigde participaties in het SLM fonds. Het resterende deel wordt ingevuld met staatsobligaties.	
<b>Derivatenbeleid</b>	Conform beleid fonds
<b>Valutabeleid</b>	Conform beleid fonds
<b>Allocatiebeleid</b>	Geen allocatiebeleid

Aandelen			
Omschrijving/Fonds	Minimum %	Strategisch %	Maximum %
AeAM World Equity Index Fund (EUR)	100.00	100.00	100.00
Omschrijving/Fonds	Benchmark		
AeAM World Equity Index Fund (EUR)	MSCI All Country World Net Index (GBP, JPY, USD Hedged) (Customized)		
<b>Derivatenbeleid</b>	Conform beleid fonds		
<b>Valutabeleid</b>	Conform beleid fonds		
<b>Allocatiebeleid</b>	Geen allocatiebeleid		

Liquide Middelen			
Omschrijving/Fonds	Minimum %	Strategisch %	Maximum %

Bankrekening depot	100.00	100.00	100.00
Omschrijving/Fonds	Benchmark		
Bankrekening depot	1-maands EURIBOR		
<b>Derivatenbeleid</b>	n.v.t.		
<b>Valutabeleid</b>	n.v.t.		
<b>Allocatiebeleid</b>	n.v.t.		

**Ingangsdatum nieuwe mandaat: 1 februari 2023.**

**Hiermee vervalt het vorige ondertekende mandaatformulier.**

**Beleggingsmandaat akkoord namens Stichting Molenaarspensioenfonds (Vv-depot)**

**Naam:**

**Datum:**

**Plaats:**

**Handtekening:**

# Financieel crisisplan

(Geactualiseerd en vervolgens door het bestuur goedgekeurd en vastgesteld op 16 december 2024.)

1	Inleiding.....
2	Financiële crisis.....
3	Kritische dekkingsgraad.....
4	Beschikbare maatregelen, inzetbaarheid en effectiviteit.....
4.1	PREMIEBELEID.....
4.2	TOESLAGBELEID.....
4.3	BELEGGINGSBELEID.....
4.4	REGELINGENBELEID.....
4.5	KORTING VAN PENSIOENAANSPRAKEN EN -RECHTEN.....
4.6	MOMENT VAN KORTEN PENSIOENEN.....
4.7	HERSTEL VAN PENSIOENAANSPRAKEN EN -RECHTEN.....
5	Evenwichtige belangenafweging.....
6	Prioritering.....
7	Communicatie.....
7.1	DE COMMUNICATIE VAN HET CRISISPLAN.....
7.2	DE COMMUNICATIE BIJ AANVANG VAN EEN CRISIS.....
7.3	BESTUURSBESLUIT(EN) OVER MAATREGELEN.....
8	Besluitvormingsproces.....
9	Beoordeling actualiteit financieel crisisplan.....

## 1. Inleiding

In dit financieel crisisplan legt het bestuur van Stichting Molenaarspensioenfonds (hierna aangegeven met MPF of het fonds) vast hoe het bestuur handelt als het fonds in een crisissituatie terecht komt. In dit inleidende hoofdstuk wordt de procedure beschreven die het bestuur heeft gevolgd om tot dit crisisplan te komen.

### Totstandkoming crisisplan

Op 5 december 2011 heeft De Nederlandsche Bank (DNB) een beleidsregel uitgevaardigd inzake het opstellen van een financieel crisisplan. De verplichting tot het opstellen van een financieel crisisplan heeft per 1 januari 2015 een wettelijke grondslag gekregen in artikel 145 Pensioenwet en artikel 29b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. De hiervoor genoemde beleidsregel is hiermee te komen vervallen. Het financieel crisisplan geeft een beschrijving van maatregelen die een fonds op korte termijn zou kunnen inzetten indien de dekkingsgraad zich bevindt op of zich snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt.

In het financieel crisisplan wordt ingegaan op de volgende punten:

- a. Wat wordt door het bestuur verstaan onder een crisissituatie? (Hoofdstuk 2)
- b. De kritische dekkingsgraad (of dekkingsgraden) (Hoofdstuk 3)
- c. Beschikbare maatregelen, mate van inzetbaarheid en financiële effecten van deze maatregelen (Hoofdstuk 4)
- d. Evenwichtige belangenbehartiging (Hoofdstuk 5)
- e. Prioritering (Hoofdstuk 6)
- f. Communicatie tijdens een crisissituatie en over het financieel crisisplan (Hoofdstuk 7)
- g. Besluitvormingsproces tijdens een crisissituatie (Hoofdstuk 8)
- h. Beoordeling actualiteit financieel crisisplan (Hoofdstuk 9)

Het bestuur van het Molenaarspensioenfonds heeft de volgende stappen gevolgd om te komen tot dit financieel crisisplan:

- Inventarisatie  
De Abtn, reglementen, statuten en uitvoeringsreglement zijn geïnterviewd.
- Deze documenten vormen de basis voor dit financiële crisisplan.  
Aan de hand van een concept crisisplan, dat gebaseerd was op de inventarisatie en een eerste idee over een crisisplan is binnen het bestuur een discussie gevoerd over:
  - De situaties die het bestuur als crisissituatie bestempelt
  - De beschikbare maatregelen, de effectiviteit van deze maatregelen en de mate van inzetbaarheid
  - Evenwichtige belangenafweging
  - Prioritering
  - Communicatie tijdens een crisissituatie
  - Besluitvorming tijdens een crisissituatie
- Opstellen crisisplan  
Op basis van de uit de discussie voortgekomen acties is een tweede concept crisisplan opgesteld. Dit tweede concept crisisplan is grondig doorgenomen door alle bestuursleden. Vervolgens is dit definitieve crisisplan opgesteld en door het bestuur vastgesteld.

De in dit financieel crisisplan beschreven maatregelen geven een mogelijke inzet van sturingsmiddelen tijdens een financiële crisis weer. Dit wil niet zeggen dat het bestuur in geval van een financiële crisis dit plan exact zal uitvoeren. In geval van een financiële crisis zal het bestuur weloverwogen beslissen of en in welke mate uitvoering zal worden gegeven aan de maatregelen, zoals beschreven in dit plan. Het is vooraf onmogelijk om alle facetten van een financiële crisissituatie volledig in te schatten. Het bestuur zal de concrete

maatregelen altijd gemotiveerd afstemmen op de aard en omvang van de crisis en de situatie van dat moment.

## 2. Financiële crisis

Een financiële crisis kan gedefinieerd worden als de financiële situatie waarbij de doelstelling(en) van het fonds niet meer waargemaakt kunnen worden. De doelstelling van het fonds is vastgelegd in artikel 3 van de statuten: “Het fonds heeft ten doel, binnen de kring van de aangesloten werkgevers en overeenkomstig de bepalingen van de statuten en het pensioenreglement het uitkeren of doen uitkeren van pensioenen aan de (gewezen) deelnemers en hun nabestaanden.”

In de Abtn (Hoofdstuk 1) wordt het doel nogmaals omschreven:

“Het fonds heeft ten doel binnen de werkingssfeer van het fonds de deelnemers, de gewezen deelnemers en de gepensioneerden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.” Over de mate van bescherming spreekt de doelstelling niet. Het ligt voor de hand dat de bescherming door het Molenaarspensioenfonds niet verder strekt dan de middelen haar toestaan. De Nederlandsche Bank (DNB) omschrijft een crisis als volgt: als in korte tijd de dekkingsgraad snel beweegt richting kritische waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het fonds in gevaar komt, is er sprake van een crisis.

Het bestuur onderkent de volgende financiële situaties:

Financiële situaties	Consequenties	Crisis?
a. Beleidsdekkingsgraad > 100% + VEV <sup>1</sup>	Toekomstbestendig toeslag verlenen vanaf dekkingsgraad 110%.	Nee
b. Beleidsdekkingsgraad < 100%, maar > dan kritische dekkingsgraad + VEV	Opstellen herstelplan.	Nee
c. Kritische dekkingsgraad <sup>2</sup> < beleidsdekkingsgraad < 100% + VEV	Opstellen herstelplan.	Ja
d. Beleidsdekkingsgraad < kritische dekkingsgraad	Conform b herstelplan. mogelijk korten pensioen (langetermijnkorting)	Ja
e. Beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar opeenvolgend lager dan MVEV en feitelijke dekkingsgraad onder MVEV <sup>3</sup>	Binnen zes maanden maatregelen en hoogstwaarschijnlijk korten (kortetermijnkorting).	Ja

Daarnaast onderkent het bestuur de volgende risico's die naar het oordeel van het bestuur onder andere kunnen leiden tot situaties die als financiële crisissituatie kunnen worden aangemerkt:

1 Vereist eigen vermogen

2 Kritische dekkingsgraad: de dekkingsgraad waarbij het VEV naar verwachting niet meer binnen 10 jaar kan worden bereikt, zonder inzet van maatregelen, dat wil zeggen zonder premieverhoging, korting van pensioenaanspraken of -rechten dan wel toeslagverlening.

3 Minimaal vereiste eigen vermogen

Situaties	Crisis?	Toelichting
Gedurende 5 jaar geen toeslag kunnen verlenen	Nee	Het langdurig niet kunnen verlenen van toeslag zal met Cao-partijen worden besproken. Een van de mogelijkheden is versoering van de regeling of verhoging van de premie, waarna toeslagverlening binnen bereik komt.
Het instorten van de beurs	Nee	
Het wegvallen van een of meer grote werkgever(s)	Nee	

Nadrukkelijk wordt hier aangegeven dat moeilijkheden die lang van tevoren zichtbaar zijn, zoals een stijgende levensverwachting of veroudering van het fonds niet als een crisis worden bestempeld, maar tot de reguliere bestuursvraagstukken behoren.

### 3. Kritische dekkingsgraad

De kritische dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij het fonds naar verwachting er niet langer in slaagt om binnen de wettelijk gestelde termijnen te voldoen aan het vereist eigen vermogen, zonder inzet van noodmaatregelen. De herstelkracht van het fonds is afhankelijk van de hoogte en de curve van de rentetermijnstructuur. De herstelkracht van het fonds is zeer afhankelijk van het overrendement (rendement op beleggingen verminderd met 1-jaarsrente).

De kritische dekkingsgraad is per eind 2023 gelijk aan circa 100,2%. Bij de vaststelling van de kritische dekkingsgraad is voor wat betreft de vereiste dekkingsgraad als uitgangspunt de situatie eind 2024 genomen. Dit uitgangspunt is gekozen omdat de vereiste dekkingsgraad jaarlijks toeneemt, vanwege een dalende omvang van het herverzekerd depot en de nieuwe opbouw in het eigen beheer deel. De kritische dekkingsgraad is nu vastgesteld als de dekkingsgraad waarop (naar verwachting) MPF moet uitkomen eind 2024 om nog binnen tien jaar te kunnen herstellen tot de vereiste dekkingsgraad, waarbij in deze tien jaar geen toeslag wordt verleend.

De kritische dekkingsgraad is vastgesteld op basis van de wetgeving zoals bekend medio 2024. Er is nog geen rekening gehouden met (tijdelijke) wetswijzigingen.

In sprake van een tekortsituatie (dekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad) zal de kritische dekkingsgraad jaarlijks vastgesteld worden.

### 4. Beschikbare maatregelen, inzetbaarheid en effectiviteit

Het juridisch uitgangspunt van het fonds is dat cao-partijen invulling geven aan de inhoud van de pensioenregeling. Binnen de bestaande pensioenregelingen is het fonds als uitvoerder bevoegd de pensioenregeling uit te voeren en maatregelen te nemen die in de huidige reglementen zijn opgenomen. Kortom: cao-partijen stellen vast en het fonds voert uit waarbij het pensioenfonds zijn eigen verantwoordelijkheid heeft. Het bestuur van het fonds kan gebruik maken van de volgende beleidsinstrumenten om te voorkomen dat zij in een crisissituatie terecht komt, of om uit een crisissituatie te herstellen:

1. Premiebeleid
2. Toeslagbeleid
3. Beleggingsbeleid
4. Regelingenbeleid



## 5. Korting van pensioenaanspraken en –rechten

### 4.1 Premiebeleid

Het premiebeleid van het fonds is beschreven in hoofdstuk 2 van het uitvoeringsreglement en in hoofdstuk 7 van de Abtn.

In de onderstaande tabel worden de belangrijkste kenmerken van deze maatregel weergegeven:

<b>Premiebeleid</b>	
Juridisch kader	Hoofdstuk 2 van het uitvoeringsreglement; artikel 43 pensioenreglement; hoofdstuk 7.1 Abtn
Mate van inzetbaarheid	De premie wordt in overleg tussen het fonds en cao-partijen door het bestuur van het fonds vastgesteld.
Effectiviteit maatregel:	1% dekkingsgraad = $\pm 5\%$ -punt premieverhoging
Groepen die geraakt worden door maatregel:	Werkgevers en actieven
Oordeel bestuur:	De maatregel heeft beperkte invloed op dekkingsgraad en raakt twee groepen belanghebbenden: de werkgevers en de actieven. Het bestuur moet in overleg treden met cao-partijen over de inzet van deze maatregel

### 4.2 Toeslagbeleid

Het fonds kent een voorwaardelijk toekomstbestendig toeslagbeleid. Jaarlijks wordt gestreefd om de pensioenaanspraken en –rechten te verhogen met de prijsindex. Ingeval van een reservetekort wordt geen (volledige) toeslag toegekend en als maatregel ingezet.

<b>Toeslagbeleid</b>	
Juridisch kader:	Hoofdstuk 7 van het uitvoeringsreglement; artikel 13 pensioenreglement; hoofdstuk 7.3 Abtn
Mate van inzetbaarheid:	Bestuur besluit jaarlijks of een toeslag wordt verleend, rekening houdend met de financiële positie van het pensioenfonds (is voorbehouden aan cao-partijen).
Effectiviteit maatregel:	Bij een dekkingsgraad van 100% betekent 1% minder toeslagverlening (in theorie) 1% minder verlaging dekkingsgraad.
Groepen die geraakt worden door maatregel:	Actieven en slapers: <ul style="list-style-type: none"><li>– koopkrachtvermindering na pensionering</li><li>– mogelijk gecompenseerd door toekomstige inhaaltoeslagen</li></ul> Pensioengerechtigden: <ul style="list-style-type: none"><li>– directe koopkrachtvermindering</li></ul>

	– mogelijk gecompenseerd door toekomstige inhaaltoeslagen
Oordeel bestuur:	De maatregel levert extra herstel op.

---

### 4.3 Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is beschreven in de IPS welke als bijlage 5 aan de ABTN is toegevoegd. Het bestuur acht aanpassen van het strategisch beleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur ingrijpend gewijzigd zijn. Een besluit tot aanpassing van het beleggingsbeleid dient vergezeld te gaan van een adequate onderbouwing door middel van bijvoorbeeld een ALM-studie.

#### Beleggingsbeleid

Juridisch kader:	Artikel 7.1 en artikel 6.1 onder f van de statuten. Hoofdstuk 8 van het uitvoeringsreglement. hoofdstuk 7.2 van de Abtn.
Mate van inzetbaarheid:	Het bestuur bepaalt het strategisch beleggingsbeleid. Bij een tekort kan het bestuur het risicoprofiel niet verhogen.
Effectiviteit maatregel:	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Risicoreductie leidt tot minder kans op lagere (toekomstige) dekkingsgraad</li> <li>– Minder risico leidt tot lager verwacht rendement</li> </ul>
Groepen die geraakt worden door maatregel:	Actieven, slapers en pensioengerechtigden: <ul style="list-style-type: none"> <li>– verwachte toeslagen wijzigen</li> <li>– kans op korting wijzigt</li> </ul>
Oordeel bestuur:	De maatregel levert geen extra herstel op.

---

### 4.4 Regelingenbeleid

De door het fonds uitgevoerde pensioenregelingen kunnen worden gekarakteriseerd als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. De pensioenuitkering heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. De pensioenregeling voorziet in ouderdomspensioen ten behoeve van deelnemers en gewezen deelnemers en in (bijzonder) partnerpensioen en wezenpensioen ten behoeve van de nagelaten betrekkingen, onder wie tevens geregistreerd partnerschap en samenwonende partners worden begrepen.

De pensioengrondslag wordt bepaald door het loon te verminderen met een franchise. Er is sprake van een maximum pensioengevend loon. Het maximum pensioengevend loon wordt jaarlijks, per 1 januari, aangepast overeenkomstig de uitkeringsloongrens volgens de WIA. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld door cao-partijen, gehoord hebbende het bestuur van het fonds.

Indien aanpassing van het premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid onvoldoende is om de ontstane crisissituatie binnen de gewenste termijnen te herstellen, kan het bestuur overwegen om de huidige regeling van het fonds te versoberen. Hierbij dient te worden bedacht dat een gelijktijdige verlaging van de ambitie met een daaraan gekoppelde verlaging van de premie-inkomsten per saldo waarschijnlijk geen of slechts een beperkt positief effect heeft op de financiële positie van het fonds. Zoals al aangegeven in de paragraaf premiebeleid, zou in overleg met cao-partijen kunnen worden gekeken naar alternatieven voor het verlagen van het ambitieniveau van de regeling. Mogelijkheden hiervoor zijn:

- Het verlagen van het opbouwpercentage,
- Het verhogen van de (pensioen)franchise,
- Het verlagen van het maximum salaris,

- Het verhogen van de pensioenleeftijd,
- Het omzetten van partnerpensioen op opbouwbasis naar partnerpensioen op risicobasis.

Genoemde maatregelen zijn door het bestuur vooralsnog niet nader gekwantificeerd.

#### 4.5 Korting van pensioenaanspraken en –rechten

<b>Korting van pensioenaanspraken en –rechten</b>	
Juridisch kader:	Hoofdstuk 8 artikel 19 van het uitvoeringsreglement, artikel 41 van het pensioenreglement en hoofdstuk 8 van de Abtn.
Mate van inzetbaarheid:	Bevoegdheid ligt bij het bestuur.
Effectiviteit maatregel:	Bij 100% dekkingsgraad geldt dat 1% korten leidt tot een 1% hogere dekkingsgraad.
Groepen die geraakt worden door maatregel:	Actieven en slapers: <ul style="list-style-type: none"> <li>– koopkrachtvermindering na pensionering</li> <li>– mogelijk gecompenseerd door toekomstige inhaaltoeslagen en inhaal van de toegepaste korting.</li> </ul> Pensioengerechtigden: <ul style="list-style-type: none"> <li>– directe koopkrachtvermindering</li> <li>– mogelijk gecompenseerd door toekomstige inhaaltoeslagen en inhaal van de toegepaste korting</li> </ul>
Oordeel bestuur:	Het bestuur ziet deze maatregel als uiterste redmiddel. De herstelkracht is groot.

#### 4.6 Moment van korten pensioenen

Het fonds ziet deze maatregel als uiterste redmiddel en kort niet meer dan strikt nodig is om voldoende te kunnen herstellen. Het bestuur is van mening dat alle belanghebbenden bij moeten dragen aan herstel in een crisissituatie. Ingeval van korten wordt geen onderscheid gemaakt naar actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. De korting vindt in een jaar gelijkmatig tijdens de herstelperiode plaats.

#### 4.7 Herstel van pensioenaanspraken en –rechten

Indien het bestuur in enig jaar heeft besloten de aanpassing van de pensioenaanspraken en -rechten niet (volledig) toe te kennen en/of de pensioenaanspraken en –rechten te korten kan zij op een later tijdstip besluiten de (gewezen) deelnemers en de pensioengerechtigden alsnog te compenseren voor de niet betaalde toeslagen en/of in het verleden doorgevoerde kortingen middels inhaalindexatie. Indien de beleidsdekkingsgraad van ultimo december hoger is dan de dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is, kan compensatie plaatsvinden dan wel worden kortingen goedge maakt per 1 januari van het volgend jaar. Het eigen vermogen boven de dekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is, is voor 1/5 deel beschikbaar voor het inhalen van in het verleden niet verleende toeslag of doorgevoerde kortingen.

### 5. Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur streeft naar een evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende belanghebbenden:

- De actieve deelnemers

- De gewezen deelnemers
- De pensioengerechtigden
- De werkgevers

Het bestuur is van mening dat:

- Alle belanghebbenden bij moeten dragen aan herstel in een crisissituatie
- De lasten zo veel mogelijk gelijk verdeeld moeten worden over jongere en oudere deelnemers van het fonds
- Indien er sprake is van het korten van pensioenaanspraken en –rechten geen onderscheid gemaakt moet worden naar actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Het bestuur beoordeelt alle mogelijke maatregelen op:

- 1) eigen merites;
- 2) de relatie tot de herstelkracht;
- 3) de relatie tot andere maatregelen.

Het bestuur beoordeelt daarnaast welke belangen prioriteit hebben boven andere belangen. Bij de uitwerking van het plan beschrijft het bestuur welke belangen geraakt worden met het inzetten van een bepaalde maatregel en welke belangen geraakt (kunnen) worden door het totaal aan maatregelen. Daarbij kan het ook voorkomen dat er sprake kan zijn van een ongelijke behandeling. Het bestuur is zich ervan bewust dat voor zover strijdigheid bestaat met de gelijke behandelingswetgeving er sprake dient te zijn van een objectieve rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling. Tevens benadrukt het bestuur dat de uiteindelijke besluitvorming bij cao-partijen kan liggen die het bestuur een andere opdracht kan geven. Op basis van dit geheel kan vervolgens het bestuur zorg dragen voor een evenwichtige belangenafweging voor alle betrokken partijen.

In de onderstaande tabellen is schematisch weergegeven welke maatregel effect heeft op welke groep belanghebbenden:

<b>Impactanalyse</b>				
Maatregel	Actieven	Slapers	Pensioen gerechtigden	Werkgever
Aanpassen toeslagverlening	X	X	X	
Aanpassen beleggingsbeleid	X	X	X	
Premieverhoging	X			X
Versoberen regeling	X			
Korten aanspraken	X	X	X	

Het bestuur heeft in zijn overwegingen ter beoordeling van de evenwichtigheid tussen de verschillende belanghebbenden de volgende criteria meegenomen:

- a) effectiviteit: wat is het effect op de dekkingsgraad?
- b) proportionaliteit: weegt het effect op tegen de impact voor de diverse groepen van belanghebbenden?
- c) solidariteit: zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?
- d) continuïteit: zijn de maatregelen verstandig met het oog op voorzienbare toekomstige (korte en lange termijn) ontwikkelingen?

In onderstaande scoringstabellen worden genoemde noodmaatregelen en kortingsmaatregelen uitgewerkt.

<b>Aanpassen toeslagverlening</b>				
	<b>Effectiviteit</b>	<b>Proportionaliteit</b>	<b>Solidariteit</b>	<b>Continuïteit</b>
Actieven	+	++	+	+
Slapers	+	++	+	+
Pensioengerechtigden	+	++	+	+
Werkgever	--	--	--	--

<b>Aanpassing beleggingsbeleid</b>				
	<b>Effectiviteit</b>	<b>Proportionaliteit</b>	<b>Solidariteit</b>	<b>Continuïteit</b>
Actieven	+	+/-	+	+
Slapers	+	+/-	+	+
Pensioengerechtigden	+	+/-	+	+
Werkgever	--	--	--	--

<b>Premieverhoging</b>				
	<b>Effectiviteit</b>	<b>Proportionaliteit</b>	<b>Solidariteit</b>	<b>Continuïteit</b>
Actieven	+/-	+/-	+/-	+
Slapers	--	--	--	--
Pensioengerechtigden	--	--	--	--
Werkgever	+/-	+/-	+/-	+

<b>Versoberen pensioenregeling</b>				
	<b>Effectiviteit</b>	<b>Proportionaliteit</b>	<b>Solidariteit</b>	<b>Continuïteit</b>
Actieven	-	-	-	+
Slapers	--	--	--	--
Pensioengerechtigden	--	--	--	--
Werkgever	--	--	--	--

<b>Korten pensioenaanspraken en –rechten</b>				
	<b>Effectiviteit</b>	<b>Proportionaliteit</b>	<b>Solidariteit</b>	<b>Continuïteit</b>
Actieven	+	++	+	+/-
Slapers	+	++	+	+/-
Pensioengerechtigden	+	++	+	+/-
Werkgever	--	--	--	--

Toelichting scores:

++ = hoge bijdrage

+ = voldoende bijdrage

+/- = gemiddelde bijdrage

- = onvoldoende bijdrage

-- = geen bijdrage

## 6. Prioritering

Het bestuur zal de maatregelen in principe in de onderstaande volgorde inzetten:

Financiële situaties	Maatregel
Beleidsdekkingsgraad > 100% + VEV <sup>4</sup>	Toekomstbestendig toeslag verlenen vanaf dekkingsgraad 110%
Kritische dekkingsgraad <sup>5</sup> < beleidsdekkingsgraad < 100% + VEV	<ul style="list-style-type: none"><li>- Toekomstbestendig toeslag verlenen vanaf dekkingsgraad 110%</li><li>- Indien uit herstelplan langetermijnkorting volgt: Korten van pensioenaanspraken en –rechten (langetermijnkorting)</li></ul>
Beleidsdekkingsgraad < kritische dekkingsgraad	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Het niet toekennen van toeslagen</li><li>2. Cao-partijen vragen om herstell premie</li><li>3. Cao-partijen vragen om versoering pensioenregeling</li><li>4. Beleggingsbeleid evalueren en indien nodig strategische assetmix aanpassen.</li><li>5. Indien uit herstelplan langetermijnkorting volgt: korten van pensioenaanspraken en –rechten (langetermijnkorting)</li></ol>
Beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar opeenvolgend lager dan MVEV en feitelijke dekkingsgraad onder MVEV <sup>6</sup>	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Conform situatie hierboven</li><li>2. Het korten van pensioenaanspraken en –rechten (kortetermijnkorting)</li></ol>

Tot premieverhoging en/of aanpassing van de regeling kan het bestuur niet zelfstandig besluiten. Hiertoe is de goedkeuring van de cao-partijen noodzakelijk. Het bestuur zal met cao-partijen in overleg treden over de mogelijkheid tot premieverhoging en/of versoering van de pensioenregeling, indien de dekkingsgraad lager is dan de kritische ondergrens. Als alle maatregelen zijn ingezet en het herstelkracht is onvoldoende gaat het bestuur in het uiterste geval over tot korten van de pensioenaanspraken en –rechten. Het bestuur acht het aanpassen van het beleggingsbeleid alleen opportuun indien de economische omstandigheden naar de mening van het bestuur zodanig zijn gewijzigd dat aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid noodzakelijk is.

## 7. Communicatie

Het bestuur van het fonds vindt het van groot belang dat de belanghebbenden (actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden, de werkgever en de cao-partijen) op een volledige, tijdige en duidelijke wijze worden geïnformeerd over het crisisplan en de maatregelen die worden ingezet tijdens een crisis.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- 1) De communicatie van het crisisplan
- 2) De communicatie indien een crisis zich voordoet
- 3) Bestuursbesluit(en) over maatregelen

### 1) De communicatie van het crisisplan

Het fonds communiceert over het crisisplan na elke wijziging van het crisisplan.

---

<sup>4</sup> Vereist eigen vermogen

<sup>5</sup> Kritische dekkingsgraad: de dekkingsgraad waarbij het VEV naar verwachting niet meer binnen 10 jaar kan worden bereikt, zonder inzet van maatregelen, dat wil zeggen zonder premieverhoging, korting van pensioenaanspraken of -rechten dan wel toeslagverlening.

<sup>6</sup> Minimaal vereiste eigen vermogen

**Termijn**

Binnen twee weken na vaststellen van de wijzigingen van het crisisplan communiceert het fonds de wijzigingen.

**Hoofdboodschap**

Het crisisplan wordt opgenomen op de website. Tevens zal jaarlijks in het jaarverslag aandacht besteed worden aan het crisisplan. In de bestaande communicatie via de website en nieuwsbrieven wordt verder structureel aandacht besteed aan de financiële situatie van het fonds en de eventuele consequenties. Onderdeel hiervan is de maandelijkse publicatie van de dekkingsgraad, inclusief (indien van toepassing) het verloop van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt extra communicatie ingezet.

**Doelgroep**

Het bestuur informeert de (gewezen) deelnemers, de pensioengerechtigden, de werkgever, cao-partijen en de toezichthouder over het crisisplan.

**Kanalen/middelen**

Via de website en nieuwsbrieven wordt de informatie verstrekt.

**2) De communicatie bij aanvang van een crisis****Termijn**

Binnen één week na aanvang van de crisis communiceert het fonds de crisissituatie.

**Hoofdboodschap**

In de communicatie wordt ingegaan op de verslechtering van de financiële situatie van het fonds. Tevens wordt ingegaan op de mogelijke maatregelen en de gevolgen van deze maatregelen voor de belanghebbenden.

**Doelgroep**

Het bestuur informeert de (gewezen) deelnemers, de pensioengerechtigden, de werkgever, cao-partijen en de toezichthouder over de crisissituatie.

**Kanalen/middelen**

Bij aanvang van een crisis zullen alle communicatiemiddelen worden aangewend om belanghebbenden kennis te laten nemen van de voorgenomen maatregelen.

Website

Op de website wordt een nieuwsbericht geplaatst met daarin een korte opsomming van de (voorgenomen) maatregelen. Dit nieuwsbericht is voor iedereen toegankelijk.

Nieuwsbrief

In aanvulling op het bericht van de website wordt een nieuwsbrief opgesteld, met daarin een nadere toelichting op de financiële positie en de (voorgenomen) maatregelen. De nieuwsbrief wordt opgenomen op de website en tevens per post verstuurd naar alle actieve, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Bijeenkomst

Indien het bestuur dit noodzakelijk acht, wordt een bijeenkomst georganiseerd voor alle actieve, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

#### Persoonlijke communicatie

Indien er sprake is van korting van pensioenaanspraken en –rechten worden actieve en gewezen deelnemers in een persoonlijke brief op de hoogte gesteld van de consequenties voor hun pensioenaanspraken en –rechten.

#### Communicatie met de werkgever

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en gewezen) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt de werkgevers in een brief op de hoogte gesteld van de consequenties voor pensioenaanspraken en –rechten van zijn betrokken werknemers.

#### Communicatie met DNB

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en gewezen) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt DNB schriftelijk op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen. Het contact met DNB loopt vervolgens via de werkgeversvoorzitter en werknemersvoorzitter van het bestuur van het fonds.

#### Communicatie met verantwoordingsorgaan

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en gewezen) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt het verantwoordingsorgaan in een persoonlijk gesprek met (een afvaardiging van) het bestuur van het fonds op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen.

#### Communicatie met de raad van toezicht

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en gewezen) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt de raad van toezicht in een persoonlijk gesprek met (een afvaardiging van) het bestuur van het fonds op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen.

#### Telefonische vragen belanghebbenden

In de nieuwsbrief, op de website en in de persoonlijke communicatie (indien van toepassing) worden de actuele contactgegevens van het pensioenfonds vermeld zodat belangstellenden via deze kanalen hun vragen kunnen stellen.

#### Pers

De werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur van het fonds staan de pers ter woord.

### **3) Bestuursbesluit(en) over maatregelen**

#### **Termijn**

Binnen één week na aanvang van de crisis communiceert het fonds over de genomen bestuursbesluiten t.a.v. maatregelen om uit de ontstane crisissituatie te komen.

#### **Hoofdboodschap**

In de communicatie wordt ingegaan op de financiële situatie van het fonds. Tevens wordt ingegaan op de maatregelen, die genomen gaan worden en de gevolgen van deze maatregelen voor de belanghebbenden. Deze genomen maatregelen worden door het bestuur in het kader van de evenwichtige belangenbehartiging en de verdeling van de lasten onderbouwd richting de belanghebbenden.

#### **Doelgroep**

Het bestuur informeert de (gewezen) deelnemers, de pensioengerechtigden, de werkgever, cao-partijen en de toezichthouder over de bestuursbesluiten over de maatregelen.



## **Kanalen/middelen**

Bij aanvang van een crisis zullen alle communicatiemiddelen worden aangewend om belanghebbenden kennis te laten nemen van de genomen maatregelen.

### Website

Op de website wordt een nieuwsbericht geplaatst met daarin een toelichting over de genomen maatregelen. Dit nieuwsbericht is voor iedereen toegankelijk.

### Nieuwsbrief

In aanvulling op het bericht van de website wordt een nieuwsbrief opgesteld, met daarin een nadere toelichting op de financiële positie en de genomen maatregelen. De nieuwsbrief wordt opgenomen op de website en tevens per post verstuurd naar alle actieve, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

### Bijeenkomst

Indien het bestuur dit noodzakelijk acht, wordt een bijeenkomst georganiseerd voor alle actieve, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

### Persoonlijke communicatie

Indien er sprake is van korting van pensioenaanspraken en –rechten worden actieve en inactieve deelnemers in een persoonlijke brief op de hoogte gesteld van de consequenties voor hun pensioenaanspraken en –rechten.

### Communicatie met de werkgever

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt de werkgevers in een brief op de hoogte gesteld van de consequenties voor pensioenaanspraken en –rechten van zijn betrokken werknemers.

### Communicatie met DNB

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt DNB schriftelijk op de hoogte gesteld van de maatregelen.

Het contact met DNB loopt vervolgens via de werkgeversvoorzitter en werknemersvoorzitter van het bestuur van het fonds.

### Communicatie met verantwoordingsorgaan

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt het verantwoordingsorgaan in een persoonlijk gesprek met (een afvaardiging van) het bestuur van het fonds op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen.

### Communicatie met de raad van toezicht

Voorafgaande aan de communicatie met de (actieve en inactieve) deelnemers en het plaatsen van een bericht op de website wordt de raad van toezicht in een persoonlijk gesprek met (een afvaardiging van) het bestuur van het fonds op de hoogte gesteld van de voorgenomen maatregelen.

### Telefonische vragen belanghebbenden

In de nieuwsbrief, op de website en in de persoonlijke communicatie (indien van toepassing) wordt het telefoonnummer van het Klant Contact Center van het fonds opgenomen.

Belanghebbenden kunnen dit nummer bellen met vragen.

### Pers

De werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur van het fonds staan de pers te woord.

## **8. Besluitvormingsproces**

Op het moment dat een crisissituatie zich voordoet, neemt het bestuur de lead als het gaat om het in gang zetten van al die zaken die noodzakelijk zijn om als fonds adequaat te kunnen reageren. Eventueel formeert het bestuur een crisisteam.

De organisatie van het fonds is als volgt.

### Bestuur

Het bestuur vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechte. Het fonds wordt daarnaast tegenover derden gebonden door de handtekening van de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter of hun plaatsvervangers (artikel 9 van de statuten)

Geldige besluiten kan het bestuur nemen indien de meerderheid van de bestuursleden aanwezig is. Alle besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen van de aanwezige bestuursleden (artikel 11 van de statuten).

Het bestuur is bevoegd ook buiten vergadering besluiten te nemen mits geen van de bestuursleden daartegen bezwaar maakt en alle bestuursleden in het te nemen besluit worden gekend. In een dergelijk geval zal een schriftelijke stemronde worden gehouden. Dit besluit heeft dezelfde rechtskracht als een besluit in een bestuursvergadering (artikel 11, lid 4 van de statuten).

### Verantwoordingsorgaan

Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit over:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst en
- het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

In het verantwoordingsorgaan kunnen besluiten genomen worden indien de meerderheid van de leden aanwezig is. Indien er geen meerderheid aanwezig is op een vergadering, kunnen de voorgenomen besluiten schriftelijk worden voorgelegd aan alle leden.

### Besluitvorming

Hierna geeft het fonds schematisch weer - voor iedere maatregel - wie betrokken is bij het besluitvormingsproces. Een maatregel kan alleen genomen worden nadat het bestuur met een meerderheid van stemmen hiervoor heeft gestemd. Uit het schema kan afgeleid worden dat maatregelen op het gebied van het premiebeleid en regelingenbeleid niet zonder overleg met de betrokken cao-partijen genomen kunnen worden.

Maatregel	Betrokken partijen	Beschrijving proces	Tijdslijn
Geen toeslag	Bestuur		1 – 3 weken
Verhoging premie	Cao-partijen/ bestuur	Aanpassen premie in overleg met cao-partijen, aanpassen reglement	1 – 3 maanden
Versobering pensioenregeling	Cao-partijen/ bestuur	Aanpassen regeling	1 – 3 maanden
Korten pensioen-aanspraken en -rechten	Bestuur	Korten aanspraken en rechten	1 – 3 maanden

## 9. Beoordeling actualiteit financieel crisisplan

Dit financieel crisisplan is voor het eerst op 3 april 2012 door het bestuur van het fonds vastgesteld. Het financieel crisisplan maakt onderdeel uit van de Abtn. Het financieel crisisplan wordt jaarlijks bij de update van de Abtn op actualiteit beoordeeld en zo nodig aangepast. Het financieel crisisplan is laatstelijk geactualiseerd en vastgesteld door het bestuur op 16 december 2024 als onderdeel van evaluatie van de Abtn.

**21-1-2020**

**Stichting Molenaarspensioenfonds**  
**ERB-beleid 2020**

## Documentbeheer

### Wijzigingshistorie

Versie	Datum	Naam/auteur	Wijziging
1.1	02-10-2019	S&V	Concept ter bespreking in IRMcie
2.0	02-12-2019	S&V	Concept ter bespreking in IRMcie van 11/12/19
2.1	11-12-2019	IRM-cie	Uitwerking concept ter goedkeuring in bestuur
2.2	13-01-2020	IRMcie	Versie ter goedkeuring in bestuur
2.3	21-01-2020	Bestuur	Definitieve versie

### Distributie na goedkeuring

Naam

## Inhoudsopgave

<b>1.</b>	<b>Inleiding</b> .....	<b>4</b>
1.1	Doel .....	4
1.2	Governance ERB.....	4
1.3	Beheer en vaststelling van het beleid.....	5
1.4	Leeswijzer.....	5
<b>2.</b>	<b>Triggers en procesgang ERB</b> .....	<b>6</b>
2.1	Opstellen van de ERB .....	6
2.2	Triggers .....	6
2.3	Het ERB-proces.....	7
2.4	Uitgangspunten bij het ERB-proces .....	7
2.5	Gebruik van de ERB bij strategische besluitvorming .....	8
2.6	Rapportages .....	8
<b>3.</b>	<b>Inhoudsopgave ERB</b> .....	<b>9</b>
<b>4.</b>	<b>Vaststelling</b> .....	<b>9</b>
	<b>Bijlage 1. Wettelijk kader ERB</b> .....	<b>10</b>
	<b>Bijlage 2. Roadmap opzet (volledige) ERB-rapportage</b> .....	<b>11</b>
	<b>Bijlage 3. Evenwichtige belangenafweging</b> .....	<b>13</b>

## 1. Inleiding

### 1.1 Doel

Dit document beschrijft de wijze waarop de ERB tot stand komt en aan welke eisen voldaan dient te worden. Het wettelijk kader voor de ERB is artikel 18b van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (zie bijlage 1). De belangrijkste onderliggende bepaling is artikel 28 Richtlijn IORP II en de voor de ERB relevante overwegingen 57 en 77. Het factsheet en de Q&A <sup>1</sup> over de ERB, die DNB beide op 27 februari 2019 op Open Boek Toezicht heeft gepubliceerd, zijn gebruikt als achtergrondinformatie.

Doel van de Eigen Risicobeoordeling (ERB) is het creëren van inzicht in de samenhang tussen:

- de strategie van het fonds,
- de materiële risico's die het fonds kunnen bedreigen en
- de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële positie van het fonds en de rechten van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers.

De ERB wordt eens in de 3 jaar uitgevoerd en opgesteld (voor het eerst in elk geval uiterlijk eind 2021). Naast deze 3-jaarlijkse cyclus kunnen zogeheten 'triggers' aanleiding geven tot het tussentijds uitvoeren van een ERB. Triggers zijn gebeurtenissen die een significante wijziging van het risicoprofiel tot gevolg hebben. Deze worden door het bestuur vastgesteld (zie verder par. 2.2).

Om een goede inschatting te maken van de effecten op de financiële positie, kan het gebruik van scenario-analyses nodig zijn. Afhankelijk van het type scenario en de daarmee gepaard gaande cijfermatige analyse kan daardoor samenhang tussen ERB en ALM ontstaan. Het is raadzaam deze zo mogelijk kort na elkaar uit te voeren. Bij de inrichting van het ERB-proces wordt met deze afhankelijkheid rekening gehouden (zie verder par. 2.3).

Het bestuur dient in de ERB ook een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer van het fonds te geven. Bij het bepalen van dit oordeel gebruikt het bestuur de ervaringen uit de reguliere risicomanagementcyclus en de rapportages van de sleutelfunctiehouder (SFH) risicomanagement.

Het bestuur gebruikt de uitkomsten van de ERB vanaf het moment dat deze beschikbaar zijn bij de (strategische) besluitvorming. De governance, de kaders en het proces van de ERB zijn nader uitgewerkt in dit beleidsdocument.

### 1.2 Governance ERB

De uitvoering van het ERB-beleid past binnen de governance van het fonds. De inrichting van de (risico)governance van het fonds is opgenomen in de abtn (hoofdstuk 2). Onderstaand wordt ingezoomd op de rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de ERB.

In het 'Lines of Defence' model is de eerste lijn verantwoordelijk voor het leveren van alle input, het uitvoeren van de ERB en de verantwoording over de resultaten ervan. De tweede lijn (risicomanagement) faciliteert het ERB-proces en stelt de ERB-rapportage op. De derde lijn (interne audit) kan eventueel een evaluatie uitvoeren van het ERB-proces (niet noodzakelijk voor het opstellen van een ERB of deel-ERB).

---

<sup>1</sup> <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-237566.jsp>

De verschillende partijen die een rol hebben bij de ERB zijn de volgende; hierbij wordt tevens aangegeven wat hun belangrijkste taken zijn:

- Bestuur: signaleren van mogelijke triggers voor het uitvoeren van een (extra) ERB, besluit over timing (extra) ERB en vaststellen van de ERB, toepassen van de ERB bij de strategische besluitvorming.
- Commissies: deze kunnen in de uitwerking van de ERB geraadpleegd worden of gevraagd worden tussenresultaten (mede) te beoordelen.
- Risicomanagementfunctie: schrijven van de ERB; faciliteren en documenteren van de risicoanalyses; doorlopend bijhouden bij welke besluiten de ERB is gebruikt (pas nadat de eerste ERB is opgesteld); doorlopend toezien op de werking van het risicomanagementproces, o.a. de effectiviteit van beheersmaatregelen.
- ALM-consultant: adviseren over en doorrekenen van specifieke scenario's ten behoeve van de ERB (indien noodzakelijk).
- (Adviserend) actuaire: uitkomsten toetsen aan of opnieuw uitvoeren van de haalbaarheidstoets c.q. herstelplan.

De uitbestedingspartijen en/of adviseurs leveren informatie en analyses ten behoeve van de ERB en voeren berekeningen uit voor de scenarioanalyses en stresstesten.

### 1.3 Beheer en vaststelling van het beleid

Het ERB-beleid wordt beheerd door de IRM-commissie, onder verantwoordelijkheid van de sleutelfunctiehouder (SFH) risicomanagement. Het bestuur van het fonds bespreekt de concept ERB en stelt de ERB vast. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de naleving van het beleid. Namens het bestuur ziet de IRM-commissie hierop toe.

Het fonds evalueert ten minste driejaarlijks de opzet van het ERB-beleid, tegelijk met het opstellen van de reguliere, driejaarlijkse ERB, en past het beleid indien gewenst aan. Voorstellen tot tussentijdse materiële wijzigingen worden vooraf ter goedkeuring aan het bestuur voorgelegd.

Na goedkeuring door het bestuur dient de ERB binnen twee weken te worden toegestuurd aan DNB, conform het wettelijk daartoe bepaalde.

### 1.4 Leeswijzer

Het ERB-beleidsdocument bestaat uit de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2: triggers en procesgang (wanneer is ERB nodig, wanneer en op welke wijze komt de ERB tot stand).
- Hoofdstuk 3: governance (wie doet wat, hoe is ERB geïntegreerd in besluitvorming).
- Hoofdstuk 4: samenhang met bestaande instrumenten (zoals de strategische beleidscyclus, de ALM-cyclus en de risicomanagementcyclus) en de planning daarvan.
- Hoofdstuk 5: (concept) inhoudsopgave van de ERB-rapportage zelf.

In de bijlagen zijn de eisen uit het wettelijk kader voor de ERB (art.18b Besluit FTK) opgenomen (1) alsmede de roadmap (2) en de huidige invulling van evenwichtige belangenafweging (3).



## 2. Triggers en procesgang ERB

### 2.1 Opstellen van de ERB

Het fonds zal conform de wettelijke eisen eens in de drie jaar een ERB opstellen, respectievelijk actualiseren. Daarnaast bestaat de verplichting om zo spoedig mogelijk een tussentijdse (of actualisatie van de) ERB uit te voeren in de volgende twee situaties:

- in geval van een 'significante wijziging in het risicoprofiel' (externe oorzaak);
- indien er sprake is van een strategisch besluit met een materiële impact op het risicoprofiel, bijvoorbeeld het besluit tot sluiting van het fonds of omzetting van de regeling (DB/DC).

In deze gevallen is er sprake van een zogeheten 'trigger'. Hieronder wordt toegelicht welke triggers het bestuur bepaald heeft.

### 2.2 Triggers

Belangrijke bron voor de triggers is het financieel crisisplan. Daarin staan concrete situaties beschreven die voldoen aan het criterium 'crisis'. Het ontstaan van een crisis of het bereiken van de in het financieel crisisplan opgenomen bandbreedtes/grenzen die op een aanstaande crisis kunnen duiden, zijn te zien als triggers in het kader van het ERB-beleid. Het fonds onderkent de volgende crisissituaties (en maatregelen) als trigger in het kader van de ERB. De nummers verwijzen naar het financieel crisisplan 2019.

	Situatie	Maatregelen
c.	Kritische dekkingsgraad <sup>2</sup> < beleidsdekkingsgraad < 100% + VEV <sup>3</sup>	Herstelplan opstellen
d.	Beleidsdekkingsgraad < kritische dekkingsgraad	Herstelplan; mogelijk korten pensioen (langetermijnkorting)
e.	Beleidsdekkingsgraad gedurende 5 jaar opeenvolgend lager dan MVEV en feitelijke dekkingsgraad onder MVEV <sup>3</sup>	Binnen 6 maanden maatregelen en hoogstwaarschijnlijk korten (kt korting)

Daarnaast onderkent het bestuur de volgende risico's die naar het oordeel van het bestuur kunnen leiden tot situaties die als financiële crisissituatie en daardoor als trigger in het kader van de ERB kunnen worden aangemerkt.

	Situatie	Maatregelen
1.	Gedurende 5 jaar geen toeslag kunnen verlenen	Overleg met cao-partijen; mogelijk versoering van de regeling, premieverhoging.
2.	Beurscrisis	In geval c of d zich voordoen
3.	Wegvallen een of meer grote werkgever(s)	Naar bevind van zaken

In situaties dat een (of meerdere) trigger(s) zich manifesteert (manifesteren), zal het bestuur beoordelen of er sprake is van het herzien van de ERB. Zo kunnen twee triggers

<sup>2</sup> Kritische dekkingsgraad: de dekkingsgraad waarbij het VEV naar verwachting niet meer binnen 10 jaar kan worden bereikt, zonder inzet van maatregelen (zoals premieverhoging, korting van pensioenaanspraken of -rechten dan wel toeslagverlening). Bij tenuitvoerlegging nog te toetsen aan nieuwe criteria van eind 2019 (Koolmees brief).

<sup>3</sup> (Minimaal) Vereist eigen vermogen

die zich min of meer gelijktijdig voordoen maar ieder onder een vooraf gestelde grens blijven, toch aanleiding geven om de ERB te actualiseren.

Zodra het besluit genomen is dat sprake is van een trigger in het kader van het ERB-beleid, zal de ERB opgesteld/herzien worden, in elk geval op de onderdelen die geraakt worden door de trigger (deel ERB), e.e.a. in lijn met de guidance van DNB <sup>4</sup>.

### 2.3 Het ERB-proces

De ERB bestaat uit verschillende onderdelen en het is niet noodzakelijk dat deze in één keer volledig opgesteld wordt; er kan *gefaseerd* toegewerkt worden naar een volledige ERB, mede afhankelijk van de triggers die tussentijds optreden en aanleiding kunnen geven tot het opstellen van 'deel-ERB's'.

De ERB-rapportage is geen volledig nieuwe rapportage. Het beschrijvende deel van de rapportage kan in belangrijke mate gebaseerd worden op (delen van) reeds bestaande documenten (bijv. IRM-beleid, abtn). Voor wat betreft de financiële positie en reeds doorgerkende implicaties van scenario's, is de ALM-studie een belangrijke bron.

In de zogeheten roadmap zijn de verschillende onderdelen met de beschikbaarheid en herkomst weergegeven op basis van de actuele stand van zaken (december 2019), zie [bijlage 2](#).

### 2.4 Uitgangspunten bij het ERB-proces

De financiële opzet is gericht op een optimale balans tussen premie (betaalbaarheid, stabiliteit), ambitie (pensioenresultaat) en risico (risicobereidheid stakeholders). De samenhang tussen de financiële opzet en de risicobereidheid komt met name tot uiting in de gehanteerde tolerantiegrenzen voor het verwacht pensioenresultaat, de zekerheid van de nominale en reële uitkering, de hoogte van de premie en het vereist eigen vermogen. De financiële opzet is beschreven in de abtn en nader uitgewerkt in haalbaarheidstoets en het herstelplan.

#### *Financiële opzet*

- Wijze van waardering van activa en passiva
- Actuariële grondslagen en berekening technische voorziening
- Wijze bepaling (beleids)dekkingsgraad
- Wijze bepaling solvabiliteitstoets: MVEV en VEV
- Wijze bepaling financiële risicohouding: VEV en haalbaarheidstoets

#### *Financiële sturingsmiddelen*

- Premiebeleid
- Beleggingsbeleid
- Toeslagbeleid
- Crisisplan
- Kortings- en herstelbeleid

In de haalbaarheidstoets en het herstelplan zijn de actuele verwachtingen opgenomen. Deze kunnen als basis gebruikt voor een scenario-analyse.

#### Scenario-analyse

Afhankelijk van de aanleiding voor de ERB (trigger) kan besloten worden om een scenario-analyse uit te voeren. Zo kan aan de hand van een projectiemodel de financiële positie van het fonds geprojecteerd worden in de termen van pensioenresultaat en kans

---

<sup>4</sup> Guidance DNB <https://www.toezicht.dnb.nl/3/50-237566.jsp>

op korten. Ook kan gekozen worden voor het uitwerken van stress-scenario's op basis van de inschatting die het bestuur maakt van de te verwachten ontwikkelingen.

Niet in alle gevallen zal een kwantitatieve uitwerking benodigd zijn.

In de evaluatie wordt een oordeel gevormd of de toekomstige financiële positie van het fonds, gegeven de risicobereidheid en de risico's die kunnen optreden, toereikend is om de strategische doelstellingen te realiseren. De vervolgacties vertalen zich in concrete beheersmaatregelen en/of mogelijkheden om het risicoprofiel te verlagen. De vervolgacties worden besproken en vastgesteld door het bestuur.

Bij de besluitvorming over de in te zetten maatregelen bewaakt het bestuur de evenwichtige belangenafweging tussen de diverse stakeholders (zie [bijlage 3](#)). De gevolgen die het voorliggende besluit heeft op de belangenafweging en de financiële positie van het fonds kan tot gevolg hebben dat een of meerdere eerdere onderdelen van het proces opnieuw doorlopen moeten worden.

## 2.5 Gebruik van de ERB bij strategische besluitvorming

Het aantoonbaar maken van het toetsen van strategische besluiten aan de ERB is tweeledig:

1. welke besluiten vallen onder het criterium 'ERB-toets';
2. bij de voorbereiding van het besluit de gevolgen ervan toetsen aan de uitgangspunten van de ERB en dan met name of de impact van het besluit binnen de gestelde grenzen blijft. In de voorlegger bij het te nemen besluit dient de toelichting op dit punt verwoord te worden. Indien van toepassing dient ook inzicht gegeven te worden in de effecten van het besluit die betrekking hebben op een evenwichtige belangenafweging. Het bestuur hanteert daarbij de leidraad zoals gesteld in het financieel crisisplan ([bijlage 3](#)).

Ad 1. Het bestuur hanteert als criterium voor besluiten die aan de ERB-toets worden onderworpen de vraag of ze het aandachtsgebied van een trigger raken. Zie paragraaf 2.2. voor de betreffende aandachtsgebieden/triggers.

Ad 2. Als bij de voorbereiding van een besluit blijkt dat een triggerwaarde bereikt wordt (en/of dat sprake is van een strategisch besluit), dient de (deel-)ERB opgesteld of geactualiseerd te worden.

De sleutelfunctiehouder Risicomanagement ziet toe op toetsing van de relevante besluiten aan de ERB. Het is goed om besluiten die getoetst zijn aan de ERB apart te bewaren, ook als besloten wordt dat er geen sprake is van een trigger. Een overzicht daarvan is goed bruikbaar in de eerstvolgende ERB bij wijze van verantwoording over het gevoerde beleid en de werking van de ERB in de tussenliggende periode.

Deze paragraaf (2.5), inclusief het overzicht van genomen besluiten, dient ook onderdeel uit te maken van de ERB-rapportage zelf (art 18b, lid 2a) en kan ook opgenomen worden in de abtn.

## 2.6 Rapportages

De ERB heeft een aantal gevolgen voor de bestaande rapportages:

- De triggers dienen in de reguliere monitoring van de risico's opgenomen te worden (voor zover nog niet van toepassing)
- De te nemen acties op grond van de ERB en het bewaken van de voortgang wordt onderdeel van het Jaarplan IRM.
- De opzet en uitkomsten van de scenario-analyse en het eindoordeel van een (deel) ERB worden opgenomen in het jaarverslag (risicoparagraaf, cf. RJ-400 richtlijnen).

### 3. Inhoudsopgave ERB

Onderstaand is de voorgenomen opzet van de ERB-rapportage opgenomen. Deze zal als leidraad gebruikt worden bij de uitwerking van de eerste volledige ERB. Mocht de volledige ERB-rapportage voorafgegaan worden door één of meerdere deel-ERB's, zal, afhankelijk van de concrete aanleiding voor de deel-ERB, deze opzet proportioneel toegepast worden.

ERB	
<b>Hoofdstukken</b>	
<b>Inleiding en samenvatting</b>	
<b>Beschrijvend deel</b>	
Beschrijving fonds en governance	H.1
Beschrijving strategische beleid	H.2
Beschrijving risicoprofiel (risk appetite, risico-analyse)	H.3
Beschrijving IRM-cyclus (monitoring, rapportage en evaluatie)	H.4
<b>Inhoudelijk deel</b>	
Financiële positie (basisscenario)	H.5
Bepalen aanpak scenario's c.q. scenarioset (mogelijk met ALM)	H.6
Impact-analyse en conclusies (financieringsbehoefte, premiebeleid, kortings- en herstelbeleid, indexatiebeleid)	H.7
Beoordeling risicomanagementproces	H.8
Eindoordeel bestuur (en actieplan)	H.9

### 4. Vaststelling

Dit document is vastgesteld door het bestuur van Stichting Molenaarspensioenfonds op 20 januari 2020.

.....  
 R. Hagendijk  
 Werkgeversvoorzitter

.....  
 E.R. Bronswijk- Pais  
 Werknemersvoorzitter

## Bijlage 1. Wettelijk kader ERB

*Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen:*

Artikel 18b. Eigenrisicobeoordeling

1. Een fonds voert in het kader van het risicobeheer ten minste driejaarlijks een eigenrisicobeoordeling uit en legt de resultaten hiervan schriftelijk vast. In geval van een significante wijziging in het risicoprofiel van het fonds of door het fonds uitgevoerde pensioenregelingen vindt onverwijld een eigenrisicobeoordeling plaats, met dien verstande dat bij een significante wijziging in het risicoprofiel van een specifieke pensioenregeling de eigenrisicobeoordeling beperkt mag blijven tot die pensioenregeling.
2. De eigenrisicobeoordeling omvat in ieder geval:
  - a. een beschrijving van de wijze waarop de eigenrisicobeoordeling in het managementproces en de besluitvormingsprocessen van het fonds is geïntegreerd;
  - b. een beoordeling van de doelmatigheid van het risicobeheer;
  - c. indien het fonds de risicobeheerfunctie, interne auditfunctie of actuariële functie uitbesteedt aan de bijdragende onderneming, een beschrijving van de wijze waarop belangenconflicten met de bijdragende onderneming worden voorkomen of beheerst;
  - d. een beoordeling van de totale financieringsbehoeften van het fonds met, indien van toepassing, een beschrijving van het herstelplan;
  - e. een beoordeling van de risico's voor de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden met betrekking tot hun pensioenrechten en pensioenaanspraken en de effectiviteit van eventuele corrigerende maatregelen, in voorkomend geval rekening houdend met:
    - i. de mogelijkheden tot toeslagverlening;
    - ii. de mogelijkheden tot vermindering van de pensioenaanspraken en pensioenrechten, waaronder de mate waarin de pensioenaanspraken en pensioenrechten kunnen worden verminderd, onder welke voorwaarden en door wie;
  - f. een kwalitatieve beoordeling van de mechanismen ter bescherming van de pensioenuitkeringen, waaronder in voorkomend geval garanties, convenanten of een andere soort financiële steun van de bijdragende onderneming, verzekering of herverzekering door een onderneming die onder Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (PbEU 2009, L 335) valt of dekking door een pensioenbeschermingsregeling ten behoeve van het fonds of deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden;
  - g. een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's; en
  - h. voor zover van toepassing, een beoordeling van nieuwe of opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa als gevolg van veranderde regelgeving
3. Het fonds beschikt voor de toepassing van het tweede lid over methoden om de risico's te detecteren en te beoordelen waaraan het fonds op korte en op lange termijn is of kan worden blootgesteld en die gevolgen kunnen hebben voor de mogelijkheid van het fonds om aan haar verplichtingen te voldoen. De methoden worden beschreven in de eigenrisicobeoordeling.
4. Het fonds neemt de eigenrisicobeoordeling in aanmerking bij het nemen van strategische beslissingen.
5. Het fonds zendt een door het bestuur gewaarmerkt afschrift van de eigenrisicobeoordeling of de wijzigingen in de eigenrisicobeoordeling binnen twee weken na de totstandkoming daarvan aan de toezichthouder.

## Bijlage 2. Roadmap opzet (volledige) ERB-rapportage

Roadmap ERB		
Onderdeel document	Activiteit	Planning en opmerkingen
Inleiding en samenvatting	Waarom de ERB opgesteld wordt (regulier of als gevolg van trigger)	Bij opstellen (deel) ERB
Gebruik van de ERB *)	Een opsomming van de momenten waarop het bestuur de ERB heeft gebruikt bij haar (strategische) besluitvorming  *) <i>dit onderdeel kan pas worden uitgevoerd vanaf het moment dat de eerste ERB is opgesteld</i>	Het bestuur heeft strategie doorlopend op de bestuursagenda staan. Strategische besluiten en bijbehorende risico-overwegingen dienen goed te worden gedocumenteerd.
Beschrijvend deel	Inventariseren en samenvatten op basis van bestaande documenten	Q4 2019 (IRM beleid, abtn)
Financiële positie	Weergave van de solvabiliteitspositie (VEV, MVEV) en de financiële risicohouding onder verwijzing naar de gehanteerde (waarderings) grondslagen en economische uitgangspunten	2020 (jaarwerk, herstelplan, haalbaarheidstoets)
Beschrijving risicoprofiel	Analyse van strategische risico's (actualiseren)	November 2019
	Analyse van operationele risico's (actualiseren)	Per kwartaal op basis van risk rapportage
	Vaststellen welke scenario's over (strategische) risico's moeten worden doorgerekend in de ALM-studie	Vaststellen nadat strategische risicoanalyse is uitgevoerd; 2020
	Thematische risicoanalyses <ul style="list-style-type: none"> <li>• ESG risico's (o.a. klimaatrisico)</li> <li>• SIRA (jaarlijks)</li> <li>• IT – en cybersecurity (elke 2 jaar)</li> <li>• Cloudcomputing (per wijziging)</li> <li>• Uitbesteding (elke 2 jaar)</li> </ul>	November 2019 November 2019 2020 Meest recente gebruiken Q4 2019 (SRSA)
	Doorrekenen scenario's in ALM-studie	ALM-studie in Q1 en Q2 2020

Roadmap ERB		
Onderdeel document	Activiteit	Planning en opmerkingen
	Weergave netto risico's (kans/impact) <ul style="list-style-type: none"> <li>Op basis van alle bovenstaande risicoanalyses</li> <li>De beoordeling is mede gebaseerd op de risicohouding en –bereidheid van het fonds</li> </ul>	Na afloop van ALM-studie in 2020 – nog te plannen
Beoordeling financierings behoeften	<ul style="list-style-type: none"> <li>Uit het herstelplan blijkt wat de financieringsbehoefte is en wanneer daar weer aan wordt voldaan (in relatie tot vereist eigen vermogen).</li> <li>Voor een beoordeling van de risico's met betrekking tot het voldoen aan het VEV, kan worden geput uit de ALM-studie</li> </ul>	Update Herstelplan 2020  ALM-studie 2020
Beoordeling van de risico's met betrekking tot indexering en korting, premie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Verwijzing naar conclusie van de haalbaarheidstoets (hierin wordt beoordeeld of op lange termijn het pensioenresultaat naar verwachting voldoet aan de risicohouding)</li> <li>Verwijzing naar de uitkomsten van de ALM-studie waarin de kans op behalen van het beoogde pensioenresultaat en de kans op korten wordt gegeven</li> </ul>	Haalbaarheidstoets 2020  ALM-studie 2020
Beoordeling Risicobeheer cyclus	Toetsen van de werking van het risicomanagement ten aanzien van de operationele doelstellingen	Bij opstellen (deel) ERB op basis van reguliere risk rapportages.
Conclusie	Conclusie opstellen van de risicoanalyses en beoordelingen	Aan het eind van het ERB-proces (Q4 2020)



### **Bijlage 3. Evenwichtige belangenafweging**

Het bestuur streeft naar een evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende belanghebbenden:

- De actieve deelnemers
- De gewezen deelnemers
- De pensioengerechtigden
- De werkgevers

Het bestuur is van mening dat:

- Alle belanghebbenden bij moeten dragen aan herstel in een crisissituatie
- De lasten zo veel mogelijk gelijk verdeeld moeten worden over jongere en oudere deelnemers van het fonds
- Indien er sprake is van het korten van pensioenaanspraken en –rechten geen onderscheid gemaakt moet worden naar actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Het bestuur beoordeelt alle mogelijke maatregelen op:

- eigen merites;
- de relatie tot de herstelkracht;
- de relatie tot andere maatregelen.

Het bestuur beoordeelt daarnaast welke belangen prioriteit hebben boven andere belangen. Bij de uitwerking van het plan beschrijft het bestuur welke belangen geraakt worden met het inzetten van een bepaalde maatregel en welke belangen geraakt (kunnen) worden door het totaal aan maatregelen. Daarbij kan het ook voorkomen dat er sprake kan zijn van een ongelijke behandeling. Het bestuur is zich ervan bewust dat voor zover strijdigheid bestaat met de gelijke behandelingswetgeving er sprake dient te zijn van een objectieve rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling. Tevens benadrukt het bestuur dat de uiteindelijke besluitvorming bij cao-partijen kan liggen die het bestuur een andere opdracht kan geven.

Op basis van dit geheel kan vervolgens het bestuur zorg dragen voor een evenwichtige belangenafweging voor alle betrokken partijen.

In de onderstaande tabellen is schematisch weergegeven welke maatregel effect heeft op welke groep belanghebbenden:



Impactanalyse				
Maatregel	Actieven	Slapers	Pensioen gerechtigden	Werkgever
Aanpassen toeslagverlening	X	X	X	
Aanpassen beleggingsbeleid	X	X	X	
Premieverhoging	X			X
Versoberen regeling	X			
Korten aanspraken	X	X	X	

Het bestuur heeft in zijn overwegingen ter beoordeling van de evenwichtigheid tussen de verschillende belanghebbenden de volgende criteria meegenomen:

- effectiviteit: wat is het effect op de dekkingsgraad?
- proportionaliteit: weegt het effect op tegen de impact voor de diverse groepen van belanghebbenden?
- solidariteit: zijn de bijdragen van de verschillende groepen van belanghebbenden met elkaar in evenwicht?
- continuïteit: zijn de maatregelen verstandig met het oog op voorzienbare toekomstige (korte en lange termijn) ontwikkelingen?

In onderstaande scoringstabellen worden genoemde noodmaatregelen en kortingsmaatregelen uitgewerkt.

Aanpassen toeslagverlening				
	Effectiviteit	Proportionaliteit	Solidariteit	Continuïteit
Actieven	+	++	+	+
Slapers	+	++	+	+
Pensioengerechtigden	+	++	+	+
Werkgever	--	--	--	--

Aanpassing beleggingsbeleid				
	Effectiviteit	Proportionaliteit	Solidariteit	Continuïteit
Actieven	+	+/-	+	+
Slapers	+	+/-	+	+
Pensioengerechtigden	+	+/-	+	+
Werkgever	--	--	--	--

**Premieverhoging**

	Effectiviteit	Proportionaliteit	Solidariteit	Continuïteit
Actieven	+/-	+/-	+/-	+
Slapers	--	--	--	--
Pensioengerechtigden	--	--	--	--
Werkgever	+/-	+/-	+/-	+

**Versoberen pensioenregeling**

	Effectiviteit	Proportionaliteit	Solidariteit	Continuïteit
Actieven	-	-	-	+
Slapers	--	--	--	--
Pensioengerechtigden	--	--	--	--
Werkgever	--	--	--	--

**Korten pensioenaanspraken en –rechten**

	Effectiviteit	Proportionaliteit	Solidariteit	Continuïteit
Actieven	+	++	+	+/-
Slapers	+	++	+	+/-
Pensioengerechtigden	+	++	+	+/-
Werkgever	--	--	--	--

Toelichting scores:

++ = hoge bijdrage

+ = voldoende bijdrage

+/- = gemiddelde bijdrage

- = onvoldoende bijdrage

-- = geen bijdrage

# **STRATEGISCH PLAN**

## **STICHTING MOLENAARSPENSIOENFONDS**

## Inleiding

Een strategische planning bepaalt de richting van een organisatie en geeft duidelijkheid over de daarmee gepaard gaande besluitvorming. Strategische planning richt zich op de toewijzing van de middelen, kapitaal en mensen om deze koers vorm te geven.

Door antwoord op minimaal één van de vier volgende vragen te geven, krijgt de organisatie al een goed beeld van haar strategie:

- Wat doen we?
- Voor wie doen we het?
- Wat is onze toegevoegde waarde?
- Waar willen we naartoe?

Het bestuur van het Molenaarspensioenfonds (hierna: het MPF) heeft op basis van bovenstaande vragen, met inachtneming van haar doelstelling, in dit document haar strategie omschreven. In de strategie is bepaald hoe het MPF zich op de lange termijn gaat ontwikkelen, waarbij gestart is met het opstellen van een visie en missie.

### Hoofdstuk 1: Wat doen we?

Het MPF heeft als opdracht uitvoering te geven aan het uitvoeringsreglement, zoals dat geldt voor de per 31 december 2016 aangesloten 200 ondernemingen. De verplichtingen behorende bij 10.259 deelnemers, premievrije deelnemers, gewezen deelnemers en uitkeringsgerechtigden bedragen circa 461 miljoen euro, waarvan 259 miljoen euro is herverzekerd.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de missie en visie.

#### De missie

De missie is een samenvatting die de kern van de waarde van de organisatie weergeeft. Dit vertaalt zich voor het MPF in de volgende missie: Op een verstandige en verantwoorde wijze, door optimaal beheer en toezicht, de verplichtingen aan de deelnemers waar te maken.

#### De visie

De visie beschrijft hoe het MPF zijn rol wenst in te vullen en geeft antwoord op de vraag: wie willen we zijn. Bij de visie wordt het ideaalbeeld/het streven van de organisatie beschreven. De visie weerspiegelt het bestaansrecht van de organisatie en de toegevoegde waarde voor de maatschappij.

De visie van het MPF is: Het streven om de deelnemers nu en in de toekomst op een transparante wijze een voorspelbaar pensioen te bieden.

## De strategie

Vanuit de visie en missie formuleert het MPF de strategie. De strategische keuze is uiteindelijk tot stand gekomen door een interne en externe analyse d.m.v. de swot-analyse. In bijlage 1 en 2 is dit nader uitgewerkt.

De strategie van het MPF geeft antwoord op vragen: waar gaat de organisatie heen, welke doelen streeft het MPF na en welke middelen gaat het MPF inzetten.

Het MPF heeft ten doel binnen de werkingssfeer de deelnemers, de gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden te beschermen tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. Het streven hierbij is om een pensioenregeling van 75% middelloon met jaarlijkse indexatie tegen marktconforme kosten uit te voeren en optimaal te beheren.

Dit doel wordt bereikt door de vorming, instandhouding en het beheer van financiële middelen met behulp van wettige middelen die tot het bereiken van het doel bevorderlijk kunnen zijn. Op basis van de ALM-studie wordt het premiebeleid, beleggingsbeleid en pensioenbeleid vastgelegd.

Randvoorwaarden hierbij zijn:

- kwalitatief goed ingerichte processen;
- kostenbewustzijn;
- risicomangement;
- het toepassen van planning- en controlcyclus.

Een voorwaarde voor de strategiebepaling is dat de strategie voor drie tot vijf jaar wordt vastgelegd.

## De kernelementen

Het bestuur heeft vervolgens 6 kernelementen benoemd voor het MPF. Deze zijn:

1. Optimaal beheer van het vermogen: een optimale prestatie met minimale kosten en verantwoorde risico's, inzicht in processen, bewaken en toezicht.
2. Vertrouwen: een open dialoog, samenwerking met stakeholders, communicatie, transparantie over alles, goede dienstverlening, zodat er een voorspelbaar pensioen is.
3. Betrokkenheid: dat het MPF paritair wordt bestuurd en goed, open overleg heeft met sociale partners, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht, waarbij de belangen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden concreet worden besproken en gecommuniceerd via veel kanalen zodat iedereen bereikt wordt.
4. Deskundigheid: een goed opleidingsplan, een goed besluitvormingsproces en een goede uitvoering door het volgen van opleidingen, kennissessies en het toepassen van deze kennis.
5. Bereikbaarheid door goede communicatie: het MPF communiceert en verstrekt zowel schriftelijk als digitaal informatie aan deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers.
6. Duurzaamheid: 'Sociale' duurzaamheid en duurzaamheid van het fonds, zodat de deelnemers een voorspelbaar pensioen tegemoet kunnen zien.

Het bestuur is eindverantwoordelijk en heeft de regie over alle werkzaamheden van het MPF.

Het MPF kent diverse beleidsdocumenten en bouwstenen, waarin het beleid wordt vastgelegd en de uitvoering hiervan.

*Beleidsdocumenten:*

- De actuariel bedrijfstechnische nota (abtn) inclusief crisisplan;
- Het beleggingsplan;
- Het communicatiebeleidsplan;
- Het uitbestedingsbeleid en procuratiehouderschap;
- Beloningsbeleid;
- Plan vrijgestelde ondernemingen;
- Integriteitsbeleid.

Het bestuur heeft de kernelementen verder ingebed in het MPF en in de beleidsdocumenten die zij heeft opgesteld.

*Bouwstenen:*

- De swot-analyse;
- De reglementen en statuten;
- Het communicatieactieplan;
- Het geschiktheidsplan en functieprofielen;
- Het risicoraamwerk;
- Het jaarverslag;
- De ALM-studie;
- De gedragscode;
- Contracten van uitbesteding met Aegon, AGH en adviseurs.

**Hoofdstuk 2. Voor wie doen we het?**

De doelgroepen van het MPF zijn:

- (Gewezen) Deelnemers;
- Werkgevers;
- Pensioengerechtigden.

De interne organisatie bestaat uit het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Deze organen worden bijgestaan door adviseurs, zoals de pensioenuitvoerder, vermogensbeheerder, actuariële adviseurs, beleggingsadviseurs, accountant en compliance officer. Daarnaast zijn cao-partijen en toezichthoudende organisaties onderdeel van het proces bij het MPF.

Meer informatie over de organisatiestructuur is terug te vinden in de ABTN.

**Hoofdstuk 3. Wat is onze toegevoegde waarde?**

Wat heeft het MPF te bieden?

1. Professionele governance structuur;
2. Deskundigheid;
3. Betrokkenheid met de sector;
4. Adequate uitvoeringsorganisaties;
5. Relatief positieve dekkingsgraad (geen dekkingstekort, momenteel wel reservetekort);

6. Relatief stabiele premie;
7. Benchmark conforme kosten van beheer en vermogen;
8. Continuïteit en intergenerationele solidariteit;
9. Basis en excedent mogelijkheden onder eendak.

Voordelen van het MPF zijn:

1. Schaalvoordelen;
2. In vergelijking met verzekeraars lage premie;
3. Voorkomt eventuele pensioenhiaten bij overstap binnen de bedrijfstak;
4. Individuele waardeoverdracht binnen de bedrijfstak brengt minder vaak kosten met zich mee;
5. Geen onzekerheid over behoud vrijstelling;
6. Geen 5-jaarlijkse gelijkwaardigheidstoetsing meer;
7. Geen managementaandacht voor gesprekken met verzekeraar;
8. Een grotere mate van betrokkenheid tussen het MPF en de werkgevers dan bij de verzekeraar het geval is.
9. Boekhoudkundig (IFRS) te verwerken als DC-regeling

#### **Hoofdstuk. 4 Waar willen we naar toe?**

##### **Draagvlakverbreding**

Als resultaat uit de swot-analyse, heeft het MPF als belangrijkste speerpunt het draagvlak te verbreden. (marktontwikkeling groeistrategie van Ansoff)

Het MPF hanteert een tweesporenbeleid voor draagvlakverbreding:

1. Schaalvergroting in de sector, vrijgestelde ondernemingen aansluiten;
2. Schaalvergroting buiten de sector, fusie of samenwerking, eventueel met aanpalende industrieën en aanverwante sectoren.

Met de draagvlakverbreding wil het MPF een bestand bereiken van 6000 tot 10.000 actieve deelnemers, waardoor de kosten per deelnemer fors lager worden. Met de draagvlakverbreding creëert het MPF bovendien een grotere vijver voor de aanlevering van bestuurskandidaten.

##### Vrijgestelde ondernemingen aansluiten

Het MPF wil de pensioenregeling van het MPF aantrekkelijk maken voor en onder de aandacht brengen bij vrijgestelde ondernemingen en voor aan de sector gelieerde bedrijven om te bewerkstelligen dat zij hun vrijstelling opnieuw tegen het licht houden c.q. zich vrijwillig aansluiten. Onder aantrekkelijk maken wordt verstaan kosten, gemak (breder pakket van basis- en excedentregeling) en zeggenschap. Het bestuur draagt nadrukkelijk uit dat het MPF streeft naar draagvlakverbreding en heeft hiertoe een plan vrijgestelde ondernemingen opgesteld. De toename van het aantal werkgevers en deelnemers in de afgelopen jaren laat zien, dat het beleid van het bestuur een positief effect heeft. Het MPF verwacht dat binnen enkele jaren meer vrijgestelde ondernemingen de vrijstelling gaan teruggeven aan het MPF en dat daarmee het aantal deelnemers zal toenemen. Gelet op de looptijd van de pensioencontracten, wenst het MPF deze

strategie circa vijf jaar de tijd te geven, dat wil zeggen tot eind 2020.

Het MPF geeft er de voorkeur aan een 'branchefonds' te zijn, dat dicht op de sector zit. Pas als dat niet haalbaar blijkt, wenst het MPF het beleid in nauwe samenspraak met sociale partners te herijken en indien wordt geconcludeerd dat dit voor de deelnemer beter is uit te kijken naar alternatieven, dit ook te doen.

#### Andere vormen van samenwerking

Tegenwoordig is de ontwikkeling dat pensioenfondsen samen gaan met andere pensioenfondsen om de continuïteit naar de toekomst toe te waarborgen. Een groter pensioenfonds kan beter de tegenslagen op de financiële markten opvangen en kosten voor de deelnemers reduceren, aldus DNB.

Het MPF voert vooralsnog geen actief beleid om door middel van fusie of andere samenwerkingsverbanden te groeien. Dit is ingegeven door de huidige koers die het MPF momenteel vaart om vrijgestelde ondernemingen aan te sluiten. Gesprekken met geïnteresseerden gaat het MPF uiteraard niet uit de weg. Gegeven de opdracht van cao-partijen en de verplichtstelling is niet uitgegaan van de mogelijkheden van een vrijwillig pensioenfonds of aansluiten bij een APF (hetgeen overigens momenteel wettelijk niet mogelijk is als BPF met verplichtstelling).

In 2017 gaat het bestuur de toekomstmogelijkheden in kaart brengen. Met behulp van een extern bureau. Verschillende toekomstopties zoals volledig aansluitend bij een groot BPF, deels aansluiten bij een groot BPF en de herverzekerde depots 'achterlaten' en zelfstandig doorgaan zullen onderzocht worden. Datzelfde geldt voor een aantal scenario's betreffende de ontwikkelingen in de pensioensector, zoals onder andere de invoering van individuele pensioenrekeningen met collectieve risicodeling en het wegvallen van de verplichtstelling. In het onderzoek zullen zaken als kosten, voor- en nadelen voor de deelnemers en belemmeringen en overgangsmogelijkheden worden meegenomen. Het onderzoek moet eind 2017 tot een toekomstrapport leiden op grond waarvan het bestuur besluiten kan nemen inzake de toekomst van het MPF.

#### **Geschiktheid en continuïteit binnen het bestuur**

Het MPF heeft gekozen voor het paritaire bestuursmodel. Voor het MPF betekent dit vanaf 1 juli 2014 een veranderde bestuurssamenstelling doordat een bestuurslid namens pensioengerechtigden zitting neemt in het bestuur. Hierdoor heeft zich één bestuurswisseling voorgedaan. Het MPF is van mening dat de continuïteit voldoende is geborgd. In het hierboven genoemde onderzoek wordt ook de continuïteitsverwachting meegenomen.

#### Ontstaan vacature

Het bestuur neemt bij het ontstaan van een vacature contact op met cao-partijen. In het kader van de versterking van de deskundigheid bij pensioenfondsen geven cao-partijen bij het benoemen van een nieuwe kandidaat voor het MPF een onderbouwing waarom de keuze op een bepaalde



kandidaat is gevallen. Aan de hand van het functieprofiel geven cao-partijen een motivatie waarom zij een kandidaat geschikt achten. Cao-partijen kunnen pas een kandidaat terug laten treden als een nieuwe geschikte kandidaat beschikbaar is die voldoet aan de geschiktheidseisen.

DNB beoordeelt de individuele geschiktheid (kennis en competenties) van een kandidaat, maar ook of de persoon een versterking is van het collectieve bestuur. Het bestuur is verantwoordelijk voor de borging van de continuïteit binnen het bestuur. Daartoe is een rooster van aftreden opgesteld, waarin vanaf 2016 ieder jaar twee bestuursleden aftreden/herbenoembaar zijn.

Een risico is dat een vacature in het bestuur voor langere periode niet is ingevuld en bepaalde expertise, op bijvoorbeeld beleggingsgebied, ontbreekt. De toenemende complexiteit op beleggingsgebied vergt steeds meer deskundigheid van het bestuur voor beleggingsproducten, de beheersing van het renterisico, de afweging risicoprofiel en toeslagambitie en de uitbesteding van het vermogensbeheer. Het MPF heeft hierop ingespeeld door in 2017 een aparte beleggingscommissie in te richten.

#### Inrichting commissies

Het bestuur heeft de volgende commissies ingesteld:

- o Jaarwerkcommissie
- o IRM-commissie
- o Communicatiecommissie
- o Agendacommissie
- o Beleggingsadviescommissie (in 2<sup>e</sup> helft 2017)

Op deze manier wordt op een structurele wijze meer aandacht besteed aan belangrijke onderwerpen, zoals vermogensbeheer, risicomanagement, communicatie en jaarwerk. Het voordeel van een commissie is dat het proces goed gevolgd kan worden, dieper op de onderwerpen kan worden ingegaan en uitvoering kan worden gegeven aan de kernwaarden. De commissie verricht veel voorbereidende activiteiten ten behoeve van het bestuur. Dit leidt tot snellere en effectievere besluitvorming in de bestuursvergaderingen. De IRM-commissie heeft in 2016 en 2017 de lead gekregen bij het opzetten van een Integraal Risico Management-systematiek binnen het MPF.

#### Beloning

Het MPF heeft een beloningsbeleid opgesteld. De beloning moet in ieder geval voldoende zijn voor de verantwoordelijkheden die het bestuur heeft en de tijdsbesteding die het bestuur steekt in het besturen van het MPF. Het beloningsbeleid wordt periodiek geëvalueerd. Naar aanleiding van de invoering van de commissiestructuur zal in 2018 het beloningsbeleid opnieuw beoordeeld worden.

#### Geschiktheidsplan

Het MPF heeft een geschiktheidsplan opgesteld, waarin wordt ingegaan op de continuïteit binnen het bestuur, het opleidingsplan en de evaluatie van het functioneren van het bestuur. Ieder jaar evalueert het bestuur het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden, waarvan eens per twee jaar onder begeleiding van een externe deskundige.

### **Oprachtaanvaarding (artikel 102 a PW)**

Het MPF draagt in overleg met de overige organen van het MPF zorg voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, van het MPF. De organen van het MPF gebruiken deze doelstellingen en uitgangspunten bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding van de door cao-partijen overeengekomen pensioenregeling, en bij de besluitvorming, de verantwoording, de advisering, en het toezicht binnen het MPF. Cao-partijen hebben voor 2016 en 2017 aan het MPF opdracht gegeven de pensioenregeling uit te voeren. Dit is in een opdrachtaanvaarding vastgelegd.

### **Financieel**

Het MPF heeft een relatief goede financiële positie. De dekkingsgraadontwikkeling is relatief stabiel. Het MPF is eind 2015 in een tekortsituatie terecht gekomen en heeft daarom voor het eerst een herstelplan opgesteld. Het MPF voldoet niet aan het vereiste eigen vermogen maar wel ruim aan het minimaal vereiste vermogen. De dreiging van korting is dan ook niet aan de orde in de nabije toekomst. Het MPF realiseert zich dat een goede financiële positie mede afhankelijk is van de performance van de beleggingen, rentestand en de mate van renterisicoafdekking en de monitoring. In bijlage 4 zijn de kerncijfers van het pensioenfonds opgenomen.

### Herverzekerde contracten

Het MPF heeft een deel van de aanspraken herverzekerd. Deze aanspraken zijn ondergebracht binnen een garantiecontract bij Aegon. Sinds 2006 ligt het volledige risico bij de herverzekeraar.

Het MPF monitort de creditrating van de herverzekeraar om het risico te onderkennen.

De creditrating geeft geen aanleiding tot zorgen. Per 1 januari 2010 heeft de vorige uitvoerder Syntrus Achmea de uitkeringen die door Aegon werden verzorgd, overgenomen. Door deze efficiëncyslag hebben de deelnemers het gemak van één pensioenuitvoerder van wie zij alle informatie ontvangen over hun pensioenregeling en waar zij met hun vragen terecht kunnen. Het bestuur vermindert hiermee het uitbestedingsrisico en kan zich focussen op de processen van de uitvoerder die verantwoording aflegt door middel van inzichtelijke en toegankelijke rapportages.

### Uitbesteding

Het bestuur besteedt de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer uit. Het bestuur is verantwoordelijk voor de risico's die uitbesteding met zich meebrengt. Door de uitbesteding is het bestuur afhankelijk geworden van de kwaliteit die geleverd wordt door de medewerkers die werken bij de pensioenuitvoerder AGH, de pensioenuitvoerder vanaf 1 januari 2017, en de vermogensbeheerder Aegon. Beide instanties beschikken over een ISAE 3402verklaring type II. De ISAE 3402-audit wordt ieder jaar herhaald.

Het bestuur monitort hierbij of de kosten van uitbesteding marktconform zijn. Het MFP heeft het uitbestedingsbeleid vastgelegd.

### Uitvoeringskosten

Het MPF maakt de uitvoeringskosten van pensioenen transparant voor de deelnemers. Het MPF wenst transparant te communiceren met de achterban. De overheidsmaatregelen leiden tot een kostentoeename bij het MPF omdat het MPF gedwongen wordt de pensioenregeling en de aansturing aan te passen. Draagvlakverbreding zorgt ervoor dat de kosten van de pensioenuitvoering over meer deelnemers verspreid worden. De kosten van het MPF moeten over vijf jaar in lijn zijn met de peergroup qua volume van vergelijkbare pensioenfondsen. Het MPF wil daartoe een bandbreedte van 20% gaan vastleggen ten opzichte van de peergroup en vervolgens monitoren hoe de kosten zich de komende jaren ontwikkelen ten opzichte van de peergroup. Aan de hand van deze norm kan het bestuur monitoren of binnen de gestelde norm wordt gepresteerd. De overgang naar de nieuwe uitvoerder AGH heeft er voor gezorgd dat de basiskosten van pensioenbeheer de komende 5 jaar ruim 30% lager zijn dan bij handhaving van de vorige pensioenuitvoerder het geval zou zijn geweest.

Het MPF streeft ernaar om eind 2020 6000 tot 10.000 deelnemers te hebben, omdat dit qua beheerskosten de optimale schaalgrootte is. Op basis van de benchmark heeft het MPF nader onderzoek gedaan naar de uitvoeringskosten en de vermogensbeheerkosten en heeft daarmee een zuivere toedeling van de kostenbestanddelen bewerkstelligd, zoals gebruikelijk is in de sector.

Sturing zal plaatsvinden op werkelijk gemaakte kosten. Als eenmaal kostenafspraken zijn gemaakt met de administrateur/vermogensbeheerder wordt periodiek beoordeeld of de afgesproken tarieven aansluiten bij de daadwerkelijk gemaakte kosten.

### **Toekomstige ontwikkelingen**

Het MPF heeft te maken met een snel veranderende omgeving. Deze veranderingen hebben vooral te maken met externe ontwikkelingen op het gebied van politieke, economische, demografische, sociale, ecologische en technologische veranderingen. Belangrijk bij het opstellen van een strategie is hoe het MPF omgaat met deze externe veranderingen. Het MPF heeft dit uitgewerkt in een SWOT-analyse. (zie bijlage 1). Het MPF toetst of besluiten en acties passen binnen de SWOT-analyse en de geformuleerde, geconcretiseerde strategische uitgangspunten/kernwaarden. De uitkomsten van het in hoofdstuk 4 genoemde 'toekomstonderzoek' zullen een belangrijke rol spelen in de besluitvorming van het MPF met het oog op de toekomst van het fonds.

### **Conclusie**

Het MPF concludeert op basis van de overwegingen en onderbouwingen zoals zijn opgenomen in dit strategisch plan het MPF voor de korte –en middellange termijn (15 jaar) toekomstbestendig is. Het MPF heeft dit gebaseerd op de uitkomsten van de ALM-studie van 2014/2015 en de haalbaarheidstoets van 2016.

Het strategisch plan wordt iedere drie jaar geactualiseerd aan de hand van de uitkomsten van de ALM-studie of tussentijds als daartoe aanleiding is op grond van de maatschappelijke ontwikkelingen of de opdracht van cao-partijen.

Dit geactualiseerde strategisch plan is als toekomstanalyse in 2017 aan DNB gestuurd naar aanleiding van een overleg met DNB in maart 2017.

Cao-partijen, verantwoordingsorgaan, raad van toezicht hebben kennis genomen van dit plan.

Het strategisch plan is vastgesteld in de bestuursvergadering van xx 2017.

### Bijlage 1: Samenvatting strategiesessie van 10 november 2014 met Lyncs

Het MPF heeft een swot-analyse uitgevoerd, waarbij ingegaan is op de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. In onderstaande swot-analyse zijn de punten geclusterd, samengevat en genummerd naar mate van belangrijkheid.

#### Swot-analyse

<b>Sterktes</b>	<b>Zwaktes</b>
<p>S1. Gezonde financiële positie van het fonds/ goede beleidsdekkingsgraad boven vereist vermogen/ voldoende herstelkracht, twee jaren achtereen kunnen indexeren (in 2014 en 2015); (NB: Thans in herstel wegens reservetekort!)</p> <p>S2. Benchmark conforme kosten;</p> <p>S3. In vergelijking met verzekeraar lage premie;</p> <p>S4. Organisatie op orde (professionele governance structuur, goede uitvoering processen, deskundig/competent bestuur);</p> <p>S5. Goede pensioenregeling (basis en excedent onder één dak);</p> <p>S6. Dicht op sector (duidelijk afgebakende, stabiele sector; waar bestuur dicht bij staat);</p> <p>S7. Binding met cao-partijen;</p> <p>S8. Continuïteit en intergenerationele solidariteit;</p> <p>S9. Schaalvoordelen voor individuele bedrijven.</p>	<p>Z1. Continuïteit van het fonds, weinig groei in branche;</p> <p>Z2. Relatief klein fonds in de discussie van schaalgrootte;</p> <p>Z3. Continuïteit bestuur (opvolging door kwalitatief goede bestuurders);</p> <p>Z4. Dispensatie, concurrentie verzekeraars (tempo besluitvorming is trager dan bij verzekeraars);</p> <p>Z5. Afhankelijkheid van uitbestedingspartijen thans AGH.</p>

<b>Kansen</b>	<b>Bedreigingen</b>
<p>K1. Relatief veel gedispenseerde ondernemingen; door die aan te sluiten is groei mogelijk;</p> <p>K2. Mogelijkheden van samenwerking met andere fondsen.</p>	<p>B1. Gedispenseerde bedrijven zijn groot (in aantal en omvang) en vraag is of ze willen aansluiten. Dit heeft gevolgen voor de groei van het aantal deelnemers;</p> <p>B2. Lage rente;</p> <p>B3. Mogelijke beleving van kostenstijging en hoge kosten per deelnemer;</p> <p>B4. Toenemende eisen door wetgever/toezichthouder, permanente</p>
	<p>veranderingen in wet- en regelgeving;</p> <p>B5. Toenemende individualisering, meer discussie over solidariteit, veranderingen in het pensioenstelsel, het generatie-effect, flexibilisering van arbeidscontracten en het afschaffen van de doorsneepremie;</p> <p>B6. Aantal bedrijven neemt af in de toekomst (bijvoorbeeld door economische ontwikkelingen in de sector). (nu nagenoeg gelijk gebleven);</p> <p>B7. Vergrijzing (speelt niet in de sector).</p>

#### *Missie en visie*

De missie en visie zijn in dit plan opgenomen. Aan de hand van de swot-analyse heeft het MPF vastgesteld dat de missie en visie niet aangepast hoeft te worden. Ze moeten nog wel vertaald worden naar concrete doelstellingen.

#### *Kernwaarden*

Het MPF heeft zes kernwaarden benoemd. Het MPF heeft nagedacht wat de waarden inhouden voor het MPF. Per kernwaarde is aansluiting gezocht naar concrete voorbeelden uit de beleidsdocumenten van het MPF. Onderstaand volgt de uitwerking van deze opdracht per kernwaarde.

#### Concrete voorbeelden kernwaarde "deskundigheid"

- Functieprofielen;
- Deskundigheidsplan;
- Studiedagen, seminars, etc.;
- Gezamenlijke opleiding;
- Proces van meningsvorming, oordeelsvorming, besluitvorming goed: zo mogelijk om tot goede resultaten te komen.

Voor het MPF houdt de kernwaarde “deskundigheid” in:

Een goed opleidingsplan, een goed besluitvormingsproces en een goede uitvoering door het volgen van opleidingen, kennissessies en het toepassen van deze kennis.

Veel kennis leidt niet perse tot het beste resultaat. Het gaat dus echt om de professionaliteit en vaardigheid om kennis goed toe te passen.

Concrete voorbeelden kernwaarde “betrokkenheid”

- Pariteit in bestuur (werkgevers, werknemers en gepensioneerden; geen externen);
- Geregeld overleg sociale partners;
- Kennis van de sector (deelnemersgroep samenstelling);
- Goede samenwerking met verantwoordingsorgaan;
- Reken(voorbeeld)sommen over verschillende inkomens- en leeftijdsgroepen;
- Communicatie inzake life events;
- Communicatie via verschillende kanalen;
- Bij ieder besluit de belangen van deelnemers en gepensioneerden nadrukkelijk meenemen;
- Openstaan voor oplossingen/maatwerk;
- Bezoek bedrijven.

Voor het MPF houdt de kernwaarde “betrokkenheid” in:

Dat het fonds paritair wordt bestuurd en goed, open overleg heeft met sociale partners, verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht, waarbij de belangen van (gewezen) deelnemers en gepensioneerden concreet worden besproken en gecommuniceerd via veel kanalen zodat iedereen bereikt wordt.

Het MPF is betrokken bij de sector.

Concrete voorbeelden van kernwaarde “vertrouwen”

- Communicatiebeleidsplan;
- Deskundigheid/functieprofiel;
- Transparantie jaarverslag;
- Dialoog/samenwerking stakeholders;
- Gedragscode;
- Onderwerping aan “toezichten”;
- Goede dienstverlening/klachtafhandeling deelnemers/werkgevers (openstaan voor vragen van deelnemers);
- Administratie op orde;
- Voorspelbaar pensioen (in ogen gepensioneerde);
- Stabiel vermogensbeheer -> positieve dekkingsgraad.

Voor het MPF houdt de kernwaarde “vertrouwen” in:

Een open dialoog, samenwerking met stakeholders, communicatie, transparantie over alles, goede dienstverlening, zodat er een voorspelbaar pensioen is.

Concrete voorbeelden kernwaarde "optimaal beheer van vermogen"

- ALM studie, komt tot uitdrukking in beleggingsplan;
- Keuze voor beste vermogensbeheerder;
- Risicobeheer;
- Risicoacceptatie deelnemers;
- Kritisch kijken naar de kosten;
- Inzicht in processen, bewaking, toezicht;
- Een goede dekkingsgraad;
- Frequentie herziening beleid goed?;
- Een goede z-score;
- Prestaties in vergelijking met benchmark;
- Een goede beleggingsadviseur;

Voor het MPF houdt de kernwaarde "optimaal beheer van vermogen" in:

Een optimale prestatie (maximaal rendement) met minimale kosten en verantwoorde risico's; inzicht in processen, bewaken en toezicht. Resultaat is een goede dekkingsgraad en z-score.

Concrete voorbeelden kernwaarde "duurzaamheid"

- Maatschappelijk verantwoord beleggen, beleggingsrichtlijnen, investment beliefs;
- Continuïteit; kosten: beheerst beloningsbeleid;
- Digitaal werken;
- Opleidingsplan: kennis up to date houden;
- ALM-studie;
- Werken aan strategisch plan;

Voor het MPF houdt de kernwaarde "duurzaamheid" in:

Dat het MPF enerzijds de continuïteit (van de belangen van deelnemers en gepensioneerden) zo goed mogelijk waarborgt en dat anderzijds verantwoord beleggen een belangrijk onderdeel van het beleggingsbeleid uitmaakt.

"Duurzaamheid" is een heel breed begrip: het gaat niet alleen over klimaat, maar ook over "sociale" duurzaamheid en de duurzaamheid van het MPF, zodat de deelnemers een voorspelbaar pensioen tegemoet kunnen zien. Het gaat dus ook over resultaat en opbrengsten.

Concrete voorbeelden kernwaarde "bereikbaarheid door goede communicatie"

- Website;
- Werkvloer;
- Bijeenkomsten;
- Nieuwsbrieven;
- Enquête;
- Verkiezing gepensioneerden;
- Desk voor deelnemers/gepensioneerden/werkgevers;



- UPO;
- Startbrief;
- Mijnpensioen.nl;
- Eigen telefonie;
- Eigen mailadres;
- Als bestuurder eenvoudiger aanspreekbaar zijn: webinar, chatsessie, bedrijfsbezoeken, spreekuren, etc.

Voor het MPF houdt de kernwaarde “bereikbaarheid door goede communicatie” in: Dat het MPF op vele wijzen, zowel schriftelijk als digitaal met de deelnemers, gepensioneerden en werkgevers communiceert en informatie verstrekt. Daarnaast stelt het MPF zich op even zovele wijzen open voor contacten met genoemde groepen.

#### *Strategische keuzes voor de komende jaren*

De gedeelde visie op de externe en interne omgeving, de overeenstemming over de (inhoud van) de strategische uitgangspunten/kernwaarden, dienen als basis voor de discussie over de toekomst van het fonds.

Het MPF voert de pensioenregeling uit. Cao-partijen bepalen in belangrijke mate de toekomst van het MPF. Dat ontslaat het MPF echter niet van de verplichting om een strategisch standpunt in te nemen. Als het MPF het standpunt heeft geformuleerd en onderbouwd, gaat zij in gesprek met cao-partijen over het strategisch plan. Daarnaast kan het MPF bepaalde strategische keuzes zelf uitvoeren.

Er zijn meerdere toekomstmogelijkheden denkbaar voor het MPF, bijvoorbeeld:

- Aansluiten vrijgestelde ondernemingen;
- Samenwerking met andere fondsen (op meerdere manieren mogelijk);
- Fuseren met fondsen van vergelijkbare omvang;
- Aansluiten bij een groter fonds;
- Werkingssfeer uitbreiden;
- Liquideren en overstappen naar verzekeraar;
- Doorwerken op huidige wijze.

Het MPF stelt vast dat de keuze voor een optie in sterke mate wordt bepaald door financiën: wat zijn de kosten per deelnemer, wat wordt de premie en bij welke deelnemersomvang van het MPF wordt het financiële optimum bereikt?

Het MPF voert een haalbaarheidstoets uit en zal inzoomen op de vragen:

- Als alle vrijgestelde ondernemingen zich zouden aansluiten, wat is dan de totale omvang van het vermogen, wat zijn dan de kosten per deelnemer, hoe hoog moet de premie dan zijn om de huidige regeling te kunnen uitvoeren?;
- Zelfde vraag alleen bij een ander percentage van aansluitingen: stel dat maar 25%, 50% of 75% van het aantal vrijgestelde ondernemingen zich aansluit?;

- Om te kunnen bepalen of verdergaande samenwerking/fusie aansluiting bij andere fondsen interessant is: wat zijn de kosten per deelnemer en de premie bij een vermogen van bijvoorbeeld 1 miljard, 5 of 10 miljard?

## Bijlage 2: Confrontatiematrix

De confrontatiematrix verbindt de zwakten, sterkten, bedreigingen en kansen van de SWOT-analyse. Het geeft inzicht in waar kansen gegrepen kunnen worden en krachten worden benut, om de zwaktepunten te verbeteren en bedreigingen te verminderen.

Score:

0 = geen raakvlak

1 = issue met geringe impact

2 = issue met impact

3 = issue met veel impact

		Kansen		Bedreigingen							Totaal
		K1	K2	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	
Sterkten	S1	3	1	3	3	0	0	1	1	0	12
	S2	3	2	3	0	3	1	0	0	0	12
	S3	3	0	1	2	3	2	1	1	1	14
	S4	1	2	0	0	0	1	1	0	0	5
	S5	0	2	3	2	0	3	2	0	0	12
	S6	3	1	1	0	0	0	0	0	0	5
	S7	2	3	1	0	0	0	0	0	0	6
	S8	0	1	0	0	0	0	1	0	1	3
	S9	3	3	1	1	0	1	0	0	0	9
Zwakten	Z1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	4
	Z2	1	2	0	0	0	0	0	0	0	3
	Z3	2	2	0	0	0	0	0	0	0	4
	Z4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Z5	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Totaal		24	22	13	8	6	8	6	2	2	

Argumentatie:

Hierna wordt de belangrijkste argumentatie opgenomen, die is toegepast om de confrontatiematrix te vullen.

K1 en 2/S1: een goede dekkingsgraad is aantrekkelijk voor het aansluiten van vrijgestelde werkgevers, maar kan in bepaalde gevallen minder effect hebben bij de samenwerking.

K1 en 2/S2: idem als S1, waarbij de kosten voor een overname ook van belang zijn.

K1 en 2/S3: de hoogte van de premie is een belangrijke factor, waarop een werkgever kan besluiten zich al dan niet aan te sluiten bij het MPF.

K1 en 2/S4: organisatorisch op orde is een sanitaire maatregel. Werkgevers verwachten dat dit op orde is bij het MPF.

K1 en 2/S5: minder belangrijk, omdat de regelingen nagenoeg identiek zijn. Het MPF kan nadenken of zij pensioenregeling boven € 100.000,- wenst aan te bieden.

K1 en 2/S6: nauwe betrokkenheid door zeggenschap over de pensioenregeling kan voor vrijgestelde ondernemingen een belangrijk punt zijn om toe te treden. Bij samenwerking met andere fondsen speelt dit punt minder.

K1 en 2/S7: het voordeel is dat cao-partijen weten wat de leden willen. Bij samenwerking met andere fondsen speelt dit punt minder, maar op het moment dat cao-partijen een beslissing moeten nemen voor een samenwerking dan is de score een 3 en loopt daarna af.

K1 en 2/S8: voor gedispenseerde ondernemingen heeft solidariteit geen raakvlak om zich al dan niet aan te sluiten. Bij samenwerking met andere fondsen zal dit punt in beperkte mate spelen.

K1 en 2/S9: Schaalvoordelen zijn afhankelijk van het aantal deelnemers dat wordt ondergebracht bij het MPF. aspecten die op termijn kunnen spelen zijn het vervallen van de verplichtstelling, het vervallen van de doorsneepremie en onderbrenging bij een APF.

K1 en 2/Z1: aansluiting van de gedispenseerde bedrijven is een manier om de continuïteit te vergroten.

K1 en 2/Z2: de relatie van een relatief klein fonds in samenhang met de gedispenseerde onderneming is klein. Bij het samengaan met andere fondsen is deze relatie groter.

S1/B1: de financiële positie heeft veel invloed om toe te treden tot het MPF.

S1/B2: de lage rente heeft relatie met de financiële positie.

S1/B6: het aantal werkgevers kan afnemen door faillissement.

S2/B1: benchmark conforme kosten kunnen voor gedispenseerde werkgevers aanleiding zijn om zich aan te sluiten.

S2/B3: benchmark conforme kosten en de beleving van de deelnemer hangen nauw met elkaar samen.

S3/B1: een lage premie heeft geen effect als een werkgever eenmaal gedispenseerd is.

S3/B2: de lage rentestand heeft wel effect op de premie en kan de hoogte van de premie zelfs onder druk zetten.

S3/B3: de deelnemer denkt dat hij een hoge premie betaald. Is vooral een aandachtspunt voor de communicatie richting deelnemers.

S3/B4: door de toename van de rapportages etc. neemt de kostenopslag in de premie toe.

S3/B7: heeft wel effect op de premie.

S5/B1: een aantal grote bedrijven vindt de regeling te duur of de pensioenregeling te goed. Een minder goede regeling zal eventueel leiden tot meer aansluitingen van gedispenseerde ondernemingen.

S5/B2: de lage rente kan voor cao-partijen aanleiding zijn om de regeling te versoberen.

S5/B4: de toenemende eisen hebben wel gevolgen voor de pensioenregeling.

S5/B5: de toenemende individualisering heeft grote impact voor de pensioenregeling naar de toekomst toe.

S6/B1: dicht op de sector staan heeft wel impact, maar heeft tot nu toe minder succes opgebracht dan verwacht bij de aansluiting van gedispenseerde bedrijven bij het MPF.

S7/B1: ook de binding met cao-partijen heeft er niet toe geleid dat grote gedispenseerde werkgevers zich aansluiten bij het MPF.

**Uitwerking:**

Het MPF benoemt zoveel mogelijk concrete acties waar de totalen in de confrontatiematrix het hoogste zijn (geel gearceerd) en onderbouwt wat dit betekent voor het MPF en of zij waarde hecht aan deze punten.

**K1/S1**

Werkgevers en deelnemers wensen inzicht in de opbouw, kosten, rendement/risico, de premie, de wijze waarop het MPF wordt bestuurd en of op juiste wijze met de pensioenen wordt omgegaan. Wat belemmert vrijgestelde ondernemingen om zich aan te sluiten bij het MPF? Is dit het imago van het MPF, de hoogte van de kosten of de behoefte van de vrijgestelde ondernemingen aan autonomie? Op welke wijze kunnen deze werkgevers invloed uitoefenen op het MPF en de betrokkenheid vergroot worden? Bijvoorbeeld door werkgeversdagen (HR-dagen)/ deelnemersdagen te organiseren of door een soort klantenraad? Het toekennen van een bestuurszetel? Hoe kunnen de kosten worden beheerst?

Deze vragen worden gewogen tegen de huidige organisatiestructuur. Het MPF kent al een verantwoordingsorgaan, die invloed kan uitoefenen en het uitbreiden van bestuurszetels brengt kosten met zich mee. Geconcludeerd wordt dat om binding te zoeken met de werkgevers, de communicatie intensiever/dichter bij de werkgevers/deelnemer te staan.

Hoe kan het MPF de gezonde financiële situatie uitnutten t.b.v. de vrijgestelde werkgevers? Het indexatiebeleid – de ambitie – en dan met name de haalbaarheid daarvan helder toelichten aan de werkgevers en deelnemers. Ook het belang van indexatie laten zien (verschil tussen wel en niet indexeren na pensionering of slaper worden).

**K1/S2**

De mythe van (te) hoge kosten voor een relatief klein pensioenfonds is doorbroken (B3). Beleggingskosten van grote pensioenfondsen ruim 1,5x die van het MPF. Beleggingskosten en resultaat blijken geen causaal verband te hebben. Juist een relatief klein fonds als het MPF kiest voor Nederland georiënteerde adviseurs en niet te ingewikkelde beleggingen. Ook de structuur en de mentaliteit van de sector weerspiegelt zich in het bestuur: men kent de sector en men is zeer kostenbewust(S6).

**K1/S3**

Premieopbouw is goed/simpel uit te leggen, met een uitsplitsing naar actuariële premie, kostenopslag, en rekening houdend met risico/rendement. Transparante verdeling van rendement (indexatie voor zowel actieven, slapers als gepensioneerden) <<in tegenstelling tot sommige verzekeringscontracten>>.

**K1/S5**

Kosten per deelnemer dalen als vrijgestelde ondernemingen zich aansluiten bij het MPF (S9). Daarvan kan iedereen profiteren, zowel werkgever als werknemer (in de vorm van een lagere/stabiele premie) Eén pensioenregeling voor de sector maakt de sector ook aantrekkelijk(er)

voor nieuwe werknemers. Een goede basisregeling met een flexibele excedentregeling onder één dak is overzichtelijk voor de werknemers én pensioentrekkers. Ook voor de werkgever is een one-stop-shop administratief en qua zorgplicht eenvoudig(er). Boekhoudkundig (IFRS) te verwerken als DC-regeling.

NB Als (grote) bedrijven andere afwegingen maken dan kosten en/of kwaliteit van de regeling kan dit van invloed zijn op de aansluiting van vrijgestelde ondernemingen (B1) Een argument dat als mogelijke drempel werd genoemd was 'autonomie', zeggenschap over de 'eigen' regeling.

Nagedacht zou kunnen worden over vormen van 'betrokkenheid'. De inrichting van de excedentregeling in samenwerking met de werkgever behoort tot de mogelijkheden.

De lage rente is genoemd als een bedreiging voor het MPF. In feite is dit een bedreiging voor de gehele pensioensector. Het is te overwegen om een situatie van langdurig lage rente op het fonds los te laten (dus nog lager dan de laatste UFR) en daarop een scenario te schetsen.

#### **B1/S1**

Het MPF is niet afhankelijk van aansluiting van grote ondernemingen. Het zou het alleen voor iedereen nog aantrekkelijker kunnen maken. Het bestuur moet er voor zorgen dat er voor uitvoering van de pensioenregeling een gelijk speelveld is en dat iedereen die onder de verplichtstelling valt, vrijgesteld of niet, een gelijkwaardige regeling/pensioenuitkomst is.

#### **B1/S2**

Zie tekst K1/S2, gesprek aangaan om te kijken of er nog andere overwegingen spelen.

#### **B1/S3**

Benadrukken dat verzekeraars soms vanwege omzet bereid zijn 'verlies in te kopen', maar dat dat altijd ergens door iemand wordt betaald. Of door de werkgever bij verlenging van het contract, of door de deelnemer in de vorm van geen of heel weinig kans op indexatie. (als slaper of gepensioneerde) Er kan ook een ander (lees hoger) risicoprofiel worden afgesproken. Dan kan goed uitpakken; de grote vraag is wie het risico loopt als het niet goed uitpakt. De verzekeraar legt er op de lange termijn niets bij.

#### **B1/S5**

Zie B1/S1, met benadrukking dat in de excedentregeling de flexibiliteit gevonden kan worden en dat MPF meer dan bereid is om met de onderneming na te denken over goede en betaalbare oplossingen.

#### **Vervolgvragen:**

Hoe verankeren wij dit in ons communicatiebeleid? Welke boodschap(pen) met welk(e) middel(e)n?

Wat kan de werkgroep 'aansluiting' hier eventueel mee?

Moet dit met sociale partners worden gedeeld? Zo ja, wanneer en hoe?

Moet dit met Nevedi leden worden gedeeld? Zo ja, hoe en wanneer?

Moeten vrijgestelde ondernemingen apart worden benaderd? Zo ja, hoe en wanneer?

### **Bijlage 3: Brief van DNB van 4 juni 2015 met terugkoppeling rondetafelgesprek van 12 mei 2015**

#### **Niet-limitatief overzicht van mogelijke kwetsbaarheden**

Hieronder wordt ingegaan op mogelijke kwetsbaarheden voor het MPF. Veel punten worden in het strategisch plan nader toegelicht. Voor de overzichtelijk is ervoor gekozen om alle punten die de DNB heeft genoemd in de brief van 4 juni 2015 kort op te sommen en in deze bijlage op te nemen.

#### **Mogelijke kwetsbaarheden op financieel gebied:**

a. kosten per deelnemer

de kosten per deelnemer zijn in vergelijking met andere fondsen goed in beeld en in lijn met die van fondsen van vergelijkbare omvang. Het beheersen van kosten is een issue dat regelmatig in het bestuur wordt besproken.

Er wordt jaarlijks een totaal budget gemaakt, dat intensief wordt bewaakt en besproken.

b. Premie-inkomsten t.o.v. technischevoorziening

De premie-inkomsten zijn kostendekkend. Ze staan niet (meer) in verhouding tot de technische voorziening; het premiestuur is bot. Het MPF vindt dat geen probleem omdat de beleggingen ook inkomsten genereren. In 2014 bedroeg de premie ten opzichte van de technische voorziening 3,3% (premie €12.787 gedeeld door technische voorziening van € 384.871)

c. aandeel gepensioneerden in technischevoorziening

Dit is 28,4% in 2014 (technische voorziening gepensioneerden: € 109.429 delen door technische voorziening: € 384.871, maar in feite aansluitend aan b.

d. afname aantal actieve deelnemers

Door aansluiting van vrijgestelde ondernemingen is het aantal actieve deelnemers gestegen. De verwachting is dat dit zich de komende jaren zal voortzetten.

e. aantal procenten dat isgekort

In tegenstelling tot veel andere fondsen heeft MPF niet hoeven korten. De laatste twee jaren is er weer (beperkt) toeslag verleend (1% in 2014 en 0,5% in 2015). De verwachting is dat dit kan worden voortgezet.

f. langdurig achterblijvende rendementen

Er is geen sprake van langdurig achterblijvende rendementen.

g. aantal jaar kosten dat in de voorziening is gereserveerd

Bij sluiting van het fonds voor nieuwe rechtenopbouw, kan het fonds zijn verplichtingen nakomen, inclusief de kosten voor afwikkeling tot de laatste pensioengerechtigde de ogen heeft gesloten. Er is dus niet voor een aantal jaren kosten gereserveerd, omdat de voorziening toereikend is voor de premievrije afwikkeling van het gehele fonds.

#### **Mogelijke kwetsbaarheden op organisatorisch gebied (bedrijfsvoering):**

a. geen heldere missie, visie, strategie

Het MPF heeft een samenhangende missie, visie en strategie, vervat in dit document. Het is een levend document dat geregeld zal worden bijgesteld als de omstandigheden dat vereisen. Verder is het een leidraad bij het denken over de toekomst van de pensioenvoorziening voor de sector.

b. omvang deelnemersbestand

Op 31 december 2014 beliep het aantal actieven 2009; ruim 200 meer dan een jaar daarvoor. Vergeleken met sommige andere sectoren is dit een zeer kleine omvang, maar groot is niet per definitie goed; lage kosten leiden niet oorzakelijk naar betere resultaten.

c. economische ontwikkeling sector

De sector daalt per saldo licht, maar de agribusiness zal in Nederland een factor van betekenis blijven. De graansector (mengvoeders en menselijke consumptie) zal naar verwachting geen grote schokken te verwerken krijgen.

d. aansluitingsgraad/draagvlak

Ongeveer 85% van de bedrijven is actief bij het MPF, de overige 15% is gedispenseerd. Kijkend naar het aantal werknemers, liggen de verhoudingen anders. Bij de 85% aangesloten ondernemingen werkt circa 1/3 van het werknemersbestand. Het zijn met name de grote ondernemingen die (veelal historisch verklaarbaar) een vrijstelling hebben. De gesprekken over het 'inleveren' daarvan zijn volop gaande en hebben in een aantal gevallen tot aansluiting geleid. Met name in het jaar 2014 en 2015 is door vrijgestelde ondernemingen belangstellend geïnformeerd naar de voor- en nadelen van aansluiten bij het fonds.

e. Z-score

In 2014 bedroeg de z-score 0,77. In bijlage 5, als ook in het jaarverslag zijn de cijfers van de afgelopen 4 jaar opgenomen.

f. volledigheid aangesloten werkgevers

Er is een proces dat toeziet op regelmatige afstemming met de werkgeversorganisatie en er is een proces dat de nieuwe inschrijvingen bij de KvK monitort. In 2013/2014 zijn de mogelijk aan te sluiten ondernemingen met een andere KvK-codering heeft, maar qua naamgeving een 'graanbedrijf' is intensief gecontroleerd. Dit heeft geen zodanige zaken opgeleverd, dat daarvoor de bestaande processen moesten worden aangepast.

g. risico's van geen premie welrecht

De sector is relatief 'oud'. Geen premie, wel recht heeft zich in de afgelopen 10 jaar niet voorgedaan. Door aanpassing van het dispensatiebeleid verkleint het fonds de kans dat over een aantal jaren medewerkers van vrijgestelde ondernemingen claimen dat het MPF onvoldoende heeft toegezien op de indexatiebepalingen in de verzekeringscontracten van de vrijgestelde ondernemingen.

h. aantal juridische procedures tegen het fonds

Nihil

i. aantal klachten

Verwaarloosbaar om als risico aan te merken. Ieder kwartaal wordt het bestuur geïnformeerd in de SLA-rapportage over de klachten en de aard van deze klachten en de wijze waarop de klachten zijn afgewikkeld.

j. onvolledige, onjuiste of te late UPO

De processen zijn zo ingeregeld dat dit niet gebeurt. Toch zijn er omstandigheden, buiten het fonds, die het onmogelijk maken op tijd te zijn. (bijv. werkgever die te laat levert)



k. kwaliteit en complexiteit IT

Het bestuur is zich er zeer van bewust dat IT de motor is van nagenoeg alle processen. De belangrijkste 'hoofdprocessen', administratie en beleggen, ondergebracht bij resp. Syntrus Achmea en Aegon, worden onderworpen aan de IT-governance van die organisaties en gerapporteerd in de ISAE 3402 verklaring. Aan deze rapportage wordt in het bestuur aandacht besteed. Bovendien betrekken de extern accountant en de waarmerkend actuaris deze rapportages ook bij hun controles.

l. complexiteit van de pensioenregeling

De pensioenregeling is bestuurlijk gezien niet complex (meer). Voor deelnemers kan het nog wel eens moeilijk zijn, veelal omdat lange tijd vooruit kijken en bedenken wat je wilt/nodig hebt/nodig zult hebben een dusdanig abstractieniveau vraagt dat velen er niet eens aan beginnen.

m. onduidelijkheid garantiecontractrisico (wie betaalt wat bij beëindiging)

Sinds 2006 heeft MPF de garantiecontracten 'gesloten'. Dat wil zeggen dat er geen premie meer wordt gestort en dat de eventuele overrente van jaar tot jaar wordt overgeboekt naar het vrijvermogens-depot. Er wordt geen garantiepremie meer betaald, de grondslagen blijven ongewijzigd. Aegon heeft nog eens per mail bevestigd dat er géén risico's zijn voor het MPF.

**Mogelijke kwetsbaarheden op bestuurlijk gebied:**

a. langdurig openstaande vacatures bij fondsorganen

er zijn geen langdurig openstaande vacatures.

b. aantal (snelle) bestuurswisselingen

voor de laatste echte bestuurswisselingen moet het fonds terug naar 2012

c. gemiddelde zittingsduur van bestuurders

de gemiddelde zittingsduur belooft 3,7 jaar. Als iedereen zijn/haar maximale zittingsduur van 12 jaar zou volmaken en er een exact gelijkmatig rooster van aftreden zou zijn, zou de gemiddelde zittingsduur zes jaar zijn.

d. geschiktheid bestuur

Het bestuur beschikt over een geschiktheidsmatrix, een geschiktheidsplan en over competentieprofielen. Dit complex wordt geregeld geëvalueerd, o.a. bij de zelfevaluatie, bij bestuurswisselingen etc. Jaarlijks wordt in het jaarverslag verantwoording afgelegd over de gevolgde opleidingen en trainingen. Voor aanstelling van een bestuurslid beoordeelt de RvT én DNB de gevolgde benoemingsprocedure en de geschiktheid.

e. geschiktheid intern toezicht

De Raad van Toezicht is bij aanvang getoetst op geschiktheid; zij beschikt over een geschiktheidsmatrix, een geschiktheidsplan en over competentieprofielen. Dit complex wordt geregeld geëvalueerd, o.a. bij de zelfevaluatie en bij de bespreking met het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

f. kennisconcentratie bij bestuur of andere fondsorganen

Van kennisconcentratie is geen sprake. Er is bij een aantal bestuurders sprake van een langjarige historische kennis die, naarmate door het verstrijken van tijd de complexiteit uit de regelingen verdwijnt (uitsterft), minder van belang aan het worden is.

g. taakafbakening bestuur en uitvoerder(s)

Er zijn heldere contractuele afspraken en een constructief overleg met zowel Syntrus Achmea als met Aegon over zaken die ad-hoc aan de orde komen.

Bijlage 4: Kerncijfers

# Kerncijfers

Jaar	2016	2015	2014	2013	2012
<b>Bedragen (€)</b>					
Franchise opbouw	12.953	12.642	12.898	12.104	12.000
Maximum grondslag	39.810	39.334	38.516	36.103	35.314
Maximum jaarsalaris	52.763	51.976	51.414	50.853	50.064
<b>Aangesloten werkgevers</b>					
	200	188	174	162	150
<b>Deelnemers (aantal)</b>					
Premiebetalend	2.194	2.032	1.925	1.728	1.693
Premievrij i.v.m. invaliditeit	71	87	84	76	84
Deeltijdpensioen	13	0	0	0	1
Totaal actief	2.278	2.119	2.009	1.804	1.778
Gewezen deelnemer	5.853	5.556	5.439	5.378	5.395
<b>Totaal deelnemers</b>					
	8.131	7.675	7.448	7.182	7.173
<b>Pensioengerechtigden (aantal)</b>					
Ouderdompensioen	1.450	1.428	1.445	1.365	1.425
Nabestaandenpensioen	645	645	635	607	590
Wezenpensioen	24	22	17	19	22
<b>Totaal pensioengerechtigden</b>					
	2.128	2.095	2.097	1.991	2.037
<b>Bedragen ultimo (x € 1.000)</b>					
Voorziening pensioenverplichtingen	460.942	413.034	377.925	300.038	298.428
Hervverzekeringsdeel technische voorziening	258.906	246.295	238.001	203.522	212.969
Spaarfonds gemoedsbezwaarden	326	297	264	227	240
Technische voorziening excassokosten	6.315	7.174	6.946	4.964	
Overige technische voorzieningen	0	0	0	64	2.829
Reserve algemene risico's	43.188	36.971	24.028	16.980	14.956
Algemene reserve	-8.771	-5.584	22.609	15.477	20.815
Kostendekkende premie	19.544	16.037	12.912	15.261	14.787
Gedempte kostendekkende premie	12.339	7.995	8.332	10.663	9.848
Feitelijke premie	14.668	13.285	12.622	11.439	10.213
Vereist eigen vermogen volgens FTK	43.188	36.971	24.028		
Minimaal vereist eigen vermogen volgens FTK	13.007	11.159	9.723		
<b>Dekkingsgraad</b>					
	107,4%	107,5%	112,1%	110,6%	111,9%
<b>Beleidsdekkingsgraad*</b>					
	105,1%	108,2%			
<b>Bedragen (x € 1.000)</b>					
Premie inkomen	15.042	13.548	12.787	11.052	10.076
Opbrengst beleggingen**	24.786	-3.801	41.083	2.621	17.505
Uitkeringen	7.402	7.088	6.921	7.032	6.858
Afkoop kleine pensioenen	130	81	168	155	478

Jaar	2016	2015	2014	2013	2012
<b>Beleggingen (x € 1.000)</b>					
Vastrentende waarden	136.340	112.345	105.630	74.958	75.502
Aandelen	100.230	85.629	75.516	56.818	37.426
Vastgoed	8.920	6.293	5.578	4.086	3.021
Overige beleggingen	-16	-21	3.003	91	5.542
<b>Totaal belegd vermogen van de beleggingen in vrije vermogen depot</b>	<b>245.474</b>	<b>204.246</b>	<b>189.727</b>	<b>135.953</b>	<b>121.491</b>
Totaal belegd vermogen in herverzekerde depots	120.978	124.563	127.366	124.876	119.500
<b>Performance belegd vermogen (exclusief renteaftdekking) ***</b>	<b>6,44%</b>	<b>2,69%</b>	<b>11,5%</b>	<b>6,5%</b>	<b>12,83%</b>
Inclusief renteaftdekking	10,36%	-0,10%			
<b>Z-score per jaar</b>	<b>0,15</b>	<b>0,31</b>	<b>0,77</b>	<b>0,04</b>	<b>- 0,38</b>
<b>Performancetoets</b>	<b>0,40</b>	<b>1,67</b>	<b>2,63</b>	<b>2,62</b>	<b>2,19</b>
<b>Pensioenuitvoeringskosten** (x € 1.000)</b>	<b>1307</b>	<b>944</b>	<b>831</b>	<b>1.277</b>	<b>1.360</b>
<b>De kosten per deelnemer en pensioengerechtigde (€)</b>	<b>297</b>	<b>224</b>	<b>202</b>	<b>500</b>	<b>488</b>
<b>Vermogensbeheerkosten** (x € 1.000)</b>	<b>1.695</b>	<b>1.360</b>	<b>1.192</b>	<b>474</b>	<b>279</b>
<b>Percentage vermogensbeheerkosten t.o.v. belegd vermogen</b>	<b>0,75%</b>	<b>0,69%</b>	<b>0,71%</b>		
<b>Transactiekosten (€)</b>	<b>90</b>	<b>99</b>	<b>101</b>	<b>148</b>	<b>221</b>
<b>Percentage transactiekosten t.o.v. belegd vermogen</b>	<b>0,04%</b>	<b>0,05%</b>	<b>0,06%</b>		

\* De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde van de laatste 12 maanden.

\*\* Met ingang van 2015 is de toerekening van algemene kosten (waaronder de administratiekostenvergoeding en bestuurskosten) aan de pensioenuitvoerings- en vermogensbeheerkosten verfijnd, resulterend in een presentatiewijziging van een deel van de pensioenuitvoeringskosten naar vermogensbeheerkosten.

\*\*\* Met ingang van 2015 wordt gerapporteerd over de performance van depots 1,2 en 3.